"Spider Man 2" DVD'si Türkiye'de. Afişi derginizle!

sinema

KASIM 2004 SAYI: 11 5.000.000 TL

MERKEZ ISSN 1304-5695

Oliver Stone "Büyük İskender"le karşımızda

"Anlat İstanbul"
"Shark Tale"
"The Motorcycle Diaries"

Cem Yılmaz'ın uzay macerası nihayet sinemalarda

G.O.R.A.

K.K.T.C. FİYATI: 6.000.000 TL

11

9 771304 569005

Büyük hesaplaşma

Alien vs Predator

Afişi derginizle!

SONY

Seyirci kalma, yaşa.

LCD WEGA TV

Wega Engine teknolojisiyle en gerçek görüntü... Özel tasarım, mükemmel berraklık, keskin detaylar, doğal renklerle tanışmak ve zevkinize uygun tüm Sony Wega TV seçeneklerini yakından incelemek için mutlaka bir Sony Yetkili Satıcısı'na uğrayın. Size en yakın Sony Yetkili Satıcıları'nı öğrenmek için www.sony.com.tr adresine tıklayın.

SONY 2+1 UZATILMIŞ GARANTİ

'Sony' ve 'Wega' Sony Corporation Japan'in tescilli markalarıdır. Sony Eurasia Pazarlama A.Ş. Müşteri Bilgi Merkezi (0216) 531 98 50 www.sony.com

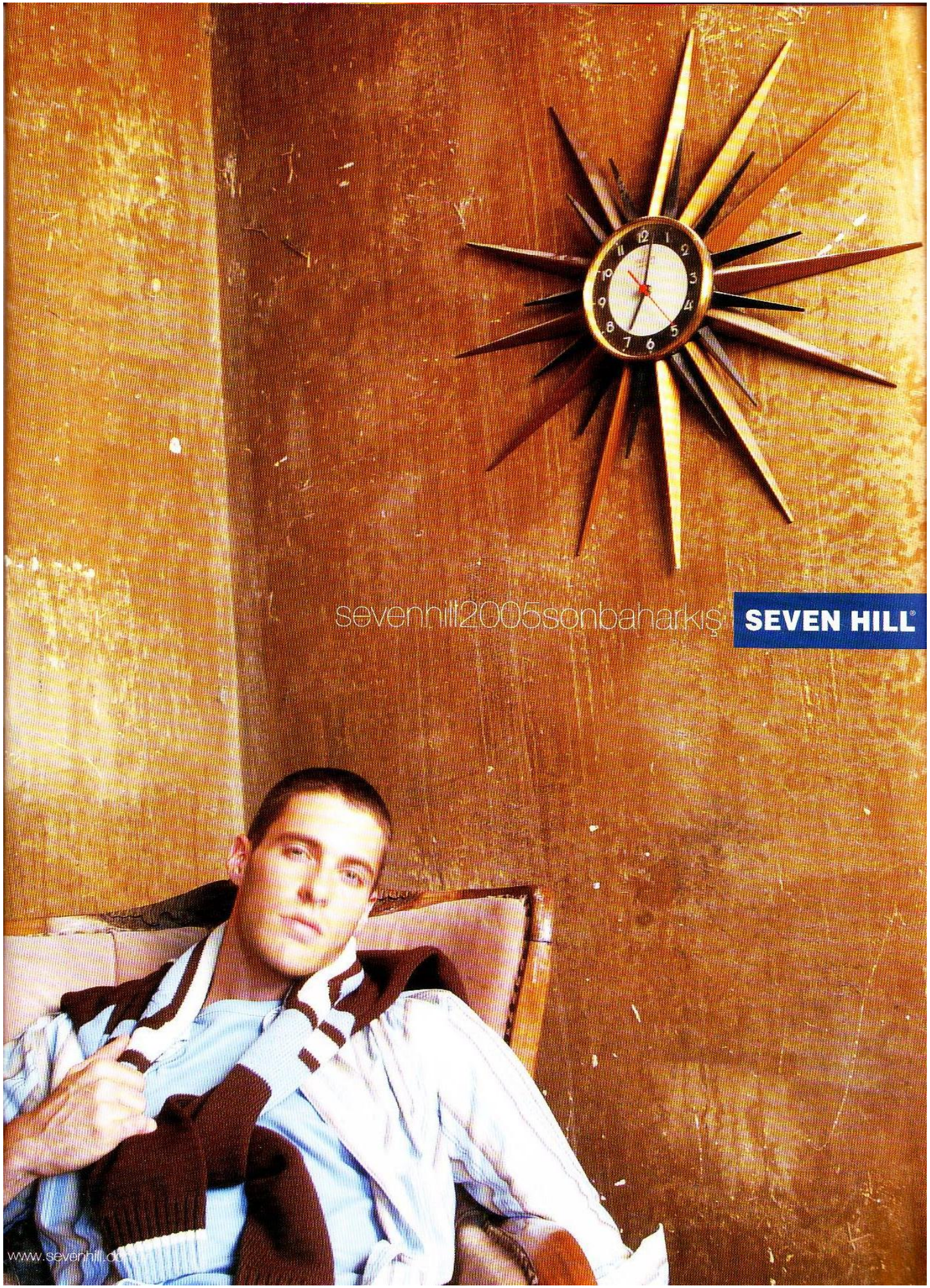
sevenhill2005sonbaharkış
SEVEN HILL
www.sevenhill.com

içindekiler

Kasım 2004

sinema

MERKEZ

Sahibi
Merkez Gazete Dergi Basım Yayıncılık San. ve Tic. A.S.
Temsilcisi
Turgay Ciner

Genel Müdür
Mehmet E. Demirel
Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Müdür
Mehmet Açar
Kreatif Yönetmen
Hasan Fehmi Bayramoğlu
Görsel Yönetmen
Murat Bayar
Yazı İşleri
Senem Erdine
Engin Ertan
Burçin S. Yalçın

Yönetim
Genel Müdür Yardımcıları:
Tülay Tosun (Satış - Pazarlama)
Mustafa Y. Çiftçi (Mali - İdari)

Üretim: **Gamze Cin Demir**
Tanıtım Tasarımı: **Naci Yavuz**
Teknik: **Engin Altuntaş**
Ofset Hazırlık: **Akif Özkaya**

REKLAM SATIŞ PAZARLAMA

Genel Müdür
Rana Karlıdağ
Genel Müdür Yardımcıları
Erhan Özdemir
(Finans ve Operasyon)
Serap Yakın *(Satış)*
Yonca Ertürk
(Pazarlama ve Arastırma)
Reklam Grup Koordinatörü
Hakan Yonsul
Rezervasyon
Tel: (0212) 354 33 61/63/65
Fax: (0212) 354 33 75
Ankara Bölge Reklam Müdürü
Elif Tetikbas
Tel: (0312) 292 51 53
Fax: (0312) 292 51 43

Yazı ve fotoğrafların tüm hakları SİNEMA MERKEZ Dergisine, yayınlanan ilanların sorumluluğu ilan sahiplerine aittir.

Merkez Dergi Tel: (0212) 426 64 94
Fax: (0212) 354 47 85
Yazısma: Merkez Dergi Grubu
Tevfik Bey Mahallesi, 20 Temmuz Caddesi, No: 24, 34295 - Sefaköy / İstanbul
Yönetim Yeri: Barbaros Bulvarı, Cam Han, No: 125, 80700 Besiktas İstanbul
Yayının Türü: Yerel Süreli
Basıldığı Tarih: Eylül 2004
Dağıtım
Merkez Dağıtım Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.S.
(0216) 585 91 00 (PBX)
Basımcı: Merkez Gazete Dergi Basım Yayıncılık Ve ticaret Sanayi Anonim Sirketi
Adres:Barbaros Bulvarı, Cam Han, No: 125, 80700 Besiktas İstanbul
Basıldığı Yer:
Printcity, Fatih Mah. Hasan Basri Cad. Samandıra/Kartal/İstanbul
İsletme Müdürü: Kemal Erginsoy
İsletme Koordinatörü: Kazım Varol
Bu dergi basın meslek ilkelerine uymaya söz vermiştir.

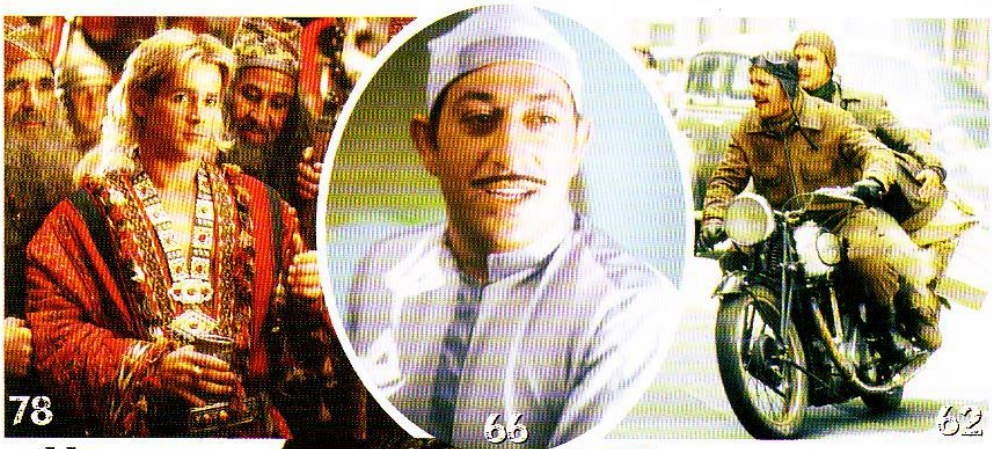

gündem

44 Kötü olan kazansın
Video oyunundan sinemaya "Alien vs Predator"

50 Hadi köyümüze dönelim!
Shyamalan'ın "Köy"üne gitmek isteyenler okusun

56 İstanbul'un orta yeri masal
Ümit Ünal'ın hikayeleri 5 yönetmenli "Anlat İstanbul'da"

60 Hem korkarım hem ağlarım
Acıklı bir korku gerilim"Karanlık Sırlar"

66 Bir Cem Yılmaz komedisi
Cem Yılmaz ve Ömer Faruk Sorak'la "G.O.R.A"yı konuştuk

76 Size baba diyebilir miyim?
Yeni Arjantin sinemasından bir örnek: "Kayıp Kucak"

78 Çek bir acılı İskender!
Oliver Stone'dan kendi üslubuyla bir "Büyük İskender"

dOsyalar

86 Bunuel'in gizemli çekiciliği
Dünya sinemasının ustalarında bu ay Luis Bunuel'i ağırlıyoruz

94 Siyah beyaz taşlar
Filmlerde satranç

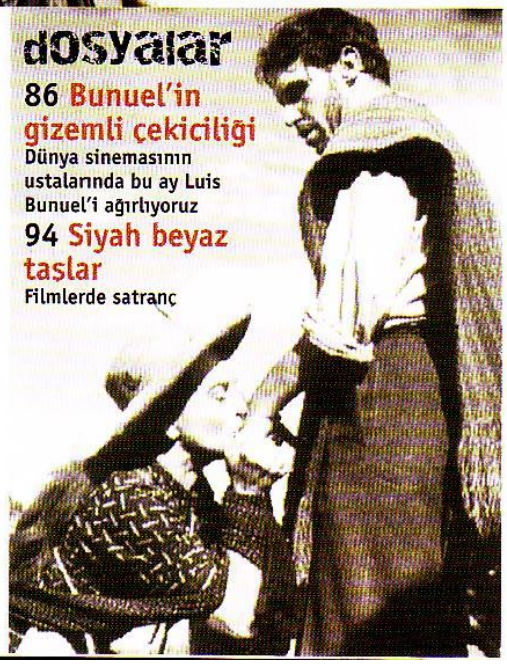

ayın filmleri

Mançuryalı Aday, Köy, Gizemli parçalar, Büyük İskender, Alien Predator'e Karşı, G.O.R.A., Karanlık Sırlar, Motosiklet Günlüğü, Tehdit, Köpekbalığı Hikayesi, Anlat İstanbul, Kayıp Kucak, Güzel Ülke, Testere, Carmen, Mimar Babam: Bir Oğlun Yolculuğu

14 Box office
ve elestirmenlerin yıldız tablosu

16 Elestiriler
"Ben, Robot" , "Collateral" , "Bir Mucizedir Yasamak", "Uzak Ülke", "Kötü Egitim"

26 Özel seans
Yeni filmler, festivaller, gerekli bilgiler, denemeler ve haberler...

40 Profiller
Rosario Dawson, Michael Pitt, Bryce Dallas Howard

98 Kült filmler
"South Park, Bigger, Longer & Uncut"

100 Ev eğlencesi
Filmografi, klasik sahne ve DVD...

114 Sinema çıkısı
Erdal Tosun

Armağanlar

Koleksiyon kartı: "Top Gun"
Afisetler: Kral Arthur, Kötü Egitim, Sisir Beni, Yakar Top
Büyük boy afis: Alien vs Predator, Spider-Man 2

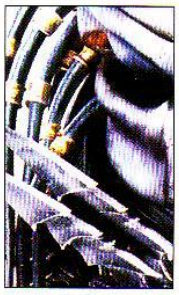

sinema@merkezdergi.com.tr

Film manyakları

Eylül sayısında "Film bolluğu" başlıklı yazıda bugünün sinemasını anlayabilmek için "yeni nesil film manyakları"nın anarşist zevklerinin dikkatle incelenmesinden yana olduğumu söylemiştim... Ama her şeyden önce "film manyağı" ifadesiyle neyi kastettiğimi açmam gerekiyor.

Film manyağının kim olduğunu anlayabilmenin belki de en iyi yolu, önce onun kim olmadığını anlamaktan geçiyor... (Açıkçası burada önemli olan, benim bu ifadeye yüklediğim anlam.)

Film manyağı, "sinemasever" değildir.

"Sinemasever", sinemayı seven herkes için kullanılabilir. Zaten kelime, yapısı gereği yumuşak, ılıman, herkese açık bir ifadeyi çağrıştırıyor. Yılda üç dört kez sinemaya giden insanların bile kendini çok rahat sinemasever olarak niteleyebileceğine eminim. Sanatsever gibi, herkese uyabilen, biraz elitist kokular da saçan bir ifade bu ve film manyaklarına kesinlikle uymuyor.

Film manyağı "sinefil" olarak tanımlanamaz. Ama bir film manyağını anlamanın en iyi yolu, galiba onu bir sinefille karşılaştırmak...

"Sinefiller" için her şeyden önce sinema tarihi, sinema kuramları, auteur yönetmenler ve klasikler vardır.

Film manyaklarının bir kısmı bunlarla ilgilenir ama internet başta olmak üzere, underground yayınlarla kendini ifade eden gayri resmi sinema tarihi de onlar için yabana atılamaz. Akademisyenlerin adlarını dahi duymadığı, muhtelif alt kültürlerin ilgi alanına giren filmler sinema tarihinin en iyi 100 filmi kadar önem taşıyabilir . (İtalyan giallo'ları, eğitim içerikli Alman soft porno filmleri, Yeşilçam bilimkurgu filmleri, Hint erotik filmleri vs. gibi)

Sinefil, kalburun üstünde kalmış filmlerle ilgilenir... Festivallerde ödüller kazanmış, eleştirmenlerin en iyi listelerine giren filmlerin peşinde koşar.

Film manyağı, kalburun üstünde kalmış filmleri zaten bilir; o, unutulmuş, kıyıda köşede kalmış filmleri bulup çıkarmayı sever... (Son aylarda Sinematürk sayesinde 80'li yıllarda çekilmiş yerli "art house" filmlerin keşfedildiğini biliyorum.)

Film manyağı, dünyanın bir yerinde bir grup insanın çok sevdiği herhangi bir filmi ne yapıp edip görmeye çalışır. Önemli olan beğenmek ya da beğenmemek, sevmek ya da sevmemek değil, bir filmi seyretmiş olmaktır. Zor ulaşılır her film için onun için bir arzu nesnesidir. Bir yerlerden bulup seyretmeyi ve başkalarıyla paylaşmayı ister.

Sinefil, düşünsel anlamda sağlamlık, estetik anlamda yetkinlik arar.

Film manyağı öncelikli olarak haz arayışındadır.

Sinefil için, film teorisi temeldir; eleştirmenlerin, tarihçilerin ve akademisyenlerin görüşlerine önem verir. Starları, dönemleri, eğilimleri, janrları sever; filmografiler üzerinden giderek yönetmenlerin üsluplarını, ortak temalarını yakalamaya çalışır...

Film manyakları için teori, işin temeli değildir; çoğunluk ilgilenmez, ilgilenenler için de sadece zevki arttıran bir sostur.

Sinefil, yönetmenin ne söylediğine bakar, dünya görüşüne önem verir.

Film manyağı, yönetmenin bilinçdışından sızanlara bakar, dünya görüşünü önemsemez.

Sinefil, bütün alt metinlere (politik, sosyolojik, psikanalitik) ilgi duyar.

Film manyağı, öncelikli olarak psikolojik alt metinlere ilgi duyar, psikanalitik çözümlemeleri sever.

Sinefil için önemli olan sinema sanatıyken, film manyağı için önemli olan filmler ve onlarla kurulan ilişkidir.

Sinefiller, tüm dünyada ortak bir dil oluşturmayı, bir tür adı konmamış cemaat olma fikrini severler; aynı filmlerden hoşlanmak, aynı yönetmenleri desteklemek onları rahatsız etmez. Sinema sanatı kavramı onları biraraya getiren bir tür şemsiyedir. Bu şemsiyenin altında her şeyin tartışılabileceğine ve doğru yolun bulunabileceğine inanırlar.

Film manyaklarının büyük bir bölümü "sinema sanatı" kavramı ve bu kavram çerçevesinde kurulan akademik-eleştirel dünyayı, bir tür kurulu düzen olarak görür ve bunun dışına çıkıp fikir üretmeyi tercih eder. Ortak doğruların bulunabileceği, tartışılabileceği teorik bir zemin, kişisel zevklerin gerisinde kalır.

Yeni nesil film manyakları arasında sinefil olma kültürünü sürdürmeye çalışan, film teorisi ve sinema tarihiyle ilgilenen birçok kişi var. Bunun tam karşıtı bir cephe de var aralarında: Delicesine film tüketen, sinema tarihi üzerine çok az şey bilen ve sinefil kültüründen bihaber film manyakları.

Klasik sinefiller arasında da benzer bir ayrım var. Bir yanda, yeni nesil film manyaklarının zevklerini görmezden gelip, hatta aşağılayıp, günümüz sinemasını sağlamlığı test edilmiş kuramlar ya da kendilerine has kişisel reçetelerle anlamaya çalışanlar; öte yanda ise olup biteni gayet iyi kavrayanlar.

Bütün bunların dışında şüphesiz bir de beşinci grup var: İçlerinden bol miktarda film yönetmeni, az sayıda sinema yazarı çıkıyor; sinefiller ve film manyakları gibi uç noktalara sapmıyor, makul sayıda film seyrediyor ve kendi kişisel zevklerini merkeze alıyorlar...

Bu beş ayrı grup da dünya sinemasına farklı cephelerden bakıyor; farklı fikirler üretip, farklı kriterlerle farklı yargılara varıyorlar. Bu gruplar çoğunlukla birbirlerini anlamıyor ve önemsemiyor. Tartışmalar yerini, peşin hükümlere bırakıyor.

Kuşkusuz, benim bu yazının sınırları içinde tanımlayamadığım başka gruplar, başka cepheler de olabilir. Önemli olan, sinemaya olabildiğince kişisel bakmak için herkesin özel bir çaba sarfettiği bir dönemde yaşıyor olduğumuz gerçeği...

Sözün özü, muazzam bir film bolluğu yaşarken; "sinema kültürü" de her geçen gün daha da büyüyen bir parçalanma ve ayrışmaya doğru gidiyor. 90'lara kadar sinema kültürünü belirleyen "entellektüel merkez"de sinefiller ve sırtlarını teoriye dayayan akademisyenler duruyordu... Şimdi, bu merkezde "film manyakları" duruyor? Önümüzdeki aylarda, kaldığımız yerden devam etmek dileğiyle...

MEHMET AÇAR
macar@merkezdergi.com.tr

ayın filmleri kasım

MANÇURYALI ADAY
THE MANCHURIAN CANDIDATE

Yönetmen: Jonathan Demme. Oyuncular: Denzel Washington, Meryl Streep, Liev Schreiber, Jeffrey Wright, Kimberly Elise, Jon Voight, Ted Levine, Miguel Ferrer, Bruno Ganz, Adam LeFevre, Zeljko Ivanek, Ann Dowd. Senaryo: Dean Georgaris, Daniel Pyne. Görüntü Yönetmeni: Tak Fujimoto. Müzik: Rachel Portman. Kurgu: Craig McKay, Carol Littleton. Yapım Tasarımcısı: Kristi Zea. Yapımcı: Scott Rudin, Jonathan Demme, Ilona Herzberg, Tina Sinatra. Süre: 130 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 26 Kasım.

1991'deki Körfez Savaşı sırasında Çavuş Raymond Shaw (Liev Schreiber) müfrezesiyle birlikte bir tuzağa düşer ve fakat hem yanındaki asker arkadaşlarının hem de komutanı Binbaşı Ben Marco'nun (Denzel Washington) hayatını kurtarmayı başarır. Savaştan ülkesine kahraman olarak döndükten sonra Raymond'ın şansı yaver gider ve genç adam kısa sürede ülkenin başkan yardımcılığı adaylığına dek yükselir. Tam da o günlerde Ben de Irak'ta olup biten şeylere dair kabuslarla dolu geceler geçirmektedir. Irak'ta Raymond'ın hayatlarını kurtarmasıyla ilgili hiçbir şey hatırlayamayan Ben ortada tuhaf birşeyler döndüğünden şüphelenir. Neden hiçbir asker Raymond'ın savaşta yaptığı o kahramanca hamleyi hatırlayamamaktadır? Tüm müfrezenin kaçırılıp ve beyinlerinin yıkanıp Raymond'ın savaş kahramanı olduğuna inandırılmış olması mümkün müdür? Ben bunun altını deşmeye başlar. Deştikçe de ucu Beyaz Saray'daki iktidara dek uzanan muamma dolu bir komplo teorisinin adım adım gerçeğe dönüştüğüne tanık olacaktır.

NOTLAR 1962 tarihli, aynı adlı John Frankenheimer filminin yeniden çevrimi. Yönetmen ise, Brian De Palma ve Neil Jordan'ın adı geçtikten sonra prodüksiyonun başına getirilen, "Kuzuların Sessizliği" ve "Philadelphia" filmlerinin babası Jonathan Demme. Kimbilir, belki de ilk film sinema tarihinin kritik filmlerinden biri olduğundan ABD seyircisi bu yeniden çevrime beklendiği kadar ilgi göstermedi; 80 milyon dolarlık bütçesini film orada çıkaramadı. Her ne kadar orijinal filmin aktrisi Angela Lansbury daha proje aşamasında bu yeniden çevrim fikrinden hoşnutsuzluğunu ilan etse de, eleştirmenler gerek başkanlık seçimleri öncesine denk gelen zamanlaması gerekse usta anlatımı nedeniyle "Mançuryalı Aday"ı başarılı buldular. Richard Condon'ın yazdığı çok satan romandan uyarlanan orijinal filmde Lansbury'nin yanısıra Frank Sinatra, Laurence Harvey ve Janet Leigh de vardı.

KÖY
THE VILLAGE

Yönetmen: M. Night Shyamalan. Oyuncular: Bryce Dallas Howard, Joaquin Phoenix, Adrien Brody, William Hurt, Sigourney Weaver, Brendan Gleeson, Celia Weston, Michael Pitt, Jesse Eisenberg, Frank Collison, Judy Greer, Jayne Atkinson. Senaryo: M. Night Shyamalan. Görüntü Yönetmeni: Roger Deakins. Müzik: James Newton Howard. Kurgu: Christopher Tellefsen. Yapım Tasarımcısı: Tom Foden. Yapımcı: Scott Rudin, M. Night Shyamalan, Sam Mercer. Süre: 108 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 19 Kasım.

"Köy"

19. yüzyıl sonunun bütün özelliklerini taşıyan Pennsylvania'daki Covington kasabasında her şey tablo güzelliğindedir. Kasaba halkı cennet gibi bir ortamda huzur içinde yaşamaktadır. Dış dünyaya kapalı yaşayan bu halk, kasabayı çevreleyen ormanda barınan yaratıklarla bir anlaşma yapmıştır. Her iki taraf da birbirini rahatsız etmeyecektir. Kasabanın meraklı gençlerinden Lucius Hunt (Joaquin Phoenix), büyüklerinin uyarılarına rağmen kasaba sınırlarının ötesine geçip bilinmeyeni keşfetme arzusuyla yanıp tutuşmaktadır. Kasaba lideri Edward Walker (William Hurt), ormanda bekleyen tehlikeler konusunda onu uyarır. Lucius'un annesi Alice Hunt (Sigourney Weaver) da oğluna kasabadan uzaklaşmamasını, böylelikle dış dünyada varolan tehlikelerden uzak durabileceğini söylemektedir. Kasabada Lucius'un kararlı yapısını paylaşan sadece iki kişi vardır. Bunlardan birisi kasabanın güzel ve cesur kızı Ivy Walker (Bryce Dallas Howard), diğeri ise Noah Percy (Adrien Brody) adlı psikolojik sorunlu bir gençtir. Kör bir kız olan Ivy'nin korkusuz yapısı ve algılama yeteneğinin üst düzeyde olması onu Lucius'un gözünde adeta ilah yapmıştır. Ormandaki uğursuz yaratıkların günün birinde harekete geçmesi üzerine kasabada tam bir kaos ortamı başlar. Kasaba halkı ile yaratıklar arasındaki ateşkes artık sona ermiştir.

NOTLAR "6. His", "Unbreakable / Ölümsüz" ve "İşaretler" gibi başarılı korku / gerilim filmlerinin sahibi yönetmen M. Night Shyamalan 60 milyon dolara çektiği yeni filminin başrolünü oyunculuk konusunda deneyimsiz bir isme, Ron Howard'ın kızı Bryce Dallas Howard'a emanet etti. Buna karşılık bir kez daha ticari başarıya ulaşan yönetmen önceki üç filminde yaptığı gibi yine finalde korkunç bir virajla seyircisini darmaduman ediyor.

"Gizemli Parçalar"

GİZEMLİ PARÇALAR
THE FORGOTTEN

Yönetmen: Joseph Ruben. Oyuncular: Julianne Moore, Alfre Woodard, Gary Sinise, Anthony Edwards, Kathryn Faughnan, Tim Kang, Christopher Kovaleski, Kathrina Miccio, Linus Roache. Senaryo: Gerald Di Pego. Görüntü Yönetmeni: Anastas N. Michos. Müzik: James Horner. Kurgu: Richard Francis-Bruce. Sanat Yönetmeni: Paul D. Kelly. Yapımcı: Bruce Cohen, Dan Jinks, Joe Roth. Yapım: ABD. Dağıtımcı: Warner Bros. Gösterim Tarihi: 5 Kasım.

Acılı anne Telly Paretta (Julianne Moore) sekiz yaşındaki oğlunun kaybıyla başa çıkmaya çalışmaktadır. Fakat bir gün psikiyatristinin, aslında oğlunun sekiz yıllık hatıralarını uydurduğunu iddia etmesi üzerine şoke olur. Oğluyla ilgili tüm o hatıraları aslında hiç yaşamamış da kafasından mı uydurmuştur? Fakat benzeri deneyimler yaşayan başka bir hastayla tanışınca durumun hiç de öyle olmadığının ispatına girişir. Oğlu gerçekten yaşamıştır ve o bunu kanıtlayacaktır. Kadın böylece geçmişindeki herkesi tek tek ziyaret etmeye başlar. Gelgelelim Telly'yi bir sürpriz de bu ziyaretler sırasında beklemektedir: kimse onu hatırlamayacaktır.

NOTLAR 2003'ü filmsiz geçiren Julianne Moore "Laws of Attraction / Cazibe Kanunları"ndan sonra bu yılki ikinci filmiyle, hem de başrolde karşımızda. Geçtiğimiz eylülde ABD'de gösterime giren 42 milyon dolar bütçeli bu psikolojik gerilim orada maliyetini rahatça çıkarmış ve yapımcı şirket Sony'nin yüzünü güldürmüştü. Yönetmen Joseph Ruben'i "Sleeping with the Enemy / Yatağımdaki Düşman" ve "Money Train / Para Treni" filmlerinden hatırlayabilirsiniz.

"Büyük İskender"

BÜYÜK İSKENDER
ALEXANDER

Yönetmen: Oliver Stone. Oyuncular: Colin Farrell, Angelina Jolie, Val Kilmer, Anthony Hopkins, Jared Leto, Rosario Dawson, Gary Stretch, Jonathan Rhys-Meyers, Christopher Plummer. Senaryo: Christopher Kyle, Laeta Kalogridis, Oliver Stone. Görüntü Yönetmeni: Rodrigo Prieto. Müzik: Vangelis. Kurgu: Yann Hervé, Alex Marquez, Thomas J. Nordberg. Yapım Tasarımcısı: Jan Roelfs. Yapımcı: Thomas Schühly, Iain Smith, Oliver Stone, Jon Kilik, Moritz Borman. Yapım: ABD-Ingiltere-Almanya-Hollanda. Dağıtımcı: Pinema Film. Gösterim Tarihi: 26 Kasım.

M.Ö. 356 ile 323 yılları arasında hüküm süren büyük Makedon imparatoru İskender (Colin Farrell) o dönemde bilinen dünyanın yüzde 90'ı demek olan Batı Asya'yı fethetmiştir ve bunu yaptığında henüz 25 yaşındadır. Ardından Yunan ve Makedon güçlerinden oluşan ordusunu binlerce kilometre ötedeki Pers ordusunun üzerine sürerek Himalayalar'a kadar uzanan diğer toprakları da ele geçirmek niyetindedir. O güne dek hiç yenilmemiştir ve yenilmeye de niyeti yoktur. Çölleri ve dağları aşarak düşmanın karşısına dikilir.

NOTLAR Çekimleri Fas, Tayland ve İngiltere'de gerçekleştirilen bu büyük prodüksiyonun 150 milyon dolara malolduğu söyleniyor. Başlarda Brad Pitt ve Tom Cruise gibi iki büyük yıldızla görüşen Stone ikisini de bir türlü ikna edemeyince Makedon imparatoru Colin Farrell'e emanet etmişti. Görkemli setleri, kalabalık oyuncu kadrosu ve özenli prodüksiyonuyla önümüzdeki Oscar'lar için adı şimdiden telaffuz edilen "Büyük İskender" Stone'un da bugüne dek aldığı en büyük risk. Filmin gösterime girmesine yakın tarihlerde eşcinsel içeriğine dair epeyce bir spekülasyon da yapılmış, hatta stüdyonun filmin montajına karıştığı iddia edilmişti; ancak bu sonradan yalanlandı. Öte yandan, Yunan asıllı emektar besteci Vangelis de uzun bir süre sonra besteleriyle dönüş yapmış oluyor.

ALIEN PREDATOR'E KARŞI
ALIEN VS. PREDATOR

Yönetmen: Paul W.S. Anderson. Oyuncular: Sanaa Lathan, Raoul Bova, Lance Henriksen, Ewen Bremner, Colin Salmon, Tommy Flanagan, Joseph Rye, Agathe De La Boulaye, Carsten Norgaard, Sam Troughton. Senaryo: Paul W.S. Anderson. Görüntü Yönetmeni: David Johnson. Müzik: James Seymour Brett, Harald Kloser, Thomas Schobel, Thomas Wanker. Kurgu: Alexander Berner. Yapım Tasarımcısı: Richard Bridgland. Yapımcı: John Davis, Walter Hill, Gordon Carroll, David Giler. Süre: 101 dk. Yapım: ABD-Kanada-Almanya-Çek Cumhuriyeti. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 29 Ekim.

Antartika'da denizdeki buzulların yüzlerce metre altında yatan bir piramit keşfedilir. Bu büyük keşif bilimadamlarını heyecanlandırmış ve bu donmuş kıtaya haklı bir akın başlamıştır. Aztek, Mısır ve Kamboçya kültürlerinin izlerini taşıyan muazzam piramit, yeni ziyaretçileri tarafından keşfe uğrar. Piramidin içi karmaşık matrislerle örülmüş odalardan oluşmakta ve bunların yüksek teknoloji ürünü olduğu açıkça göze çarpmaktadır. Odaların duvarları beklenmedik bir zamanda yer ve şekil değiştirmekte, grubun üyelerini birbirlerinden ayırarak pusuya düşürmektedir.

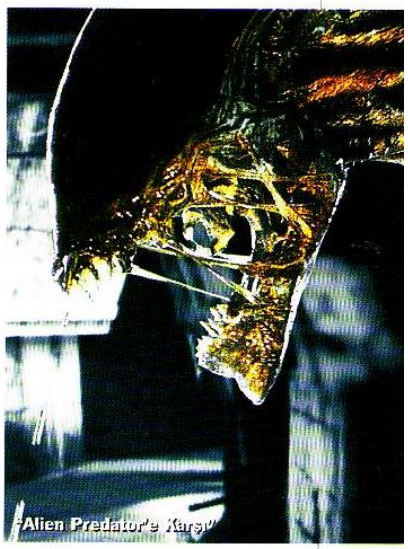
"Alien Predator'e Karşı"

ayın filmleri kasım

Odadan odaya dolaşan kaşifler ve bilimadamları sonunda korkunç gerçekle yüzyüze gelirler: Predator'ler Kraliçe olan doğurgan Yaratık'ı yıllar önce burada alıkoymuş ve her 100 yılda bir doğurması beklenerek yeni gelen genç Predator'lere kendilerini denemeleri için bir savaş ortamı yaratmışlardır. Böylece keşif ekibi, Yaratıklar ve Predator'ler arasında vuku bulacak "Yüzyıl Savaşları"nın tam ortasında kalacak, ölüm-kalım mücadelesi vereceklerdir.

NOTLAR Her ne kadar sinema tarihinin iki dehşetengiz uzaylı canavarını karşı karşıya getirse de, film aslında aynı adlı video oyununu ve çizgi romanı temel alıyor. Yönetmenlik koltuğunda da "Mortal Kombat" ve "Resident Evil" gibi video oyunu uyarlamalarıyla küçümsenemeyecek övgüler alan yönetmen Paul W.S. Anderson oturuyor. Tümü Prag'da oluşturulan setlerde çekilen film 65 milyon dolara çekilmiş ve fakat ABD'de 80 milyon dolar getirisi olmuştu.

"G.O.R.A."

G.O.R.A.

Yönetmen: Ömer Faruk Sorak. Oyuncular: Cem Yılmaz, Şafak Sezer, Özkan Uğur, Ozan Güven, Özge Özberk, Rasim Öztekin, Erdal Tosun, Idil Fırat, Cezmi Baskın, Muhittin Korkmaz. Senaryo: Cem Yılmaz, Muhittin Korkmaz, Engin Günaydın. Görüntü Yönetmeni: Veli Kuzlu. Müzik: Ozan Çolakoğlu. Kurgu: Çağrı Türkkan, Mustafa Preşeva. Sanat Yönetmeni: Bahattin Demirkol. Yapımcı: Necati Akpınar, Nuri Sevin, Gökhan Tuncel. Yapım: Türkiye. Dağıtımcı: Warner Bros. Gösterim Tarihi: 12 Kasım.

Anadolu'nun turistik kentlerinden birinde tüccarlık yapan Arif (Cem Yılmaz) uzaylılar tarafından kaçırılıp onların dünyasına götürülür. Bir de görür ki, adamlar neredeyse tüm dünyayı kaçırmışlar! Canını dişine takıp gezegenden kaçmak için binbir türlü plan yapar. Fakat bunun için önce acımasız uzaylı komutan Logar'a (Cem Yılmaz) hesap vermesi gerekecektir. O sırada yeni tiplerle de karşılaşır: Garavel (Özkan Uğur), Ceku (Özge Özberk), Kuna (Şafak Sezer), Bob Marley Faruk (Rasim Öztekin), Robot 216 (Ozan Güven), Mulu (Idil Fırat), Rendroy (Erdal Tosun), Amir Tocha (Cezmi Baskın) ve Tihulu (Muhittin Korkmaz)...

NOTLAR Tamamlanması tam manasıyla yılan hikayesine dönen "G.O.R.A." sonunda bu ay geliyor. 200'ü aşkın kopyayla "Asmalı Konak: Hayat"ın bu konudaki rekorunu da geride bırakan filmin çekimleri için Antalya Film Platoları'nda bir gezegen inşa edilmişti. Aynı tarihlerde Fransa, Belçika, Almanya, Hollanda, İsviçre, Avusturya, İngiltere, Danimarka ve İsveç'te de film gösterim şansı bulacak. "Vizontele"de Yılmaz Erdoğan'la yönetmenliği paylaşan video klip kökenli Ömer Faruk Sorak bu sefer yönetmen olarak yegane isim. Post prodüksiyon aşamasında da özel efektlere bir hayli para harcandığı söyleniyor.

KARANLIK SIRLAR
JANGHWA, HONGRYEON

"Karanlık Sırlar"

Yönetmen: Kim ji-woon. Oyuncular: Kim Kap-su, Yum Jung-ah, Lim Su-jeong, Mun Geun-yeong. Senaryo: Kim ji-woon. Görüntü Yönetmeni: Lee Mo-gae. Müzik: Lee Byung-woo. Kurgu: Lee Hyeon-mi. Sanat Yönetimi: Jo Geun-hyeon. Yapımcı: Oh Ki-Min, Oh Jung-wan. Süre: 115 dk. Yapım: Güney Kore. Dağıtımcı: 1Film. Gösterim Tarihi: 12 Kasım.

Sumi (Lim Su-jeong) ve Suyon (Mun Geun-yeong) zorunlu bir ayrılığın ardından, aylar sonra evlerine geri dönerler. Annelerinin ölümünün ardından, üvey anneleri çoktan evlerine yerleşmiştir. Babaları üvey anneleri ile kızların arasındaki sorunları görmezden gelmekten yanadır. Oysa iki kızkardeşle, üvey annelerinin arasındaki düşmanlık tahmin edilebileceğinden çok daha köklüdür. Anne, baba ve kızların yaşadığı ev, bu düşmanlıktan kaynaklanan tuhaf olaylara sahne olur. Herkesin hafızasından silmek için uğraştığı bir olay dördünün de hayatını cehenneme çevirecektir.

NOTLAR Son yıllarda yükselişte olan Güney Kore sinemasından 2003 yapımı, bol ödüllü, başarılı bir korku / gerilim örneği. Karmaşık hikaye örgüsü, stilize yönetimi, zaman zaman hüzne kayan anlatımıyla meraklısının kaçırmaması gereken bir Uzakdoğu filmi.

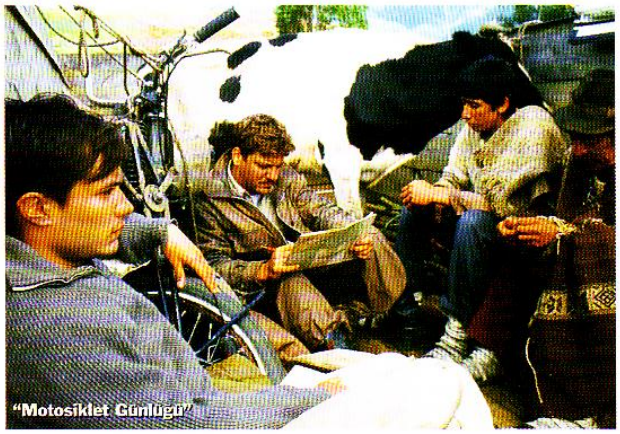
"Motosiklet Günlüğü"

MOTOSIKLET GÜNLÜĞÜ
DIARIOS DE MOTOCICLETA

Yönetmen: Walter Salles. Oyuncular: Gael García Bernal, Rodrigo De La Serna, Mia Maestro, Mercedes Morán, Jorge Chiarella, Antonella Costa, Susana Lanteri, Gustavo Morales, Jean Pierre Noher, Jaime Azócar, Sofia Bertolotto. Senaryo: Jose Rivera (Ché Guevara'nın "Notas de Viaje" ve Alberto Granado'nun "Con el Che por America Latina" adlı kitaplarından). Görüntü Yönetmeni: Eric Gautier. Müzik: Gustavo Santaolalla. Kurgu: Daniel Rezende. Yapım Tasarımcısı: Carlos Conti. Yapımcı: Michael Nozik, Edgard Tenenbaum, Karen Tenkhoff. Süre: 128 dk. Yapım: Arjantin-ABD-Ingiltere-Almanya. Dağıtımcı: Umut Sanat. Gösterim Tarihi: 5 Kasım.

İki genç Arjantinli, 23 yaşındaki tıp öğrencisi Ernesto Guevara (Gael García Bernal) ve 29 yaşındaki biyokimyager Alberto Granado (Rodrigo De la Serna) Latin Amerika'yı boydan boya keşfetmek üzere 1952 yılında yola çıkarlar. Iki arkadaş; kırık dökük, 1939 model bir Norton 500 motosiklete atlayıp Buenos Aires'teki aile ortamlarını arkalarında bırakarak yola koyulurlar. Sekiz ay sürecek bu yolculukları sırasında motosikletleri bozulsa da, pes etmeden, hatta bazen otostop yaparak ilerlerler. Yol boyunca rastladıkları insanlar aracılığıyla daha önce bilmedikleri, bambaşka bir Latin Amerika'yla tanışırlar; geçtikleri yollar ve manzaralar değiştikçe, kendi görüşleri de yön değiştirir. Machu Picchu'ya vardıklarında, muhteşem tapınak kalıntılarıyla İnka uygarlığının müthiş ağırlığı ve önemi iki genç adamı derinden sarsar. Peru'daki Amazon havzasında, gözlerden uzak bir cüzzam kolonisine geldiklerinde ise pek çok insana ulaşamayan ekonomik sistemlerin tanımladığı ilerleme ve gelişmenin değerini sorgulamaya başlarlar. Bu kolonideki deneyimleri, gelecekteki ahlaki ve siyasi yaşamlarını belirleyecek, hatta daha sonra bürüneceklerı kişiliklere şekil verecektir.

NOTLAR 1998 tarihli "Merkez İstasyonu"yla adını tüm dünyaya tanıtan, şu sıralar Japon korkusu "Karanlık Sular"ın Hollywood versiyonunu tamamlayan Brezilyalı yönetmen Walter Salles'in yeni filmiyle karşı karşıyayız. Adını Güney Amerikalı ünlü devrimci Ché Guevara'nın gençken gerçekleştirdiği yolculukta tuttuğu günlüklerden alan film, Batı'da iyi eleştirilerle karşılaşmıştı. Artık son sürat yıldızlığa koşan Gael García Bernal başrolde. Açılışını geçtiğimiz Ocak'ta Sundance Film Festivali'nde yapan "Motosiklet Günlüğü" o günden bugüne dek gösterildiği ya da vizyon gördüğü tüm festivallerde ilgi odağı oldu. Arjantin, Şili, Peru, Kolombiya, Venezuela ve Küba gibi Güney ve Orta Amerika ülkelerini boydan boya kateden projeyi hayata geçiren kişinin Robert Redford olduğunu, hatta emektar aktörün bittikten sonra filmi Ché'nin dul eşi Aleida March'a gösterdiğini son bir not olarak ekleyelim.

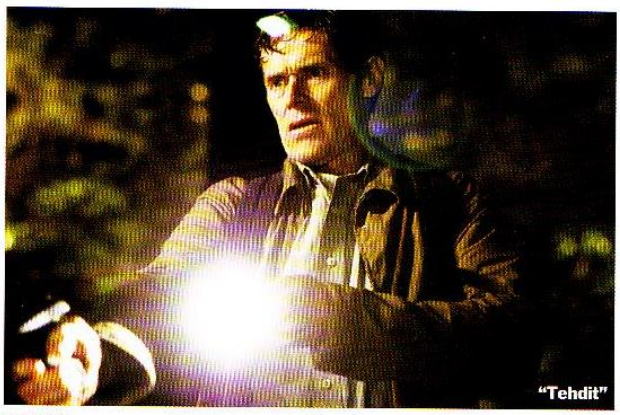
"Tehdit"

TEHDIT
THE CLEARING

Yönetmen: Pieter Jan Brugge. Oyuncular: Robert Redford, Helen Mirren, Willem Dafoe, Alessandro Nivola, Matt Craven, Melissa Sagemiller, Wendy Crewson, Larry Pine, Diana Scarwid, Gwen McKee. Senaryo: Justin Hythe, Pieter Jan Brugge. Görüntü Yönetmeni: Denis Lenoir. Müzik: Craig Armstrong. Kurgu: Kevin Tent. Yapım Tasarımcısı: Chris Gorak. Yapımcı: Jonah Smith, Palmer West, Pieter Jan Brugge. Süre: 91 dk. Yapım: ABD-Almanya. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 12 Kasım.

Wayne Hayes (Robert Redford) ve Eileen Hayes (Helen Mirren) adeta Amerikan Rüyası'nı yaşamaktadır. İki çocuklarını çoktan büyütmüşler, küçük işlerini de yıllar içerisinde büyütüp başarı dolu bir yola sokmuşlardır. Artık pek sıkıntıları olmazmış gibi görünürken, bir gün Wayne sıradan bir adam olan Arnold Mack (Willem Dafoe) tarafından kaçırılır ve ücra bir ormanda tutulur. Arnold'ın amacı yüklü miktarda fidye koparmaktır. Bu sırada Eileen FBI'nın da yardımıyla kocasını kurtarmanın yollarını aramaktadır. Arnold'la anlaşmaya çalışan Eileen adamı bir an evvel ikna etmek zorundadır çünkü kocasının durumu saatler aktıkça daha da zor bir hal almaya başlayacaktır.

NOTLAR Hollanda'da vuku bulan gerçek bir "kaçırılma" hikayesinden esinlenilerek çekilen filmin yönetmeni Hollanda doğumlu ve fakat Hollywood'da faaliyet gösteren yapımcı Pieter Jan Brugge. Bu onun yönettiği ilk sinema filmi. Amerikan sinemalarında "Örümcek-Adam 2"yle aynı hafta gösterime giren ve pastadan gerektiği kadar pay alamayan "Tehdit" orada eleştirmenleri de ikiye bölmüştü.

"Köpekbalığı Hikayesi"

KÖPEKBALIĞI HIKAYESİ
SHARK TALE

Yönetmen: Vicky Jenson, Bibo Bergeron, Rob Letterman. Seslendirenler: Will Smith, Robert De Niro, Renée Zellweger, Angelina Jolie, Jack Black, Martin Scorsese, Peter Folk, Ziggy Marley, Doug E. Doug. Türkçe seslendirenler: Yekta Kopan, Aysun Topar, Şenay Gürler, Ayhan Kahya, Ahmet Eres, Volkan Severcan, Payidar Tüfekçioğlu, Uğur Arslanoğlu, Sefa Zengin, Ayça Altuğ, Demre Çankara, Ecem Yücel, Hazal Özkan, Erkan Taşdöğen, Muzaffer Cihat Önen, Naci Taşdöğen, Yasemin Öztürk, Tarkan Koç, Zeki Atlı. Senaryo: Rob Letterman, Damian Shannon, Mark Swift, Michael J. Wilson. Müzik: Hans Zimmer. Kurgu: Peter Lonsdale, John Venzon. Yapım Tasarımcısı: Dan St. Pierre. Yapımcı: Bill Damaschke, Janet Healy, Allison Lyon Segan. Süre: 90 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 5 Kasım.

Tuzlu sularda hayat acımasızdır. Balıkların dünyasında yasadışı işler alıp başını gitmiş, hele son günlerde cinayetlerin hızı iyiden iyiye artmıştır. Özellikle balık mafyasının korkunç "baba"sı Don Lino'nun oğlunun ölü bulunması herkesi tedirgin eder. O gün olay mahallinde bulunan genç balık Oscar cinayetin sorumlusu gibi görünmektedir. Başlarda bir mafya babasının oğlunu öldürmüş görünmek Oscar'ın hoşuna gider. Özellikle mafyanın karşısındaki güçlerce takdir edileceğini düşünmüş ve bundan doğacak şöhretin keyfini çıkarmayı planlamıştır. Fakat okyanus mafyası bir balık için dünyanın en tehlikeli düşmanlardan biridir ve Oscar'ın bu alemde büyük balığın küçük balığı daima yuttuğunu öğrenmesi çok uzun sürmeyecektir.

NOTLAR DreamWorks'ün birlikte "Şrek" ve "Şrek 2"yle Disney'e kafa tuttuğu animasyon şirketi Pacific Data Images şirket için bu kez sualtındaki "yeraltı" dünyasına el attı. Filmin orijinal seslendirme kadrosunda mafyayı peliküle kazımasıyla meşhur Martin Scorsese de önemli bir rol aldı. Ayrıca Robert De Niro veya Peter Falk gibi beyazperdede suç dünyasıyla ünlenmiş veya mafya dizisi "Sopranos"da rol alan birçok aktör de seslendirme kadrosunda. 1 Ekim'de ABD'de gösterime giren "Köpekbalığı Hikayesi" ilk iki haftasonu hasılat listesinin zirvesinde oturuyordu. Geçtiğimiz aylarda gösterime giren "Şrek 2"nin Türkiye'de büyük ilgi gördüğünü de hatırlatalım.

ANLAT İSTANBUL

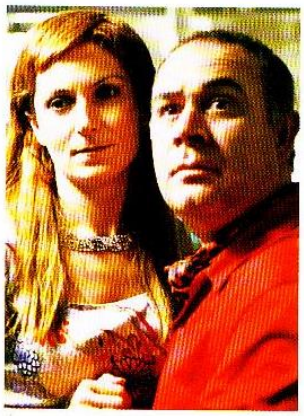

Yönetmenler: Ümit Ünal, Kudret Sabancı, Selim Demirdelen, Yücel Yolcu, Ömür Atay. Oyuncular: Altan Erkekli, Azra Akın, Ayça Varlıer, Ahmet Mümtaz Taylan, Bülent Inal, Çetin Tekindor, VJ Bülent, Erdem Akakçe, Erkan Can, Fikret Kuşkan, Güven Kıraç, İdil Üner, Ismail Hacıoğlu, Mehmet Günsür, Nejat Işler, Nurgül Yeşilçay, Ozan Güven, Özgü Namal, Şevket Çoruh, Vahide Gördüm. Senaryo: Ümit Ünal. Görüntü Yönetmeni: Mehmet Aksın. Müzik: Gökhan Kırdar. Sanat Yönetmeni: Veli Kahraman. Yapımcı: Erol Avcı. Yapım: Türkiye. Dağıtımcı: Warner Bros. Gösterim Tarihi: 26 Kasım.

Filmde İstanbul'da geçen ve bir gece içinde yaşanan beş farklı hikaye anlatılıyor. İnsanın gerçek masalının dünyanın her yerinde aynı olduğunu anlatmak istediğini söyleyen projenin yaratıcısı Ümit Ünal, Batı edebiyatının en ünlü masallarını İstanbul'daki sıradan hayatlara uyarlamış; böylece zengini yoksulu, güzeli çirkini, masumu suçlusu, her yaştan, her kesimden İstanbullu birer masal kahramanına dönüşmüş. Fareli Köyün Kavalcısı, çingene bir klarnetçide; Külkedisi, bir fahişede; Pamuk Prenses, bir mafya babasının masum kızında; Uyuyan Güzel, Boğaz'daki yalısında aklını kaçıran bir kadında hayat buluyor. Kırmızı Başlıklı Kız ile

kötü yürekli kurt ise masaldaki ormanın derinliklerinde değil de parlak ışıklarla aydınlatılmış uluslararası bir havaalanında karşı karşıya geliyor.

NOTLAR Basın bülteninde filmin gizli başrol oyuncusunun İstanbul olduğu söyleniyor. İlk filmi "9"la olumlu eleştiriler toplayan Ümit Ünal'ın senaryosunu yazıp bölümlerden birini yönettiği filmdeki hikayelerin her biri ayrı bir yönetmen tarafından çekildi. Yapımcı Erol Avcı'nın adı ise "Balalayka" dışında "Zerda" ve "Bir İstanbul Masalı" gibi popüler TV dizilerinden hatırlanabilir.

"Kayıp Kucak"

KAYIP KUCAK
EL ABRAZO PARTIDO

Yönetmen: Daniel Burman. Oyuncular: Daniel Hendler, Adriana Aizemberg, Sergio Boris, Jorge D'Elía, Silvina Bosco, Diego Korol, Luciana Dulizky, Mónica Cabrera. Senaryo: Marcelo Birmajer, Daniel Burman. Görüntü Yönetmeni: Ramiro Civita. Sanat Tasarımcısı: Maria Eugenia Sueiro. Yapımcı: José María Morales. Süre: 99 dk. Yapım: Arjantin-İspanya-İtalya-Fransa. Dağıtımcı: 1Film-Pi Film. Gösterim Tarihi: 12 Kasım.

Ariel Makaroff (Daniel Hendler) 30 yaşlarında bir adamdır. Buenos Aires'te Yahudiler'in faaliyet gösterdiği bir kapalıçarşıda esnaflık yapmaktadır. Komşu dükkanlarda artık devrini tamamlamış insanlar çalışmaktadır: iş yapma konusunda eski becerisi olmayan yaşlı satıcılar, İtalyan radyo tamircileri, feng-shui'den ekmek yiyen Koreliler... Ariel'in babası Elías (Jorge D'Elía) yıllar önce onu ve annesini bırakıp İsrail'e göçmüştür. Annesi ise babaları gittiğinden beri bir iç çamaşırı mağazasını işletmektedir. Her ne kadar annesi Ariel'in hayatına sık sık müdahale etmeye çalışsa da o bundan her sıkıldığında soluğu dükkan komşuları Rita'nın (Silvina Bosco) yanında almaktadır. Bir internet kafe işleten Rita genç adamın neredeyse hayattaki tek kaçış yoludur. Fakat Ariel'in bir hayali vardır: Avrupa... Sonunda bir gün Polonya'daki köklerini bulmak için eline bir fırsat geçer. Belki de yıllarca ihmal ettiği geçmişiyle yüzleşmek için bir fırsattır bu. Hatta, kimbilir, belki de babasıyla...

NOTLAR Arjantin doğumlu genç yönetmen Daniel Burman'ın filmi bu yıl Berlin Film Festivali'nde en iyi erkek oyuncu (Daniel Hendler) ve Gümüş Ayı ödüllerine layık görülmüş, iyi eleştiriler almıştı. Güney Amerika'dan gelen nitelikli yapımlar son yıllarda ülkemizde vizyon şansı buluyor ve "Kayıp Kucak" bu fırsatı yakalayanlardan biri.

"Güzel Ülke"

GÜZEL ÜLKE
THE BEAUTIFUL COUNTRY

Yönetmen: Hans Petter Moland. Oyuncular: Nick Nolte, Bai Ling, Damien Nguyen, Dang Quoc Thinh Tran, Anh Thu, Glen Bradford, Bui Thi Hong, Thi Kim Xuan Chau, Damien Hung, John Hussey. Senaryo: Sabina Murray. Görüntü Yönetmeni: Stuart Dryburgh, Allan Sing. Müzik: Zbigniew Preisner. Kurgu: Wibecke Rønseth. Yapım Tasarımcısı: Karl Juliusson. Yapımcı: Edward R. Pressman, Terrence Malick, Petter J. Borgli, Tomas Backström. Süre: 137 dk. Yapım: Norveç-ABD. Dağıtımcı: Kenda. Gösterim Tarihi: 26 Kasım.

Vietnam savaşının ortaya çıkardığı sonuçlardan biri de oradaki askerlerin, Vietnamlı kadınlardan yaptıkları çocukların içler acısı durumudur. Orada kaldıkları yıllar içerisinde Amerikalı askerlerle ilişkiye giren kadınlar toplumdan dışlanmış, hatta işbirlikçi muamelesi görmüşlerdir. Amerikalı askerlerden yaptıkları çocuklardan da koparılmışlardır. Bu çocuklardan biri de Binh'tir (Damien Nguyen). 1990'da henüz 17 yaşındayken Saygon'da annesini bulmayı ve sonra da kardeşi Tam'la (Dang Quoc Thinh Tran) birlikte Amerika'ya kaçmayı planlamaktadır. Fakat bu yol da bayağı dikenlidir: önce kayıklarla nehirlerde ilerler, Malezya'daki tevkif kamplarında sürünür, en son da yasadışı mülteci gemileriyle Amerika'nın yolunu tutarlar. Vardıklarında bu kez de New York'un neredeyse kölelik kurumundan farksız bir şekilde işleyen yeraltı ekonomisinde tutunmak kolay olmaz. Binh ne yapar eder bu kez de New York'tan Houston'a doğru yola çıkar: niyeti babasını bulmaktır.

NOTLAR Norveç doğumlu, reklam asıllı yönetmen Hans Petter Moland ünlü Amerikalı oyunculara da yer verdiği bu uluslararası yapımla geride bıraktığımız Berlin Film Festivali'nde Altın Ayı için yarışmıştı. 6 milyon dolar bütçeli filmin yapımcılarından biri de "Badlands", "Days of Heaven" ve "İnce Kırmızı Hat" gibi saygın filmlerin yönetmeni Terrence Malick.

"Testere"

TESTERE
SAW

Yönetmen: James Wan. Oyuncular: Leigh Whannell, Cary Elwes, Danny Glover, Ken Leung, Dina Meyer, Mike Butters, Makenzie Vega, Monica Potter, Michael Emerson, Ned Bellamy, Paul Gutrecht. Senaryo: Leigh Whannell. Görüntü Yönetmeni: David A. Armstrong. Müzik: Danny Lohner, Charlie Clouser. Kurgu: Kevin Greutert. Yapım Tasarımcısı: Julie Berghoff. Yapımcı: Mark Burg, Gregg Hoffman, Oren Koules. Süre: 100 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: PRA Films. Gösterim Tarihi: 29 Ekim.

İki arkadaş, Dr. Larry Gordon (Cary Elwes) ve fotoğrafçı Adam (Leigh Whannell) bir gün kendilerini daha önce hiç görmedikleri, iğrenç bir banyoda borulara zincirlenmiş halde bulurlar. İçeride yalnız da değillerdir: kanları her tarafa yayılmış bir ceset de yanıbaşlarındadır. Nerededirler? Neler olmuştur? Oraya nasıl gelmişlerdir? Ceset kime aittir? Hatırlayabildikleri kadarıyla ipuçlarını biraraya getirmeye çalışırlar. Odanın birinde bir video kaset bulurlar. Kasetteki ses sekiz saat içerisinde biri ötekini öldürmezse ikisinin birden öleceğini söylemektedir. "Testere" lakaplı bu psikopat onları zincirleyen kişidir. Dedektif David Tapp (Danny

Haute Couture:

micraizm

Micraist, gözalıcıdır.

Micraist, her ortamda şık, estetik ve farklı görünümüyle dikkat çeker. Micra, sahibinin bu özelliğini sıradışı görünümüyle tamamlar, her yerde göz kamaştırır. Micraist avantajlıdır, çünkü Micra çok farklıdır.

Beklentilerinizi_**DEĞİŞTİRİN**

www.nissan-micra.com.tr

NISSAN

SHIFT_expectations

Glover) ve Steven Sing (Ken Leung) ise bir süredir seri cinayetler işleyen bu manyağın peşindedirler. Ellerine geçen yeni bir kanıtla yine izini sürmeye başlarlar. Testere; Larry ile Adam'a cehennem azabı çektirirken onlar da katili enselemenin yollarını ararlar.

NOTLAR Has korku meraklıları için ayın öne çıkan filmi. Hakkında yazılan olumlu eleştirilere bakılırsa David Fincher'ın "Yedi"sinden beri gördüğümüz en iyi korku / gerilim örneğiyle karşı karşıyayız. Filmin başrol oyuncularından Leigh Whannell'in adı aynı zamanda senaryo yazarı olarak da geçiyor. James Wan'ın ise ilk yönetmenlik denemesi. Düşük bütçesi ve gizemli hikayesiyle türü sevenler kaçırmasın!

"Carmen"

CARMEN

Yönetmen: Vicente Aranda. Oyuncular: Paz Vega, Leonardo Sbaraglia, Antonio Dechent, Joan Crosas, Jay Benedict, Joe Mackay, José Linuesa, Julio Vélez, Emilio Linder. Senaryo: Vicente Aranda, Joaquín Jordá (Prosper Mérimée'nin aynı adlı romanından). Görüntü Yönetmeni: Paco Femenia. Müzik: José Nieto. Kurgu: Teresa Font. Kostüm Tasarımcısı: Yvonne Blake. Yapımcı: Juan Alexander, Bill Chamberlain. Süre: 119 dk. Yapım: İspanya-İngiltere-İtalya. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 19 Kasım.

1830, İspanya. Bir Fransız yazar ve araştırmacı olan Prósper Mérimée (Jay Benedict) bir İspanyol askeri olmasına karşın kanundışı işlere bulaşmış olan José'yle (Leonardo Sbaraglia) tanışır. Mérimée'nin İspanya'da tanıştığı ikinci kişi ise onu baştan çıkaran, damarlarındaki kanın bile farklı akmasını sağlayan güzeller güzeli bir çingene kızı, Carmen'dir (Paz Vega). Mérimee'nin falına bakmak için onu kandırır ve evine götürür. Parası için Mérimee'yi öldürmeye çalıştığı bir anda Jose kapıdan girip Carmen'in bütün planlarını altüst eder. Daha sonra iki adamın karşılaştığı ilk yer Jose'nin cinayetten yargılanıp idama mahkum edildikten sonra infazını beklediği küçük hücresidir. Tüm hayatını, inançlarını kaybedip hayattan kopuşunun hikayesini Mérimee'ye işte bu hücrede anlatır. Bütün bunların sebebi ise güzeller güzeli Carmen'e olan aşkı ve tükenmeyen sevgisidir.

NOTLAR İspanyol yönetmen Vicente Aranda neredeyse 80'ine merdiven dayadı ama hâlâ üretiyor. Ülke sinemasının çıkıştaki iki genç siması, Paz Vega ("Lucia", "Konuş Onunla", Novo", "Yatağın Diğer Yanı") ve Leonardo Sbaraglia'yı ("Intacto", "Sınırsız Kentte", "Utopya") yanına katmış üstelik. Daha önce Chaplin'den Godard'a dek 20'yi aşkın sinemacı tarafından görselleştirilen Mérimée'nin eserine Aranda'nın yaptığı bu uyarlama sinema çevrelerinde büyük bir heyecanla karşılanmamıştı. Bununla birlikte, 2003 yapımı film İspanya'da ilgi görmüştü.

EKİM SÜRPRİZİ

MİMAR BABAM: BİR OĞLUN YOLCULUĞU
MY ARCHITECT: A SON'S JOURNEY

Yönetmen: Nathaniel Kahn. Senaryo: Nathaniel Kahn. Görüntü Yönetmeni: Robert Richman. Müzik: Joseph Vitarelli. Kurgu: Sabine Krayenbühl. Yapımcı: Nathaniel Kahn, Susan Rose Behr. Süre: 116 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: Barbar Film. Gösterim Tarihi: 15 Ekim.

Dünyanın en ünlü mimarlarından Louis Kahn evliliğinin haricinde iki ayrı kadından iki gayrı meşru çocuk yapmıştır. Bunlardan oğlu Nathaniel küçükken hep bir gün babasının onlarla birlikte yaşamasını hayal etmiş, fakat Kahn karısını asla bırakmamıştır. Kahn bir istasyonun erkekler tuvaletinde ölü bulunduğunda Nathaniel 11 yaşındaydı. Bugün 40'ına gelen Nathaniel çektiği bu belgeselde dünyayı dolaşarak babasının inşa ettiği binaları görmeye gidiyor, meslektaşları, öğrencileri, "eşleri" ve çocuklarıyla konuşuyor, kısacası babasının hayatının izini sürmeye çabalıyor.

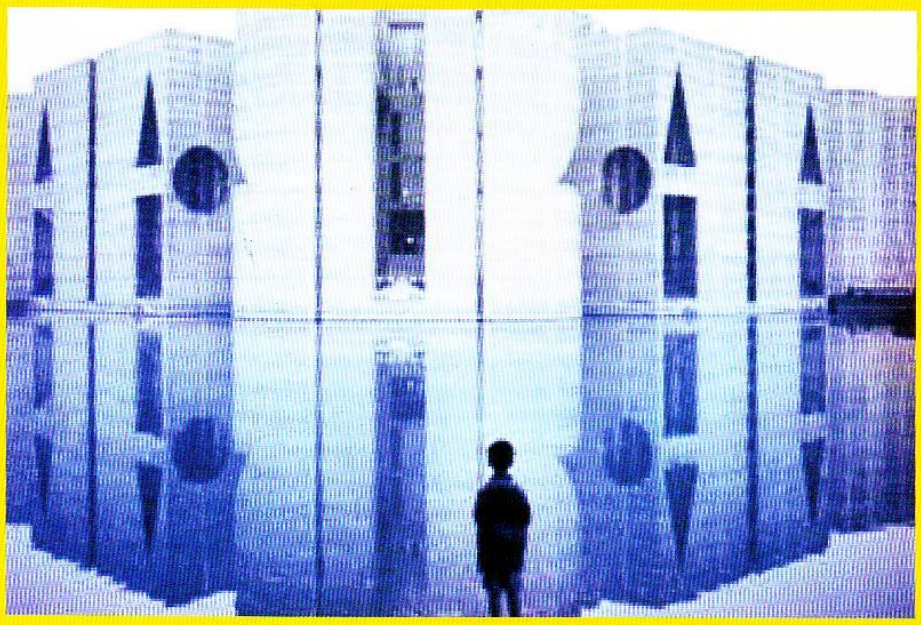

NOTLAR Son zamanlarda belgesellerin ardı ardına ülkemiz sinemalarında at koşturmaya başladıklarını görüyoruz. Türün başarılı örneklerinden biri de babası Louis Kahn'ın ölümünden yıllar sonra onun izini sürmek üzere elinde kamerasıyla dünyayı boydan boya dolaşan Nathaniel Kahn'ın 2003 yapımı filmi. "Mimar Babam: Bir Oğlun Yolculuğu" bu yıl en iyi belgesel dalında Oscar'a aday olmuştu.

Bu gurur yine Philips'in.

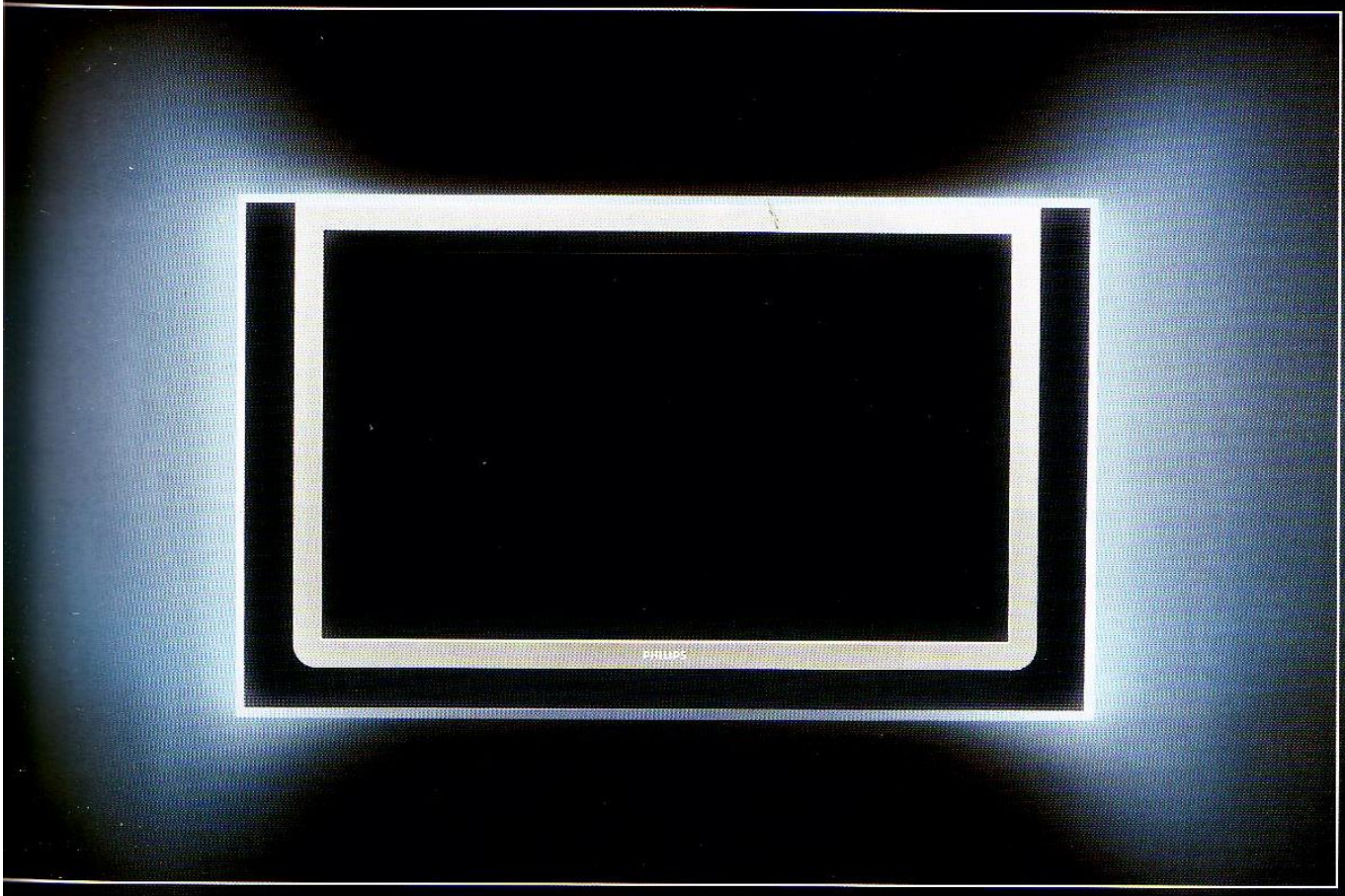

Avrupa'nın en iyi LCD televizyonu.
2004-2005 EISA ödülü Philips Flat TV'nin.

EISA AWARDS

PHILIPS

box office

Hazırlayan: Tolga Akıncı
tolgaakinci@superonline.com

TÜRKİYE box office 10 Eylül - 14 Ekim 2004

Filmin Adı		Hafta Sayısı	Dönem Seyirci	Toplam Seyirci
1. Terminal	UIP	5	265.820	265.820
2. Şrek 2	UIP	7	182.895	535.256
3. Yazı Tura	Warner Bros.	3	140.617	140.617
4. Medusa Darbesi	UIP	2	130.071	130.071
5. Kedikadın	Warner Bros.	5	97.292	97.292
6. Ben, Robot	Özen Film	1	75.063	75.063
7. Gazap Atesi	Özen Film	4	65.256	65.256
8. Hellboy	Warner Bros.	6	57.252	116.501
9. Fahrenheit 9/11	Umut Sanat	5	56.192	56.192
10. Anaconda 2	Warner Bros.	4	55.325	55.325

ABD box office 10 Eylül - 14 Ekim 2004

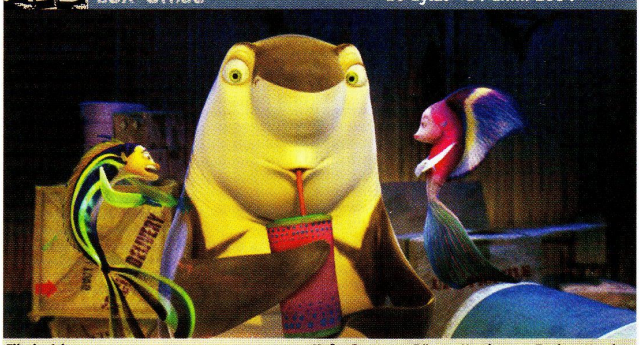

Filmin Adı		Hafta Sayısı	Dönem Hasılat	Toplam Hasılat
1. Shark Tale	DreamWorks	2	96.7	96.7
2. The Forgotten	Sony	3	51.1	51.1
3. Resident Evil: Apocalypse	ScreenGems	5	49.4	49.4
4. Ladder 49	BuenaVista	2	45.2	45.2
5. Sky Captain ve Yarının Dünyası	Paramount	4	34.6	34.6
6. Cellular	NewLine	5	30.1	30.1
7. Friday Night Lights	Universal	1	25.6	25.6
8. Mr. 3000	BuenaVista	4	20.9	20.9
9. Wimbledon	Universal	4	16.3	16.3
10. Taxi	20th CenturyFox	1	16.1	16.1

Rakamlar Milyon Dolardır.

...1 Yıl önce
2003
12 Eylül - 09 Ekim
1. Aman Tanrım
2. Amerikan Pastası: Düğün
3. Lara Croft Tomb Raider 2
4. Piglet
5. Baskaldırıs

...2 Yıl önce
2002
04 - 31 Ekim
1. İsaretler
2. Azınlık Raporu
3. Mumya Firarda
4. Sadakatsiz
5. Rüzgarla Konusanlar

...3 Yıl önce
2001
05 - 25 Ekim
1. Yapay Zeka
2. Amerikan Pastası 2
3. Günahkar
4. Maymunlar Cehennemi
5. Kod Adı Kılıçbalığı

Yeni bir rekora doğru

Gecikmeli de olsa sonunda bu ayın 12'sinde vizyona girecek olan "G.O.R.A." yeni rekora doğru gidiyor. Bugüne kadar vizyona giren tüm filmler içinde en çok kopyayla en çok salonda girecek olan film "G.O.R.A.". Son alınan bilgilere göre kopya sayısının 215 salon sayısının 420 olması bekleniyor. Bu alandaki rekor daha önce "Asmalı Konak: Hayat" filminde idi. Hatırlanacağı üzere film 201 kopya ile 394 salonda gösterime girmisti. Büyük bir seyirci sayısına ulaşması beklenen film, 2 milyon barajını bile aşamamıstı. Benim tahminime göre "G.O.R.A." Türk sinema tarihinin en çok seyirciyi sinemalara toplayan filmi olarak yeni bir rekor kıracaktır.

Filmin Adı	Dağıtım	Vizyon Tar.	Hafta	Toplam Kişi
1. Vizontele	Warner Bros.	02.02.2001	50	3.308.120
2. Vizontele Tuuba	Warner Bros.	23.01.2004	33	2.894.208
3. Eskiya	Warner Bros.	29.11.1996	57	2.571.133
4. Kahpe Bizans	Özen Film	21.01.2000	38	2.472.162
5. Asmalı Konak: Hayat	Warner Bros.	17.10.2003	25	1.791.396
6. O Simdi Asker	Warner Bros.	21.03.2003	28	1.657.051
7. Hababam Sınıfı	Özen Film	16.01.2004	34	1.580.535
8. Komser Sekspir	Özen Film	16.02.2001	37	1.331.462
9. Güle Güle	Warner Bros.	04.02.2000	43	1.275.967
10. Her Sey Çok Güzel Olacak	Warner Bros.	27.11.1998	50	1.239.015
11. Propaganda	Warner Bros.	05.03.1999	46	1.238.878
12. Neredesin Firuze?	UIP	20.02.2004	28	1.064.162
13. Deli Yürek	Özen Film	07.12.2001	42	1.052.907
14. Ağır Roman	Özen Film	28.11.1997	41	872.172
15. Abuzer Kadayıf	Warner Bros.	29.09.2000	28	864.312
16. Okul	Özen Film	09.01.2004	33	835.260
17. Hemşo	Özen Film	19.01.2001	35	756.526
18. Cumhuriyet	Umut Sanat	30.10.1998	106	750.048
19. Son	Warner Bros.	11.01.2002	19	737.006
20. Rus Gelin	Warner Bros.	07.02.2003	30	657.546

MISIR box office 08 Eylül - 05 Ekim 2004

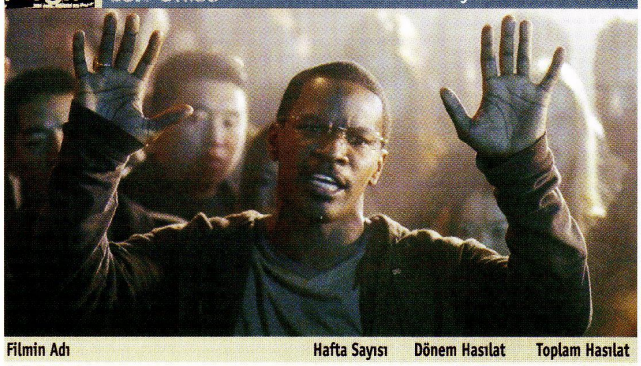

Filmin Adı	Hafta Sayısı	Dönem Hasılat	Toplam Hasılat
1. Collateral	4	94.726	94.726
2. Foul El-Seen El-Azeem	9	91.692	1.050.006
3. Aris Min Giha Amnyah	11	90.018	661.595
4. Ben, Robot	5	52.702	103.455
5. Gazap Atesi	3	46.404	46.404
6. Medusa Darbesi	6	41.429	96.269
7. Kral Arthur	6	39.733	99.053
8. Köy	1	38.036	38.036
9. Örümcek-Adam 2	12	28.349	259.703
10. Anaconda 2: Lanetli Orkidenin Peşinde	2	27.607	27.607

Rakamlar Dolardır.

Denzel Washington
Mançuryalı Aday

2004	Gazap Atesi	65.256
2004	Zaman Tükeniyor	17.558
2002	John Q	56.419
2001	İlk Gün	149.883
2001	Unutulmaz Titanlar	32.151

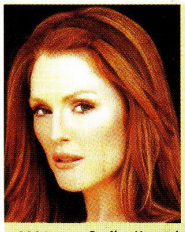

Julianne Moore
Gizemli Parçalar

2004	Cazibe Kanunları	62.209
2003	Saatler	121.251
2003	Cennetten Çok Uzakta	33.036
2002	Çok Özel Haber	47.753
2001	Evrim	136.812

Hazırlayan: Burçin S. Yalçın

ELEŞTİRMENLERİN YILDIZ TABLOSU

	Mehmet Açar	Tunca Arslan	Burcu Aykar	Cumhur Canbazoğlu	Atilla Dorsay	Engin Ertan	Murat Özer	Kaya Özkaracalar	Uygar Şirin	Yeşim Tabak	Alin Taşçıyan	Ali Ulvi Uyanık	Uğur Vardan	Burçin Yalçın	Fırat Yücel
800 Damla Yaş		★★		★★								★★★			
Ben, Robot	★★★		★★★	★★★	★★★★		★★★		★★★★	★★★	★★★	★★★★	★★★	★★★	★★★★
Bir Mucizedir Yaşamak	★★★★	★★★★		★★★	★★★	★★	★★★		★★★★		★★★	★★★★		★★★	
Collateral	★★★★	★★★	★★★★	★★★	★★★★★		★★★★	★★★	★★★★	★★★★	★★★	★★★★	★★★	★★★★	★★★★★
Exorcist: The Beginning		★		★	★★						★	★★★	★★	★★★	★★★
İhtiyar Delikanlı	★★★★	★★★		★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★	★★★★		★★★★	★★		★★★★	★★★★★
Kahraman İnekler				★★	★★							★★★★		★★★	
Kirli Dans 2		★★		★★	★★					★	★	★★	★★★		
Kötü Eğitim		★★	★★★	★★★	★★★	★★★			★★	★★★★	★★★★	★★★★	★★★★	★★★★	★★★★
Köy		★★★		★★★★★	★★★★★	★★★★	★★★★		★★★★	★★★★★	★★★★	★★★★		★★★★	
Kral Arthur		★★★	★★★	★★★	★★★★					★★★	★★★	★★★★	★★★★	★★	
Kutup Çizgisi Aşıkları		★★★		★★★	★★★	★★★★	★★★★		★★★★	★★★		★★★★	★★★	★★★★	★★★★
Machuca			★★★	★★★	★★★★		★★★			★★	★★★★	★★★★	★★★		
Mimar Babam: Bir Oğlun Yolculuğu		★★		★★★					★★★★		★★★★	★★★★★			
Motosiklet Günlüğü		★★★			★★★★	★★★									
Nathalie...			★★	★★	★★★						★★	★★★	★★★		
Sisler Evi				★★★★							★★★★	★★★★			★★
Sky Captain ve Yarının Dünyası		★★★		★★★★	★★★			★★★	★★	★★★	★★★★	★★★★	★★★	★★★	★★
Şişir Beni		★★★			★★★	★★★	★★★			★★★	★★★	★★★★			★★★★
Uzak Ülke				★★★★	★★★★★			★★	★★			★★★★		★★★★	
Yanlış Hesap				★★			★★★★				★★★	★★★	★★★	★★★	★★
Yazı Tura	★★★★	★★★	★★★	★★★★	★★★★	★★★	★★★★	★★★★	★★★★	★★★	★★★★	★★★★	★★★	★★★★	★★★★★
Yolun Sonu				★★								★★★		★★★	

Koyu renkte olan bantlar en yüksek yıldız ortalamasına sahip olan filmleri gösterir.

Ben, Robot

Bir polis, bir robot ve Tanrı...

Uygar Şirin

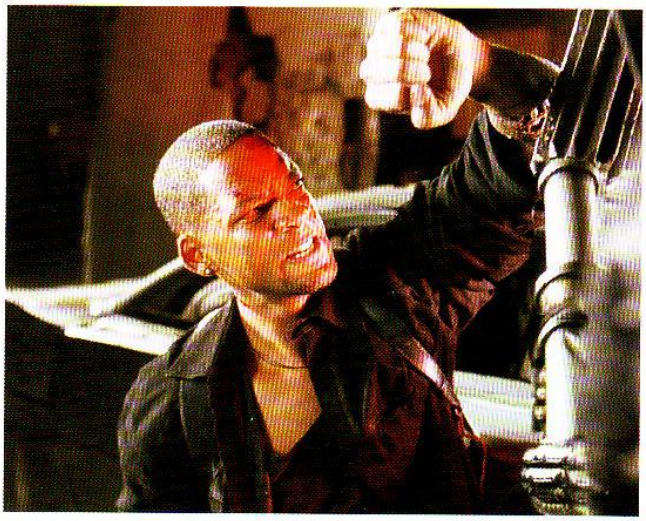

Del Spooner rahatsız bir adam. Bir kere, sol kolundan rahatsız. Kolu sürekli ağrıyor.

İkincisi, girdiği kabuslardan rahatsız. Suyun içinde iki araba, birinde kendisi diğerinde küçük bir kız, arabanın camı kırılıyor ve Spooner uyanıyor. Her seferinde aynı kabus.

Üçüncüsü, yaşadığı çağdan rahatsız. Sene 2035, o hâlâ kırk yıl önce yapılmış motosikletleri, müzik setlerini ve ayakkabıları kullanıyor.

Ve en önemlisi, robotlardan rahatsız. Robotları her fırsatta aşağılıyor, onlara potansiyel suçlu gözüyle bakıyor. Chicago Polis Teşkilatı'nın cinayet masasında çalışan Spooner'ın, "Üç Yasa" uyarınca insanları öldürmeyen robotlardan kuşkulanması ona "çatlak" ve "paranoyak" ünvanlarını kazandırıyor. Peki Spooner'ın "hastalığı" paranoya mı? Hayır. Onunki resmen ırkçılık. Üstelik bildiğimiz Amerikan beyaz adam ırkçılığı. Aynı düşünce biçimi, aynı yaklaşım, aynı dil. Spooner birkaç yıl önce geçirdiği (ve kabuslarını süsleyen) bir kaza nedeniyle robotlardan nefret ediyor, onların "eksik" olduğunu düşünüyor. Tıpkı siyahlarda bir şeylerin eksik olduğunu düşünen ırkçı beyazlar gibi. Spooner'ın robotlara taktığı "canner" (konserveci) lakabı bile ırkçıların siyahları aşağılamak için kullandığı "nigger" (zenci) sözcüğünün adeta kopyası. "Ben, Robot" Spooner'ın robotlara bakışını ırkçılığın metaforu olarak kullanıyor.

Filmin ortalarına geldiğimizde, bu metafora bir katman daha ekleniyor:

Spooner'ın geçirdiği kaza sol koluna ciddi şekilde hasar verdiğinden, buraya mekanik bir kol takılmış. Yani geri kalan her yeri insan olsa da Spooner'ın sol kolu bir robot. Böylelikle onun robotlara duyduğu nefretin esasında dış dünyayla arasındaki bir mesele değil, içsel bir mesele olduğunu anlıyoruz. Spooner robotlardan nefret ederken kendine ait bir şeylerden de nefret etmiş, bedeninin (ve ruhunun) bazı bölümlerini kabullenmemiş oluyor, kendi bütünlüğünü parçalıyor.

Bu sırada devreye Dr. Lanning ve Sonny giriyor. Lanning, devasa robot üreticisi U.S Robotics'i kuran ve "Üç Yasa"yı icat eden ünlü bir bilimadamı. Şirketin giriş katında ölü olarak bulunuyor. Görünüşe göre Lanning intihar etmiş ancak Spooner, Lanning'in, kendi ürettiği Sonny adlı robot tarafından öldürüldüğüne inanıyor. Sonny eşsiz bir robot, Lanning ona Üç Yasa'nın yanısıra, başka robotlarda olmayan birtakım özellikler (duygular, rüyalar, sırlar) vermiş.

Lanning'in yardımcısı Susan Calvin, Sonny'nin cinayet işlememiş olduğundan o kadar emin ki, "Nasıl bir insan su üzerinde yürüyemezse robotlar da adam öldüremez" diyor. Spooner "Yalnız, hatırlarsan uzun zaman önce bir adam..." diye başladığı sözünün sonunu getiremiyor ama biz sonunun nasıl geleceğini biliyoruz: "...suda yürümüştü." Burada kastedilen kişinin İsa olduğunu da biliyoruz.

Sonny'nin eşsiz özellikleri ve Spooner'in sözleri, filmde hangi karakterin kimi temsil ettiğini gösteriyor: Sonny, robotların peygamberi; Lanning ise onun yaratıcısı, yani Tanrı. Sonny'nin Lanning'den bahsederken "Baba" demesi de bu yüzden, farklı olduğu için ölüme (çarmıha) gönderilmesi de.

Yaratıcıdan ve yaratılandan bahsettiğimiz anda neredeyse otomatik olarak karşımıza çıkan iki kavram var: Amaçlar ve işaretler. "Ben, Robot" hemen bu iki yöne doğru ilerliyor.

Spooner'ın Lanning cinayetini çözmek için işaretlere ihtiyacı var. Neyse ki Lanning, "Hansel ve Gretel" masalından ilham alarak, ölürken gittiği yola "ekmek kırıntıları" bırakmış. ("Tanrı" her şeyi düşünmüş.) Spooner'ın bu kırıntıları takip etmesi yeterli. Yalnız bir şeye dikkat etmeli, onu da Lanning söylüyor: "Doğru soruları sormalısın."

Keza Sonny'nin içinde de yaratıcısı tarafından ona bahşedilen iki işaret var: Bir rüya ve bir sır. Sonny'nin Spooner'dan farkı şu: "Baba"sının kendini bu şekilde yaratmasının, kendisine rüyalar ve sırlar vermesinin bir nedeni olduğuna inanıyor. "Benim bir amacım olmalı. Her şeyin, herkesin bir amacı olmalı" diyor.

Sonny, sükuneti, barışçılığı ve inançlarıyla Spooner'a adeta örnek oluyor ve "adam olmak" için ne yapması gerektiğini gösteriyor. Oysa Spooner kendisiyle ilgili en bariz gerçekleri görmekten bile o kadar uzak ki, örneğin Sonny'yi "canner" (konserveci) diye aşağılarken, kendi adı Spooner'in (kaşıkçı) bu ismin neredeyse aynısı olduğunu görmüyor.

Spooner'ın iki şeyi anlaması gerekiyor: Bir, robotlara duyduğu nefret, robotlardan değil kendisinden kaynaklanıyor. İki, her şeyin bir amacı var.

Mesela, Spooner'ın robotlardan nefret etmesi bir amaca hizmet ediyor. Lanning'in ölümünün ve daha pek çok şeyin ardındaki sırrı bu nefret sayesinde çözüyor.

Hatta Spooner'ın sol kolunun mekanik olması bile bir amaca hizmet ediyor. Çünkü ona sürekli acı veren bu mekanik kol aynı zamanda vücudunun en güçlü yeri. Bütün hikayeye son noktayı koyacak kadar güçlü.

Spooner bedenindeki (ve tabii ruhundaki) bu "arıza"yı kabullenip onu dönüştürmeye ve kullanmaya cesaret ettiğinde, dışındaki ve içindeki tüm iblisleri alt ediyor.

Gerek Spooner gerekse Sonny kendileriyle ilgili soruların cevaplarını bulduklarında, yani amaçlarını anladıklarında, "Lanning neden öldü?" sorusunun da cevabını buluyorlar. Kaldı ki bu soru önemsiz. Sadece bir araç, onlara yol gösteren bir işaret.

Yazının başına geri dönersek, sonuçta Spooner'ın aslında dört değil, tek bir rahatsızlığı olduğunu anlıyoruz. O da ırkçılığı, yani öfkesi ve nefreti. Diğer üç rahatsızlığı, bu temel sorunun bedensel, psikolojik ve toplumsal yansıması.

Bütün bunların ardından "Ben, Robot" özgürlüğün tanımını yaparak son buluyor: Kendi iyiliğini düşünerek kendi seçimlerini yapmak.

Hal böyle olunca, başkalarının emriyle hareket eden, başkalarının isteklerini yerine getiren "robot"ların, Üç Yasa'dan başka yasa tanımayan ve kendi seçimlerini yapan bir robota gıpta ve saygıyla bakmaları kaçınılmaz hale geliyor.

I, Robot

✪✪✪✪

Yönetmen: Alex Proyas. **Oyuncular:** Will Smith, Bridget Moynahan, Alan Tudyk, James Cromwell, Bruce Greenwood, Adrian Ricard, Chi McBride, Jerry Wasserman, Fiona Hogan, Shia LaBeouf. **Senaryo:** Jeff Vintar, Akiva Goldsman (Isaac Asimov'un hikayesinden). **Görüntü Yönetmeni:** Simon Duggan. **Müzik:** Marco Beltrami. **Kurgu:** William Hoy, Armen Minasian, Richard Learoyd, Shawn Broes. **Yapım Tasarımcısı:** Patrick Tatopoulos. **Yapımcı:** John Davis, Topher Dow, Wyck Godfrey, Laurence Mark. **Süre:** 115 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** Özen Film. **Gösterim Tarihi:** 8 Ekim.

uygarsirin@yahoo.com

Collateral

Michael Mann'le tek gecelik bir ilişki

Burçin S. Yalçın

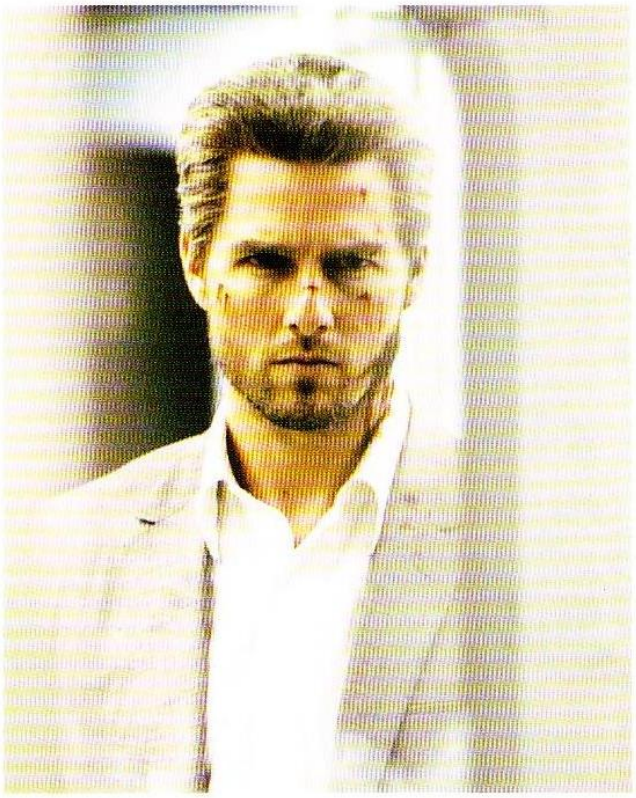

Martin Scorsese'yi neden hep baş tacı ederiz? Nedenlerden önemli bir tanesi buradaki konumuzla alakalı: suç dünyasının suçlu olan kanadından kahramanlar, daha doğrusu anti-kahramanlar yaratır, onları konuşturur, hatta gereğinden fazla konuşturur ve onlara ruh verir! Adalete hep mesafeli durur ve suçluyu kollar! İki yönetmenin suça düşkünlükleri konusunda minik bir ortak hevesleri olmakla birlikte Michael Mann'in suç dünyasına getirdiği tazeliğin üç kritik yönü var: birincisi, suçun iki yakasına aynı mesafeden bakar, kimseyi kollamaz! İkinci tazelik de zaten bundan doğar: Mann'in iki yaka arasında bıraktığı bu eşit mesafe, tarafların da birbirine saygı duymasıyla sonuçlanır. "Manhunter"da (1986) FBI ajanı Will Graham ile Dr. Hannibal Lecktor arasındaki ilişkide gizliden gizliye bir saygı hep vardır. "Heat"te (1995) Vincent Hannah (Pacino) ve Neil McCauley (De Niro) sıkı dostlar gibi karşılıklı yemek yerlerken meslekleri̇nden özel hayatlarına dek koyu bir sohbete dalarlar. Al Pacino "Vazgeçmezsen seni öldürmek zorunda kalacağım" der. Filmin sonunda dediğini yaptığında rakibinin cesedinin yanına gider ve büyük bir huşû içinde elini sıkar.

Üçüncü ve sonuncusu da şu: tüm öyküye karakterlerinin içsel melankolisini Mann ne yapar eder yayar. İyisiyle ve kötüsüyle başkahramanları birer profesyoneldir, hatta neredeyse birer sokak filozofu...

"Collateral"ın haşin tetikçisi Vincent (Cruise) yukarıda saydığım özelliklere kusursuzca uyan bir taş. Bir yalnız kurt. Los Angeles'tan nefret ediyor. Her nasılsa, bu kenti yabanıl buluyor. Bununla ilgili bir hikayeyi aklından hiç çıkarmıyor. Bir yandan da işine profesyonelce bir hakimiyetle yaklaşıyor. Bu da kimseyi şaşırtmamalı çünkü işi ince bir işçilik gerektiriyor. O gece bir davayla ilgisi olan beş kişiyi "temizleyip" bir an evvel kenti terketmek istiyor. Kendisine en az kendisi kadar ince ayarlı çalışan, titiz, iş bitirici ve sadık bir taksi şoförü arıyor. İşte Max (Jamie Foxx) burada devreye giriyor. Az önce otomobilde neredeyse flört kıvamında sürdürdüğü diyalogdan sonra güzel avukat Annie'den (Jada Pinkett Smith) kartviziti kapmış ve fakat gene de kaygısız... Hayalleri var: bir gün kendi limuzin servisini kurmak... Sıradaki müşterisi Vincent oluyor ve olağan başlayan gece çok geçmeden bunun "üstü"ne çıkıyor. Vincent'ın bir senet işi varmış, tüm gece bir grup müşteriye senet imzalatacakmış, Max de 600 dolar karşılığında tüm gece ona taksisiyle eşlik eder miymiş! İlk cinayetin sonunda kurban soluğu Max'in taksisinin tepesinde alırken, daha doğrusu son nefesini orada verirken Vincent'ın namlusu gece bitinceye dek Max'i de kollamak zorunda kalıyor!

Seyirci, Stuart Beattie'nin senaryosunun inandırıcılıkla ilgili bıçak sırtı meselelerini fazla kurcalamadığı vakit "Collateral" insanın gözüne gerçek bir sanat eseri gibi görünüyor. Mann rekabet, sadakat, yalnızlık, melankoli, saygı, profesyonellik, metropol gibi temalarından renklerine, oyuncularından ışığına dek sinemasının tipik öğelerine öylesine hakim ki, büyük bütçeyle çalışan, ama risk almaktan çekinmeyen ve bildiğini okuyan bir auteur'ün filmine bakmakta olduğunuzu hissetmeden edemiyorsunuz ("Heat"ten sonraki iki filminin, "Köstebek" ve "Ali"nin düşük gişeleri Mann'in aldığı riskin büyüklüğünü gösterir). Karakterleri arasındaki ilişkinin niteliği onların zekalarıyla doğru orantılı. Bu ister istemez seyirciye de sirayet ediyor. Annie'nin Max'e, Max'in Vincent'a veya Vincent'ın Max'e bakışlarını düşündüğümüzde birbirlerine duydukları saygının bir benzeri çok geçmeden seyirci ile Mann'in filmi arasında kuruluyor. Onun filmlerine bu nedenle alıştığımız açıdan bakamıyoruz: Mann'in, tıpkı karakterleri gibi, işine duyduğu saygının yansıması karşılığını hemen seyircide buluyor.

Mann kötü adamdan (!) yanaymış gibi görünür, ama adaletin tecelli etmesine hep müsaade eder! Bir sahnede seyircisini Vincent'a yaklaştırmak için yaptığı küçük oyunda olduğu gibi... Vincent yeni avını temizlemek üzere otomobilden çıkmışken Max de bunu fırsat bilmiş etraftan yardım ister. Derken bir grup serserinin yardımına değil ama saldırısına uğrar. Vincent'ın işini bitirip bir an evvel Max'in yardımına koşmasını sabırsızlıkla beklerken tetikçimizin Los Angeles'a dair "düşene vururlar" yollu bakış açısının da doğrulandığını görürüz.

Michael Mann'in hep kontrastlı ışıklandırmayla ve yoğun filtre kullanımıyla içli dışlı bir görsel yapısı olagelmiştir. Tümü gece geçen "Collateral"da high definition formatı sayesinde renkleri mümkün olduğunca solduraraK elindeki ışık malzemesinden maksimum oranda kontrast elde ediyor. Işığı kısıyor, hatta işi bazen taksinin içinde nokta aydınlatma yapmaya dek vardırıyor. Ve yine elini filtrelerden çekmiyor. Kısa sürede nam salan bar sahnesinde olduğu gibi... Loşluk filmin zirvesini gördüğümüz metro sahnesine kadar devam ediyor. Fakat Mann orada da oyundan sakınmıyor: Vincent ile Max namluları birbirlerine doğrulttuklarında, tıpkı "Heat"in finalinde Vincent'ın Neil'in gölgesini tepesinden geçen uçağın ışığı sayesinde farketmesinde olduğu gibi, burada da ışıkları söndürüyor. Karakterlerinin ruhsal yapısına neredeyse bir terapist edasıyla yaklaşan bir yönetmen için bundan daha uygun bir ışık çalışması düşünemiyorum.

Bir gün Los Angeles metrosunda adamın biri koltuğunda otururken ölüvermiş. Öldüğünü kimse saatlerce farketmemiş. İnsanlar yanına oturmuşlar, yolculuklarını tamamlayıp kalkmışlar. Adam saatlerce orada öylece kalmış! Ceset bir duraktan diğerine durmaksızın yolculuk etmiş. Vincent'ın anlattığı bu öykü Michael Mann'in büyük kent insanının yalnızlığına bakışını ve bunun ruhunda yarattığı melankolik izdüşümü fevkalade özetlemiyor mu?

Ölü bir adam, Los Angeles metrosunda, koltukta, yapayalnız... Sizce bir farkeden çıkar mı?

✪✪✪½

Yönetmen: Michael Mann. **Oyuncular:** Tom Cruise, Jamie Foxx, Jada Pinkett Smith, Mark Ruffalo, Peter Berg, Bruce McGill, Irma P. Hall, Barry Shabaka Henley, Javier Bardem. **Senaryo:** Stuart Beattie. **Görüntü Yönetmeni:** Paul Cameron, Dion Beebe. **Müzik:** James Newton Howard, Tom Rothrock. **Kurgu:** Jim Miller, Paul Rubell. **Yapım Tasarımcısı:** David Wasco. **Yapımcı:** Michael Mann, Julie Richardson. **Süre:** 120 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** UIP. **Gösterim Tarihi:** 15 Ekim.

Gerçek fotoğraf kalitesini Nokia cep telefonlarıyla yakalayın.

Bu fotoğraf Nokia 7610 ile çekildi; bir fotoğraf stüdyosunda basıldı.

NOKIA
CONNECTING PEOPLE

3 kolay adımda fotoğraf baskısı:

1. Nokia cep telefonunuzla çektiğiniz görüntüleri fotoğraf kâğıdına basmak için en yakın Nokia Shop'a gelin.

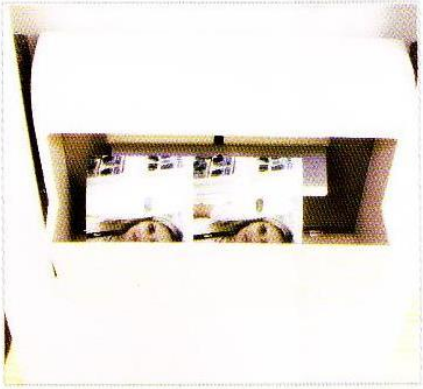

2. Nokia cep telefonunuzda bulunan fotoğrafları Kodak Picture Maker'a aktarmak için Nokia cep telefonunuzun MMC Kartını yerleştirin. Fotoğraf aktarma işlemini, Bluetooth yoluyla ya da daha önceden içine fotoğraflarınızı kaydettiğiniz bir CD'yi kullanarak da gerçekleştirebilirsiniz.

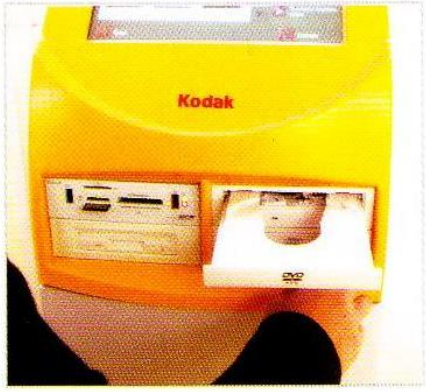

3. Dokunmatik ekrandaki işlem menüsünü izleyerek fotoğraf baskınızı kolayca gerçekleştirin. Dilerseniz, MMC ya da Bluetooth yoluyla aktardığınız fotoğrafları, boş bir veri CD'sine kaydedin.

NOKIA SHOP'LAR:

Nokia Shop Adana (0322) 457 16 16
Nokia Shop Ankara (0312) 541 14 22
Nokia Shop Bursa (0224) 224 15 15
Nokia Shop Erzurum (0442) 214 02 50
Nokia Shop Eskişehir (0222) 230 63 63
Nokia Shop Bağdat Cad. İstanbul (0216) 368 20 19
Nokia Shop Bayrampaşa İstanbul (0212) 640 73 15
Nokia Shop Nişantaşı İstanbul (0212) 225 00 52
Nokia Shop İzmir (0232) 465 26 00
Nokia Shop İzmit (0262) 331 41 41
Nokia Shop Konya (0332) 265 10 81

Bir Mucizedir Yaşamak

Kusturica filmografisindeki en acı dolu film

Tunca Arslan

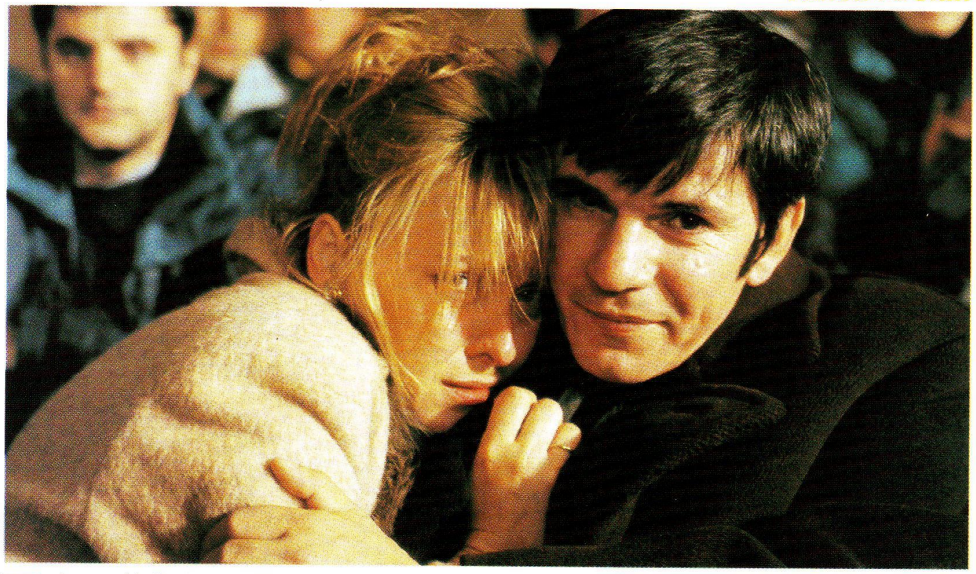

Bir önceki filmi "Kara Kedi Ak Kedi"yi dosta düşmana inat, üstüne basa basa "Mutlu Son" diyerek noktalayan Emir Kusturica, büyük ısrarını sürdürüyor ve bir kez daha ülkesi Yugoslavya'da olan biteni, insanlarının başına gelenleri, neşenin, curcunanın eşlik ettiği derin bir acı eşliğinde beyazperdeye aktarıyor. Tanıtım notlarında "romantik komedi" olarak nitelenmesine bakmayın siz... "Dolly Bell'i Anımsıyor musun?"dan "Babam İş Gezisinde"ye, "Yeraltı"dan "Kara Kedi Ak Kedi"ye, "Arizona Rüyası"ndan "Çingeneler Zamanı"na açılan rengarenk Emir Kusturica filmografisindeki en acı dolu film "Bir Mucizedir Yaşamak"... Baştan sona o bildik "Kusturica şamatası"nı içerse de her sahnesinden, her karesinden dram, trajedi, hüzün fışkırıyor filmin ve Kusturica bölünen, parçalanan, halkları birbirine kırdırılan Yugoslavya için tiz bir çığlık atıyor.

"Yeraltı"nın finalinde, ana karadan kopan, ayrılan bir toprak parçasının üstünde, ne olursa olsun "düğün dernek"e devam eden usta yönetmen, bu kez 1992'nin Bosna'sına, savaş arefesindeki mozaik parçasına götürüyor seyirciyi...

Eski Yugoslavya Federasyonu'nda savaşın başladığı, Almanya destekli Hırvat ayrılıkçıların tutuşturduğu ateşin kısa sürede tüm ülkeyi kaplayacağının belli olduğu bir zaman diliminde, çatışmaların Bosna'ya da sıçraması kaçınılmaz görünmektedir ama kan ve ölüm yine de sanki çok uzaklardadır.

Kusturica'nın enfes "eve giren ayı" göndermesiyle birlikte "Genscher'in Hırvatlara gönderdiği silahlar"dan da söz ederek doğrudan doğruya Almanya'yı sorumlu tuttuğu bu boğazlaşma, ilk bakışta Belgradlı Sırp mühendis Luka, opera sanatçısı karısı Jadranka ve futbolcu oğlu Milos'u pek ilgilendirmemektedir...

Luka, Belgrad'ı geride bırakarak Bosna'da bir dağ köyüne yerleşmiş, pek arzulu olmamalarına rağmen karısı ve oğlunu da peşinden sürüklemiştir.

Tek amacı, bölgede demiryolu ağı kurup tüneller açmak ve yöreyi turistik cennete çevirmek olan Luka, oğlunun ünlü futbol takımı Partizan'a transferi gündemdeyken, aniden savaşın gerçekleriyle yüzleşir.

TRT ekranındaki "film sahnesi gibi" haber görüntülerini çok iyi anımsıyorum; yakın tarihin unutulmayacak olaylarından biriydi ve Yugoslavya'ya ateş, gerçekten de "sembolik" olarak bir futbol karşılaşmasında düşmüştü... Kusturica da filminde milliyetçi dalgayı, Milos'un sahada olduğu bir maçta çıkan kavgadan sonra kabartıyor ve Yugoslavya için artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını gösteriyor.

Seferberlik ilanıyla askere çağrılan genç adam, gözü yaşlı ve sinirleri iyiden iyiye ayağa kalkmış olan annesi ile babasını geride bırakarak askere gidiyor ve esir düşüyor. Luka, oğlunu kurtarmak için çareler ararken, fırsat yine savaştan kaynaklanıyor.

Bir çatışmada Sırplara esir düşen güzel Boşnak hemşire Sabaha, Luka'ya emanet ediliyor ve Milos'la takas için koz olarak kullanılabileceği söyleniyor.

İşe bakın ki orta yaşlı Luka kızı yaşındaki Sabaha'ya aşık oluyor. Sabaha da ona...

Dünyanın en "gürültücü" yönetmeni olan Emir Kusturica, bir zamanlar orkestraya benzeyen eski Yugoslavya'yı anmak için yine davul ile zurnayı, akordeon ile saksofonu bol bol konuşturuyor "Bir Mucizedir Yaşamak"ta ve tüm film adeta bir cümbüş içinde akıp gidiyor. Ancak başta da vurguladığım gibi, alabildiğine hüzün verici, acı dolu bir cümbüş hareketliliği bu ve Kusturica söyleyeceklerini kesinlikle "hayat bir curcunadan ibarettir"le sınırlı tutmuyor. Tam tersine, film boyunca "eğlence bitti!" diyor sürekli olarak.

Klasik takıntılarından "hayvan sevgisi"ni bu kez de beyazperdeye yansıtmayı ihmal etmeyen "lanetli Boşnak" eşekleri, kedileri, köpekleri, ördekleri, çok farklı işlevler yükleyerek getiriyor karşımıza. Tito'nun kulaklarını bol bol çınlatan ve yiyici bürokratların, savaş zenginlerinin ensesinde boza pişiren, tüm savaş boyunca hiçbir işe yaramayan, tam tersine ateşi körükleyen BM'nin ipliğini pazara çıkaran, Batılı gerzek televizyon muhabirlerine pabucunu ters giydiren Kusturica, dağılıp gitmiş bir şölen sofrasından manzaralar aktarıyor son filminde. Sanki, "söyledim ve ruhumu kurtardım" diyor usta sinemacı 154 dakikalık bu mucizevi çalışmada...

Kusturica'nın son filmiyle Yugoslavya üçlemesini tamamlayıp tamamlamadığı belli değil! Gelişmelere göre aynı minvalde çalışmalar yapabilir, bıkmadan usanmadan "benzer şeyleri" anlatıp gösterebilir. Tabii bu durum bazı sinema yazarlarımızda "tekrar" duygusu uyandırabilir, Kusturica'nın "hep aynı şeyleri" anlatmaya başladığı iddia edilebilir. İnsan merak etmeden duramıyor, bir yıl boyunca bilmem kaç Hollywood filminde "hep aynı şeyleri" seyretmekten sıkılmayan kimi yazarlarımız, sıra Kusturica'ya gelince burun kıvırıp dudak bükmeyi neden marifet sanıyor olabilirler... Geri kalmış bir üçüncü dünya ülkesinde Bernard Lewis taklidi yapmaktan çok hoşlandıkları için mi? Cüneyt Cebenoyan'ın Birgün'de, Elif Tunca'nın Zaman'da yayımlanan yazılarının dışında Kusturica'yı ve "derdini" anlayan, filmi doğru okuyan bir "eleştiri"yle karşılaşmamış olmanın nasıl bir "curcuna" içinde bulunduğumuzu göstermesi bakımından önemli olduğunu düşünüyorum yine de. Bunun, bizim acımız mı, trajedimiz mi, komedimiz mi olduğunu ise gelecekteki Kusturica filmleri gösterecek sanırım!

Zivot je Cudo

✪✪✪✪

Yönetmen: Emir Kusturica. **Oyuncular:** Slavko Stimaç, Natasa Solak, Vesna Trivalic, Vuk Kostiç, Aleksandar Bercek, Stribor Kusturica, Nikola Kojo, Mirjana Karanoviç, Branislav Laleviç. **Senaryo:** Ranko Boziç, Emir Kusturica. **Görüntü Yönetmeni:** Michel Amathieu. **Müzik:** Emir Kusturica, Dr. Nelle Karajlic, Dejan Sparavalo. **Kurgu:** Svetolik Mika Zajc. **Yapım Tasarımcısı:** Milenko Jeremiç. **Yapımcı:** Alain Sarde, Emir Kusturica, Maja Kusturica. **Süre:** 155 dk. **Yapım:** Yugoslavya-Fransa. **Dağıtımcı:** Umut Sanat. **Gösterim Tarihi:** 1 Ekim.

PUMA
puma.com
Hello

Uzak Ülke

Yokolan bir yaşam biçimine ağıt yakan revizyonist bir western

Kutlukhan Kutlu

Burada "Uzak Ülke" adıyla oynuyor ama aslında filmin adı Türkçe'de serbest ya da açık arazi anlamına geliyor. Etrafına çit çekilmemiş, sahiplenilmemiş, sığırların her yerde huzur içinde otladığı ve insanoğlu erkeğinin çitlerin dışında, yasalar da dahil olmak üzere medeniyetin hemen her unsurunun menzilinin ötesinde özgürce at koşturduğu bir coğrafya. Vahşi Batı adıyla sinema tarihinin gözde evrenlerinden biri haline gelen bu coğrafya üzerine sadece bir mitoloji değil, bir tür romans da kurulu... Kevin Costner da "Open Range"de bu mitolojinin ve romansın parlak kabuğunu soymaya ve çekirdeğini incelemeye çalışıyor. Gerçeğin nerede bittiğinin ve kurmacanın nerede başladığının bilinmemesinin adetten sayıldığı bu türde, söz konusu romantik bakışın temelindeki tarihi kavramdan, sanayileşme çağında giderek gerileyen "vahşi topraklar" sınırından yola çıkıyor. Ve ilk filmi "Kurtlarla Dans"ın kahramanının da peşine düştüğü "Sınır"ın ötesindeki yaşamın çekiciliğini, yerleşik düzenin rahatlığıyla birlikte teraziye koyup tartıyor.

Söz konusu sınırın görsel simgesi olan batan güneşin peşine takılmış giden romantik kovboy, uğradığı kasabalardaki "hoş ve temiz" kadınlara büyük bir özlemle bakar; ve çoğu klasik western'e göre o özlemin ardında cinsel açlıktan öte bir anlam vardır. Türün temel çatışmasıdır bu. John Ford gibi ustaların unutulmaz resimlerle, anlarla ve yan temalarla bezediği bir özgürlük / medeniyet çatışması; o görünmez Vahşi Batı "Sınır"ının sinemasal cisim bulmuş halidir. "Open Range" bu cismin alışıldık albenisini pek kullanmasa da, tarihiyle ve anlamıyla yakından ilgili bir film. Bir bakıma "Affedilmeyen / Unforgiven"ın ayak izlerinde ilerleyen, hem janrın estetize şiddet sahnelerini çamura bulayan, hem de yok olan bir yaşam biçimine ağıt yakan türden bir revizyonist western.

Daha ilk anlarından itibaren "Open Range"in tamamen sinemasal western evreninde soluk alıp veren filmlerden olmadığını anlıyoruz zaten. Film, "Unforgiven"ı da neredeyse baştan sona esir alan türden bir yağmurla başlıyor. Eastwood'un modern klasiğinin "ters-mitoloji" denebilecek yapısına görsel açıdan epey koltuk çıkan kötü hava, Costner için daha da iyisini yapıyor: Meramını anlatmak ve hatta hafif natüralist temposunu ayarlamak için iyi bir ilk adım oluşturuyor: Bozmaya başlamış havada vadide otlayan sığırlar, aniden bastıran sağanak yağmur ve derme çatma tentenin altında sıkıcı bir kağıt oyunuyla sağanağın geçmesini bekleyen dört kovboy. Costner tabiata boyun eğen, vaktini ve işini ona göre ayarlayan insanların yaşantısını perdeye yansıtabilecek bir sinemasal ritmin peşine düşmüş gibi görünüyor. Bu tempo, ortaya janrda (özellikle de klasik sonrası dönemde) pek adet olmayan şekilde ağır bir film çıkmasına sebep olsa da, Costner'ın anlattığı öyküye gayet iyi hizmet ediyor. Alışık olduklarımızdan epey daha doğal görünen etkileyici western resimleri, bize serbest araziye ait olmanın, uçsuz bucaksız, sahipsiz topraklarda dolaşmanın özgürlük duygusunu da, bu yaşamın getirdiği güçlükleri de vermek için ideal bir araç görevi görüyor. Öte yandan öykünün kendisi, aslında hayli tanıdık bir yapıya sahip: Yardımcılarından biri öldürülüp diğeri ciddi şekilde yaralanınca intikam için yakındaki kasabanın yolunu tutan ihtiyar Boss ve yardımcısı eski silahşör Waide, olanların sorumlularını temsil etmeye karar vermiş olan şerifi tehdit ederken, zihnimizde western tarihine dair bir flashback'ler serisi çakması neredeyse kaçınılmaz. Özet şöyle: Kasabayı kuran kişi olduğu da söylenebilecek zengin çiftlik sahibi, elbette yeni yerleşik düzenin bayraktarı olarak, serbest otlakçılara tam anlamıyla gıcık oluyor; hepsinin kökünü kurutmak, sığırlarını almak, otladıkları toprakları da muhtemelen kendi beyliğine katmak istiyor. Hani şu başka filmlerde, sahiplerini para, tehdit ve zor kullanarak ikna edip civar çiftlikleri satın alan zengin çiftlik sahibi bu. Serbest otlakçı kovboylar kendisinin tehditlerine pabuç bırakmayınca ("inek başka şey, insana kendi ülkesinde nereye gidebileceğinin söylenmesi başka şey"), olay doğal bir şekilde şiddetli bir finale doğru tırmanıyor. Wyatt Earp ve kardeşlerinin hikayesinde Tombstone kasabasında vuku bulan türden bir finale doğru.

Bir tarafta bu "kaçınılmaz intikam" ırmağı akarken, bir tarafta ise kasaba doktorunun kızkardeşi Sue ile Waide arasındaki kıvılcımlardan yola çıkarak, kovboyun medenileşme seçeneği mercek altına yatırılıyor. Costner'ın öyküsünün iyi tarafı, bu aşkın zoraki bir ekleme değil, ana temanın tam göbeğine oturan bir unsur olması. Sonuçta "Open Range", vahşi doğa ile medeniyet arasında yapılacak seçim üzerine bir film; Sue ise -western'de genelde adet olduğu üzre- yerleşik ve nispeten medeni bir hayatın sembolü. Western'in "kovboyun trajedisi"ni anlatırken geleneksel olarak hem kahramanın özlem nesnesi, hem de onun ardında sürüklediği paket yüzünden içinde barınamadığı sistemin sözcüsü olarak kullandığı bir sembol. Costner, Waide'in parmağının narin porselen fincanın kulbundan sığmadığı sahnede, janrı (ve silahşör mitosunu, mesela John Wayne efsanesini) yarattığı söylenebilecek bu uyumsuzluk için hayli işlevsel bir görsel metafor buluyor. Ve bu metaforu, "Unforgiven"da Munny'nin anlattığı kabusların çok daha sade ve hem görsel, hem de olay örgüsü açısından öykü içinde hiç eğreti durmayan bir çeşitlemesinin de aralarında yer aldığı bir dizi anla, görüntüyle ve hatta sahneyle, adım adım ileri taşıyor. Sue ile Charlie arasındaki ilişkinin, ağır aksak ilerlemesine rağmen hiçbir zaman bir kenara bırakılmaması, bu sepete sürekli yeni bir şeyler eklenmesi sayesinde ise, öykünün sadece intikam üzerine değil, gerçekten de bir seçim üzerine olduğu fikri son derece doğal görünüyor.

Open Range

✪✪✪◡

Yönetmen: Kevin Costner. **Oyuncular:** Robert Duvall, Kevin Costner, Annette Bening, Michael Gambon, Michael Jeter, Diego Luna, James Russo, Abraham Benrubi, Dean McDermott, Kim Coates. **Senaryo:** Craig Storper (Lauran Paine'in The Open Range Men adlı romanından). **Görüntü Yönetmeni:** James Muro. **Müzik:** Michael Kamen. **Kurgu:** Miklos Wright, Michael J. Duthie. **Yapım Tasarımcısı:** Gae S. Buckley. **Yapımcı:** Kevin Costner, Jake Eberts, David Valdes. **Süre:** 139 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** Pinema Film. **Gösterim Tarihi:** 8 Ekim.

Ziyade olsun.

Köpüğü garanti.
Arçelik patentli SpinJet™ teknolojisi ile soğuk suyu döndürerek püskürtür. Kahveyi homojen bir şekilde suyla karıştırır. Size keyifle içmek kalır.

Suyu içinde.
Suyu kendi ekler. Depodaki su bittiğinde su göstergesi yanıp sönmeye başlar. Siz su eklemezseniz çalışmaz.

Taşma derdi yok.
Arçelik patentli AntiSpill™ teknolojisi kahveyi taşırmaz. Sizin de başında beklemenize gerek kalmaz.

Hepsi tek tuşla.
Kolayca çalışır. İçi teflon kaplı kabın içine gereken miktarda kahve ve şekeri ekledikten sonra, sadece tek bir tuşa basmanız yeterlidir.

Tüm fincanlara uygun.
Su ayar düğmesi ile farklı fincan tiplerine göre 3 farklı su miktarı arasında seçim yapabilmenizi sağlar.

Unutkanlara bire bir.
Şeker hatırlatma düğmeleri sayesinde kahveye eklenen şeker miktarının karıştırılmasını veya unutulmasını önler. Siz rahat edersiniz.

Lezzeti garanti.
Arçelik patentli CookSense™ teknolojisi sayesinde kahvenin kabardığını algılar. Gereken zamanda pişirmeyi durdurur.

İster tek kişilik ister 4 kişilik.
Fincan sayısı seçme düğmeleri sayesinde, ortalama 2 dakika içinde ister tek ister 4 fincan Türk kahvesi yapabilir.

Başında beklemek yok.
Pişme işlemi bittiğinde sesli uyarı sistemi devreye girer. Uyarı lambası yanıp sönmeye başlar.

Kahvesi sizden.
Ölçekli kaşığı sayesinde, kahveyi arzunuza göre siz eklersiniz. (Bir ölçek, Türk damak tadına göre tek fincan için ideal kahve miktarına göre ayarlanmıştır.)

arçelik

444 0 888 www.arcelik.com

Kötü Eğitim

Yönetmeninin eski günlerini aratan bir film

Engin Ertan

Ben eski Almodóvar'ı istiyorum!" Evet, son derece çocukça bir mızmızlanma. Kaldı ki, usta niteliği kazanmış yönetmenlerin yeni işleri karşısında böyle bir bahanenin ardına sığınarak memnuniyetsizlik belirtmek ne hoş, ne de bir sinema yazarı için profesyonelce. Hatta yaşlıların "eskiden buralar dutluktu", diye başlayan serzenişlerini anımsatır şekilde, "ben bu yönetmeni ne zamandır takip ediyorum", demeye gelen, ukalaca bir tavır olduğu da söylenebilir. Yine de "Kötü Eğitim"i izledikten sonra bu cümleyi sarfetmekten kendimi alamıyorum; "Ben eski Almodóvar'ı istiyorum!"

Esasında İspanyolların "kötü çocuğu" '90'ların ortalarında olgunlaşmaya ve durulmaya başladığının sinyallerini vermişti. Fassbinder'e ve dolayısıyla Douglas Sirk'e açık bir saygı duruşu olduğu için "Sırrımın Çiçeği"ni fazla dert etmemiş ancak bir Ruth Rendell uyarlaması olan, "ciddi" polisiye "Çıplak Ten" karşısında şaşırıp kalmıştık. Bu iki filmi takip eden "Annem Hakkında Her Şey" ise yönetmenin sinemasında yeni bir dönemin başlangıcı oldu. İzlediğimiz son üç Almodóvar filmi, yani "Annem Hakkında Her Şey", "Konuş Onunla" ve "Kötü Eğitim" aşağı yukarı aynı düzeyde ve benzer bir yönetmenlik anlayışı sonucunda ortaya çıkmış filmler. Bir zamanların delişmen punkı, artık kılı kırk yararak yazılmış senaryolara imza atmayı, kompleks dramatik yapıların altından kalkmaya çalışmayı tercih ediyor. Ellibeş yaşına girdiğini ve sinemada yirmibeş yılı geride bıraktığını düşünürsek, çok da şaşırtıcı bir gelişme değil. Ancak bizlerin de şikayet ve endişelerimizi daha önce değil, özellikle "Kötü Eğitim" sonrasında dile getirmemizin bir nedeni var elbette.

Artık iyiden iyiye özlediğimiz Almodóvar mizahını "Annem Hakkında Her Şey"de bulamamaktan şikayetçi olmamıştık, zira filmin aşırı duygusal tonu böyle bir beklentiye yol açmıyordu. "Konuş Onunla" ise zaten komik olmasına gerek olmayan bir hikaye anlatmaktaydı. Ancak "Kötü Eğitim"de kara mizaha son derece uygun, tam da "eski Almodóvar tarzı"yla anlatılabilecek bir öykü var. İnanmayanlar 1987 yapımı "Arzunun Kanunu"nu izleyebilir, hatta yeni filminde Almodóvar'ın kendi sinemasına yaptığı referansları keşfedebilirler.

Yiğidi öldür ama hakkını yeme demişler, objektif olarak baktığınızda "Kötü Eğitim" neredeyse kusursuz bir film. Gael García Bernal'e üç karakter birden canlandırma imkanı tanıyan ve farklı düzlemlerde geçen (şimdiki zaman, geçmiş zaman, kaleme alınmış hikaye ve onunla aynı çerçeveye oturtabileceğimiz film içinde film) senaryosu gerçekten ustalıkla yazılmış. İddia edildiği kadar karmaşık da değil, zira Almodóvar akıllıca bir buluşla bu katmanları birbirinden ayırmış durumda. Ignacio'nun kaleme aldığı öyküyü görselleştirmeye başladığında ekranın sağ ve sol köşelerine kaş atarak kadrajı daraltıyor (görüntünün bu şekilde "kısıtlanması", elbette izlediğimiz hikayenin gerçekliğiyle ilgili olarak da bizleri düşünmeye çağırıyor).

Ustalıklı senaryosu bir yana, filmin mizanseni de müthiş. Görüntü yönetimi, ışık çalışması, senaryodaki farklı düzlemler arasındaki gidip gelmelere arka çıkan akıcı kurgusu, müzik kullanımı ve oyuncuların performansları da kusursuzlar. Ancak Almodóvar filmlerinde bu tarz kusursuz bir yapının peşinden koşarken, kendisini ayrıcalıklı kılan tarzından da ister istemez uzaklaşıyor. Filmleri kusursuzlaşırken aynı zamanda ciddileşiyorlar da. Bu durum "Kötü Eğitim" gibi bir örnekte ruhsuzlaşmaya kadar varabiliyor.

Bir bütün olarak baktığınızda, tüm karakterleri eşcinsel erkekler olan bu kara film (haliylen femme-fatale'i de mutasyona uğramış durumda, tıpkı "Arzunun Kanunu"nda olduğu gibi), daha önce Almodóvar'dan alışık olmadığımız bir karanlığa sokuyor bizi. Kimilerine havada kalmış gibi gelen finali de açık şekilde bu etki için tasarlanmış. Ancak hikayenin kara mizaha çalan anlarında (başka hangi filmde aşık olduğu öğrencisine

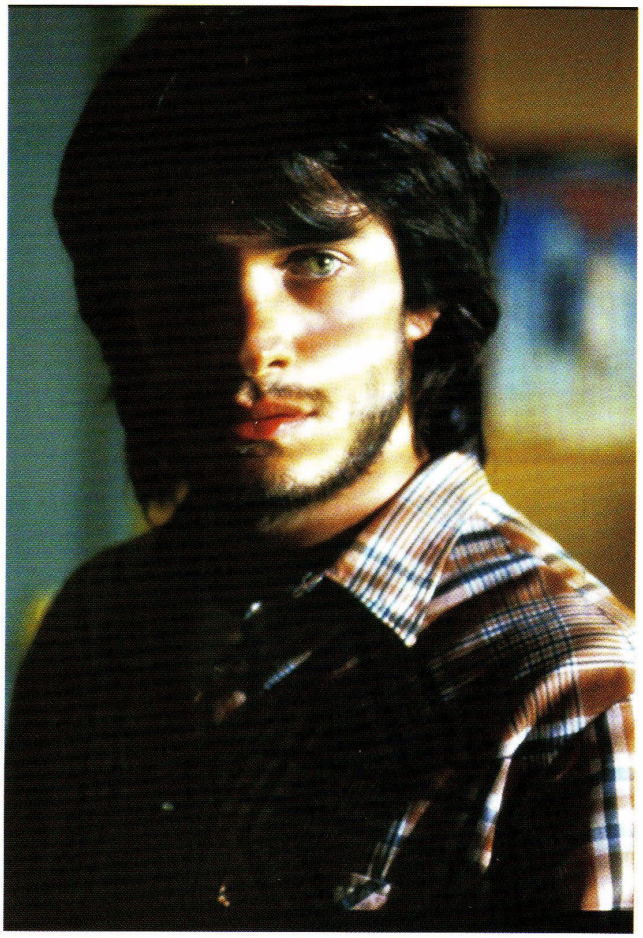

"Moon River"ı söyleten bir peder görebilirsiniz?) belirginleşen mizah duygusu, bu karanlığın içinde sıkışıp kalıyor. Bu da, yönetmenlik zanaatı ve teknik açıdan yakalanmış üst düzeye rağmen filmi zedeliyor. Cinayet planı yapan iki karakterin soluğu bir kara film toplu gösteriminde aldığı sahnenin veya kocaman güneş gözlükleriyle "Çifte Tazminat"taki Barbara Stanwyck'i akla getiren Bernal'in filmin en akılda kalan anları olmasıysa, güldürdüğü kadar üzüyor da. Keşke filmin bütününde bu ton yakalanabilseydi, diye düşünmekten kendinizi alamıyorsunuz.

Kariyeri boyunca cinsel kimlik ve roller üzerine gitmiş olan Almodóvar, belli ki yakın dönem filmlerindeki çok katmanlı yapıyla, özellikle de "Kötü Eğitim" ile bu temayı daha entelektüel bir boyuta taşımayı planlıyor. Anlatımıyla bizlere hazırladığı tuzaklar veya oynadığı oyunlarsa, esasında gözün gördüğünün gerçekliği, bellek ve unutma çabasını sorgulama amacı taşıyor. Franco dönemini eleştirmekten de asla vazgeçmemiş olan yönetmen, böylece sosyolojik ve politik anlamda İspanyol toplumu üzerine de kayda değer şeyler söylüyor. Tüm bunlara evet, ancak "Sinir Krizinin Eşiğindeki Kadınlar", "Bağla Beni!", "Matador" ve elbette "Arzunun Kanunu" gibi filmleri baştacı etmiş olan Almodóvar hayranları için aynı cümleyi telaffuz etmek kaçınılmaz bir hal alıyor; "Ben eski Almodóvar'ı istiyorum!"

La Mala Educación

✪✪✪

Yönetmen: Pedro Almodóvar. **Oyuncular:** Gael García Bernal, Fele Martínez, Daniel Giménez Cacho, Lluís Homar, Javier Cámara, Petra Martínez, Nacho Pérez, Raúl García Forneiro, Francisco Boira, Juan Fernández. **Senaryo:** Pedro Almodóvar. **Görüntü Yönetmeni:** José Luis Alcaine. **Müzik:** Alberto Iglesias. **Kurgu:** José Salcedo. **Sanat Yönetmeni:** Antxón Gómez. **Yapımcı:** Agustín Almodóvar, Pedro Almodóvar. **Süre:** 105 dk. **Yapım:** İspanya. **Dağıtımcı:** Medyavizyon. **Gösterim Tarihi:** 15 Ekim.

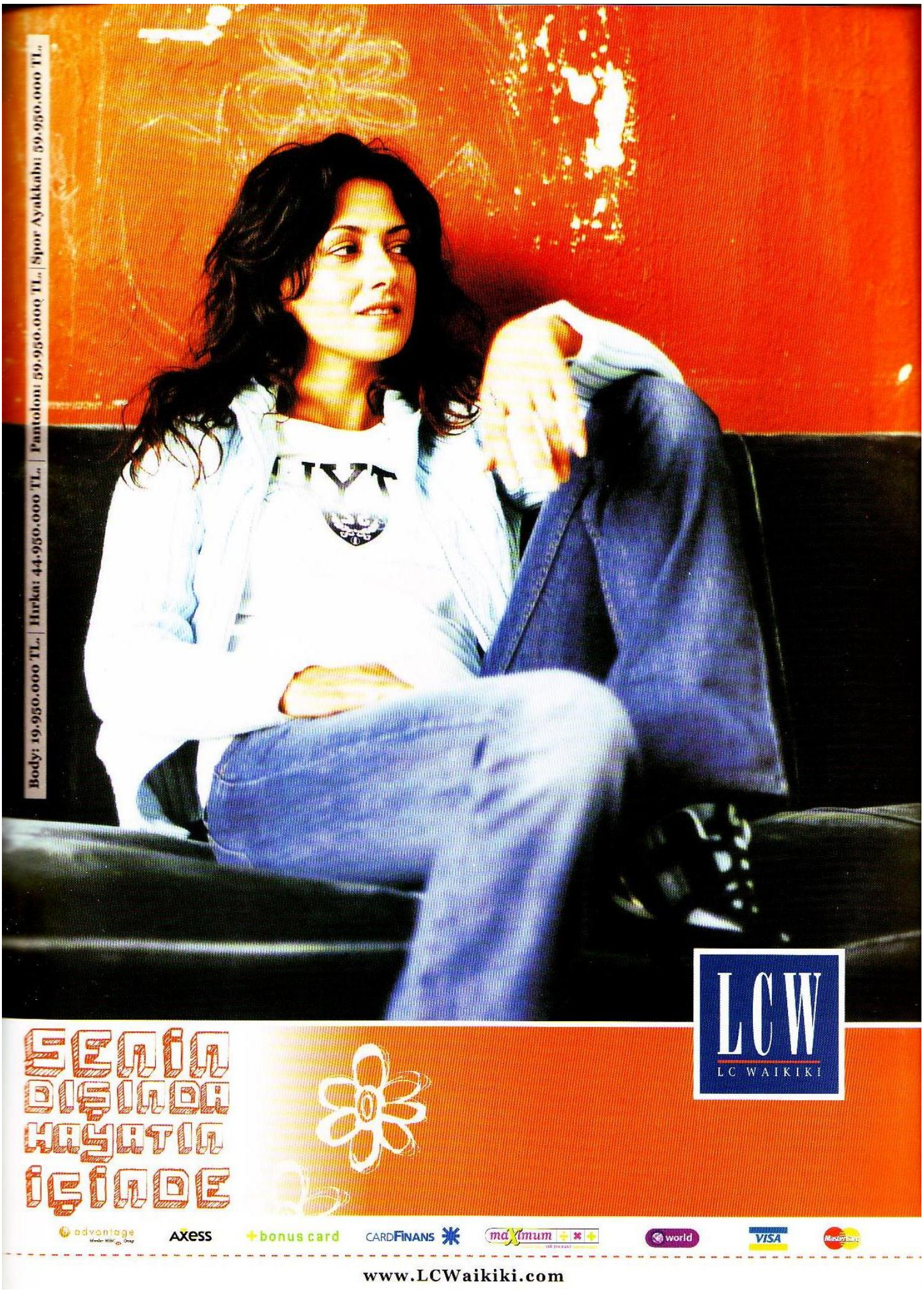
Body: 19.950.000 TL. | Hirka: 44.950.000 TL. | Pantolon: 59.950.000 TL. | Spor Ayakkabı: 59.950.000 TL.
LCW
LC WAIKIKI
SENİN DIŞINDA HAYATIN İÇİNDE
advantage
AXESS
+bonus card
CARDFINANS
maximum
world
VISA
MasterCard
www.LCWaikiki.com

Avantaj Colt!

Dünyanın en prestijli Grand Slam Turnuvası olan Wimbledon, başrollerini Kirsten Dunst ile Paul Bettany'nin oynadığı bir romantik komediye adını verdi. Filmde tenis dünyasının eski ünlüleri de boy gösterecek.

İngiliz tenis oyuncusu Peter Colt (Bettany) artık 31 yaşındadır ve profesyonel yaşantısının son demlerini yaşadığını hissetmektedir. Dünya klasmanında 119'uncu sıraya kadar gerilemiştir; bir zamanlar 11'inciliğe tırmandığı bu sporda neredeyse çaylak döneminden beri görmediği bir basamaktır bu. Bu oyunla ilgili kendine olan tüm güvenini yitirmeye başlamıştır. Pek de umutlu gelmediği bu yılki Wimbledon'da yarı finali görürse sevinecektir. Öte yandan, bu ruhsal durumuna paralel olarak aniden aşk hayatında bir hareketlenme olur: turnuva sırasında kaldığı otelde yanlışlıkla başka bir odaya girer. Oda "tenisin kötü kızı" olarak nam salan Lizzie Bradbury'ye (Dunst) aittir ve genç kadın o sırada duştan çıkmaktadır. Aralarında filizlenecek aşkın ve rekabetin tohumlarının atıldığı yer burasıdır.

İngiliz film endüstrisi popüler sinemaya yeni ürünler armağan etme uğraşına devam ediyor ve ürettiği parlak fikirlerden biri de çim kortlardan geçiyor. "Bean", "Elizabeth", "Bridget Jones'un Günlüğü", "About a Boy", "Johnny English", "Love Actually" gibi son yılların iş yapan İngiliz prodüksiyonlarına imza atan yapımcı Eric Fellner ile "Richard III"ün (1995) yönetmeni Richard Loncraine tarafından hayata geçen film 2003 yılında Wimbledon'da oynanan maçlar sırasında çekildi. Maçların hemen öncesi ve sonrasında gerçekleştirilen çekimlerde hem hakem ve görevliler hem de seyirciler figüran rolü üstlendiler. Hazırlık aşamasındayken başroller için düşünülen Hugh Grant - Reese Witherspoon çifti ise sonradan yerini Bettany - Dunst ikilisine bırakmıştı. Özellikle Dunst'ın çekimlerden önce ayrıntılı bir fiziksel hazırlık

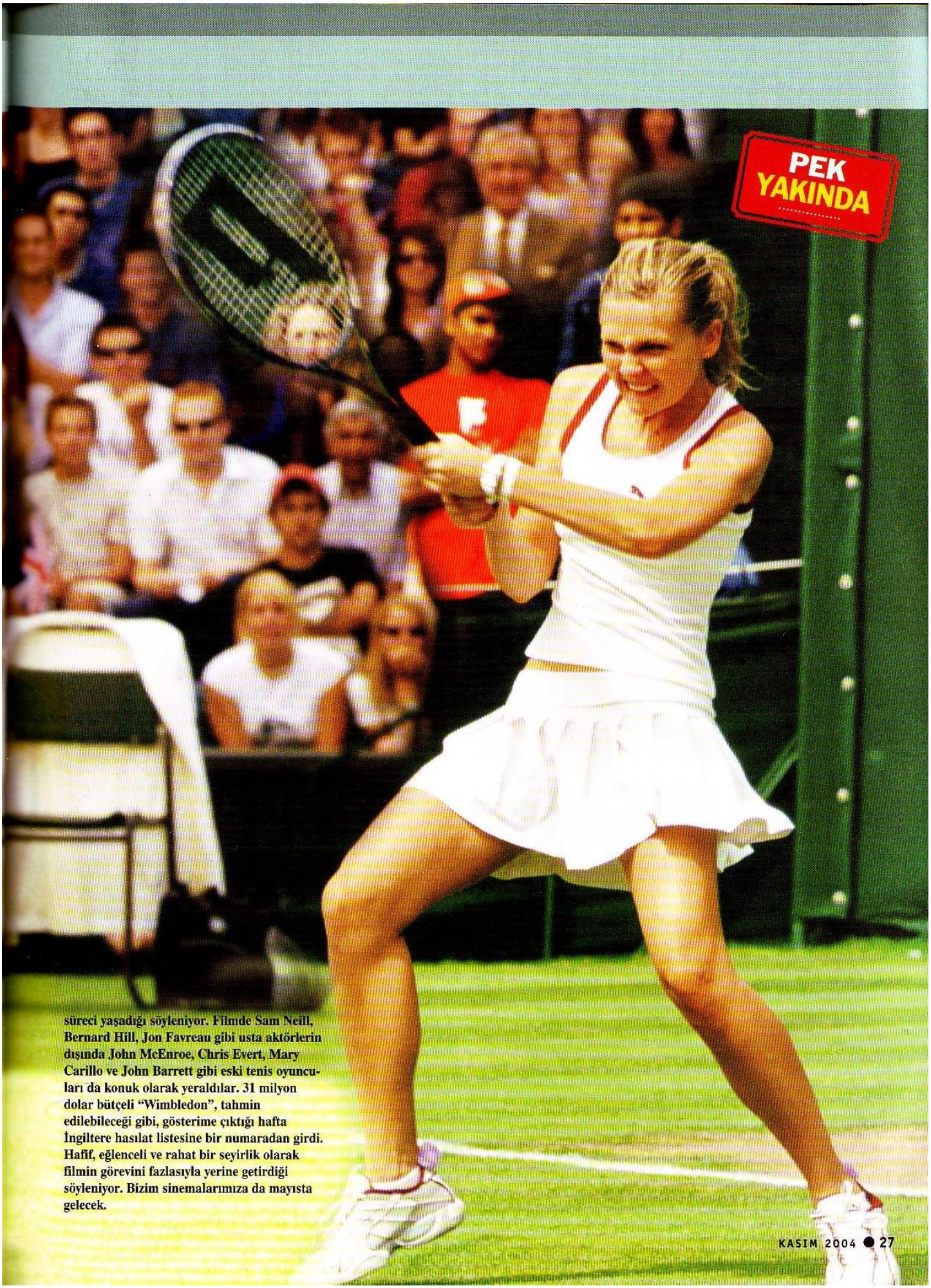

süreci yaşadığı söyleniyor. Filmde Sam Neill, Bernard Hill, Jon Favreau gibi usta aktörlerin dışında John McEnroe, Chris Evert, Mary Carillo ve John Barrett gibi eski tenis oyuncuları da konuk olarak yeraldılar. 31 milyon dolar bütçeli "Wimbledon", tahmin edilebileceği gibi, gösterime çıktığı hafta İngiltere hasılat listesine bir numaradan girdi. Hafif, eğlenceli ve rahat bir seyirlik olarak filmin görevini fazlasıyla yerine getirdiği söyleniyor. Bizim sinemalarımıza da mayısta gelecek.

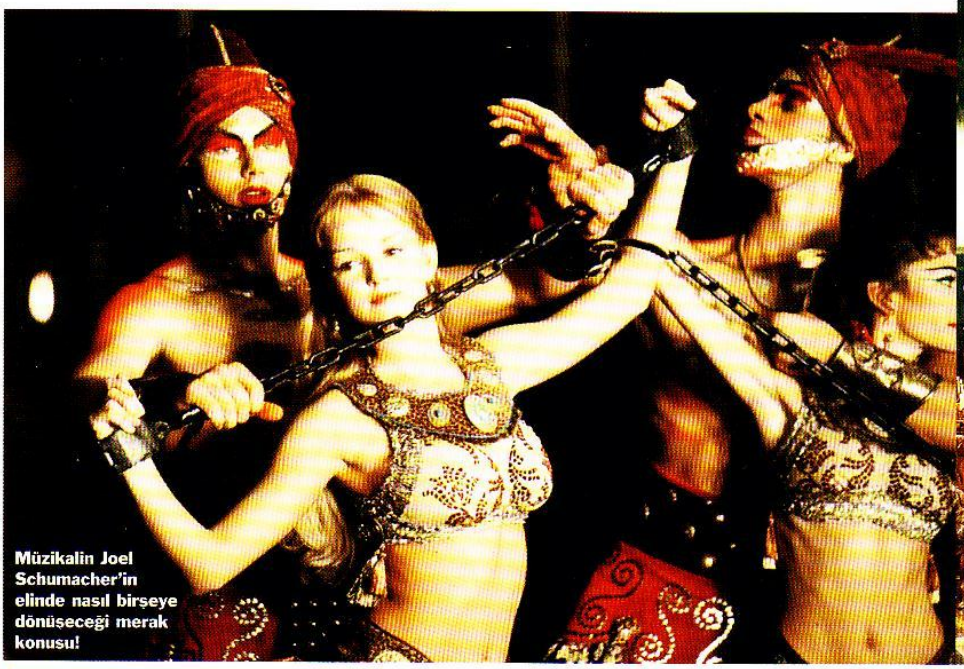

Müzikalin Joel Schumacher'in elinde nasıl birşeye dönüşeceği merak konusu!

Gerard Butler ile Emmy Rossum bu filmle yıldızlığa terfi edebilecekler mi?

THE PHANTOM OF THE OPERA

Schumacher usulü "Operadaki Hayalet"

Geston Leroux'un meşhur romanından Andrew Lloyd Webber'in uyarladığı müzikal kimbilir kaçıncı kez beyazperdede! Webber neredeyse 14 yıldır projeyi rafta bekletiyordu. En son 1998'de Dario Argento'nun el attığı hikaye bu kez Joel Schumacher'in kamerasından süzülecek. Gerard Butler ve Emmy Rossum'un başrolleri paylaştıkları filmde Patrick Wilson (Raoul), Miranda Richardson (Bayan Giry), Minnie Driver (Carlotta), Ciarán Hinds (Firmin) de yeralıyor. Âşık olduğu kıza olan tutkusu gün geçtikçe artan Hayalet'i Butler, arzu nesnesi Christine'i de son olarak "Yarından Sonra"da seyrettiğimiz Rossum canlandıracak. Özellikle Andrew Lloyd Webber'in başrol için Butler'ı seçmesi müzikalin hayranlarınca pek hoş karşılanmamıştı (Antonio Banderas ve John Travolta da bir aralar öne çıkan adaylardı). Dış çekimleri Londra'nın çeşitli semtlerinde, iç çekimleri ise Pinewood Stüdyoları'nda gerçeklestirilen filmin 40 milyon dolarlık bir maliyete çıktığı söyleniyor. 10 Aralık'tan itibaren basta İngiltere olmak üzere tüm dünyayı dolasmaya başlayacak "The Phantom of the Opera" henüz prodüksiyon asamasındayken Keira Knightley ve Anne Hathaway de Christine rolü için seçmelere katılmış ve fakat rolü Rossum'a kaptırmışlardı.

THE FLIGHT OF THE PHOENIX

Moğol Çölü'nde sağ kalanlar...

Çekimleri geçtiğimiz şubatta tamamlanan "The Flight of the Phoenix" Moğolistan üzerinde seyrederken düşen bir uçağın enkazını yeniden adam etmeye çabalayan bir grup insanın öyküsünü anlatıyor. ABD'de yıl sonuna doğru gösterime girecek film Afrika ülkesi Namibya topraklarında çekildi. Film 1965 yapımı aynı adlı aksiyon / macera kırmasının yeniden çevrimi. Yönetmen ise "Behind Enemy Lines / Düsman Hattı"yla reklam kökenli stilini her yanıyla açığa çıkaran John Moore. Robert Aldrich'in yönettiği orijinal filmin basrollerinde James Stewart, Richard Attenborough, Peter Finch, Ernest Borgnine vardı. Yeni versiyonda ise Dennis Quaid, Miranda Otto, Giovanni Ribisi, Hugh Laurie, Bob Brown ve Paul Ditchfield'i seyredeceğiz.

WICKER PARK

"Asit Evi"nin yönetmeni Hollywood'da

Josh Hartnett, Diane Kruger, Rose Byrne ve Matthew Lillard'ın rol aldığı bu Hitchcock'vari gerilimin yönetmeni "Asit Evi" ve "Gangster No.1"la dikkatleri üzerine çeken İskoç yönetmen Paul McGuigan. Filmin kara filmi aratmayan bir konusu var: Şikagolu genç yatırımcı Matthew kafede gördüğü bir kadını bir süre önce kaybettiği sevgilisine benzetir ve dairesine kadar takip eder. Fakat geldiği nokta onu tehlikeli bir yola sokacaktır. 1996 tarihli Fransız filmi "L'Appartement"ın yeniden çevrimi olan "Wicker Park" ABD'de 3 Eylül'de gösterime girdi. İyi bir film olarak anılan orijinal filmde Vincent Cassel, Romane Bohringer ve Monica Bellucci oynuyordu.

CLOSER

İki çiftte eşleşmeler değişince...

Zamanında "The Graduate" gibi döneminin çok önünde bir filme imza atmış 73 yaşındaki yönetmen Mike Nichols "What Planet Are You From?"dan dört yıl sonra bu kez bir karakter dramasıyla karşımıza çıkacak. İki sevgili çiftin bir anda eşlerini değiştirmeleriyle gelişen olayları anlatacak filmde Julia Roberts, Jude Law, Natalie Portman ve şu sıralar salonlarımızda Kral Arthur'u canlandıran Clive Owen başrolde olacak. ABD gösterimi Aralık 2004'te başlayacak film Patrick Marber'ın aynı adlı oyunundan bizzat yazar tarafından senaryolaştırıldı.

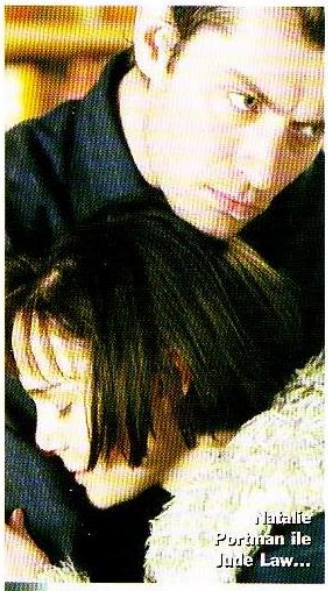

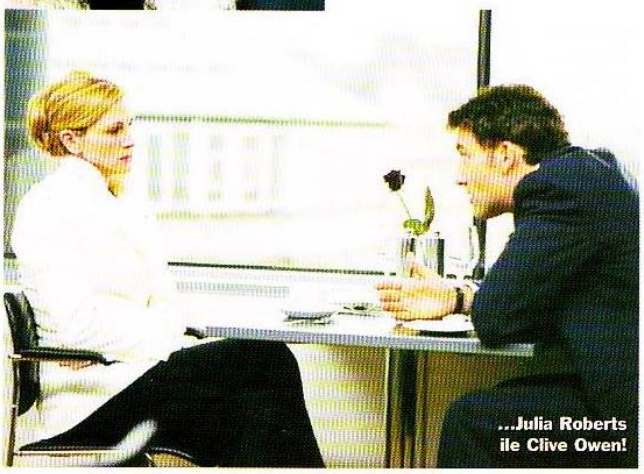

HAZIRLIK AŞAMASINDAKİLER

SIN CITY

Frank Miller; kendi çizgi hikayelerinden Robert Rodriguez'le birlikte uyarladığı senaryoda polislere bile güvenilemeyecek denli suça batmış Sin City adında bir kenti anlatıyor. Kara filmi andıran atmosferiyle öne çıkan bu hikayede yönetmen olarak da ikisinin adı geçiyor. Oyuncu kadrosu kalabalık: Jessica Alba, Dewon Aoki, Maria Bello, Rosario Dawson, Benicio Del Toro, Michael Clarke Duncan, Carla Gugino, Josh Hartnett, Jaime King, Michael Madsen, Brittany Murphy, Clive Owen, Mickey Rourke, Nick Stahl, Makenzie Vega, Bruce Willis ve Elijah Wood...
Gösterim Tarihi: Nisan 2005.

THE SCIENCE OF SLEEP

Bizde hâlâ gösterime girmeyen "Eternal Sunshine of the Spotless Mind"la Batı'da iyi elestiriler alan yönetmen Michel Gondry yine fantastik bir malzemeyle geliyor. Patricia Arquette, Alain Chabat ve Rhys Ifans'ın oynadığı film uykusundan bir türlü uyanamayan bir adamın düşlerinden ibaret.
Gösterim Tarihi: 2005.

SICKO

Michael Moore'un yeni avı belli oldu. Bu kez ABD'deki sağlık sistemine el atacak olan belgeselci su sıralar filmine finansman arıyor. Projenin ana fikrini "Benim Cici Silahım"ı çekerken Kanadalılar'ın sağlık hizmetleri için ücret ödemediğini öğrendiğinde kafasına yerleştiren Moore büyük ilaç şirketleriyle de kapışır mı acaba? Herhalde kapışır!
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi.

VENGEANCE

Hollywood'un usta senaryo yazarı Eric Roth ilk kez Steven Spielberg'le biraraya geliyor. Olimpiyat meselesinin dumanının hâlâ tüttüğü su günlerde usta yönetmen de 1972 Münih Olimpiyatları'nda bir grup Filistinli militanın çok sayıda İsrailli atleti kaçırışının öyküsünü anlatacak. 11 İsrailli'nin hayatını kaybetmesiyle sonuclanan olayları anlatacak filmde başrol ağustosta ülkemizde gösterime giren "Kasap"ın yıldızı Eric Bana'nın. Filmin çekimlerine geçtiğimiz temmuzda Polonya'da başlanacaktı ama Spielberg'in terörist saldırı ihtimalinden dolayı projeyi bir süre ertelediği söyleniyor.
Gösterim Tarihi: 2006.

SMOKE & MIRRORS

Daha ziyade "Barışçı" ve "Derin Darbe" filmleriyle hatırlamak istediğimiz Mimi Leder'in yeni filminin başrolünde Catherine Zeta-Jones'u seyredeceğiz. Yeniden aksiyona göz kırpan yönetmen çekimleri Fas'ta gerceklestirecek. Michael Douglas'ın da yeralmak istediği filmin yönetmeninin John McTiernan olacağı açıklanmıştı. Fakat McTiernan bütçenin yetersizliği ve projedeki aksaklıklar nedeniyle geri çekildi. Film 19'uncu yüzyılın ünlü Fransız sihirbazı Jean Eugene Robert-Houdin'in Cezayir'deki "misyonunu" anlatacak. Sihirbazı Douglas'ın canlandırması düşünülüyor.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi.

DOMINO

"Donnie Darko"nun yönetmeni Richard Kelly'nin senaryosunu yazdığı bu projeyi Tony Scott görsellestirecek. Aksiyon türünde olacağı söylenen filmin başrolünde son zamanların yükselen İngiliz'i Keira Knightley boy gösterecek. Keira Knightley aktör Laurence Harvey'in kızı Domino Harvey'in kızını canlandırıyor. Filmin çekimleri 4 Ekim'de Los Angeles ve Las Vegas'ta başladı.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi.

LITTLE FISH

Avustralya yapımı bu filmin başrolünde Cate Blanchett'ı izleyeceğiz. Aktris Sydney'in dışında yaşayan, uyusturucuyla dolu geçmişinden kaçmaya çalışan ve fakat erkek kardeşi ve eski sevgilisi tarafından bir türlü rahat bırakılmayan bir kadını canlandıracak. Martin Henderson, Sam Neill, Dustin Nguyen ve Hugo Weaving de filmin oyuncu kadrosunda. Televizyon ve oyunculuk kökenli Rowan Woods'un yöneteceği filmin çekimlerine ekim ayı içerisinde başlanıyor.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi.

Zevkler ve renkler

Krzysztof Kieslowski'nin sinemaseverlere bıraktığı son miras, sonunda mumyalanıp korumaya alındı. Ustanın Batı medeniyetini mercek altına yatırdığı "Üç Renk Üçlemesi"nin yedi disklik seti diğer DVD üreticilerini bile kıskandırabilir. BURÇİN S. YALÇIN

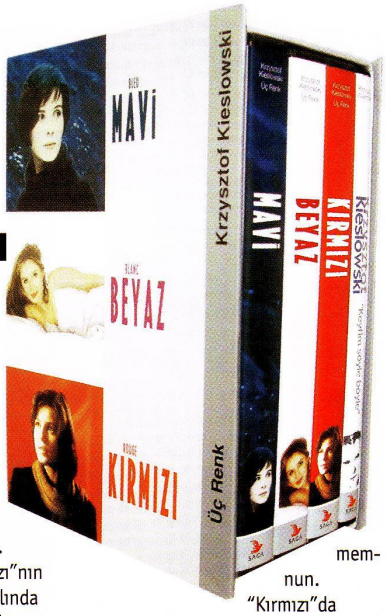

Avrupa sinemasına mensup filmler, hele ki klasikler bizde DVD satan dükkanlarda üvey evlat gibi. Şans eseri bir tanesine rastlarsınız! Tek tük! Rastladığınızda da sükredersiniz! Batı'da, örneğin Fransa veya İngiltere'de, muhakkak alıcısı da olduğu için, örneğin Godard'ın en olmayacak filmini dahi bulmanız olasıdır! Ama benzeri bir çabayı Türkiye'de gösterdiğinizde DVD raflarını tararken eliniz boş kalır. Gözünüzü bozmaktan öteye gidemezsiniz. O anlamda, ülkemizde sinema kültürü konusunda çıtayı henüz Batı'daki kadar yükseltebilmiş değiliz ama ilerleme kaydettiğimize dair birtakım göstergeler de var.

Polonyalı usta yönetmenin en bilinen yapıtı hakettiği ölçüde özel bir setle dükkanlarda. Gerçi Kerem Sanatel önümüzdeki ay DVD'leri baskılarından ses kalitelerine dek DVD sayfalarımızda didikleyecektir ama bu vesileyle Üç Renk Üçlemesi'nin önemini hatırlamanın da yeridir.

Kaldı ki, National Geographic ve Discovery Channel'ın ev videosu ürünlerinin Türkiye dağıtımcısı A.E. Film tarafından yayınlanan Üç Renk Üçlemesi'nin arkası da gelecek. Sırada François Truffaut'nun "400 Darbe", "Jules ve Jim" ve "Son Metro" filmlerinden olusacak bir set var.

Yaratık, Yıldız Savaşları ya da Indiana Jones gibi sinemanın efsane serileri istah kabartacak da Kieslowski'nin en az onlar kadar görkemli üçlemesi DVD raflarının bir köşesinde tozlanacak mı? Mümkün değil. Ülkemizde Kieslowski'nin yapıtının hakkını teslim eden geniş bir kitle de mevcut. O yüzden artık diğer Avrupa klasikleri de DVD oynatıcılardaki yerlerini almalı! Medeni açıdan Avrupa'nın önder ülkesi hep Fransa oldu. Neredeyse Avrupalılık fikrinin temelleri orada atıldı. Bugün her Avrupalı'nın göğsünü kabartarak savunduğu kavramların mücadelesine hep o topraklarda başlandı. Dolayısıyla ülkenin bayrağındaki renklerden ve o renklerin simgelediği kavramlardan yola çıkarak bir film çekmek müthiş bir fikir! Mavi özgürlük, Beyaz eşitlik, Kırmızı kardeşlik...

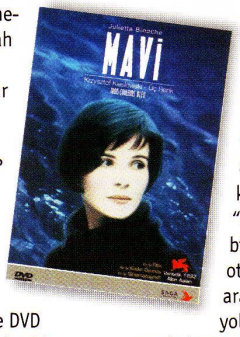

Her bir filmi o renk üzerine kurmak, hikayeyi o kavram üzerine şekillendirmek, her karede bunlara dair küçük oyunlar yapmak ve her birinin içine yoğun bir hüzün katmak... Sadece üç gözenekli bir paletten Avrupalı bireylerin olağan portrelerini çizmek... Üç film de kahramanlarına yeni bir başlangıç sunuyor. "Mavi"de kocasını ve kızını bir otomobil kazasında yitiren Julie (Juliette Binoche), "Beyaz"da iktidarsızlığı yüzünden karısı Dominique tarafından (Julie Delpy) kovulan Karol (Zbigniew Zamachowski), "Kırmızı"da köpeğini ezdiği yargıç emeklisiyle tanışan fotomodel Valentine (Irène Jacob)...

Yapıtına çağdaş bir düşünür edasıyla yaklaşıyor Kieslowski. Yaşam birbirine teğet geçen suretlerle düzgün ve hiç aksamayan bir akış sanki. Bu açıdan Kieslowski için yaşamda ana olay diye birşey yok. Her ne kadar sonuçları bir olmasa da, günlük yaşam içerisinde kafamızda "büyük olay" ya da "küçük olay" diye kodladığımız şeyler arasında ona göre bir fark yok. Olay yalnızca olay! Üçlemenin en kasvetli filmi olan "Mavi"nin açılış sahnesine bir bakın! Umutsuz bir otostopçu görüyoruz, bir araba kendisini es geçiyor, yoluna devam ediyor ve az ötede bam! Biz otostopçunun yüzüne bakarken kazayı o görüyor!

Her bir olayın ve durumun bir geçmişi var. "Beyaz"ın açılış planında gördüğümüz bavulun ne manaya geldiğini çok sonra anlıyoruz ve yönetmen filmin ilerleyen dakikalarında o bavulu bize yine aynı konumda gösterdiğinde bu kez ona aynı gözle bakmıyoruz. Tıpkı hayatlarının birer anında diğer iki filmdeki kahramanla yollarının bir biçimde kesistiğini farketmeksizin yaşayıp gittikleri gibi...

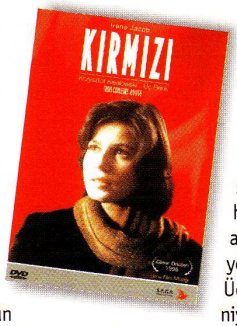

Ama üçlemenin son filmi "Kırmızı"nın finalinde üç hikaye çakışıyor. Aslında birbirlerine söyle bir sürtünüyorlar, ama bu kez işin içindeki ilahi değnek kendisini dolaysız biçimde hissettiriyor. Kahramanların (artık ne kadar kahramanlarsa!) her biri öylesine yaşayıp giderken aynı kazanın kurbanları olarak aynı şaşkın ifadelerle sudan çıkıyorlar televizyonda.

"Hep kötümser bir adam oldum" diyor DVD setindeki, hakkında yapılmış "Keyfim Söyle Böyle" isimli belgeselde. Kalp yetmezliğinden ölmeden bir yıl önce, 1995'te, kendisine vaktiyle yönetmen yardımcılığı yapmış Krzysztof Wierzbicki'nin belgeselde sorduğu sorular her seyiyle samimi bir aydını da ortaya çıkarıyor. Kieslowski Üç Renk Üçlemesi'ni Batı medeniyetinin bir çeşit yozlaşmadan geçtiğini düşündüğü bir dönemde çekti. Hatta ona göre dibi görmüşlerdi ve fakat dünya daha fazla böyle gitmeyecekti, nesnenin tabiatı gereği bunun yükselisi elbet olacaktı. "Mavi"deki Julie, "Beyaz"daki Karol ya da "Kırmızı"daki yargıç gibi hayatla bağları kopmuş karakterlerin tutunacak pek fazla dallarının olmaması bundan belki de. Zamanında ülkesindeki komünist sistem içerisinde film üretmiş ve fakat sesini "adalet noksanlığı" yüzünden yeterince yükseltememiş, yine de politikaya tutunmayı son ana kadar sürdürmüş bir aydın olarak topraklarının değişim sonrası halinden Kieslowski son derece memnun.

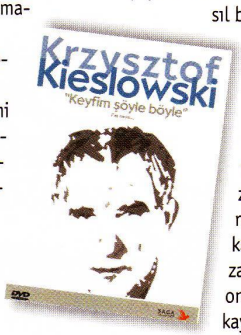

"Kırmızı"da "Eğer mahkemeye düşersem," diyor genç fotomodel Valentin "senin gibi yargıçlara hâlâ rastlar mıyım?" Yargıç cevaplarken köprünün altından çok sular aktığının farkında: "Sen mahkemeye düşmezsin! Adalet artık masumlara dokunmuyor!"

Filmlerin basrolü bir bakıma da renkler. O yüzden her filmde başka bir görüntü yönetmeniyle çalışması belki de isabetli bir karardı. Slawomir Idziak'la "Mavi"de buz gibi bir atmosfer yaratıyorlar, ki bu zaten mavinin doğasında var. Julie'nin eski hayatıyla bağı ne kadar azalırsa mavi de çerçeveye o kadar hakim oluyor. Kadının masmavi bir çerçevede havuza dalması çok anlamlı bu yüzden. Beyaz tüm renklerin birleşmesinden doğar, bu yüzden "eşitlik" kavramına da cuk oturur. Görüntü yönetmeni Edward Klosinski ise "Beyaz"da Karol'un intikam planı boyunca elinden geldiği kadar açık havada, yoksa da metroda olduğu gibi flüoresan altında çekim yapmaya çabalıyor. Her şeye rağmen bu konuda en usta işi Piotr Sobocinski "Kırmızı"da çıkarıyor. Rengi, bünyesindeki şiddet ve şehvetten mümkün olduğunca arındırarak, örneğin bir otomobilin kırmızı farını çerçevenin yarısına yayarak Valentine'in ruhsal açıdan nasıl bir boğum yaşadığını kusursuz anlatıyor.

Kahramanların yolu talihsiz bir badirenin sonunda boşuna kesişmiyor. Bu filmler, Batı medeniyeti derken çoğu zaman kastettiğimiz Avrupa bireyi ve Avrupalılık kavramı üzerine de aynı zamanda. Daha doğrusu onun yönünü ne derece kaybettiğine dair...

43 kargo uçağımız, 23.565 kara nakliye aracımız ve 150.000'den fazla çalışanımız gönderilerinizin yerine tam zamanında güvenle ulaşması ortak amacında kenetleniyor.

Bir bebeğe gösterilen hassasiyet neyse o...

İVME

www.tnt.com.tr
International Express

444 0 868

TNT

Kayıp aranıyor: Kadın oyuncu

Dünya sinemasında olduğu gibi ülkemizde de "en iyi kadın oyuncu" ödüllerinin "oyuncuya" değil "karaktere" verilmeye başlanması, bu alandaki krizi artıran etkenlerin başında geliyor. TUNCA ARSLAN

Türk sinemasında üzerinde en az düşünülen, en az kafa yorulan, eğitimi ve gelişmesi ihmal edilen alanların başında "oyunculuğun" geldiğini söylemek, ilk duyusta çoğu sinemasever için şaşırtıcı olabilir. Çok değil 15-20 yıl öncesine kadar, filmleri yönetmenin değil oyuncunun adıyla anmak gibi alışkanlıklarımız bulunsa da, yıldız oyuncuları baş tacı yapıp ayaklarının altına kırmızı halılar sersek de "oyunculuk" sinemamızın yeterince eğilinmemiş, ele alınmamış, kurcalanmamış bölgelerinden biridir ne yazık ki. Oyuncular "iyi"dir ya da "kötü"dür, severiz ya da sevmeyiz ama haklarında pek düşünmeyiz.

Genel sinema kültürü açısından geçerli olan bu durumun, sinema eleştirisi söz konusu edilince de pek değişmediği görülüyor. Ülkemizdeki film eleştirisi dün ıskaladığı "oyunculuk" olgusunu, bugün de göz ardı ediyor. Filmlerdeki oyunculuk performansları ve oyuncunun filmdeki payı birkaç satırla geçiştiriliyor, derinlemesine bakılamıyor, "müthişti", "felaketti", "çok uyumlu bir çift" vb. kliselerin ötesinde değerlendirmelere rastlanmıyor, "oyunculuk eleştirisi" için yer, hep dar kalıyor.

Çok az aday arasından...

Temel sorunlarını aşma konusunda son yıllarda "bir adım ileri, iki adım geri" manzaraları çizen, bir yıl umut tabloları gösterirken ertesi yıl karamsarlık yaratan ve adeta nefes almayı zorlaştıran sinema atmosferimizde, "oyunculuk" genel başlığının alt kümesi "kadın oyuncular" ise neresinden bakılsa içinden çıkılamaz vaziyette. Bu "çıkışsızlığın", bir oyunculuk okulu-ekolü bulunmayan sinema zeminimizden kaynaklanan nedenleri ve film eleştirisine kadar yansıyan sonuçları, hiç kuşku yok ki festivaller, ödüller açısından da geçerli. Altın Portakal'da ya da SİYAD'ın yıllık değerlendirmesinde bir isim "en iyi kadın oyuncu" seçiliyor seçilmesine de bu seçimin ne kadar zor geçtiğini ve "çok az aday" arasından yapıldığını da bilenler biliyor. Uzatmadan söylemek gerekirse, ünlü kare as (Hülya Koçyiğit, Türkan Şoray, Fatma Girik, Filiz Akın) sonrasında durumu bir süre Müjde Ar'la idare eden Türk sineması son yıllarda ciddi biçimde "kadın oyuncu sıkıntısı" yaşıyor ve önemle belirtelim ki öncelikle kadın oyuncuların kendilerinden kaynaklanmayan bu sıkıntının "krize" dönüşmesi de an meselesi. Üstelik bir-

leri sorunun farkında bile değilken ya da sorun yokmuş gibi davranmayı tercih ederken, birileri de her festivalde "yeni yüzler" keşfetmenin çare olabileceğini düşünüyor.

Altın Portakal'da bu yıl

Taze bir örnek olduğu ve sorunla yine sıcak biçimde yüzleştiğimiz için sinemamızın aynası kabul edilen Altın Portakal çerçevesinde bakalım... Genç oyuncu Tülin Özen ilk filmi "Meleğin Düşüşü"yle bu yıl en iyi kadın oyuncu dalında Altın Portakal'ın sahibi oldu. Aynı dal için yarışan isimler arasında kendisinin de çok memnun kalmadığı iki filmiyle ("Hoş Geldin Hayat" ve "Gece 11:45") Yelda Kaymakçı, dört yıl gecikmeli "Hayal Kurma Oyunları"yla dublaj sarsıntısı yaşayan Pelin Batu, "İffet"teki tecavüzü çok çağrıştıran bir sevişme sahnesiyle belleklerde yer eden "Mustafa Hakkında Her Şey" ile Başak Köklükaya ve kimselerin seyredemediği ilk basrol filmi "Giz"in ardından "Kayıp Cennet İnsanları"yla karşımıza gelen Ayten Soykök sayılabilir. "Meleğin Düşüşü"yle müthiş bir yönetmenlik başarısı gösteren Semih Kaplanoğlu'nu üç aday arasına bile almayan "68 kişilik" jürinin, hiç tartışmadan, yalnızca oylamayla bile olsa "çaresizlik" duygusuyla mı Tülin Özen'i ödüle değer görüp görmediğini bilemem ama sonuçta tıpkı Oscar'da olduğu gibi yoğun psikolojik sorunları bulunan, giderek "özürlü" kadın karakterlerin yarışa diğerlerinden bir adım önde başladıkları, finalde de çok daha avantajlı bulundukları bir kez daha kanıtlanmış oldu. Yani bu yıl da Antalya'da "en iyi kadın oyuncu"ya değil, "en etkileyici kadın karaktere" ödül verilmiş oldu ki bunun amaçtan fazlasıyla "sapma" olduğunu düşünüyorum.

Fazla düşünmeden!

Tülin Özen, elbette ki "Meleğin Düşüşü"nde kendisine biçilen rolün üstesinden başarıyla gelebilmişti ama bu başarının "oyunculuk"tan mı, yoksa "oyunculuk yönetimi"nden mi kaynaklandığını da ayrıca tartışmak gerekir. İkinci filminde Semih Kaplanoğlu'nun "oyuncuların çok öne çıkmasını" tercih etmediği, hatta oyuncuları özgür bırakmadığı, "sınırladığı"; buna karşılık öyküye, atmosfere, anlatıma önem verdiği, "yönetmenliği" her şeyin üstünde tuttuğu açıkça görüldü. Örneğin Nuri Bilge Ceylan'ın alabildiğine doğal

"Kayıp Cennet İnsanları"nda Ayten Soykök

oyunculuk anlayışından, Zeki Demirkubuz'un "alabildiğine en iyisini alıncaya kadar sonuna kadar zorlama" tavrından farklı olarak Semih Kaplanoğlu, oyuncuların "karakterlere" baskın çıkmasını istememişti bu kez ve "Meleğin Düşüşü"nün bence festivaldeki en iyi film olması, biraz da bundan kaynaklanıyordu. Ama filmdeki yönetmenlik kumaşını fena halde eş geçen ya da fark edemeyen jüri, tuhaf bir kararla ve işin çok kolayına kaçarak kadın oyuncuyu ödüllendirdi! Tülin Özen'e herhangi bir haksızlık etmek istemem, ödülünden dolayı bir kez daha içtenlikle kutluyorum ama tek tek jüri üyelerinin "en iyi kadın oyuncu" konusunda yine "fazla düşünmediklerine" de adım gibi eminim. Öte yandan, filmden kaynaklanan dezavantajları olmakla birlikte, "Kayıp Cennet İnsanları"ndaki "zavallı kadın"ı canlandıran Ayten Soykök'ün bu zor rolde sergilediği başarılı performansın ve "farklı dışavurum"un kaç kişinin dikkatini çektiğini de çok merak ediyorum.

En iyi kadın karakter

Zarfın da mazrufun da aynı oranda önemli olduğu kadın oyuncu kategorisindeki jüri kararları ve seçimlerin, örneğin Charlize Theron'un "Cani"yle şaşırtıcı ve neresinden bakılsa gökten zembille inmiş biçimde en iyi kadın oyuncu Oscar'ı almasının da gösterdiği üzere, "oyuncu"ya değil "karaktere" yönelmeye başlaması, yukarıda söz ettiğim "sıkıntı"nın hem nedeni, hem de sonucu aslında. Füsun Demirel, Serra Yılmaz gibi harika yardımcı kadın oyunculara sahip olan sinemamız, sürmekte olan üretim bunalımı içinde belki her yıl birkaç tane başrolle "yeni yüz" çıkarıyor ortaya ama onları da kısa sürede televizyon dizilerine kaptırarak, kadın oyuncu krizinin giderek derinleşmesinin önüne geçemiyor.

Altın Portakal'ın son 25 yılına bakarak, "Kayıp Aranıyor: Debra Winger" benzeri bir belgesel yapılabilir rahatlıkla! Hülya Koçyiğit, Türkan Şoray ve Müjde Ar'ın ödüllerini saymazsak, Meral Orhonsay, Nur Sürer, Hale Soygazi, Zuhal Olcay, Gülsen Bubikoğlu, Sumru Yavrucuk, Lale Mansur, Meral Oğuz; sonraki kuşaktan da Zuhal Gencer, Yasemin Alkaya, Hande Ataizi, Derya Alabora, Yelda Kaymakçı, Başak Köklükaya, Sanem Çelik, Demet Akbağ, Yeşim Salkım, Meltem Cumbul, son 25 yılda en iyi kadın oyuncu seçildiler Antalya'da. Serap Aksoy, Şerif Sezer, Ayşegül Aldinç, Aslı Altan, Pelin Batu, Nilüfer Açıkalın, Sahnaz Çakıralp, Bennu Yıldırımlar, Zeynep Tokuş gibi isimleri de düşündüğümüzde karşımıza kabarık bir liste çıkıyor belki ama bunun "devamlılık" konusunda herhangi bir şey arz ve vaat etmeyen bir toplam olduğu da açıkça ortada.

"Meleğin Düşüşü"nde Tülin Özen

Sizin için SİNEMA...

Sinemalarda ya da festivallerde izleyemediğiniz görkemli filmler, hafta içi her gün saat 20:30'da sizler için **tv8'de.**

tv8, sinema tarihinin unutulmaz filmlerinden gişe filmleri kuşağına, sanat sinemasının en çarpıcı örneklerinden dünya sinemasının usta yapımlarına kadar 7. Sanat'ın tüm renklerini ekranlara taşıyor. Evde sinema keyfini yaşamak isteyenler tv8'le randevusunu kaçırmıyor.

www.tv8.com.tr

"Bu bir kültür savaşı"

Berlin'de yaşayan Neco Çelik Türk-Alman sinemasının dikkat çeken isimlerinden birisi. Geçtiğimiz ay filmlerinin yer aldığı bir toplu gösteri için İstanbul'a gelen yönetmene sineması üzerine sorular yönelttik. ENGİN ERTAN

İlk uzun metraj filmi "Sıradan Bir Gün" (Alltag) geçtiğimiz !F Bağımsız Filmler Festivali'nde gösterilmiş olan Neco Çelik, İstanbul Goethe Enstitüsü'nün düzenlediği Türk-Alman Film Günleri çerçevesinde İstanbullu sinemaseverlerle buluştu. Yönetmenin hem iki uzun metraj filmi ("Sıradan Bir Gün" ve onu takip eden "Şehir Gerillaları/Urban Guerillas") hem de yeni tamamlamış olduğu kısa metraj filmi "Sessiz Kız" (Das leise Mädchen) gösterildi. "Sıradan Bir Gün"de Kreuzberg'de yaşayan bir Alman gencin bir gün boyunca başından geçen ilginç olaylar anlatılırken, aslında bunların hikayenin mekanı için "gündelik"liğinden bahsediliyor. "Şehir Gerillaları" ise yine Kreuzberg'i mesken tutan bir film. Neco Çelik bu filmdeyse graffiti yapan gençlerin, bağımsız hip-hop gruplarının dünyasına dalıyor. Bir yandan şehir hayatına ve kurallara uyum sağlamayı reddedenlerin dünyasını anlatırken, diğer yandan bu grupların kendi içlerindeki uyum sorunlarına değiniyor (filmde graffiticiler arasında kalabilmek için erkek gibi giyinen ve cinsiyetini gizleyen kız karakteri önemli bir anahtar). Gösterimler sonrasında Fatih Özgüven'in yönettiği bir panelde seyircilerin sorularını yanıtlayan yönetmene biz de mikrofon uzattık.

"Şehir Gerillaları"nı izlerken ilk dikkatimi çeken şey, açılış jeneriğindeki "bir Heimatfilm" ibaresi oldu. Bu filmle "Heimatfilm" türüne ne gibi bir gönderme yapmak istediniz?
Bunun arkasında elbette bir espri var. Biliyorsunuz, Almanlar '50'li yıllarda Bavyera'da geçen filmler çekiyorlardı ve bunlara "Heimatfilm" deniyordu. Bu cümleyle söylemek istediğim şu, bu filmde anlattığım ortam da benim "heimat"ım (yurt). "Heimatfilm" türünde idealize edilen yaşantının tam tersini göstererek, şehir hayatındaki altkültürü resmetmeye çalıştım.

Filmin isminin çağrıştırdığı ilk şey ise, şehirde kendini ifade etmek üzerinden ilerleyen, kültürel bir savaş sürdüğü. Sizin hedefiniz neydi?
Filmde yetişkinlerin dünyasının belirlediği kural ve kanunların dışına çıkmaya çalışan gençlerin hikayesini anlattım. Benim için "gerilla"nın anlamı tam olarak da bu. Bu filmdeki gençlerin kendi arzuladıkları hayatı göstermek gibi bir amaçları var. Ayrıca şehir hayatı içerisinde kaybolmamaya çalışıyorlar. Şehirde kendi alanlarına yapılan müdahale, örneğin etrafa asılan reklam ilanları ve benzeri şeyler onları rahatsız ediyor. Kendilerini ifade etmek için duvarlara yaptıkları resimlerin yasaklanması, terörist muamelesi görmeleri onları elbette kızdırıyor. Hip-hop kültürünü kullanarak kendilerini ifade etmeye ve hayatta kalmaya çalışıyorlar. Buna bir kültür savaşı diyebiliriz.

Hip-hop müziğinin sinemasal bir karşılığı olduğunu düşünüyor musunuz? Filmdeki oyuncuların hemen hepsi amatörler ve sanıyorum sahnelerin büyük bölümü doğaçlama olarak çekilmiş. Bu hip-hop ruhunu yakalamak için özellikle yaptığınız bir şey miydi?
Evet, benim için esas önemli olan anları yakalamaktı. Bu nedenle sahneleri uzun boylu şekilde tasarlamadım. Oyunculara sadece o sahnede olan şeyleri açıkladım ve normalde davranacakları şekilde oynamalarını, bana kendi gündelik yaşantılarında sergiledikleri tepkileri göstermelerini istedim. Bu çok kolay bir yöntem değildi ama çoğunlukla başarıya ulaştı. Elbette istediğim sonucu alamadığım zamanlar tekrara başvurdum. Ne bu oyuncular replik ezberleyebilirlerdi, ne de herhangi bir senarist onların konuşma tarzını gerçekçi şekilde kağıt üzerinde yakalayabilirdi. Bunu perdeye yansıtmak benim için en önemli şeydi.

Her iki uzun metraj filminizde de çok sayıda karakter ve çok sayıda hikaye var. Bu özellikle seçtiğiniz ve devam ettirmeyi düşündüğünüz bir tarz mı?
Esas istediğim her filmimde yeni şeyler denemek ve kendimi tekrar etmemek. Ancak bu karakter bolluğu suradan kaynaklanıyor, biz yalnız olmaya alışık değiliz. Almanya'da yaşayan Türkler olarak hayatımızda belirleyici olan bir şey bu. Bazen Almanların yalnız kalmalarına imrensek de arkadaşlık duygusu bizim ilişkilerimizde daha belirgin. Etrafında sürekli birileri oluyor. Daha anonim bir hayat yaşıyoruz. Filmlerimdeki karakter sayısının fazlalığı bununla ilgili olsa gerek.

Neco Çelik, Türk-Alman sinemasının Berlin'den yükselen sesi.

Şu ana kadar genellikle Hamburg-Altona'dan gelen Türk yönetmenlerin filmlerini izledik; Fatih Akın'ın filmleri veya Yüksel Yavuz'un "Küçük Özgürlük"ü gibi. Siz ise Berlin-Kreuzberg'de yaşıyorsunuz ve burada geçen filmler çekiyorsunuz. Şehir farklılığı Almanya'da yaşayan diğer Türk yönetmenlerin filmleriyle sizinkiler arasında özel bir ayrıma sebep oluyor mu?
Elbette, Hamburg ve Berlin çok farklı düşünce yapısına sahip olan şehirler. Kreuzberg ve Altona'yı kıyaslamak da mümkün değil. Altona bir bakıma küçük bir köy. Kreuzberg ise inanılmaz sayıda insanın yaşadığı bir yer. Bu nedenle yaşanan olayların, anlatılabilecek hikayelerin niteliği de çok farklı. Örneğin "Sıradan Bir Gün"de izlediğiniz tarzda olayların hepsi birden elbette bir gün içerisinde gerçekleşmiyor ancak insanlar bu tarz şeyler yaşıyorlar. Ayrıca Berlin'de duvarın yıkılması sonrasında yaşanan travmalar da var. Bu olay pek çok insanın düşünme ve algılama tarzını değiştirdi. İnsanlar birdenbire kendilerini şehrin göbeğinde buldular. Berlin-Kreuzberg'deki ortamın bu nedenlerle daha sert olduğunu söyleyebilirim.

Örneğin siz "Sıradan Bir Gün"de Kreuzberg'deki bir Almanın hikayesini anlattınız. Bir Almanın da yaşadığı ortama yabancılaşmasını anlatabilmeniz, hayatınızı bahsettiğiniz travmaları yaşamış bir şehirde sürdürmenizden mi kaynaklanıyor?
Aslında Almanya'da kimse kendisini yabancı hissetmiyor. Türkler olarak biz böyle bir his tanımıyoruz. Kimse bize gelip nasıl hissettiğimizi sormuyordu bile. Almanya'da kendimizi yabancı olarak hissedip, hissetmediğimiz gibi bir soru bize tanıdık değil. En azından biz ikinci nesil olarak böyle yetiştik. Almanı, Türkü, punkı, sokaktaki serserileri, bunların hepsiyle birarada büyüdük. Şimdi 30 yıl sonra kimse bana çıkıp, Alman mı yoksa Türk mü olduğumu soramaz. Bu daha yakın zamanda, sosyolojiyle ilgili araştırmalar sonucunda doğmuş bir soru. Yoksa geçmişte ben "Sen Alman mısın, yoksa Türk müsün?", gibi bir soru duymamıştım. Ancak tüm bu tartışmalar sonrasında durumu değerlendirmek ve kendim için kullanmak imkanını buldum. Aslında tüm bu ortam içerisinde biz biricik olanlarız. Bu durumla istediğimiz gibi oynayabilir, her yere uyum sağlayabiliriz. Buraya geldiğim zaman ben Türküm. İnsanlar en fazla konuşmama, Türkçemin bozukluğuna gülebilirler ama Türk olmadığımı iddia edemezler. Berlin'e gittiğimdeyse Almanım. Bizlerin hiçbir aşağılık kompleksimiz yok. Bir bakıma bukalemunlarız, her ne kadar bazıları mutant demeyi tercih etse de...

İzlediğimiz kısa filminiz "Sessiz Kız"ın finalinde karakterler Berlin'de girdikleri bir alt geçitten İstanbul'da çıkıyorlar. Din, dil ve ırk ayrımının önemli olmadığından bu kadar bahsetmişken, dünyanın gerçekten bir tarafından girip öteki ucundan aynı şekilde çıkılabilecek deliklerle dolu olduğunu düşünüyor musunuz?
Evet, baksana dün Berlin'deydim bugün buradayım.

PINAR TINAZ GÜRMEN pgurmen@superonline.com

Yücel Çakmaklı

Kimdir?
Sinemamızın önemli hareketlerinden Milli Sinema akımının öncüsü Yücel Çakmaklı, 1937 yılında Afyon'da doğdu. Liseyi Afyon'da bitiren yönetmen, bir süre İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ne devam etti, ardından Gazetecilik Enstitüsü'nden mezun oldu.

Sinemaya nasıl girdi?
Çakmaklı'nın sinemaya olan ilgisi lise yıllarında başladı. Bir dönem Afyon'da bulunan yazlık sinemalarda bilet kontrolörü olarak çalıştı. Bu sayede çok sayıda film görme ve bir ölçüde kendisini eğitme fırsatını yakaladı. İstanbul'a geldiğinde de Şan Sineması'nda iki yıl aynı görevi sürdürdü. Boş zamanlarında çeşitli kulüplerin sinema gösterilerini izleyen ve sinema hakkında bulabildiği tüm yayınları takip eden Çakmaklı, askerlik görevini tamamladıktan sonra, Yeni İstanbul Gazetesi'nde sinema yazarı olarak çalışmaya başladı. Sinemaya fiilen 1963 yılında Dr. Arşavir Alyanak'ın asistanlığını yaparak başladı. Daha sonra Aram Gülyüz, Osman F. Seden, Mehmet Dinler ve Orhan Aksoy'a asistanlık yaparak çalışmalarını sürdürdü. Bir yandan da Yeni İstiklal, Düşünen Adam gibi dergilerde yazdı. 1969 yılında kurduğu Elif Film şirketi bünyesinde yapımcılık çalışmalarına başlayan Yücel Çakmaklı, yönettiği ilk uzun metrajlı filmini 1970 yılında gerçekleştirdi.

İlk filmi
Çakmaklı'nın yönetmenliğe geçtiği filmi "Kabe Yollarında" adlı bir belgeseldi. Konulu ilk filmi ise, 1970 yapımı "Birleşen Yollar" oldu. Kendini arayan bir toplumda, ortada kalmış bireyleri ele alan film, Batılı değerlerin karşısında kendi ahlakımızın, milli görüşlerimizin erimeye başlamasını konu ediniyor, kurtulusun öz kültürümüze dönmekle olabileceğini savunuyordu. Milli Sinema akımının ilk örneği olarak kabul edilen "Birleşen Yollar"da, Türkan Şoray ve İzzet Günay başrollerde yer alıyordu.

Sinemasının genel özellikleri
Çakmaklı, sinema yazarlığı yaptığı yıllardan itibaren, Batı kaynakları yerine, kendi öz kaynaklarımıza dönmemiz gerektiğini, sinemada Türk insanının kendi kültürel, geleneksel ve manevi karakteri içinde resmedilmesinin kendimize özgü bir sinema yaratmakta ilk şart olduğunu savunan bir görüş geliştirmeye başladı. Fikirleri, 60'lı yıllarda başlayan Ulusal Sinema düşüncesinden bazı noktalarda farklılık gösteriyordu. Ona göre Batı ile farklılığımız sadece ahlaki ve kültürel değil, aynı zamanda manevi, başka bir deyişle diniydi. Ayrıca Türk toplumunda Batı'da yaşandığı anlamda bir sınıflaşma olmadığını belirterek, sol düşünce tarzının bize uygun olmadığını da sıklıkla dile getiriyordu. Yazılarında ilmin, akıl ve maneviyat yönünden paralel olarak ilerlemesi gerektiğini savunan yönetmen, birinin eksik kalması durumunda sorunlar yaşanacağını dile getiriyordu. Ona göre Ortaçağ'da akıl devre dışı kalmış ve Batı toplumları bir duraklama yaşamıştı. Bugünse maneviyat reddediliyordu ve bu da aynı derecede tehlikeliydi.
Çakmaklı yönetmenliğe geçme kararı aldığında, daha özgür çalışabilmek amacıyla kendi film şirketini kurdu ve sert tartışmalara yol açan "Birleşen Yollar"ı çekti. Daha sonraki yıllarda da siyasi ve sanatsal görüşlerini filmlerine aktarmaya devam etti. Çoğu melodram kalıbındaki yapıtlarında, kültürel açmazlarda yer alan bireyler ele alınıyor, çıkış yolu olarak da Türk ve İslam kültürü gösteriliyordu. Çakmaklı, daha sonra Milli Sinema adını alan bu akımın öncüsü ve en önemli ismi oldu. Milli görüşün birleştirici bir görüş olduğunu, Her Türk düşüncesinin bir yerde milli olması gerektiğini sık sık dile getirdi. Yetmişli yılların ilk yarısında sözkonusu akım dahilinde pek çok eser veren yönetmen, 1974 - 1989 yılları arasında televizyon çalışmalarına ağırlık verdi. Yine aynı görüşün ön plana çıktığı pek çok televizyon dizisine imza attıktan sonra, 1989 yapımı "Minyeli Abudullah" ile sinemaya geri döndü. Sanat ve kültür çevrelerinde tartışmalara neden olan "Minyeli Abdullah" Mısır'da Kral Faruk döneminde yaşayan ve idamla yargılanan dini bütün bir kişinin yaşamını konu ediniyordu. Çakmaklı her ne kadar fiilen politikaya girmediyse de, İslami ve milli partilere olan yakınlığını dile getirmekten hiçbir zaman çekinmedi.

Önemli filmleri
"Birleşen Yollar" (1970), "Zehra" (1972), "Diriliş" (1974), "Oğlum Osman" (1974), "Minyeli Abdullah" (1989), "Sahibini Arayan Madalya" (1989), "Kurdoğlu" (1991), "Kanayan Yara - Bosna, Mavi Karanlık" (1994)

En çok çalıştığı oyuncular
Ediz Hun, Necla Nazır, Hülya Koçyiğit, Türkan Şoray, Mahmut Hekimoğlu, Kenan Pars, Berhan Şimşek, Perihan Savaş, Salih Kırmızı, Haluk Kurtoğlu, Serdar Gökhan yönetmenin en çok biraraya geldiği oyuncular. Ancak sayıca az da olsa Halil Ergün, Bulut Aras, Filiz Akın, Tarık Akan, Aytaç Arman ve Ahmet Mekin ile de verimli çalışmalar yaptı.

En çok çalıştığı görüntü yönetmenleri
Çetin Tunca, Hüseyin Özsahin ve Mike Rafaelyan.

Televizyon çalışmaları
1980'li yıllarda TRT bünyesinde dizi danışmanı olarak çalışmaya başladı. Pek çok dizi filmin de yönetmenliğini üstlendi. "Denizin Kanı", "4. Murat", "Bir Adam Yaratmak", "Hacı Arif Bey", "Alis ile Zeynep", "Kuruluş", "Küçük Ağa" ve "Osmancık" gibi.

Belgesel çalışmaları
"Kabe Yollarında", "Dünden Yarına Musiki İnsanlarımız/Musikide Bir Güneş; Bekir Sıdkı Sezgin", "Dünden Yarına Musiki İnsanlarımız/Hacı Arif Bey" ve 25. meslek yılı dolayısıyla çektiği "Gümüş Kare"

Bugün
Çalışmalarını halen sürdüren Yücel Çakmaklı, İnebolu'dan Kastamonu kışlasına kağnısı ile cephane taşıyan Şehit Serife Bacı'nın yaşamını konu edinen "Cephane Yolu" adlı bir film projesi üzerinde çalışıyor.

Metro'yla kısa kısa!

TÜRSAK Vakfı'nın danışmanlığında geçen yıl başlayan Metro Group Kısa Film Yarışması için başvurular devam ediyor.

Bu yıl, Engin Yigitgil'in (TÜRSAK Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı) başkanlığını yaptığı Ezel Akay (yönetmen), Demet Akbağ (oyuncu), Fatih Aksoy (Med Yapım Yönetim Kurulu Başkanı), Tevfik Baser (yönetmen), Atilla Dorsay (yazar, sinema eleştirmeni), Doğan Hızlan (Gazeteci), Arthur Hofer (Baden-Württemberg Film Akademisi Direktörü), Alin Taşçiyan (sinema eleştirmeni), Nurdan Tümbek (Metro Group Türkiye Temsilcisi) ve Birol Ünel'den (oyuncu) oluşan, alanlarında uzman renkli bir jürinin izleyeceği Metro Group 2. Kısa Film Yarışması, sinema eğitimi alan yaratıcı gençlerin kesfedilmesine ve onların sinema eğitimine uluslararası platformda katkıda bulunmayı amaçlıyor.
Türkiye'de Sinema ve İletişim alanında ön lisans, lisans ve lisans üstü eğitim gören gençlerin katılımına açık olarak düzenlenen yarışmaya 2004 yılında mezun olan öğrenciler de filmleriyle katılabilecekler. Herhangi bir tema sınırı olmayan yarışmada kurmaca, deneysel, belgesel, animasyon türünde, jenerik dahil 15 dakikayı geçmeyen projeler kabul edilecektir. VHS, VCD, DVD veya Mini DV formatında kabul edilen filmlerin en geç 04 Kasım 2004 Perşembe saat: 18.00'a kadar elden, kurye veya taahhütlü posta ile TÜRSAK Vakfı Gazeteci Erol Dernek Sk. Hanif Han No:11/2 Beyoğlu 34433 İstanbul adresine teslim edilmesi gerekmektedir. Yarışmanın şartname ve katılım formları; TÜRSAK Vakfı'ndan, üniversitelerin ilgili bölümlerinden, www.metrokisafilm.com yada http://www.tursak.org.tr web adreslerinden temin edilebilir. Birinci olan filmin sahibi Baden-Württemberg Film Akademisi'nde 2005 yılında 2 aylık burslu sinema eğitimi ve 2.000 euro; ikinci olan filmin sahibi yine aynı akademide 2005 yılında 2 aylık burslu sinema eğitimi ve 1.000 euro, yarışmada üçüncülük kazanan filmin yönetmeni 1.500 euro ve mansiyon kazanan yönetmen 1.000 euro ile ödüllendirilecektir. Ayrıca, burslu sinema eğitimiyle ödüllendirilen öğrencilerin, Almanca özel dil eğitimi almaları sağlanacaktır. Yarışma sonuçları 26 Kasım 2004 Cuma günü adı geçen web adreslerinden duyurulacaktır.

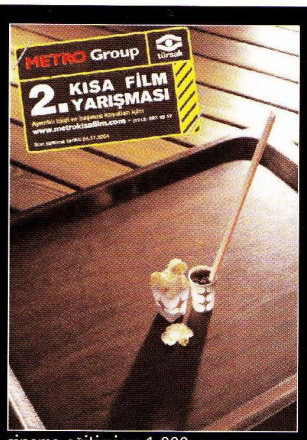

Bu kez beklemiyorsunuz...

"Örümcek-Adam 2"nin DVD ve VCD'si dünyada ilk kez ülkemizde yayımlandı. Film yurtdışında olduğu gibi Türkiye'de de büyük ilgi görmüş, üstelik çok da iyi eleştirilerle karşılaşmıştı.

Sam Raimi'nin önderliğinde, çok büyük bir bütçeyle girişilen ve geçtiğimiz yaz sinemalarımıza uğrayan "Örümcek-Adam 2" sadece ABD gişelerinden 372 milyon dolar toplamayı becermişti. Ülkemizde tüm dünyayla aynı anda gösterime girdikten ve yine hatırı sayılır oranda bir ilgi gördükten kısa süre sonra da film DVD-VCD piyasasına geldi. New York halkını bekleyen sayısız tehlikeye karşı savaşırken bir yandan da yeni kimliğini saklamaya çalışan Örümcek Adam Peter Parker (Tobey Maguire) bu kez Dr. Otto Octavious'un metal kollarıyla boğuşuyor. Yeni kimliğiyle eski yaşamı arasında bocalayan, kız arkadaşı Mary Jane'den ısrarla kaçan ve ona hislerini bir türlü açamayan Peter önce kostümünü bir kenara bırakıyor. Fakat Dr. Oktopus'un kentin başına bela olmasıyla elindeki gücün sorumluluğunun farkına yeniden varıyor ve yeniden kostümünü giyiyor. Bu sırada Mary Jane'nin hayatı da tehlikeye giriyor. Marvel'ın ünlü çizgi romanından yapılan bu ikinci uyarlamada kötü adam rolünde Alfred Molina'yı seyrediyoruz. Ayrıca Kirsten Dunst, James Franco, Rosemary Harris, J.K. Simmons ve Elizabeth Banks filmin oyuncu kadrosunda.

Filmin çift disklik DVD seti dünyada ilk kez Türkiye'de yayımlanıyor. Birinci diskte filmdeki çekim hataları, oyuncuların ve film ekibinin setten izlenimleri, sesli yorumlar, Train'in "Ordinary" video klibi, kostümler ve yeni kötü adam Dr. Oktopus üzerine bölümler, Daily Bugle editörü J. Jonah Jameson hakkında bilgiler ve fragmanlar mevcut. İkinci diskte ise yapım belgeseli, Örümcek-Adam oyunu, çok açılı görüntüler ve fotoğraf galerisi gibi ekstralar var. DVD Türkçe dublaj ve altyazı desteğine de sahip.

Portakal'da "Yazı Tura"

41. Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde, geçtiğimiz haftalarda gösterime giren "Yazı Tura" 11 ödül toplayarak etkinliği zaferle kapatan film oldu.

Festivalin para ödülü miktarında bu yıl cıta epeyce yükseltilmişti ve ipi birinci göğüsleyen de Uğur Yücel oldu. Kalabalık sayıda kopyayla gösterime girmesine karşın Türkiye'deki gişesi tatmin etmeyen "Yazı Tura" jürinin en beğendiği filmdi. Aralık'ta görmeyi umduğumuz Semih Kaplanoğlu yönetimindeki "Meleğin Düşüsü"ne ise altı ödül gitti.

En İyi Film:	"Yazı Tura"	Uğur Yücel
En İyi İkinci Film:	"Meleğin Düşüsü"	Semih Kaplanoğlu
En İyi Üçüncü Film:	"Mustafa Hakkında Her Şey"	Çağan Irmak
En İyi Yönetmen:	Uğur Yücel	"Yazı Tura"
En İyi Erkek Oyuncu:	Olgun Şimşek	"Yazı Tura"
En İyi Kadın Oyuncu:	Tülin Özen	"Meleğin Düşüsü"
En İyi Senaryo:	Uğur Yücel	"Yazı Tura"
En İyi Görüntü:	Eyüp Boz	"Meleğin Düşüsü"
En İyi Sanat Yönetimi:	Esat Tekand	"Meleğin Düşüsü"
En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu:	Bahri Beyat	"Yazı Tura"
En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu:	Eli Mango	"Yazı Tura"
En İyi Müzik:	Erkan Oğur	"Yazı Tura"
En İyi Film Şarkısı:	Mor ve Ötesi	"Mustafa Hakkında Her Şey"
En İyi Kurgu:	Vardis Oskardottir	"Yazı Tura"
En İyi Laboratuvar:	Sinefekt	"Meleğin Düşüsü"
En İyi Makyaj ve Saç:	Sevinç Uçar	"Yazı Tura"
En İyi Kostüm Tasarımı:	Özlem Atlı, Gülay Doğan	"Yazı Tura"
En İyi Miksaj:	Burak Topalakçı	"Yazı Tura"
En İyi Ses Tasarımı:	İsmail Karadaş	"Meleğin Düşüsü"
Halk Jürisi Ödülü:	"Hayal Kurma Oyunları"	

Kısa Film Video Yarışması

Belgesel: "Kırmızı" Yön: Demet Sert, Elif Akarsu ve Nuri Ertuğ Tuğalan
Canlandırma: "Karga ile Tilki" (Macaristan) Yön: Ferenc Cako
Deneysel: "Alfabetik Düşler" Yön: Tan Tolga Demirci
Dramatik: "Asla" (Almanya) Yön: John Schomburg
Büyük Jüri Ödülü: "Ziyaret" Yön: Didem Erayda

100.3
DUYGU, HEYECAN, TUTKU
eXtra Love
POWER XL
The Power Group
POWER 100
POWER XL
POWER TÜRK
POWER TÜRK TV

Nestor'un seçimi

Görüntü yönetmeni Nestor Almendros'un '80'lerin başlarında yazdığı "Kameralı Bir Adam", Es Yayınları ile Selçuk Taylaner'in gayretleriyle kitapçı raflarında. Özellikle sinefiller büyük bir keyifle okuyacaklardır. BURÇİN S. YALÇIN

Türkiye'deki sinema okullarında kafa patlatan öğrenciler ısrarla aynı naif saplantıyı neredeyse tüm öğrenim hayatları boyunca üzerlerinden atamazlar: "Yönetmen olacağım!" Bu ay neredeyse tek bir sette çekilen "The Village"ı seyrederken, eğer makinist izin verirse, kapanış jeneriklerinde akan yüzlerce isme sonuna dek bir göz atın ve düşünün; o film bini aşkın insanın emeğiyle çekiliyor ve yalnızca bir yönetmeni var. Yalnızca 1! Diyelim ki "The Village"ın 3000 çalışanı olsun; sinema okulları M. Night Shyamalan dışındaki 2999 kişiyi yetiştirmek üzere de eğitim vermeye gayret ediyor -imkanları kısıtlı okulları dışarda tutalım! 3000'de 1 olmak için biraz özel olmanız gerekmez mi? Hani liderliğe yatkın bir kişiliğiniz, insanlara anlatacak bir hikayeniz, sorun çözmeye meyilli yetenekleriniz olsa fena olmaz mı? Belki de ait olduğunuz yer herkesin gözünüzün içine baktığı, o rahatsız mı rahatsız yönetmenlik koltuğu değildir! Halbuki, hiç kuşkunuz olmasın, geriye kalan 2999 pozisyon içerisinde layık olduğunuz bir yer mutlaka vardır! Sonuçta yine bir filmin parçası olursunuz ve yaratıcılığınızı kişilik yapınıza uygun bir yerde değerlendirirsiniz.

1992'de ölen görüntü yönetmeni Nestor Almendros da vakt-i zamanında aynı hataya düşmüş. Çocukluğunu geçirdiği 1940'lar boyunca seyrettiği filmlere tutulmuş; Küba'daki gençliği sırasında kurduğu sinema kulübü, yazdığı film eleştirileri, Roma'da aldığı sinema kursu, çektiği kısa filmler hep bunun içinmiş. Kafasında kurduğu bir sinema biçimi varmış ve film yönetmeni olup hikayelerini bu biçime göre çekmek istiyormuş. 1964'te Eric Rohmer'in "Nadja à Paris" adlı kısa filminde sans eseri kameraman olarak iş bulunca bir bakıma sinemadaki "yerini" de bulmuş: görüntü yönetmenliği... Sonra da uzun kariyeri başlamış: Rohmer'le "La Collectionneuse" (1967), "Ma nuit chez Maud" (1969), "Le Genou de Claire" (1970), "L'Amour l'après-midi" (1972), "Die Marquise von O..." (1976), "Perceval le Gallois" (1979) "Pauline à la Plage" (1983); François Truffaut'yla "L'Enfant Sauvage" (1970), "Domicile Conjugal" (1970), "Les Deux Anglaises et le Continent" (1971), "L'Histoire d'Adèle H." (1975), "L'Homme qui Aimait les Femmes" (1977), "La Chambre Verte" (1978), "L'Amour en Fuite" (1979), "Vivement Dimanche!" (1983); Barbet Schroeder'le "More" (1969), "La Vallée" (1972), "Maîtresse" (1973); Robert Benton'la "Kramer vs. Kramer" (1979), "Still of the Night" (1982), "Places in the Heart" (1984), "Nadine" (1984), "Billy Bathgate" (1991); Vicente Aranda'yla "Cambio de Sexo" (1977); Terrence Malick'le "Days of Heaven" (1978); Jack Nicholson'la "Goin' South" (1978); Randel Kleiser'le "The Blue Lagoon" (1980); Alan J. Pakula'yla "Sophie's Choice" (1982); Mike Nichols'la "Heartburn" (1986)... Çoğu zaman programını Rohmer, Truffaut, Schroeder veya Benton gibi çok iyi anlaştığı yönetmenlerin projelerine göre şekillendirmiş olan Almendros kitabında önce hayatını sonra da tüm filmlerinde belli teknik sorunları nasıl aştığını tek tek ve sırayla, üstelik ayrıntılara inerek sayıp döküyor. Her yönetmenin çalışma yöntemlerini açık ediyor; çalışma biçimlerini, hangisine ne gibi öneriler getirdiğini, hangi sahnede neleri tercih ettiklerini, neleri sevdiklerini, karmaşık sorunları nasıl çözdüklerini uzun uzun tasvir ediyor.

François Truffaut onun en rahat çalıştığı yönetmendi.

Sinema temelde "hareketli resimler sanatı" olduğuna göre özellikle fotoğrafçılığa hakim sinemaseverler Almendros'un kitabını anlama konusunda hiç sıkıntı çekmeyecekler. Filmlerin duyarlılık derecesinden herhangi bir sahnede tek mum ışığından nasıl verim alınabileceğine dek her şeyi uzun uzun yazıyor Almendros (Bir mumdan daha fazla ışık alabilmek için üzerine iki fitil yerleştirmek sizce de parlak bir buluş değil mi?). Her filmden önce öykünün geçtiği zaman ve mekana uygun olarak kendisine örnek ressamlar seçtiğini ve çalışmaya başlamadan önce onların çalışmalarını titizlikle incelediğini, çekimlerde de ışığı ve mizanseni ona göre şekillendirdiğini söylüyor. Eski filmlerden neleri ödünç aldığını örneklerle anlatıyor. Hele elinizde Almendros'un çektiği filmler varsa, karşılaştırmalı olarak o sahneleri nasıl çektiğine kafa yormak son derece öğretici bir deneyim olurdu! Günümüzde sinemada köklü değişiklikler oluyor ve bunların bazılarının hızına yetişebilmek bile bazen hiç kolay olmuyor. Örneğin Roger Deakins "Orada Olmayan Adam"ı renkli çekiyor ve laboratuvardaki özel bir işlemle filmi siyah-beyaz haline getirip öyle gösterime sokabiliyor. Dion Beebe ve Paul Cameron adında iki görüntü yönetmeni Michael Mann'in "Collateral"inde high definition'la çalışıyor ve resmen sinemanın çehresine yeni bir boyut ekliyorlar. Birkaç sene önce "Vidocq" veya şu sıralar seyrettiğimiz "Sky Captain and the World of Tomorrow" da bambaşka yenilikler yapıyorlardı. Birincisi Sony'nin özel olarak ürettiği dijital kamerayı ilk kez kullanan ve onun renk paletini sinemaya sızdıran, ikincisi ise arka planı tümüyle bilgisayarda yaratılan imajlardan oluşan filmlerdi. Dolayısıyla görüntü yönetimi yüzyıl başındaki basit tanımının dışına çoktan taştı ve karmaşık bir hal aldı. Teknolojinin bu konuda gösterdiği gelişmeler filmlerin görsel dokusunun da giderek çeşitlenmesi, haliyle sinemanın çehresinin de enikonu değişmesi demek. Kuşkusuz, Almendros "Kameralı Bir Adam"ı 1980'lerin başlarında yazdığı için günümüzdeki bu gelişmelere kitapta rastlamak imkansız. Fakat yine de sinemanın özü değişmemiş durumda ve film duyarkatlarının giderek hassaslaşması, objektiflerin ışık geçirgenliğinin her geçen gün artması gibi daha bir dolu teknolojik ilerleme de, örneğin kısık bir mum ışığında rahatlıkla çekim yapmanıza olanak sağlıyor.

"Kameralı Bir Adam"ı bitirdikten sonra artık hiçbir filmin görüntülerine aynı yavanlıkta bakmanız imkansız. Örneğin "Cradle Will Rock"ın o uzun açılış planında görüntü yönetmeni Jean-Yves Escoffier'nin çekimi gerçekleştirebilmek için kimbilir ne kadar kafa çatlattığını düşünecek ve sinemanın dışarıdan görüldüğü gibi icra etmesi o derece kolay bir sanat olmadığını hayretle farkedeceksiniz!

"The Village"la başladık onunla bitirelim: eğer kısa sürede Almendros'un kitabını ele geçirip okuma fırsatınız olursa "The Village"da Roger Deakins'in gösterdiği performansı da daha sağlıklı değerlendirirsiniz!

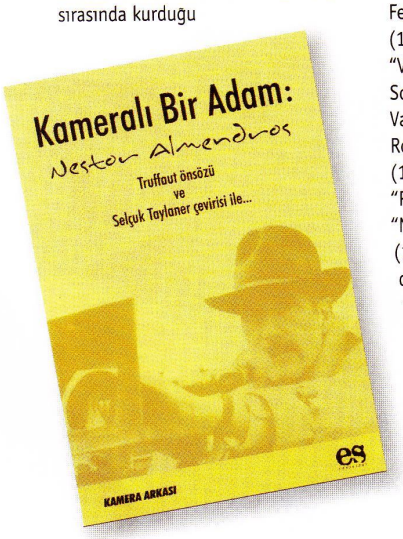

Hazırlayan: Okan Arpaç

Ayın televizyon filmlerinden seçmeler

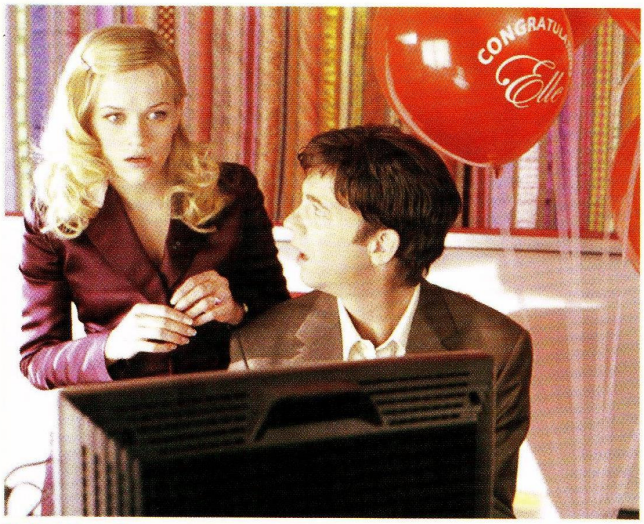

Bu Nasıl Sarışın 2

Gişe rekorları kıran ilk filmde, sevdiği erkek dahil herkesin "aptal sarışın" gözüyle baktığı Elle'in Harvard'a girmesini ve hukuk fakültesini başarıyla bitirerek avukat çıkmasını izlemiştik. Aynı pembelikteki devam filminde de, Elle yine hayallerinin erkeğini "aklıyla" etkilemeye çalışıyor ve seyirciyi eğlendiriyor. Sevimli Reese Witherspoon'a, zirveye giden yolda epey bir katkısı olan "Legally Blonde"u sevdiyseniz, insana "azimle hukuka merak salan Harvard'a girip avukat çıkar mı?" dedirten filmin 2003 yapımı devamını da aynı keyifle izleyebilir.
16 Salı 20.30

Scooby-Doo

Televizyonda çizgi dizi olarak maceralarına tanıklık ettiğimiz Scooby-Doo'nun maceraları, 2002 yılında Freddie Prinze Jr. ve Sarah Michelle Gellar'ın başrol oyunculuklarıyla sinemaya aktarıldı. Komik köpeğimiz, suçları kovalayan ekibiyle birlikte, hortlakların olduğu bir adadaki gizemli olayları kovalıyor bu kez. Bilgisayar destekli efektler, çocuklara daha çok seslenen bir mizah duygusu ve devamı da çekilen, gişesi yüksek bir film. **14 Pazar MovieMax**

Showtime

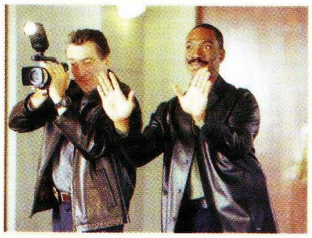

Biri TV yıldızı olma yolunda her şeyi mübah sayan uçuk-kaçık bir polis... Diğeri ise mesleğine sıkı sıkıya bağlı, kuralları olan ve şov yapmayı asla sevmeyen ciddi bir polis... İkisi "mecburen" biraraya gelip, TV için bir şova katılmak durumunda kalınca da, ortalık şenleniyor. Eddie Murphy ve Robert de Niro gibi, Hollywood'un iki "marka" oyuncusunu biraraya getiren 2002 yapımı filmde polisiye örgüden çok, eğlence hakim. Yanlarındaki Rene Russo da cabası... **13 Cumartesi MovieMax**

Bir Erkek... Bir Kadın... Ve...

Hayatın anlamını arayan bir adam ve kaybolmayı seçmiş bir caz şarkıcısının, Fas'ta tesadüfen biraraya gelmesi ve sonrasında yaşananlar. Bu ay PrimeMax'te unutulmaz başyapıtı "Bir Kadın ve Bir Erkek"le de izleyeceğimiz, Fransız yönetmen Claude Lelouch'un 2002 yapımı duygusal filmi "And Now... Ladies and Gentlemen", Jeremy Irons ve Patricia Kaas'ı buluşturan, Fransız usulü bir duygu yolculuğu... **7 Pazar MovieMax**

Bir Kadın ve Bir Erkek

Cocukları vesilesiyle karşılaşan bir kadın ve bir erkeğin ilişkisi. 60'lı yıllarda tüm dünyayı olduğu gibi Türkiye'yi de sallayan bu unutulmaz Claude Lelouch klasiğinde, Jean-Louis Trintignant ve Anouk Aimee başrolde. En İyi Yabancı Film ve Senaryo Oscar'larını alan "Un Homme et une Femme" (1966), Lelouch'a Cannes'da Altın Palmiye'de kazandırdı. Duyar duymaz hatırlayacağınız müziğe de dikkat! **8 Pazartesi PrimeMax**

Beatles Hayranları

Basta "Geleceğe Dönüş" serisi olmak üzere, "Forrest Gump", "Mesaj" gibi yapıtlarıyla da tanınan Robert Zemeckis'in ilk filmlerinden biri. Beatles konserini izlemek isteyen "biletsiz" altı genç kızın çılgın serüvenini anlatan "I Wanna Hold Your Hand" (1978), Zemeckis'in kıvrak ve keyifli sinema dilinin ipuçlarını veren, halen zevkle izlenen bir komedi. **1 Pazartesi PrimeMax**

Dişçilerin Gizli Yaşamları

Kadın-erkek ilişkilerini masaya yatırdığı "Remember My Name", "Choose Me", "Afterglow" gibi filmleriyle sadık bir izleyici kitlesi olan bağımsızlardan Alan Rudolph'un son filmi. Düşle gerçek arasında gidip gelen bir dişçinin dünyasına gireceğimiz filmde, Campbell Scott ve Denis Leary başrolde. Jane Smiley'nin romanına sadık kalınarak uyarlanan "The Secret Lives of Dentists" (2002), kadın oyuncu Hope Davis'e de ödül getirmişti. **26 Cuma PrimeMax**

Parazit

Bağımsız sinemanın bir başka ustası; Abel Ferrara, en ticari filmlerinden biriyle karşımızda. 1950'lerde ilk kez, 1978'de ikinci kez çekilen ve insanların bedenlerinin uzaylılar tarafından ele geçirilmesi paranoyası üzerine kurulu olan öykünün, belki de en etkileyici anlatımını bu "Body Snatchers" (1993) versiyonunda görüyoruz. Gabrielle Anwar'ın başrolde olduğu film, Cannes'da Altın Palmiye'ye aday oldu.
22 Pazartesi PrimeMax

Wilbur Ölmek İstiyor

İntihara meyyal Wilbur ile ağabeyi arasındaki ilişkiler... "Yeni Başlayanlar İçin İtalyanca" ile bir anda adını dünya çapında duyuran Danimarkalı Lone Scherfig'in son filmi olan "Wilbur Wants to Kill Himself" (2002), küçük insanların küçük dünyalarını yine keskin gözlemler ve sıcak dokunuşlarla önümüze getiriyor.
6 Cumartesi PrimeMax

Sapık

Alfred Hitchcock'un başyapıtının, en son "Elephant"ını izlediğimiz Gus Van Sant tarafından 1998'de yeniden çekilen versiyonu. Senaryoya harfi harfine sadık kalan Sant, Anne Heche, Julianne Moore, Viggo Mortensen ve Vince Vaughn'ı biraraya getirerek, Norman Bates ve motelindeki korkunç olayları yeniden canlandırıyor. **11 Perşembe TRT 1**

Schmidt Hakkında

Jack Nicholson ve Kathy Bates'i buluşturan, yaşlılık ve kaybedişler üzerine unutamayacağınız bir film, "About Schmidt" (2002). Her iki Oscar'lı oyuncunun bir kez daha Oscar'a aday oldukları filmde, emekli olduktan sonra karısı da ölen 60 yaşlarındaki Schmidt'in yolculuğunu izliyoruz. Filmin en çok ses getiren sahnesi olan, Kathy Bates'in jakuziden çırılçıplak çıktığı sahne ise, sanırız TRT makasına kurban gidecek...
2 Salı TRT 2

Hayat Treni

1941 yılında, Avrupa'nın göbeğindeki bir köyde yaşayan Yahudiler'in, Naziler'in elinden kaçma çabalarını anlatan, etkileyici bir yapıt. Sundance ve Venedik başta, katıldığı her festivalde ödüllere boğulan "Train de Vie" (1998), ayrın kaçırılmayacak yapıtlarından...
8 Pazartesi cnbc-e

Pi

Darren Aronofsky'nin gösterime girer girmez "kült" haline gelen filmi "Pi", paranoyak bir matematikçinin öyküsünü perdeye taşıyan, stilize, zekice senaryosuyla seyirciyi sarıp sarmalayan bir yapıt. Siyah-beyaz görüntüleriyle ayrı bir estetik duygusu taşıyan "Pi", ödüllü, kaçırılmayacak bir bağımsız başyapıt.
29 Pazartesi cnbc-e

Sinema Büyüsü

TRT 2 CUMA

Atilla Dorsay ve Alin Taşçıyan'ın kuşağında ilk sırada bir Orson Welles başyapıtı olan "Bitmeyen Balayı" (Touch of Evil, 1958) yer alıyor. Meksikalı bir narkotik memuru ile yozlaşmış bir Amerikan polisinin öyküsünü anlatan filmde, Charlton Heston, Janet Leigh ve bizzat Orson Welles başrolde. Stilize bir anlatımın ve zekice bir senaryonun yükselttiği müthiş bir klasik. "Mağlup Edilemeyenler" (Unconquered, 1947), gösterişli üstün yapımların yönetmeni Cecil B. DeMille imzalı, 18. yüzyılda kölelik döneminde geçen, Technicolor renklerle süslü, sürükleyici bir macera. Gary Cooper ve Paulette Goddard ve Boris Karloff'un oynadıkları film, efektleriyle Oscar'a aday oldu. Meryl Streep ve Alan Alda'nın başrolleri paylaştıkları "Siyaset Oyunları" (The Seduction of Joe Tynan, 1979), liberal bir senatörün yaşadıklarını perdeye taşıyor. 70'lerin en iyi politik filmlerinden sayılan yapıt, her iki oyuncusuna da pek çok ödül kazandırdı. Son haftanın filmi ise, Yılmaz Güney'in "Yol" filmiyle Altın Palmiye'yi paylaşan, Costa-Gavras imzalı ünlü "Kayıp" (Missing). Jack Lemmon'ın komedi dışında da büyük bir aktör olduğunu kanıtlayan film, gazeteci oğlu Güney Amerika'da "kaybedilen" bir baba ile gelinin umarsız arayışını anlatıyor. En İyi Film dahil 4 dalda Oscar'a aday olan film, senaryosuyla bu ödülü kucakladı.

Rosario Dawson

patlamayı bekleyen volkan

Düşük bütçeli ama nitelikli filmlerde aldığı yardımcı rollerde kendini kanıtlayan aktris, şimdilerde başrollere doğru uzanan istikrarlı bir yükselme grafiği içinde

DERLEYEN: ENGİN PALABIYIK

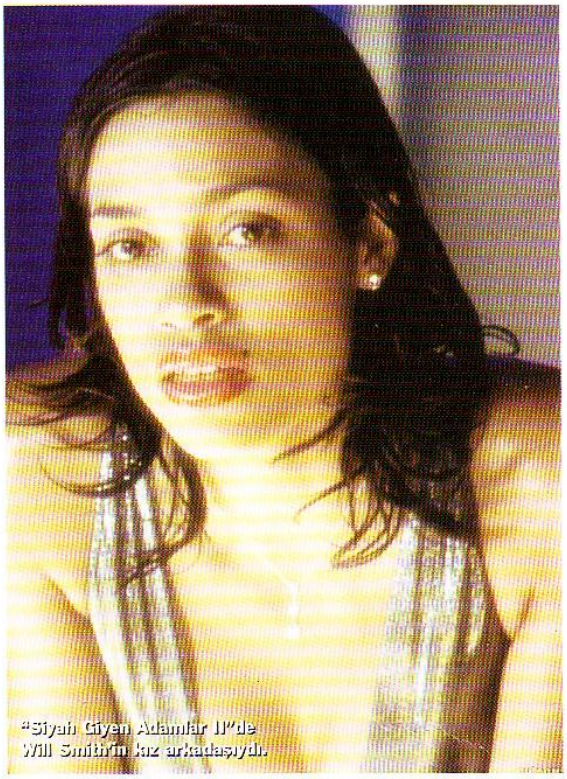
"Siyah Giyen Adamlar II"de Will Smith'in kız arkadaşıydı.

Oscar'ı kazandıktan sonra yaptığı talihsiz rol seçimleriyle (Miiyaaav!) düşüşe geçen Halle Berry, yıldız siyahi oyuncular cephesinde bir açık kontenjan bırakacakmış gibi gözüküyor. Altın günlerine geri dönmesini isteriz tabii ama hali hazırdaki vaziyet Rosario Dawson'a yarayacaksa gıkımız çıkmaz. Nitekim 25 yaşındaki New Yorklu aktris, son yıllarda Hollywood'dan çıkan, tabiri caizse, en leziz çikolatalardan. Aslında "melezlerden" demek daha doğru olur çünkü Dawson'un damarlarında Porto Riko, Küba, İrlanda ve Kızılderili kanı da dolaşıyor. Bir nevi Cameron Diaz kendisi, hangi ırkı ararsanız mevcut. Profesyonel vokalist olan annesi ve inşaat işçisi olan babası tarafından Manhattan'da yetiştirilmiş Dawson. Deniz biyoloğu olmak istiyormuş ama evlerinin verandasında öylesine oturduğu bir gün keşfedilmesiyle hayatı değişmiş. Onu sinema dünyasına kaçıran, muzır yönetmen Larry Clark'tan başkası değil. İlk uzun metrajlı filmi "Kids"i (1995) çekecek olan Clark, canı ne isterse onu yapan ve cinsel özgürlüğünü doyasıya yaşayan Ruby rolü için Dawson'ın birebir olduğunu düşünür ve Dawson rolü kabul eder. Uyuşturucu ve seksle aklını "bozmuş" bir grup ergenin 24 saatini anlatan film, gösterime çıktığı zaman ortalığı karıştırarak kimi oyuncularına film dünyasının kapılarını da açtı (ki bunlardan bir diğeri de Chloe Sevigny). Sonrasında bir müddet ortalıkta görünmeyen Dawson, Spike Lee filmi "He Got Game"de (1998) Denzel Washington ve Milla Jovovich'le başrolleri paylaşarak hızlı bir geri dönüş yapar. R&B yıldızı Usher ve Forest Whitaker ile oynadığı gençlik draması "Light It Up" (1999) zayıf bulunsa da, siyahi oyunculara verilen Black Reel ve Image gibi ödüllere aday gösterilerek, bir kesimde kabullenilmeye başlandığının sinyallerini verir. "Down To You" (2000) ve "Jossy and the Pussycats" (2001) ile sabunvari gençlik filmlerinde görünmeye devam eden Dawson, 2001'de iki ünlü aktörün yönetmenlik denemelerinde rol alır: Edward Burns'ün "Sideways in New York"u ve Ethan Hawke'un "Chelsea Walls"u. Adam Garcia'nın kız arkadaşını oynadığı şanssızlıklar komedisi "The First $20 Million is Always the Hardest" (2002) ve bir diğer Edward Burns filmi "Ash Wednesday"den (2002) sonra, o güne kadar rol aldığı en büyük yapım gelir: "Men in Black II" (2002). Will Smith'in, uzaylılarla en az kendisi kadar haşır neşir oluveren kız arkadaşını canlandırdığı film, Dawson'ın yüzünü hafızalara daha bir iyi kazır. Takip eden Eddie Murphy filmi "The Adventures of Pluto Nash" (2002) gişede tepetaklak olur ancak Dawson yara almadan kurtulur. Spike Lee filmi "25th Hour"da (2002) ise, nispeten kısa olan rolünde, bugüne kadar verdiği en iyi performansla artık eleştirmenlerin de gönlünü kazanmış, gelecek vaat ettiği tescillenmiştir. Eski güreşçi yeni aktör The Rock'ın başını çektiği "The Rundown" (2003) ile klasik büyük bütçeli Hollywood filmlerine göz kırpsa da, Hayden Christensen, Peter Sarsgaard ve "Kids"deki rol arkadaşı Chloe Sevigny ile birlikte göründüğü "Shattered Glass" (2003) ve James Woods'lu "This Girl's Life" (2003) gibi bağımsız yapımlarda boy göstermeye devam eder. Nitekim, Dawson'ın profilini gittikçe yükselten, bahsi geçen küçük ama önemli filmlerde aldığı, haklarını da güzelce verdiği yardımcı roller. Bu sene itibarıyla yıldızlık basamaklarına daha hızlı tırmanmaya başlaması ise oldukça muhtemel. Oliver Stone'un uzun zamandır beklenen epik hikayesi "Alexander"ın (2004) posterinde büyük harflerle ismi mevcut Dawson'ın. Gelecek sene de, Frank Miller'ın efsanevi çizgi roman serisi Sin City'nin, yine Miller ve Robert Rodriguez tarafından yönetilen beyazperde uyarlamasında önemli rollerden birinde karşımıza çıkacak. Hayali bir suç şehrinde geçen üç hikayenin birbiriyle kesişmesini anlatan "Sin City" (2005), Bruce Willis, Mickey Rourke, Clive Owen, Benicio Del Toro, Elijah Wood, Maria Bello gibi birçok ünlü ismi buluşturan, gelecek yılın merakla beklenen yapımlarından biri. Dikkat çeken bir diğer projesi de Thora Birch ve Jonathan Rhys-Meyers ile birlikte rol alacağı, erkeklerden oluşan bir rock'n roll grubunun ve arkalarındaki kadınların hikayesini anlatan "Vinyl" (2005). Görüldüğü gibi her an patlayabilecek bir volkan, Rosario Dawson. Bizce gözler üzerinden ayrılmamalı.

"Büyük Iskender", 26 Ekim'de gösterimde.

Michael Pitt

"Dawson's Creek"den "Dreamers"a

Birkaç sene öncesine kadar genç kızların duvarlarını süslemekle yetinen aktör, artık ünlü yönetmenlerin yeni gözbebeği

DERLEYEN: MÜJDE PEKER

İlk bakışta Leonarda DiCaprio ile olan benzerliği, mavi-yeşil gözleri ve enteresan dudak yapısıyla dikkati çeken Michael Carmen Pitt, oyunculuk yolunda ilerlemeye henüz 10 yaşındayken karar verir. 10 Nisan 1981 New Jersey doğumlu oyuncu, bu kararına tam destek veren ailesinin de yardımlarıyla drama okuluna gider. 16 yaşına geldiğindeyse artık kendisine New York yolları görünmüştür. Ne kalacak yeri ne de yeterli parası vardır ancak bütün bunlar onu yıldırmaz. Nitekim, kısa zamanda "All My Children" ve "Dellaventura" isimli dizilerde ufak rollerde yer alarak televizyona ilk adımını atar.

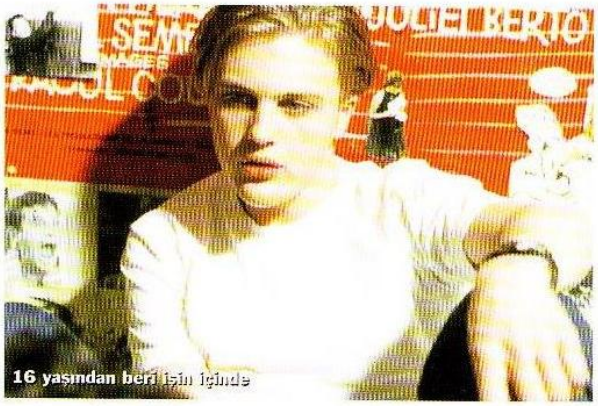

16 yaşından beri işin içinde

New York'un 70'li yıllardaki popüler diskolarından Studio 54 üzerine bir film olan "54"de bir dans öğrencisi rolünde beyazperdeye ilk adımını atan Pitt, bu filmin takibinde rol aldığı "Hi-Life"da ilk kez oyunculuğunu sergileme şansı elde eder. Oyuncunun gerçek anlamda keşfedilmesi ise "The Trestle of Pope Lick Creek" adlı oyunda yer alması sonucu gerçekleşecektir. Pitt'in sahnede izlenip beğenilmesiyle "Dawson's Creek" serüveni başlar. Dizinin temel karakterlerinden Jen'in erkek arkadaşı Henry Parker rolüyle genç kızların hafızalarına kazınan oyuncu artık ufak çapta bir idoldür. Bu başarısının ardından gelen Gus Van Sant filmi "Finding Forrester"da canlandırdığı öğrenci karakteri ise hiç kuşkusuz kariyerini bir adım daha ileriye taşıyacaktır.

Ardından Tennessee Williams'ın bir oyununun adaptasyonu olan "Yellow Bird"de rol alır. Aynı zamanda Faye Dunaway'in ilk yönetmenlik denemesi olan bu film, oyuncunun önemli isimlerle ne kadar başarılı çalıştığının adeta bir ispatı gibidir. Nitekim Pitt'in yükselişi asıl bundan sonra başlar. 21. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde görme şansına eriştiğimiz "Hedwig and The Angry Inch"de "Dawson's Creek"deki tiplemesinden oldukça farklı bir karakterle, Tommy Gnosis ile karşımıza çıkar ve oynadığı bu rolle 70'lerin glam rock kültürünü bütün çıplaklığıyla gözler önüne serer. Gittikçe kameralara daha da alışan oyuncu, aynı sene Larry Clark'ın "Bully" isimli tartışmalı filminde yan rollerden birinde yer alır. Uyuşturucu bağımlılığı nedeniyle bir cinayet planının ortasına doğru sürüklendiğinin farkına dahi varamayan Donny karakteriyle adeta etrafında olup bitenlerden bihaber Amerikan gençliğini temsil etmektedir.

Katil rollerine ne kadar yakıştığı düşünülmüş olsa gerek ki "Bully"i bir başka cinayet filmi olan 2002 yapımı "Murder by Numbers" izler. Lise arkadaşı rolündeki Ryan Gosling ile "mükemmel cinayet"in nasıl işlenmesi gerektiğini öğretmeye çalıştıkları bu psikolojik gerilim, Sandra Bullock'un dedektiflik becerileriyle beraber gişede oldukça başarılı olur ve bu sayede Pitt de o zamana kadarki en büyük ve önemli rolünün altından alnının akıyla çıkar. Sırada daha zorlu bir hedef vardır. Bernardo Bertolucci'nin "The Dreamers"ında oynaması teklif edildiğinde bir saniye bile tereddüt etmez. Zira bir röportajında yönetmen hakkında şunları söyler: "İki çeşit yönetmen vardır: Birincisi için iki artı iki dört eder ve siz de bunu bulmasına yardımcı olursunuz. İkincisi ise sizi bir odaya kapatır, üstünüzden kilitler, evi ateşe verir ve bunu kameraya çeker." Konusu itibariyle öğrenci isyanlarının yaşandığı 1968 Paris'inde geçen film, Fransız ikizler Theo ve Isabelle'in yanında kendini onların yaşam tarzına adapte etmeye çalışan Amerikalı Matthew'un yaşadıklarını özgür bir dille sergiler. Gerek dönemin önemli filmlerine yapılan göndermeler gerekse karakterlerin içinde bulunduğu psikolojik çıkmazın yansıtılışı beğeniyle karşılanır. Övgülerden nasibini alan Pitt ise genç kızların idolü olmaktan öteye gidebileceğini ispatlamıştır.

Keşfedilmesini sağlayan tiyatro sahnesini de ihmal etmemeye özen gösteren Pitt, "Birdy" ve "Monster" gibi oyunlarda da rol almıştır. Beyazperdede ise ardarda "Rhinoceros Eyes" ve "Wonderland" adlı iki dramada yer alır. Asia Argento'nun yönettiği, JT Leroy'un kötü çocukluk anıları üzerine kurulu "Heart is Deceitful Above All Things" adlı film ise oyuncunun yönetmenle özel hayatında bir beraberliğe adım atmasına zemin hazırlar.

2004 yapımı Shyamalan filmi "The Village"de yönetmenin karanlık sularında Finton Coin olarak gezinmesinin ardından, Gus Van Sant yapımı "Last Days"de Kurt Cobain'i anımsatan bir müzisyenin yaşam hikayesini gözler önüne serer. Dur durak bilmeyen oyuncunun tüm bunların dışında çekilmeyi bekleyen "Delirious", "Hawk is Dying" ve "West Memphis Three" adlı üç filmi daha var. Pitt'in bu sıkı temposuna bakıldığında önümüzdeki günlerde benzeyenin benzetilenin yerini alması, yani DiCaprio'nun Pitt'e benzetilmesi işten bile değil.

"The Village", 19 Ekim'de gösterimde.

Bryce Dallas Howard

babasının kızı

Ünlü yönetmen Ron Howard'ın kızı aile mesleğini seçti ve babasının değil bir başka yönetmenin kanatları altında ilk ciddi çıkışını gerçekleştirdi.

Gelecekte onunla sıkça karşılaşacağımızı sanıyoruz.

Efendim, Hollywood kraliyetinin soylu ailelerinden birinin üyesi sayfamızın misafiri: Oscar'lı yönetmen Ron Howard ve yazar Cheryl Howard'ın, cam gibi gözleri ve tuhaf olduğu kadar etkileyici yüz hatlarıyla dikkat çeken kızları Bryce Dallas Howard. 2 Mart 1981'de doğan genç oyuncu, dört kardeşin en büyüğü. Anne ve babası sıkı bir Amerikan coğrafyası hayranı olmalı, nitekim Howard'ın ön adı Utah'daki Bryce Kanyonu'ndan, ikinci adı ise doğduğu şehir olan Dallas'tan geliyor. Küçükken babasının kimi filmlerinde şöyle bir görünüp geçmişliği var. Dikkatli gözler onu "Parenthood" (1989), "Apollo 13" (1995) ve "How the Grinch Stole Christmas"da (2000) yakalayabilir. Ancak tüm bunlara rağmen, Hollywood'dan oldukça uzak bir çocukluk geçirmiş Howard. O kadar ki, birkaç sene önce California'ya daha sık uğrar hale gelene dek babasının böylesine ünlü bir Hollywood üyesi olduğunun farkında değilmiş. Ailesinde sinema dünyasıyla ilgisi olmayan neredeyse kimse olmadığı için (dedesi, babaannesi ve amcası da oyuncu) önceleri beklentileri ters çıkarmak niyetiyle avukat olmak istemiş. Ancak 17-18 yaşlarına geldiğinde, yaratıcı yönünün önüne daha fazla geçemeyeceğini anlayarak New York Üniversitesi'nin prestijiyle nam salmış olan Tisch School of the Arts bölümünde ve eş değerde ünlü olan Stella Adler Konservatuarı'nda oyunculuk çalışmaya başlamış. Yine de babasının ününden faydalandığı zannedilmesin diye, adını sadece Bryce Dallas olarak kullanmış. Sonraları yakın arkadaşı olacak olan Natalie Portman ile birlikte Stagedoor Manor Performans Sanatları kampına da katılan Howard, yavaş yavaş tiyatro sahnelerinde gözükmeye başlamış. Başrolünde olduğu Shakespeare oyunu "As You Like It" küçük bir prodüksiyon olsa da, ünlü bir yönetmeni kendisine çekmeyi başarmış. Bu yönetmen, "The Sixth Sense" ve "Signs" gibi doğaüstü filmleriyle bizleri türlü paranoyalara sürüklemeye çalışan M. Night Shyamalan'dan başkası değil. Kirsten Dunst'ın, Cameron Crowe filmi "Elizabethtown"da rol almak için bıraktığı "The Village"daki (2004) Ivy Walker rolü, Bryce Dallas Howard'ın sahnedeki oyunculuğundan çok etkilenen Shyamalan'ın teklifiyle aktrisin oluvermiş. Kuzey Amerika'da çıkan eleştiriler, Howard'ın filmdeki en akılda kalıcı performansı verdiği yönünde birleşiyor. Filme burun kıvıranlar bile, kör bir genç kızı canlandıran aktrisin oyunculuğundan övgüyle bahsettiler. İşte böylece, Howard'ın gerçek anlamdaki ilk sinema oyunculuğu deneyimi, geniş kadrosu ve yüksek profilli yönetmeniyle dikkat çeken büyük bir Hollywood filminde olur. Ancak hemen akabinde gelen film projesi, "The Village" ile neredeyse taban tabana zıt olan Lars von Trier filmi "Manderlay"dir (2005). "Dogville"in devamı niteliğindeki "Manderlay", von Trier'in Amerika üçlemesinin ikinci filmi. Grace rolünde izleyeceğimiz Bryce Dallas Howard'ın oyunculuk kaderindeyse, başkalarının bıraktığı rolleri alarak yıldızlaşmak olabilir sanki. Nitekim "Dogville"de olduğu gibi "Manderlay"de de Grace rolünü Nicole Kidman'ın canlandırması planlanıyordu. Ancak Kidman şu aralar aynı anda neredeyse beş ayrı filmle cebelleştiği ve bir türlü programını uyduramadığı için "Manderlay"den ayrılmak durumunda kalınca, rol Howard'ın olur. M. Night Shyamalan'la çalışmanın çok keyifli olduğunu söyleyen aktris, Lars von Trier'in kadın oyunculara çektirdiği işkenceden ne kadar haberdardı bilinmez ama "Manderlay"in çekimleri bittiğine ve Howard hala hayatta olduğuna göre her şey yolunda gitmiş olmalı. Şu ana kadar herhangi bir şeyden şikayet etmişliği de yok. Shyamalan ve von Trier gibi iki yönetmenle çalıştığı için ne kadar şanslı olduğunu ve yakaladığı fırsatlara hala inanamadığını söylüyor, o kadar. Bugünlerde okunmayı bekleyen bir hayli senaryo birikmiş önünde. Henüz kısa olan kariyerinde iki önemli filmde dikkat çekmesi ve yüzündeki o yönetmenlerin sevdiği türden kendine has olan ifadesi de, Howard'la gelecekte daha sık karşılaşacağımızın sinyallerini veriyor.

"The Village", 19 Kasım'da gösterimde.

Türkiye'nin en iyi müzik grubu.

Dinamik programlar...
En iyi klipler...
En son haberler...
Canlı performanslar ve konser programları...
Kendini tekrarlamayan yayın akışı...
Her biri kendi alanında lider Power FM, Power XL,
Powertürk ve Powertürk TV ile sınırsız müzik keyfi...

Power Group, her zaman müzik listelerinin zirvesinde.
Çünkü ileri yayın teknolojisiyle 24 saat boyunca müziğin en iyilerini,
en yenilerini ve gerçek hitleri müzikseverlerle buluşturuyor.
Kaliteli müzik sunmak için 160'ı aşkın kişi çalışıyor.
Power Group'un tüm frekanslarına danışmanlık hizmeti veren
yabancı ekiple dünya standartlarında yayın yapılıyor.

Heyecanımızı paylaştığınız, bu coşkuya katıldığınız ve bizi Türkiye'nin en çok dinlenen ve izlenen müzik grubu yaparak ödüllendirdiğiniz için teşekkürler.

Power FM'in 12. yılını kutluyoruz! Bizi dinlediğiniz için teşekkür ederiz.

The Power Group

"Alien vs Predator"

Kötü olan kazansın..

Afişte dendiği gibi, "Kim kazanırsa kazansın, kaybeden biziz." Sinema tarihinin en ünlü canavarlarından ikisini kıyasıya bir mücadelede karşı karşıya getiren "ALIEN VS. PREDATOR", bu ay gösterimde. ENGİN PALABIYIK

Belki inanması güç ama Ridley Scott'ın "Alien" ile seyircilerin aklını başından almasının üzerinden tam 25 sene geçti. Köklerini B tipi canavar filmlerine dayandıran uzay dehşetinin böylesine ses getireceğini, bugünlere gelip bir efsane olacağını o zamanlar öngörebilmek pek mümkün değildi. Gelin görün ki, hareket eden her canlının peşinden yapışkan salyalarını savurarak koşturup, onları afiyetle katleden uzaylı canavar, bugün artık sinemanın en bilinen simgelerinden biri. Konumunu hak etmediği de söylenemez, zira ilk filmi takip eden üç devam filmi, rahatlıkla "nesiller boyu" dencbilecek bir zaman sürecinde kabusları körüklemeyi sürdürdü. İşte asit kanlı canavarı seyretmeye doyamayanlar, "Alien Resurrection"dan 7 sene sonra, bu ay gösterime girecek "Alien vs. Predator" ile hasretlerini giderme şansı bulacaklar. Ancak isminden de anlaşıldığı üzere, bu tek canavarlık bir gösteri değil. Bugünlerin California valisi, eskilerin dev aksiyon yıldızı Arnold Schwarzeneger'in 1987'de rol aldığı, John McTiernan tarafından yönetilen "Predator"da tanıştığımız yengeç yüzlü uzaylı ırk Yautja'da, dökmedik kan bırakmamak üzere geri dönüyor. Hayranlarının yıllardır beklediği üzere, iki canavar en sonunda büyük perdede kozlarını paylaşacak. Hangisine daha iyi el geldiği konusuna girmeden önce, bugünlere nasıl geldiklerine ve nasıl kendilerine bir hayran kitlesi oluşturduklarına bir göz atalım.

Alien ve Predator, ilk olarak 1989 yılında Dark Horse Comics'den çıkan bir çizgi roman serisinde karşı karşıya geldi. Muhtemelen ikisi de en popüler dönemlerindeydi o zamanlar. James Cameron'ın övgüyle karşılanan "Aliens"ının üzerinden 3 sene geçmiş, kimilerine göre kötü bir film olan, David Fincher'ın yönettiği "Alien 3" (1992) ile henüz seriye "leke" sürülmemişti. Keza, "Predator" da henüz akıllarda tazeydi ve fiyaskoyla sonuçlanan "Predator 2" (1990) daha görünürde yoktu. Normal şartlarda ayrı evrenlere ait olan iki korkunç yaratığı bir çizgi romanda buluşturmak, eldeki durumda ses getirmesi olası, özgün bir konsept olarak öne çıktı. Takip eden yıllarda, iki taraftan gelen devam filmleri doyurucu olmasa da, Alien ve Predator çizgi romanlarda birbirlerinin kuyusunu kazmaya devam etti. 1999 yılında çıkan video oyunu ise popülerliklerine güzel bir ivme kazandırdı. İşte burası, Hollywood'un tekrardan devreye girip işe el koyduğu nokta. İki karakterin de film hakları 20th Century Fox'a ait. Stüdyo, iki filmde bıraktığı Predator serisine ve Jean Pierre Jeunet'nin "Alien Resurrection" (1997) ile diriltemediği Alien efsanesine, iki canavarı buluşturan bir filmle geri dönmeye karar verdi. Ancak film henüz tasarı aşamasındayken,

Her iki canavarın da filmde karşımıza çıkması biraz zaman alıyor.

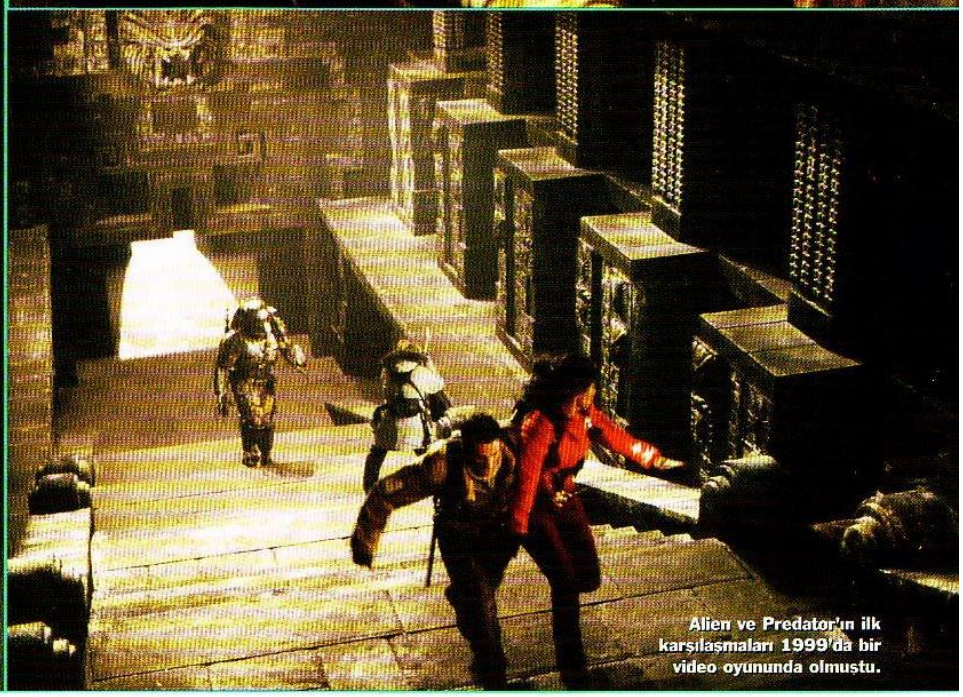

Alien ve Predator'ın ilk karşılaşmaları 1999'da bir video oyununda olmuştu.

birçok Alien hayranını heyecanlandıran bir gelişme olacaktı. James Cameron, senaryosunu kendisinin kaleme alıp yapımcılığını üstleneceği ve Ridley Scott'ın yöneteceği "Alien 5" fikrini ortaya atınca, ruhuna neşe dolmayan Alien hayranı yoktur. Söylemeye gerek yok, dört Alien filminin de kahramanı olan, Ripley rolünde seyretmeye doyamadığımız Sigourney Weaver da geri dönmeye hazırdı. Ancak Cameron'ın tek şartı vardı: "Alien vs. Predator" çekilirse "Alien 5"i unutun. Neden? Çünkü ona göre, bu film, iki serinin de artık sonunun geldiğini kabul etmek anlamına geliyordu. Haksız da sayılmaz, nitekim Hollywood daha önce de benzer yollara başvurmadı değil. 1950'lerde üretilen korku filmleri artık kendilerini o kadar tekrar eder hale gelmişti ki, seyirciler onları neredeyse yok saymaya başlamıştı. Bunu fark eden stüdyolar, eski çekmecelerini karıştırdı ve artık bir köşede unutulmaya yüz tutmuş korku kahramanlarını tozlu raflardan indirerek birbirleriyle savaştırdı. "Frankenstein vs. Wolfman" ya da "Dracula vs. The Mummy" filmleri furyası bu döneme denk gelmekte. Öyleyse, burada derin bir nefes alıp olasılıkları gözden geçirelim. Bu iki serinin de öldüğü kabul mu edilmeli yoksa en başarılı bulunan iki Alien filmini yaratan efsanelerden, neredeyse garantili bir dönüş bileti mi alınmalı? Fox Stüdyoları bunda bir garanti görmemiş olacak ki, tercihlerini yeni bir rotada ilerlemekten yana kullandılar. Sonuç, bu ay karşımıza çıkacak olan "Alien vs. Predator". Film, ilginç bir kronolojik döneme oturtulmuş. Predator filmlerinin devamı sayılabilir ama şimdiye kadarki tüm Alien'lardan yüzlerce yıl önce geçiyor. Yıl, 2004. Yer, Dünya gezegeni. Bilimadamları, Antarktika'nın buzlarla kaplı yüzeyinin altından gelen, haliyle normalde orada olmaması gereken ısı sinyalleri alırlar. Kaynağının ne olduğunu, herkesten önce Weyland Yutani adlı dev şirket keşfeder. İsimleri tanıdık gelebilir; kendileri aynı zamanda Ripley'in de dahil olduğu ekibi, Alien ırkıyla ilk kez karşılaşacakları gezegene yollayacak olan nahoş niyetli şirket. Hatta burada küçük bir anekdot düşmek gerekirse, "Alien"i çeken Ridley Scott, Londra'da yaşarken hiç sevmediği iki kapı komşusundan, Weyland ve Yutani ailelerinden yola çıkarak koymuş şirketin ismini. Robotik konusunda önemli araştırmalara imza atan şirketin başında Charles Bishop Weyland (Lance Henriksen) adlı karizmatik ve gizemli bir kişilik var. Burada da ikinci Alien bağlantısı sürülüyor önümüze. "Aliens" ve "Alien 3"ten hatırlayacağınız, yine Lance Henriksen tarafından canlandırılmış olan android Bishop, kendisini yaratan şirketi yüzyıllar önce kuran adamın suratı model alınarak tasarlanmış. Henriksen'ı bu rolde tekrar görecek olmak, "Alien vs. Predator"a ⇨

"Alien vs Predator"

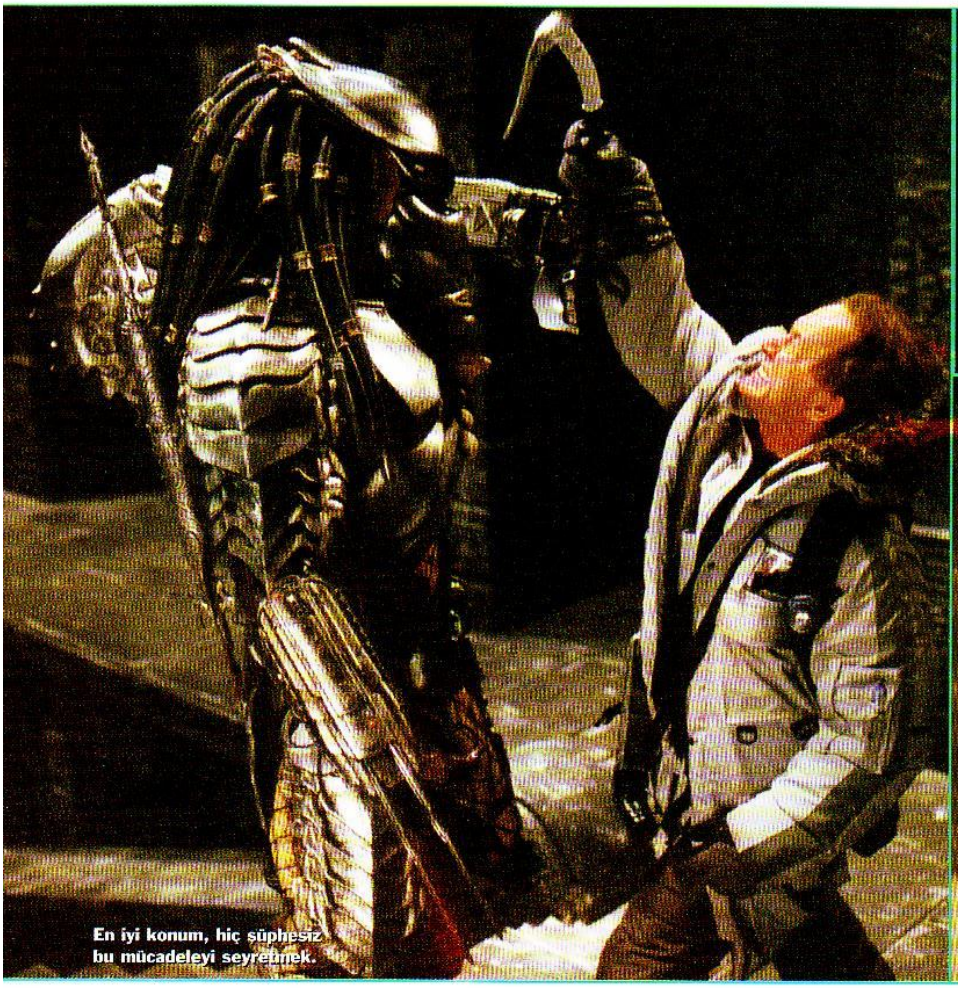

En iyi konum, hiç şüphesiz bu mücadeleyi seyretmek.

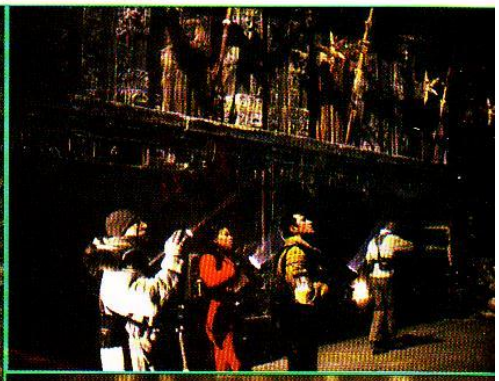

Bir nevi ünvan maçı!

80'li yılların film endüstrisine kazandırdığı bir aktör olan Bill Paxton, oynadığı nice filmde, defalarca kez ölen, öldürülen karakterleri canlandırmıştır süphesiz. Gelgelelim, kariyerine eklediği "Brain Dead", "The Tombstone", "Boxing Helena", "A Simple Plan", "Apollo 13" ve "Titanic" gibi filmlerin öncesinde kendisi "Terminator" (1984) ve "Aliens"da da rol almıştı. İki filmde de filmin esas oğlanları Terminatör ve Alien tarafından haklanan Paxton, daha sonra rol aldığı "Predator 2"de de yine essiz katil yaratık Predator tarafından öldürülmüştü. Böylelikle Paxton, sinema tarihinin üç önemli katili tarafından öldürülmüş ilk oyuncu olma ünvanını elinde tutuyordu. Ancak "Alien vs. Predator" ile kendisine bir ortak daha çıkabilir... Tıpkı Paxton gibi, "Terminator" ve "Aliens"da rol alıp, her iki filmde de malum ucubeler tarafından katledilen bir aktör daha vardı. Bu kisi elbette Hollywood'un önemli yan rol oyuncularından Lance Henriksen. Ünlü aktör eğer "Alien vs. Predator"da, Predator tarafından öldürülürse bu tuhaf ünvanı elde eden ikinci aktör olacak. Bu duruma kendisi nasıl bakıyor bilinmez, ama bizlerin kendisini düşünerek Predator'u destekleyecek olmamıza kızmaz diye umuyoruz.

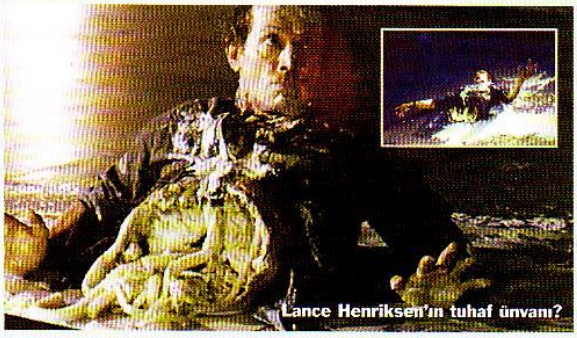

Lance Henriksen'ın tuhaf ünvanı?

kısmen de olsa bir prestij, hikayenin devamlılığında bir yer kazandırıyor. Yaşı kemale ermiş her zengin adam gibi Weyland da doyumu başka yerlerde arıyor. Isının kaynağı olan piramit de, bu doyuma ulaşacağını düşündüğü yer. Hiçbir zamana ait değilmiş gibi duran bu enteresan piramidin gizemini araştırmak üzere, değişik disiplinlerden gelen bir takım kuruyor Weyland: Rehberlik görevini üstlenecek olan usta dağcı Alexa Woods (Sanaa Lathaan), hiyerogliflere hakim bir arkeolog olan Sebastian Wells ("Karşı Pencere"den de hatırlayacağınız Raoul Bova), kimya uzmanı Graham Miller (Ewen Bremner) ve sert güvenlik adamı Max Stafford (Colin Salmon), bu kalabalık takımın öne çıkan karakterleri. Çok fazla zamanları olmadığı için hemen keşif harekatına başlıyorlar ve piramidin karanlık labirentlerindeki macera da böylece start alıyor. Her ne kadar hikaye buraya kadar uzun sürmüş izlenimi verse de, filmde bunların nasıl göz açıp kapatıncaya kadar geçtiğine şaşırabilirsiniz. Belli ki yapımcılar, her karakterin yeterince tanıtıldığına inanmış, daha fazlasına gerek duymadan izleyiciyi hemen bir video oyununun içerisine sokmayı uygun görmüşler. Hazır yeri

Bahisler açıldı! Predator'dan yana oynayanlar...

gelmişken, biz de biraz filmi hayata geçirenlerden söz edelim.

Yönetmen Paul Anderson, ilk çıkışını bir video oyunu uyarlaması olan "Mortal Kombat" (1995) ile yapmış, uzay gerilimi "Event Horizon" (1997) ile hem şık, hem de gerilimli bir atmosfer yaratmakta başarılı olduğunu göstermişti. Geçtiğimiz yıl sinemalarımızı şenlendiren bir diğer video oyunu uyarlaması "Resident Evil" (2003) ise, her ne kadar Batı'da yerden yere vurulsa da, kendi türü içerisinde gayet başarılı bir film olarak değerlendirilebilir. Uğruna "Resident Evil: Apocalypse"i yönetmekten vaz geçtiği "Alien vs. Predator"u gördüğünüz zaman, yönetmenin bariz bir şekilde ilk iki Alien filmindeki o eski "tadı" yakalamaya çalıştığını görebiliyorsunuz. Anderson ödevini yapmış ve serinin son iki filmine yöneltilen eleştirilerden kendine ders çıkarmayı bilmiş. "'Alien", "Aliens" ve ilk "Predator"u, serilerindeki diğer filmlerine göre daha başarılı kılan şey, her üçünde de yaratıkların hikayeye çok sonradan giriyor olması" diyor Anderson. "'Predator"da 58 dakika sonra, "Alien"in yönetmen kurgusunda 1 saat 10 dakika sonra onlarla karşılaşıyorsunuz. Bence, bu filmlerin izleyiciyi diken üstünde bekletiyor olması, onlara artı puan olarak geri dönüyor. Şahsen onca vakit geçmesine rağmen yaratıkların hala filmde gözükmemiş olması bana daha korkutucu geliyordu çünkü her an her yerden çıkabilirlerdi." Evet, "Alien vs. Predator"da da yaratıklarla karşılaşmamız biraz vakit alıyor. Ancak Anderson'ın büyük ihtimalle gözden kaçırdığı nokta, örnek aldığı filmlerdekinin aksine, kendisinin o süreyi karakterleri kurmakla harcamıyor olması. "Alien vs. Predator"un en önemli eksiklerinden biri, seyircinin umursayacağı, seyrettikten sonra akılda kalan karakterler yaratamamış olmak. Daha önce de bahsettiğimiz gibi, her karakter hakkında alabildiğine yüzeysel bir iki bilgi veriliyor. Hatta araya bir yere sıkıştırılmış zorlama bir çocukluk anısı dahil etmekten de geri kalınmamış. Yine de her şey o kadar havada kalıyor ki, aksiyon başladığı ve grup elemanları teker teker avlandığı za-

Potansiyel karşılaşmalar

Geçtiğimiz senenin korkunç karşılaşması "Freddy vs. Jason"dan sonra, bu sene de "Alien vs. Predator" ile geçmişin kabuslarının çarpışmasına tanık oluyoruz. Görünen o ki, Hollywood eski karakterlerini yeniden kesfetme heyecan ve hevesi içinde. Olmaz olmaz demeyin, her an aşağıdaki hayali filmlerden herhangi birini perdelerimizde ağırlayabiliriz.

NORMAN BATES VS. HANNIBAL

Norman Bates

Ürkütücü bir karşılaşma. Hannibal'ın cazibesi büyük ihtimalle Bates'e sökmezdi, zira kendisinin ısıldayan zekalardan pek etkilenecekmiş gibi bir hali yok. Ancak aynı şey Hannibal için geçerli değil. Lakin karizmatik yamyamımız, kadın erkek ayrımı yapmadan ne bulursa afiyetle yiyebiliyor. Kimbilir, belki de Bates onun kadın kılığındaki ilk erkek avı olur? Olmadı, ikisi birlikte malum bir evin malum bir odasındaki malum bir sandalyede "dinlenen" yaşlı bayanla ilgilenirler. Olasılıklar sonsuz.

PINHEAD VS. CHUCKY

Chucky

Hellraiser'ın çivi dolu kafasıyla ürküten, özenle dikilmiş bir yüze sahip kara gözlü kabusu Pinhead ve es kaza filmini seyreden bir çocuğun bir daha oyuncaklarına aynı gözle bakamamasına sebep olan Chucky, Freddie ve Jason'dan sonra korku sinemasının en önemli ikonlarından. İkisi de doğaüstü yaratıklar ve doğaları gereği öldürmekten, acı vermekten son derece hoşlanıyorlar. "Freddie vs Jason" kadar keyifli bir film olmasa da, her anlamda fantastik bir deneyim olabilir. Nedense böyle bir olasılığı düşününce insanın aklına gelen kelime "trajikomik".

ALEX FORREST VS. CATHERINE TRAMELL

"Fatal Attraction"ın nevrotik Alex Forrest'ı (Glenn Close) ve "Temel İçgüdü"nün seytani Catherine Tramell'i (Sharon Stone), muhtemelen birlikte sinema tarihinin en seksi, bir o kadar da hastalıklı filmlerinden birine imza atarlardı. Paylaşamadıkları erkek de, hiç şüphesiz Michael Douglas olurdu. İkisi de onu elde edemeyince, artık buz kıracakları mı havada uçusur, kırılmış camlar mı, onu iki patolojik vakamıza bırakıyoruz. Arada saç saça baş başa kavga da fena gitmezdi. Sanki biraz geç kalındı, o kadar.

LASSIE VS. GARFIELD

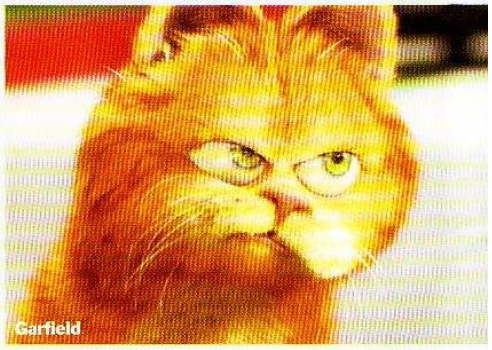

Garfield

Kabul edelim, bu karşılaşma dört gözle beklenmezse, hiçbir karşılaşma beklenmez. Üstelik artık Garfield'da sinemaya uğradığına göre, bu doruklardaki kedi köpek savasının gerçeklesmemesi için görünürde hiçbir sebep yok. Tek sorun, Lassie filmlerinin çoğunlukla melodrama yaklaşan yapısını, Garfield'in hain komedisiyle kesistirmekte yasanacak olan güçlük. İki tarafın da hayranlarına seslenebilmek için, ağlatırken güldürmek, güldürürken ağlatmak gerekebilecek. Ah, 70'lerin Yesilçam'ı, ihtiyacımız olduğunda nerelerdesin? Arzu Film, sana sesleniyoruz, duy sesimizi!

Kim kazanır bilinmez ama mide bulandırıcılık konusunda kimse Alien'ın eline su dökemez.

Predator ve Alien bağlantısı

Predator olarak bilinen yaratık, ya da kendi dillerindeki adıyla Yautja, 2.5 metrelik bir insansıdır. Vucudu insana benzese de, aynı sey mutasyona uğramış bir yengece benzeyen suratı için söylenemez. Ağızlarının etrafında bulunan dört eklemsi çıkıntıyı hareket ettirerek iletişim kurarlar. Bunun yanında birkaç klikleme ve hırıltıdan oluşan sözsel bir dillere sahiptirler ve diğer dilleri bir yere kadar taklit etme yetenekleri vardır. İnsanlar nasıl avlarını sasırtmak için hayvan sesleri çıkarıyorsa, Predator da bu taklit yeteneğini avlanmak için kullanır. Toplumsal yapıları, sadece av konsepti üzerine kurulmustur. Aynen sürülerde olduğu gibi, topluluğun en güçlü ve verimli üyesi lider olur ve bu alpha erkek grubun tüm hareketlerini yönetir. Ergenlikten yetiskinliğe geçisin simgesi olarak her Predator, avlanması en zor ırk olarak gördükleri Alien'ın peşine düsmeli ve en az birini öldürmelidir. "Alien vs. Predator"da Dünya'ya bunun için gelirler. Aynı zamanda diğer avcı ırklara da değer verdikleri görülmüstür. Başarılı bir avcı ırk olan insanın pesine düşmelerinin sebebi de budur. Savaş hatıralarına, özellikle de kafataslarını toplamaya meraklıdırlar. Nitekim Predator 2'nin (1990) belki de tek kaydadeğer kısmı, bir Predator'ın koleksiyonunda görünen Alien kafatasıdır. Vahşi olmalarına rağmen onurludurlar. Zayıf ya da tehditkar görmedikleri yaratıklara saldırmazlar. Bir ırkın dişilerini ya da bebeklerini çoğunlukla öldürmezler.

man, hakkında hiçbir şey bilmediğiniz ve ölmelerini neden önemsemeniz gerektiğini anlamadığınız insanların yaratıklarca katledilmesini izliyorsunuz.

"Ölümleri şık olsun, koltuğuma yapışayım, gerisi önemli değil" diyenlerdenseniz, sizi bir hayalkırıklığı daha bekliyor. Gerek "Alien" gerek "Predator" serisindeki filmler, içerdikleri yetişkinlere yönelik şiddet nedeniyle, 17 yaşından küçüklerin sadece aileleriyle beraber seyredebilmelerine izin veren R rating'i almışlardı. Oysa PG-13 rating'i alan "Alien vs Predator"ı, 13 yaşından büyük olan herkes sorunsuzca seyredebilir. Yani filmde gösterilebilen şiddet, yaş sınırlamasının aşağı çekilmesinden dolayı kısıtlanmış. Tabi ki bu, daha çok seyirciye ulaşmak isteyen yapımcıların tercihi. Ancak, özellikle kendinden önce gelenler göz önüne alınırsa, bu kararın böyle bir filme negatif yansımaması pek mümkün değil. Netice itibariyle, öylesine bir grup insan, yaratıklarca nasıl olduğunu göremediğiniz türlü şekillerde öldürülürken, size kalan tek şey omuz silkmek oluyor.

Filmin kimilerine heyecan verici gelebilecek yönü, Alien'ın aslında ilk filmde gördüğümüzden 200 yıl öncesinde Dünya'da çoktan konuşlanmış olduğunu öğreniyor olmamız. Kendisi o bildiğimiz sümüksü şekliyle karşımızda; yaratık tasarımlarında önemli bir değişiklik yok. Paul Anderson, gereğinden fazla CG (bilgisayarda oluşturulmuş) karakter kullanmamaya özen göstermiş. Bu yüzden, ekranda göreceklerinizin yüzde 80'i, geleneksel yöntemlerle, yani kostüm içindeki aktörlerle çekilmiş. Anderson bunun filme gerçekçilik kattığı kanaatinde, aynen 25 sene önceki Ridley Scott filminde olduğu gibi. Aslında Scott'ın "Alien"daki yaratığı seyirciye çok fazla göstermeyerek karanlıklar içine boğmasının nedeni, fermuarları dahi gayet görünür olan yaratık kostümünü perdede çok fazla sergileyemeyeceğini anlamasıymış. Planlanmadan yaratılan bu gerilim hissini Anderson'da olabildiğince yansıtmaya gayret etmiş. Ancak bol bol tıslayıp salya saçan Alien'ı, mütemadiyen yakın plandan görmek bir süre sonra sıkmıyor değil; özellikle aynısının çok daha iyisi daha önce yapılmışken. Kabul etmesi zor ama seri gerçekten de eskimiş olabilir.. Yine de, ne doğru düzgün geren, ne de içerdiği aksiyonun hakkını verebilen "Alien vs. Predator"ın dünya çapındaki hasılatının, her iki seriye ait olan filmlerden de daha iyi olması ilginç bir nokta. Filmin gişe başarısından memnun olan Fox'un, bir devam filmine yeşil ışık yaktığı söylentisi dolanıyor şu sıralar. Hayalkırıklığına uğrayan hayranlar ne kadar ilgi gösterir bilinmez.. Lakin bir gerçek var ki, içimizdeki çoşkusu alev alev yanan hayran çocuk, James Cameron ve Ridley Scott'lı projenin gün yüzü görmesini bekleyecek.. ■

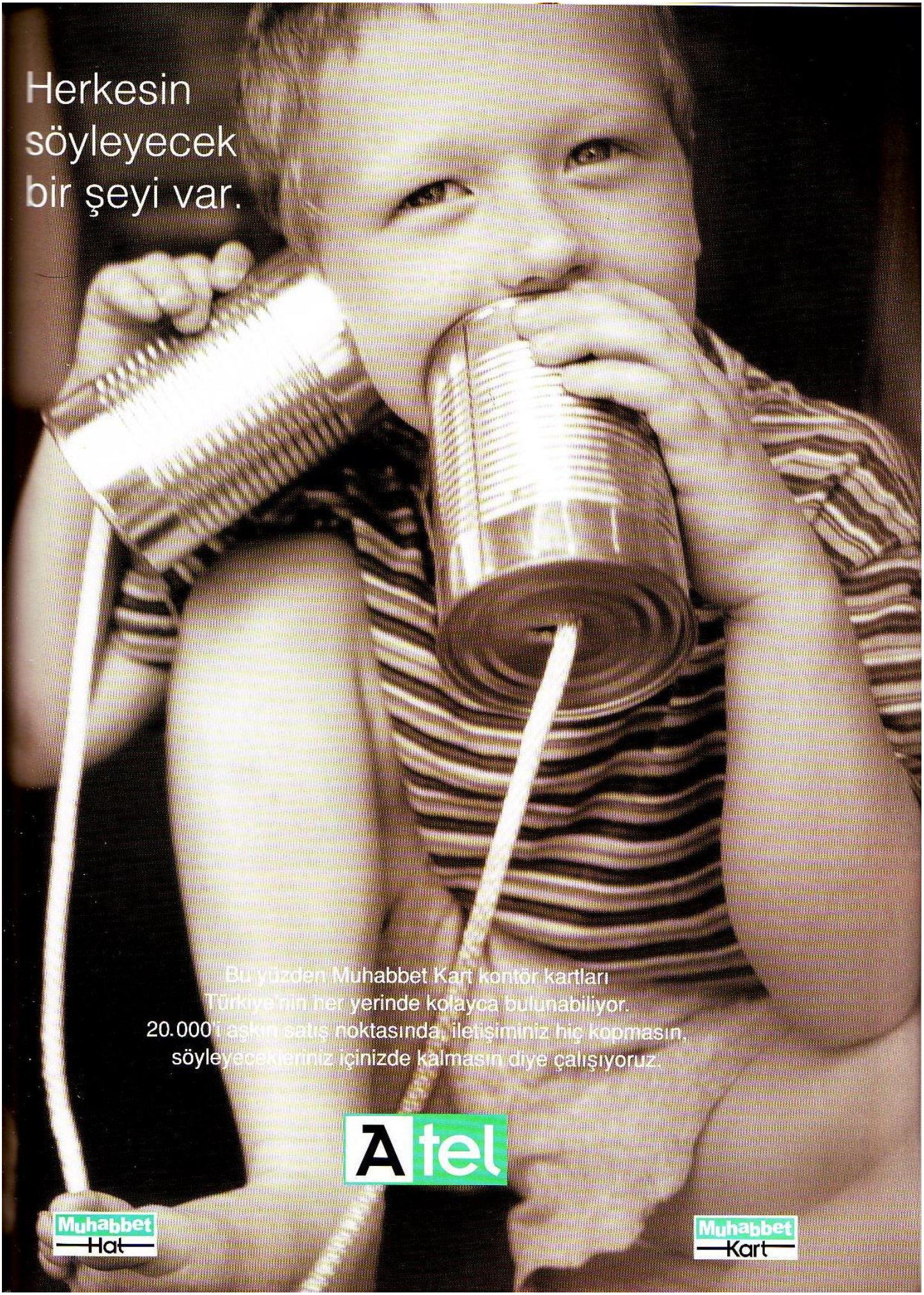
Herkesin
söyleyecek
bir şeyi var.
Bu yüzden Muhabbet Kart kontör kartları
Türkiye'nin her yerinde kolayca bulunabiliyor.
20.000'i aşkın satış noktasında, iletişiminiz hiç kopmasın,
söyleyecekleriniz içinizde kalmasın diye çalışıyoruz.
Atel
Muhabbet Hat
Muhabbet Kart

"Köy"

Köyümüze geri dönelim

Bir M. Night Shyamalan filmi... Çoğumuza yeterli tüyo verebilecek, son derece açıklayıcı bir tanıtım cümlesi. Üçüncü uzun metraj filmi "Altıncı His" ile büyük bir çıkış yapmış olan yönetmenin isminin, başlı başına bir markaya dönüştüğünü ve belirli beklentilere yol açtığını söylemek yanlış olmaz. Bu beklentilerin başındaysa "sürpriz bir final" gelmekte. Seyirci "bir Shyamalan filmi" izlemek üzere koltuğa kurulduğunda, ister istemez finalde karşısına çıkacak bir sürprize ve bunun ışığında tüm filmi yeniden gözden geçirmeye de kendisini hazırlıyor. Shyamalan'ın yeni filmi "Köy" (The Village) de bu bağlamda seyirciye tatmin edici bir malzeme sunuyor. Evet, yine bizleri bekleyen bir "sürpriz" var. Ancak finalde mi, yoksa daha erken bir nokta da mı seyirciye sunuluyor, yoksa birden fazla mı sürpriz var, hatta söz konusu olan gerçekten bir sürpriz mi? Tüm bu soruların cevaplarını filmi izleyince alacaksınız.

Ancak tüm bu "sürpriz final" beklentisi bir yana, Shyamalan'ın film çekerken çok başka dertleri var. Israrla gerilim/korku tarzı filmler çekmesi bunların başında geliyor. Yönetmenin sinemasına aşina olan seyircinin gayet iyi bildiği gibi, Shyamalan bu türde cirit atarken daha ziyade bilinçaltına itilmiş korkularla uğraşıyor (hemen hatırlatalım, doktor bir ailenin oğlu olan Shyamalan'ın eşi de bir çocuk psikiyatristi ve "Altıncı His"in senaryosuna katkısı yönetmenin kendisi tarafından da dile getiriliyor). "Köy"de de aynı durum söz konusu. Ancak Shyamalan bu sefer bir karakterin değil, bir insan grubunun psikolojisiyle ilgileniyor ve açık şekilde meselesini daha toplumsal bir düzeye yayıyor.

Film 19. yüzyılın sonlarından kalmış, Pensilvanya'daki küçük bir Amerikan kasabasında açılıyor. Kasaba ahalisinin pek huzurlu olduğu söylenemez, zira onların hayatına bir cenaze töreniyle giriyoruz. Ölen, kasabanın ihtiyar heyetinden August Nicholson'ın (Brendan Gleeson) çocuğu. Çok geçmeden farkına varıyoruz ki, filmimizin mekanı olan kasaba ormanın hemen kıyısında. Küçük çocuğun ölme sebebiyse hastalığını iyileştirecek ilaç için büyük şehirlere yapılması gereken yolculuğun gerçekleşmemesi. Kasaba halkının ormana girmesi kesinlikle yasak, çünkü ormanda yaşayan yaratıklardan ciddi şekilde korkuyorlar. "Hakkında konuşmadıklarımız", diye andıkları bu canlılar, insanların hayatı için büyük bir tehlike. Aynı zamanda yıllar önce kasaba halkı ve "hakkında konuşmadıkları" arasında gerçekleşmiş bir anlaşma söz konusu. Eğer insanlar ormana girmezlerse, yaratıklar da onların hayatına müdahale etmeyecek ve kimseyi öldürmeyecekler. Fakat filmin başladığı noktada bu anlaşmanın da bozulmuş olduğunu görüyoruz. İnsanlar ka-

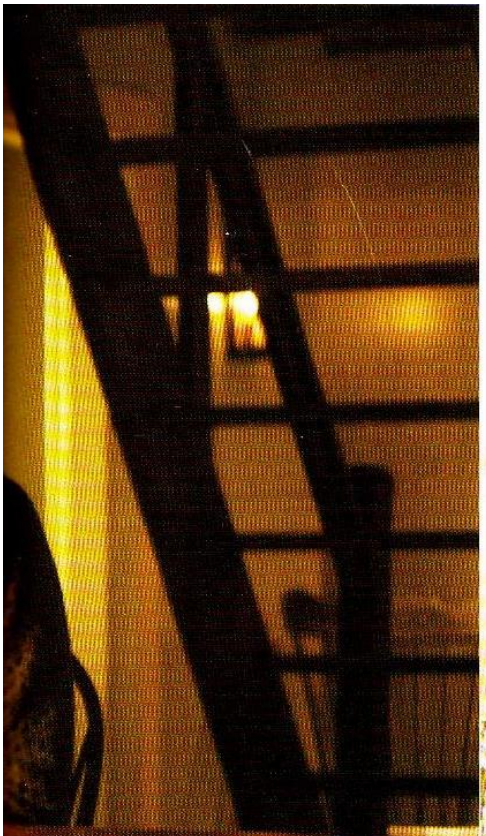

Bryce Dallas Howard filmde görme özürlü Ivy'yi canlandırıyor.

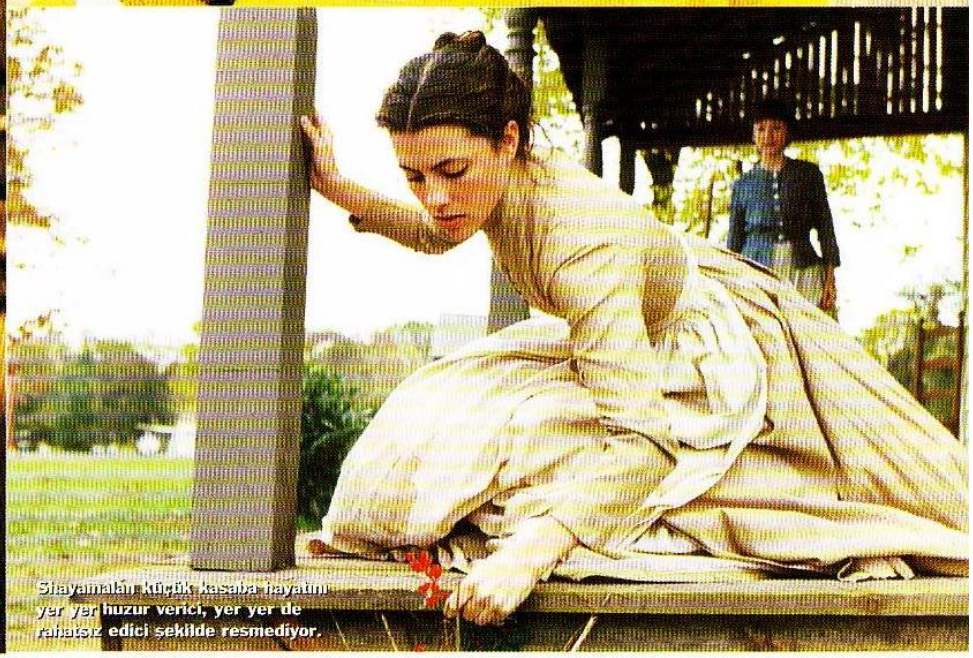

Shyamalan küçük kasaba hayatını yer yer huzur verici, yer yer de rahatsız edici şekilde resmediyor.

Gerek özenli yönetimi, gerekse anlattığı sürpriz finalli korku/gerilim hikayeleriyle hem seyirci, hem de eleştirmenlerin gözdeleri arasına girmiş M. Night Shyamalan'ın yeni marifeti bu ay izleyeceğimiz en önemli filmlerden birisi. Farklı şekillerde okunabilecek ve kaçınılmaz şekilde tartışmalara neden olacak "THE VILLAGE / KÖY"ü bizce kaçırmamanızda yarar var.

ENGİN ERTAN

sabanın çeşitli yerlerinde yaratıkların marifeti gibi gözüken suçlarla, çeşitli hayvanların cesetleriyle karşılaşıyorlar. Yine kasabanın ihtiyar heyetinden Alice Hunt'ın (Sigourney Weaver) sessiz ama cesur oğlu Lucius (Joaquin Phoenix) ise ormana girmek ve şehirden ilaç almak için gönüllü oluyor. Diğer yandan Lucius ile ihtiyar heyetinin bir diğer üyesi, Edward Walker'ın (William Hurt) kızı Ivy (Bryce Dallas Howard) arasında duygusal bir ilişki başlıyor.

Peş peşe çektiği üç filmle ciddi bir gişe başarısı elde eden Shyamalan'ın ismi, seyirciler için olduğu kadar prodüktörler için de cazip. Dolayısıyla yönetmenin imza attığı işlere yatırım yapmak da gayet akıllıca bir tercih. Üstelik Shyamalan 70 milyonun üzerinde bir maliyete sahip olan "Ölümsüz" ve "İşaretler"den sonra, yeni filmi "Köy"ü görece daha ekonomik şekilde, 60 milyon dolarlık bir bütçeyle kotarmış durumda. Ancak açıkça söylemek gerekiyor ki, "Köy" yönetmenin önceki filmlerine oranla daha riskli bir proje.

Film için seferber olmuş teknik ekip yine seyircinin beklentilerini epey yukarıya çekiyor. "Altıncı His" ve "İşaretler"de Tak Fujimoto ile, "Ölümsüz"deyse Eduardo Serra ile çalışmış olan Shyamalan, bu sefer yine deneyimli ve usta bir görüntü yönetmenini göreve çağırmış. Özellikle Coen kardeşlerin filmlerinden tanıdığımız Roger Deakins, bu filmde de birinci sınıf bir iş çıkartmış durumda. Shyamalan'ın ağır temposuna ve özenli mizansenine büyük bir katkıda bulunuyor. İç mekanları, dar alanları (tıpkı "İşaretler"de olduğu gibi, bu filmde de evin kilerinde geçen bir sahne göreceksiniz) ve karanlığı kullanmayı seven Shyamalan'ın taleplerine uygun şekilde, Deakins de kamerayı yer yer oldukça az veya yavaş şekilde hareket ettirmiş. Kısıtlı bir ışıklandırma ile yakaldığı görüntüler ise gerçekten takdire şayan. Daha önce yönetmenle "İşaretler"de de çalışmış olan Ann Roth'un kostüm tasarımlarıysa çok önemli, zira bir dönem filmi izlemekteyiz. Filmin prodüksiyon tasarımı Tom Foden'a, sanat yönetimiyse Michael Manson ve Chris Shriver'a (Foden ve Manson daha önce "The Cell", "One Hour Photo" ve "Matchstick Men"de de beraber çalışmışlar) ait. Pensilvanya'da, önceki yüzyıldan kalma eski kasaba hayatının yeniden canlandırılmasındaki başarıda bu ekibin katkısı da büyük. Elbette "Altıncı His"ten bu yana yönetmenin tüm filmlerinde müziklerden sorumlu olan ve hem filmin atmosferine, hem de anlatımına etki eden James Newton Howard'ın müziğini de unutmamak gerek.

Filmin oyuncu kadrosunuysa ayrıca ele almak gerekiyor. Shyamalan bu sefer önceki filmlerine oranla daha fazla sayıda karakter yaratmış durumda ve bunların hemen hepsi ünlü oyuncular tarafından canlandırılıyorlar. William ⇨

"Köy"

Bryce Dallas Howard ve Joaquin Phoenix'in karakterleri arasındaki aşk ilişkisi bir noktadan sonra filmin hikayesi için belirleyici hale geliyor.

Shyamalan, biraraya geldiklerinde bir uyuma ulaşan sahnelerin, bir dans gösterisinde bütündeki koreografiyi sağlayacak adımların benzeri olduklarını söylüyor. Yönetmen buradan yola çıkarak filmi kırk dans adımına bölmüş.

Hurt, Sigourney Weaver ve Brendan Gleeson gibi deneyimli oyuncular bir yana, genç kuşaktan da dikkat çekici isimler kadroya dahil olmuş durumdalar. Geçtiğimiz yıl "Piyanist" ile Oscar kazanmış olan Adrien Brody köyün delisini canlandırırken, Joaquin Phoenix ve yakında ismini daha sık duyacağımız (özellikle de Lars von Trier'in "Manderlay"inden sonra) Bryce Dallas Howard da filmin ana karakterleri olarak karşımıza çıkıyorlar. Ayrıca "Hedwig ve Kızgın Çıkıntısı", "Bully", "Murder by Numbers" ve son olarak "The Dreamers"da izlediğimiz Michael Pitt de filmdeki yardımcı oyunculardan birisi.

Söylenene göre, önceki filmlerinin başarısı ardından Shyamalan ile çalışmak Hollywood'daki pek çok ünlü oyuncu için bir hedef haline gelmiş. Senaryoları okumadan projelere evet dediklerine dair söylentiler var ama yönetmen bunun aksini iddia ediyor. Hatta yine filmle ilgili söylentilere kulak verirsek, Sigourney Weaver "Köy"ün senaryosunu okuduktan sonra iki hafta boyunca aralıksız olarak kabus görmüş. Ancak yönetmenin filme hazırlık aşamasında oyuncularını zorlamış olduğu bir gerçek. Oyuncular filmde izlediğimiz gibi bir kasabada, o dönemin koşullarında yaşayarak rollerine hazırlanmışlar. Verdiği bir röportajda söylediklerine bakarsak, Adrien Brody ateş yakmak, çamaşır yıkamak, yemek pişirmek ve benzeri konularda ekibin en zayıf halkasıymış; "Hiçbir şeyi doğru dürüst beceremeyen tek kişi bendim. Diğerleri sepet örmeyi veya eski dansları öğrenirken, ben mutfağa sızıp ekmek çalmakla meşguldüm", diyor.

"Elizabethtown"da kendisine önerilen rolü kabul ettikten sonra filmle ilişkisi kesilen Kirsten Dunst'ın yerini alan Bryce Dallas Howard ise filme çok şey katıyor. Yönetmen genç oyuncuyu tiyatro sahnesinde izledikten sonra, deneme yapmaya gerek duymadan Ivy rolünü Howard'a vermiş. Yirmiüç yaşındaki aktris ise hem filmin senaryosundan, hem de Shyamalan'ın çalışma tarzından çok etkilenmiş. Howard görme özürlüler için kurulmuş bir organizasyona başvurmuş ve orada kendisi için hazırlanan özel bir program yardımıyla rolüne çalışmış.

Oscarlı Adrien Brody filmde köyün delisini canlandırıyor.

Howard'ın filmle ilgili röportajlarda değindiği önemli bir nokta ise şu; genç aktris, Shyamalan'ın filmi kırk dans adımına böldüğünü söylüyor. Yönetmenin konuyla ilgili söyledikleriyse bu tabiri daha anlaşılır kılıyor. Shyamalan bunun sadece sembolik bir anlam taşıdığını, filmle bir koreografi yakalamaya çalıştığını dile getiriyor. Birbirine bağlanan ve biraraya geldiklerinde bir uyuma ulaşan sahnelerin, bir dans gösterisinde bütündeki koreografiyi sağlayacak adımların benzeri olduklarını söylüyor. Bu açıklama ışığında filme baktığımızda, gerçekten de ağır temposuna rağmen "Köy"ün inanıl-

"Korku sadece bir araç"

Yönetmenin bir önceki filmi "İşaretler" farklı şekillerde okunmuş ve çeşitli tartışmalara yol açmıştı. "Köy" de benzer şekilde eleştirmen ve seyircileri ikiye böleceğe benziyor. Bu durumda M. NIGHT SHYAMALAN'ın kendisine kulak vermekte fayda var.

"Bu filmde aşkın ve güven duygusunun doğaüstü gücünden ve onun yapabileceği şeylerden bahsetmeye çalıştım."

"Köy"de Joaquin Phoenix, Adrien Brody, Sigourney Weaver, William Hurt ve Brendan Gleeson gibi oyuncularla çalıştınız. Az sayıda kesme yapmanızın sebebi, bu profesyonellere kesintisiz bir performans sağlamak mı?

"Altıncı His"ten önceki filmim "Wide Awake"te ilk defa bu prensiple çalıştım. Günümüzde filmler kurgu odasında gerçekleşen ciddi bir montaj çalışması sonrasında ortaya çıkıyorlar ve bu durum sonucunda yönetmenlik sadece işçilik gibi gözüküyor. Ben ise farklı bir yerden yola çıkıyorum ve anın sağladığı büyüyü yakalamaya çalışıyorum. Eğer iki karakterin konuştuğu bir sahnede sürekli kesme yaparsanız, doğal olarak settekinden farklı bir gerçeklik yaratmış olursunuz. Bunun sonucundaysa seyirci genellikle tatsız bir farkındalık yaşar, çünkü anın büyüsü kaybolmuştur. Bu nedenle çoğunlukla tiyatro deneyimi olan oyuncularla çalışmayı tercih ediyor ve mümkün olduğunca kesintisiz sekanslar yönetmeye gayret ediyorum.

Yeni filminiz "Köy"de de "İşaretler"dekine benzer korkulara eğilmissiniz. Bir grup insan kendilerine yaklaşan ve bilinmeyen bazı yaratıklardan korkuyorlar.

Filmlerimi bu bakış açısıyla ele almıyorum. Benim için "İşaretler" bir ailenin kendisini toparlaması ve nihayet herkesin diğeri hakkındaki fikrini dile getirebilmesi üzerine bir film. "Köy" ise hepimiz için önemli olan bir anlama biçimi üzerine. Bu filmde aşkın ve güven duygusunun doğaüstü gücünden ve onun yapabileceği şeylerden bahsetmeye çalıştım. Şu ana kadar tek bir korku filmi bile çektiğimi düşünmüyorum.

Bu durumda filmlerinizi siz nasıl tanımlıyorsunuz?

Sinema salonunu terk ettikten sonra da seyircinin kafasını kurcalamaya devam edecek sekilde sona eren dramatik hikayeler. Korku sadece seyircinin ilgisini hikayeye yönlendirecek, onu öykü akısının içine çekecek bir araç.

"Köy"de temel ihtiyaçları ve emniyeti sağlamaya yönelik, yönünü kaybetmiş bir arayıstan bahsediyorsunuz. Bu 11 Eylül'den sonra özellikle seçtiğiniz politik bir tema mıydı?

Bizler de sette bu konu üzerine çokça konuştuk. Elbette öyle. Bu filmdeki metaforlar üzerine çok sey söyleyebilirim ama hikayenin büyük kısmını açık etmis olurum. Dolayısıyla sadece su kadarını söyleyeyim, Bush'tan da en az teröristlerden olduğu kadar bıktım. Her iki taraftan da kimseye inanmıyorum.

Bu görüsünüzün sizin hayatınızda ne gibi etkileri var?

Philadelphia'da, "Köy"dekine çok benzer, tarihi bir bölgede yasıyorum. Burada sessiz ve sakin sekilde çalışmaya uğrasıyorum. Çocuklarımın düzenli bir hayat sürmeleri lazım. Elbette isim gündelik hayatımıza ister istemez bir kargasa getiriyor, çok sık seyahat etmem gerekiyor ve sıradan olması için özen gösterdiğimiz hayatımızın bir kısmını bu durum nedeniyle feda ediyoruz. Ne yazık ki isimi bırakmam da mümkün değil, bu özümün bir kısmını yitirmem demek olurdu. Yani önemli olan doğru dengeyi sağlamak. Çekim yapılacak mekanları mümkün olduğunca yaşadığım yerin yakınında seçmeye ve uzun röportaj turlarına çıkmamaya gayret ediyorum.

Çocuklarınızı korumak için ne kadar ileri gidebilirsiniz?

Durumların gerektirdiği kadar... Bu bakımdan benim için bir sınır yok. Farz edelim yıllardır yaşadığım ülkede birdenbire dini nedenli bir savas çıktı. İlk bomba düser düsmez, tasımı tarağımı toplar ve ülkeyi terk ederim. Kendi inançları veya "kutsal ülkeleri" için hem kendilerinin, hem de vatandaslarının hayatını riske atan insanlar için sadece deli diyebilirim. Hatta "Köy"de yarattığım karakterlerden bile daha deliler. Olabilecek her seyi haklı çıkartmak için de seytani bir din uydurabilirsiniz. Biri diğerini inancı nedeniyle öldürür, öldürülenin yakını intikam pesine düser ve bu sonsuza kadar devam eder. Bazı insanlar inançlarını kendi ailelerinin üzerinde tutuyorlar. İnanılacak gibi değil.

www.cinema.de **adresinde yayımlanmış, Johannes Bonke'nin yaptığı röportajdan kısaltılarak çevrilmistir.**

gündem

"Köy"

Kasaba halkı ormandaki yaratıklardan korunmak için yer yer kurbanlara başvuruyor.

maz bir akıcılığa sahip olduğunu bir kez daha teslim etmemiz gerekiyor.

Tüm bunlar bir yana, yazıda daha önce de andığımız üzere "Köy" riskli bir proje. Bunun nedenleri arasında filmin atmosferi başı çekiyor. Robin Hardy'nin yönettiği 1973 yapımı "The Wicker Man"i anımsatan -ki, iki film arasında tematik bir ortaklık da bulabiliriz- , garip ve tekinsiz bir hali var "Köy"ün. Genelindeki sakinlik bu tekinsizliğe büyük bir katkı sağlıyor ve film gitgide daha ürkünç bir hal alıyor. Belki bu kendine has atmosferin de etkisiyle, "Köy"ün şu ana kadar gösterime girdiği ülkelerde seyirci ve eleştirmenlerle arası genelde pek iyi gitmedi. Film ABD'de yüz milyon doların üzerinde bir hasılata ulaşsa bile gişede beklenenin altında bir başarı sergilemiş oldu. Seyirci ve eleştirmenler ise filmin anlatımının zayıf, sürpriz finalin ise bir hayalkırıklığı olduğundan dem vurdular. Örneğin Guardian yazarı Peter Bradshaw yazdığı eleştirinin girişinde "Kötü rengi giyme, çünkü onları kızdırıyor! Ormana girme, çünkü orada yaşıyorlar! Sürpriz sonu açık etme, çünkü tam anlamıyla saçmalık", diyerek filmle dalga geçti. Yönetmenin daha önceki filmlerini beğenmiş Roger Ebert ise "Köy"ü büyük bir hata, finaldeki malum sürpriziyse gülünç olarak nitelendirdi. Ancak Shyamalan'ın atmosfer yaratma konusundaki maharetine ve filmin atmosferden aldığı destekle ulaştığı etkileyiciliğe dikkat çeken ve film hakkında olumlu eleştiriler yazanlar da oldu, her ne kadar azınlıkta kalsalar da...

Bize sorarsanız "Köy", Shyamalan'ın önceki üç filmi sonrasında bir kez daha bilinçaltına itilen korkular üzerine gittiği bir film. Ancak bu sefer yönetmen korkuların yüzeye çıkmasıyla değil, yüzeyde tutulmasıyla ilgileniyor. Başka bir deyişle, toplumsal korkular yaratmanın, insanların bastırılmış korkularının dışarıdan etkilerle beslenmesinin ve toplumsal bir histeri halinin altını çiziyor. Kendini tecrit etmiş kasaba halkının yaşantısını izlerken, örneğin Michael Moore'un "Bowling for Columbine"da söylediklerini akılda tutmak son derece faydalı olabilir. Diğer yandan "İşaretler"de de yabancı korkusunu kullanmış olan yönetmenin, bu filmde de karakterlerin kendi yaşam alanının dışına ittiği korkularla (ormanda yaşayan ve oradan insanların hayatına müdahale eden yaratıklar, gözetleme kulesinin kapağını zorlayan el ve en nihayetinde kendini eve hapseden insanlar) ilgilenmesi de dikkat çekici. Daha fazla irdelemek filmin sürprizlerini açığa çıkartacağı için bu noktada durmak ve izledikten sonra kendi kararınızı vermenizi önermek en doğrusu. İster son derece yetenekli bir yönetmenin son derece tatmin edici yeni filmini izlemek için, isterseniz farklı tartışmalara neden olacak bir filmle ilgili kendi tarafınızı belirlemek için olsun, "Köy"ü kaçırmamanızda fayda var. ■

Film bir cenaze töreniyle açılıyor.

Erkeğin Ağırlık Merkezi Esquire'da bu ay;

Gisele Bündchen
Herkesin vücudu kutsaldır ama bu sanki biraz daha kutsal

Madonna'nın adı artık Esther.
Süperstarlar arası yeni trend; Kabbalah öğretisi

Erotik festivaller
Dünya üzerinde yapılan erotik festivallerin Top 10'u...

Nilay Dorsa
Kitabını okumadan önce kendisini görün

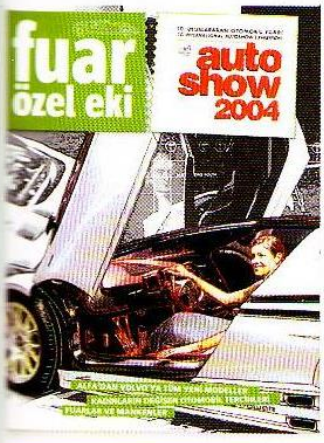

Özel Ek
auto
show
2004

Kasım sayısı bayilerde

MERKEZ DERGİ GRUBU

İstanbul'un orta yeri masal

Pamuk Prenses'i Azra Akın, cüceyi Hilal Arslan oynuyor.

İlk filmi "9"la sinemamızın umut vaat eden yazar yönetmenlerinden biri olarak dikkat çeken Ümit Ünal'ın dört yönetmenle birlikte çektiği ikinci filmi "ANLAT İSTANBUL" bu ay gösterimde. Her biri farklı bir yönetmen tarafından çekilen beş hikayenin iç içe geçtiği değişik anlatım biçimiyle de ilgi çekecek filmde, günümüz İstanbul'unda yaşayan ya da buradan geçen sıradan insanlar, çocukluğumuzun masal kahramanlarına dönüşüyor. SENEM ERDİNE

Bir sanatçı, farkında olsun ya da olmasın, hayatta kafasını meşgul eden şey her neyse onunla uğraşıyor sürekli aslında. Sanat yapmak bir tür intikam çünkü. İnsanın canı yanıyor bir yerde ama bu geçip gitmiyor, hayatla uyumunuzu bozan, sürekli bir rahatsızlığa dönüşüyor. Konuşarak anlatamadığınız veya kalabalık içinde dile getiremediğiniz şeyler oluyor. Sanat orada çok işe yarıyor. Benim beğenilen işlerim, hep bir derdi olan ve o dertle uğraşan işlerdi." İkinci filmi "Anlat İstanbul"u konuşmak üzere biraraya geldiğimiz Ümit Ünal böyle söylüyor. Güzel Sanatlar Fakültesi'nin Sinema-TV bölümünden yeni mezun olmuş, henüz ne sinema ne de senaryo tekniğinden haberi olmayan bir genç olarak, kaleme sarılıp ilk senaryosunu yazdığı günlerden bu yana yazmak ya da film çekmek işte böyle bir ihtiyaçtan doğuyor onun için. 1986 yılında Halit Refiğ tarafından filme çekilen ilk senaryosu "Teyzem"de olduğu gibi sonraki işlerinin birçoğunda da böyle bir enerjiyle, kafasını kurcalayan belli temalar etrafında gelişen, kendi deyimiyle "başı sonu belli, geleneksel tarzda hikayeler" anlatmaya çalışıyor. "Belki de yazarlıktan geldiğim için sinemada hikaye anlatımına çok önem veriyorum" diyor. "Anlatacağım şeyleri hikayeler aracılığıyla anlatmayı seviyorum."

"Teyzem"in ardından "Hayallerim Aşkım ve Sen" (Atıf Yılmaz), "Milyarder" (Kartal Tibet), "Arkadaşım Şeytan" (Atıf Yılmaz), "Piano Piano Bacaksız" (Tunç Başaran), "Amerikalı" (Şerif Gören) ve "Yaz Yağmuru" (Tomris Giritlioğlu) filmlerinin senaryolarını yazan yönetmen, ilk filmi "9"u 2002'de çekti. Bir cinayet soruşturması sebebiyle polise ifade veren aynı mahalleden altı kişinin sorgu odasında yaşadıklarından yola çıkarak İstanbul'un sıradan bir mahallesinin hikayesini anlatan film, insanlar arasındaki güç ve iktidar ilişkileri üzerine düşündüren, gayet kişisel bir ilk filmdi. Mutlaka anlatmak istediği bir hikayeyi kendi imkanlarını kullanarak, kısıtlı bir bütçeyle hayata geçiren yönetmen, bu filmle çok iyi tepkiler almıştı. "9", 21. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nin Ulusal Yarışma Bölümü'nde En İyi Film seçildi ve başrol oyuncularından birisi olan Serra Yılmaz'a da En İyi Kadın Oyuncu ödülünü kazandırdı. Başarılı senaryolarının ardından, ilk filmiyle umut vaat eden yazar yönetmenlerinden biri olarak dikkat çeken Ümit Ünal'ın bir sonraki film projesi merakla beklenir oldu. Çok geçmeden başrolünde Serra Yılmaz'ın oynayacağı "Sultan Mutfakta" adlı bir film üzerine çalıştığını duyduk. Bir sene sonra bu projeyi ertelediğini ve Müjde Ar'la birlikte "Yalancı Dünya" adlı yeni bir film üzerinde çalıştığını öğrendik. Ancak yönetmen, ilk filminden iki yıl kadar sonra, daha önce hiç sözünü etmediği bambaşka bir filmle çıktı karşımıza: "Anlat İstanbul". Çekimlerine geçtiğimiz Temmuz ayında başlanan ve bu ay sonunda gösterime girecek olan film, Ümit Ünal'ın en eski projelerinden biri aslında. 1997'de yazdığı bu senaryoyu, aradan geçen yıllar içinde birçok yapımcıya götürmüş, birçok yönetmen arka-

daşına okutmuş ve defalarca yeniden yazmış yönetmen. O zamanki adı "İstanbul Masalları"ymış. İlk filmi "9"dan da önce, 2000 yılında bu senaryoyu hayata geçirmek üzere bir yapımcıyla anlaşmış; ancak ekonomik krizlerin ardı arkası kesilmeyince "İstanbul Masalları"nın çekimi belirsiz bir tarihe ertelenmiş ve Ümit Ünal, onun yerine, daha kolay hayata geçirilebileceği bir proje olan "9"u çekmiş. "97'den beri yedi senedir ortalarda olan bir senaryo bu" diyor. "Bazı yerleri hiç değişmeden çekildi ama içinde çok insanın fikri olan, üzerinde çok çalışılmış bir senaryo aslında. Önceki yapımcıların, Akdeniz Film Enstitüsü'nün Yunanistan'da düzenlediği senaryo seminerlerine katıldığımda birlikte çalıştığım Alman ve Amerikalı iki hocanın, filmi birlikte çektiğimiz yönetmenlerin ve oyuncuların hepsi senaryoya bir şeyler kattı."

Filmin bütün yönetmenleri bir arada; soldan başlayarak, Selim Demirdelen, Ömür Atay, Yücel Yolcu, Ümit Ünal ve Kudret Sabancı.

Bir film beş yönetmen

Film, aynı gece içinde İstanbul'da geçen ve bir şekilde birbirine bağlanan beş hikayeden oluşuyor. Hikayelerin kahramanları, İstanbul'da yaşayan ya da bir şekilde yolu bu şehre düşen sıradan insanlar, ama hepsi birer masal kahramanına dönüşüyor filmde. Her hikayede, Batı'nın ünlü masallarından birisi, yüzyıllardır doğuyla Batı'nın buluştuğu o ince çizgi üzerinde duran İstanbul şehrinin sıradan insanlarından birisinin yaşamında hayat buluyor. Bazen bir arka sokakta, bazen Boğaziçi'ndeki köhnemiş bir yalıda, bazen de şehrin simge mekanlarından birisinde, örneğin Haydarpaşa Garı'nda ya da Beyoğlu'nda yeniden canlanan bu beş masal, zaman zaman birbiriyle kesişiyor, birbirini etkiliyor ve sonunda hepsi birbirine bağlanıyor. Filmin yazarı Ümit Ünal, böylece bize "Doğu ve Batı diye bir ayrım olmadığını, insanın gerçek masalının dünyanın her yerinde aynı olduğunu" anlatmak istediğini söylüyor. Masalların hepsini, Batı edebiyatından ve dünyanın her yerinde, herkes tarafından çok iyi bilinen masallar arasından seçmesinin sebebi de bu. Yıllar önce, iki küçük kızına masal okurken aklına gelmiş bu fikir. "Bunlar dünyanın her yerinde anlaşılan masallar" diyor. "İçlerindeki esprileri dünyada anlamayacak kimse yok neredeyse. Yüzlerce uyarlaması olan masallar. Ben de bunlardan günümüz İstanbul'una bir uyarlama yapsam nasıl olur diye düşündüm. Çıkış noktam buydu." Filme konu olan beş masal var; Fareli Köyün Kavalcısı, Kırmızı Başlıklı Kız, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Uyuyan Güzel ve Külkedisi. Bu masallardan uyarlanan her hikaye farklı bir yönetmen tarafından çekildi biliyorsunuz. Türk sinemasında beş yönetmenle çekilen ilk film olan "Anlat İstanbul"un en ilgi çekici taraflarından biri de bu. Aslında Ümit Ünal'ın niyeti filmi tek başına çekmekmiş. Beş yönetmen fikri, projeyi birlikte gerçekleştirmeyi teklif eden yönetmen bir arkadaşına ait. Başlangıçta pek sıcak bakmadığı bu fikir sonra sonra ilgisini çekmeye başlamış. Yapımcı Erol Avcı'dan projeye destek sözünü aldıktan sonra da yönetmen kadrosunu biraraya getirip projeyi hayata geçirmek üzere kolları sıvamış. "Film son derece geleneksel bir hikaye anlatımına dayanıyor" diyor. "O yüzden iyi hikaye anlatabilen yönetmenler seçmeye gayret ettim."

"Anlat İstanbul", projeye katılan yönetmenlerden çoğunun ilk uzun metraj çalışması, ama hepsini, kısa filmleriyle, dizi ya da reklam filmi çalışmalarıyla bir yerlerden tanıyoruz. Hepsi de günün birinde uzun metraj bir filmle sinema seyircisinin karşısına çıkmayı düşünüyormuş zaten ama Ümit Ünal'ın projesi hepsini baştan çıkarmış. "Anlat İstanbul'u konuşmak üzere yönetmenlerle biraraya geldiğimiz gün, yönetmenliğini yaptığı "Aliye" dizisinin çekimleri nedeniyle aramızda bulunamayan Kudret

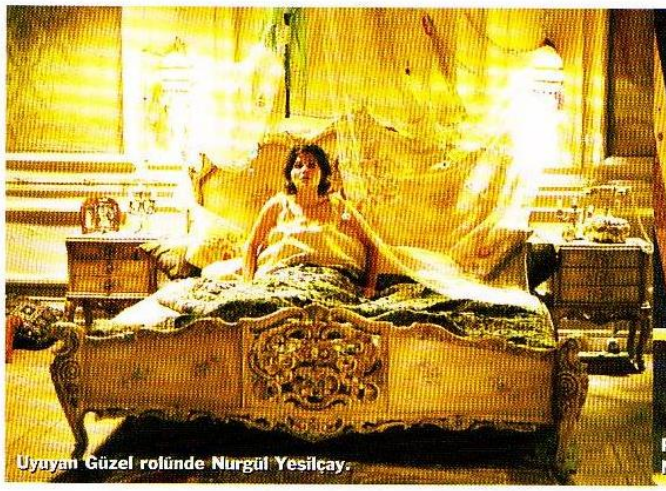
Uyuyan Güzel rolünde Nurgül Yeşilçay.

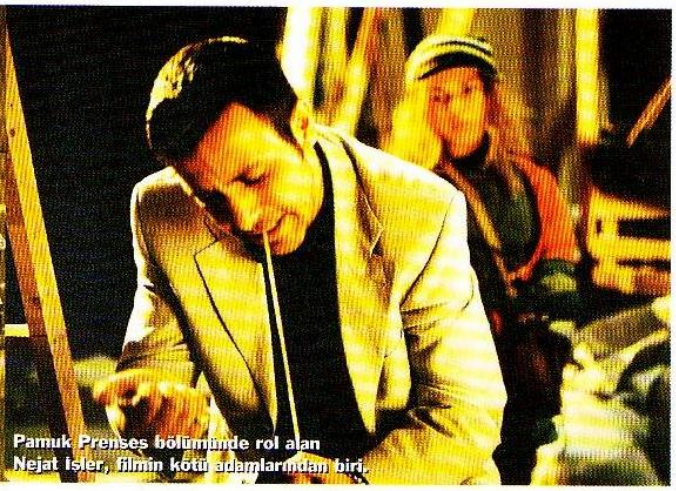
Pamuk Prenses bölümünde rol alan Nejat Işler, filmin kötü adamlarından biri.

Altan Erkekli ve Erkan Can, Ümit Ünal'ın çektiği Fareli Köyün Kavalcısı'nda.

Külkedisi bölümünde rol alan Güven Kıraç, yaşlı bir travestiyi oynuyor.

"Kesinlikle ilginç ve sıradışı bir film. Bildiğiniz filmlere benzemiyor. Aynı zamanda çok Türk ve İstanbullu. Kimi hikayeler aksiyon kimileri komedi ağırlıklı ama filmin bütününe yayılan ortak bir his var." Ümit Ünal

Sabancı, Pamuk Prenses bölümünü yönetmiş filmde. Sinema seyircisinin, 1998'de çektiği ilk filmi "Laleli'de Bir Azize"yle hatırlayacağı yönetmenin çektiği bölümde Pamuk Prenses, bir mafya babasının kızı olarak çıkacak karşımıza, kötü kalpli Kraliçe ise mafya babasının metresi. Kötü kalpli Kraliçe, teşkilatı ele geçirmiş, babayı öldürmüş ve kızının peşine düşmüştür. Dünya güzeli Azra Akın tarafından canlandırılan Pamuk Prenses, ormana dönüşen İstanbul'da Kraliçe'nin peşine taktığı avcılardan kaçmaya çalışırken, Beyoğlu'nda bir cüceyle karşılaşır.

Kırmızı Başlıklı Kız bölümünün yönetmeni Ömür Atay'ı, yönetmenliğini yaptığı "Ruhsar", "Aşk Meydan Savaşı" ve "Bir İstanbul Masalı" gibi dizilerden tanıyoruz. "Gözlerinden Geçtim" (1994) ve "Necropolis" (1997) adlı iki de kısa film çalışması olan yönetmen, "Beş yönetmen fikri çok cazip geldi bana" diyor. "Üstelik senaryo çok iyi yazılmıştı. Ümit, beş yönetmenin çekecek olmasından doğan bütün riskler üzerinde çalışmış, matematiği ve kurgusuyla mükemmel bir senaryo çıkarmıştı ortaya. Bu kadar karmaşık gibi gözüken bir filmin içinde durmak, beraber bir şey yapmak çok farklı bir deneyim oldu. Çok keyif aldım." Onun yönettiği bölümde Kırmızı Başlıklı Kız, Almanya'da doğup büyümüş bir genç kız. Bir adama aşık oluyor, onun peşinden İstanbul'a geliyor. Bir tür mafya kuryesi olan bu adam yüzünden başı belaya giriyor ve İstanbul'da kaldığı süreyi cezaevinde geçiriyor.

Külkedisi'nin yönetmeni Selim Demirdelen, bugüne kadar sayısız reklam filmine ve reklam müziğine imza atmış bir yönetmen. Bu, ilk uzun metraj filmi ama 1994'te İFSAK kısa film yarışmasında ödül kazanmış "Hasret" ve Çevre" adlı iki kısa filmi var. "Herkes için çok özeldi bu proje" diyor. "Benim de artık sinema yapmam lazım dediğim ve bir proje üzerinde çalıştığım bir dönemdi ama hazırlığı çok uzun sürecek bir işti. Tam o sıralarda bir telefon geldi. Uzun metraj çekiyoruz, sen de gelsene, dediler. Başka bir şey isteseymişim olacakmış. Çok iyi anlaştık, bunu da büyük bir şans olarak görüyorum. Ümit hepimize çok destek oldu, bizi çok rahat ettirdi. Yönetmen olarak bir filmin üzerinde ne kadar konuşabileceğiniz, bir senaristin kişiliğiyle alakalı biraz da. Daha katı bir senarist olabilirdi, tek kelimesine dokundurmayabilirdi ama biz tam tersini yaptık, masaya yatırdık, herkes fikrini söyledi, haklı olduğumuz yerlerde destek verdi." Onun yönettiği bölümde Külkedisi, bir fahişe; üvey ablaları da öyle. İyilik perisi yaşlı bir travesti. Prens ise bir ayakkabı tezgahtarı. Şato, Haydarpaşa Garı. 12'yi vuran saat Haydarpaşa Garı'nın saati ve prensesin ayakkabısını unuttuğu merdivenler de tabii ki Gar'ın merdivenleri.

Uyuyan Güzel bölümünün yönetmeni Yücel Yolcu da deneyimli bir reklam filmi yönetmeni. 2000'de eski Türk filmlerinin güncel versiyonlarını çekmek üzere organize edilen bir Sinan Çetin projesi kapsamında çektiği "Bomba Gibi Kız" adlı bir televizyon filmi var ayrıca. Ekibe en son o katılmış. Dolayısıyla masallar arasında seçim yapma şansı olmamış. "Ben bu bölümü seçmezdim aslında" diyor. "Çünkü ilk bakışta benim tarzıma yakın bir hikaye değildi ama bir taraftan da çok cazipti. Bir yönetmen olarak kendini geliştirmenin yolu, yapmadığın şeyleri denemekten geçiyor çünkü. Ben

Külkedisi masalının kahramanlarından biri olan Şevket Çoruh bir pezevengi oynuyor.

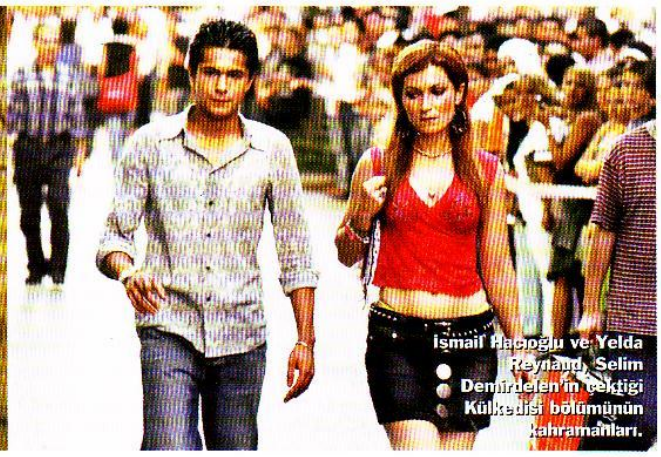

İsmail Hacıoğlu ve Yelda Reynaud, Selim Demirdelen'in çektiği Külkedisi bölümünün kahramanları.

Özgü Namal, Fareli Köyün Kavalcısı bölümünün oyuncularından biri.

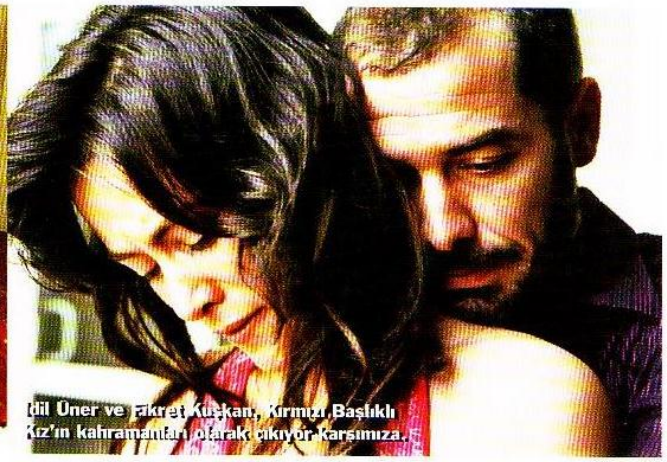
Idil Üner ve Fikret Kuşkan, Kırmızı Başlıklı Kız'ın kahramanları olarak çıkıyor karşımıza.

aksiyona yakın hissediyorum kendimi ama bu tek mekanda geçen bir hikayeydi, onun için iyi bir sınav oldu benim için." Sinemanın toplumsal bir işlevi olduğuna inanıyor ve her yönetmenin söyleyecek bir sözü olması gerektiğini düşünüyor. Yakında kendi projesini hayata geçirmek istiyor ama burada değil. "Almancı olduğum için Türkiye'de söyleyeceğim çok cümle yoktur benim" diyor. "Beni yansıtacak filmi Almanya'da çekmek istiyorum." Filmin, Yücel Yolcu'nun çektiği bölümünde Uyuyan Güzel, İstanbul'un köhne yalılarından birinde yaşayan ruh sağlığı bozuk bir kadın. Prens'se, İstanbul'a yeni gelmiş, iş arayan bir Kürt çocuğu. Bütün umutlarını kaybettiği bir sırada yiyecek bir şeyler bulmak için yıkık dökük bir yalıya giren çocuk, yalının mutfağında Uyuyan Güzel'le karşılaşıyor. Ümit Ünal, tek mekanda geçen bu hikayede oyunculuk dengelerini kurmanın ve hikayeye hareket kazandırmanın çok önemli olduğunu ve Yücel Yolcu'nun bunu çok iyi becerdiğini söylüyor. Selim Demirdelen de aynı fikirde. Psikolojik aksiyonun had safhada olduğu bu bölümü o da çok etkileyici buluyor.

Son masal anlatıcısı da, projenin yaratıcısı Ümit Ünal. Fareli Köyün Kavalcısı bölümünün bütün hikayeleri toparlayıp birleştiren bir işlevi var filmde. Masalın kahramanı, alaturka klarnet çalan bir müzisyen. Radyoda çalışıyor ama geceleri de alemlere gidiyor. Darbukacı bir arkadaşı var. Geçmişte yaşadığı bir felaket yüzünden dengesini kaybetmiş bir adam. Hikayelerin geçtiği geceyi klarnet çala çala sokaklarda geçiriyor. Sabaha karşı da bütün hikayeleri toparlayan o oluyor.

"Çok Türk ve İstanbullu bir film."

Çok kalabalık bir oyuncu kadrosu var filmin. Her hikayede birden fazla başrol olduğu ve yan rollerin bile çok önemsendiği düşünülürse bu çok doğal. Yıllar önce birçok role oyuncu düşünerek yazmış senaryoyu Ümit Ünal aslında ama aradan geçen onca zamandan sonra bu oyuncuların birçoğundan vazgeçmek zorunda kalmış tabii. "Benim yazdığım senaryolarda hep öyle oluyor" diyor. "Küçük de olsa her rolü bir karakter olarak düşündüğüm için çok iyi canlandırılmasını istiyorum. Onun için küçük büyük demeden her role çok önemli ve iyi oyuncular seçmeye çalıştık. Çok yetenekli ve çok ünlü insanlara teklif götürdük. Hemen hepsi de kabul etti." Önceleri bütün hikayelerdeki kötü adamları aynı oyuncuya oynatmak gibi bir fikir varmış ortada. Hatta bu rol için Cem Yılmaz'a ve Haluk Bilginer'e teklif götürmüşler. "Ama sonradan bunun filme fazla geleceğini düşündük" diyor. "Böyle daha iyi oldu. Şimdi kötü adamlarımızdan çok memnunuz."

Eşzamanlı olarak gelişen ve bir sürü yerde birbiriyle kesişerek sonunda bir bütüne ulaşan filmin nasıl olup da beş ayrı yönetmen tarafından, beş ayrı sette çekilmiş olduğu en büyük merak konularından birisi. Pratik olarak böyle bir çekimi gerçekleştirmek bir hayli zor görünüyor çünkü. Nitekim senaryoyu okuyan herkesin ilk bakışta bunu pek mümkün görmediğini söylüyor Ümit Ünal. Diğer yönetmenlerse, yazarın kafası biraz karışık olsaydı ortalığın çok karışacağını itiraf ediyorlar. Ancak yıllardır aynı senaryo üzerinde çalışıyor olmaktan doğan bir rahatlık içinde meseleyi ele alan Ünal'ın, bütün ayrıntıları uzun uzun düşünülmüş ve beş yönetmenin önerileri doğrultusundaki küçük değişikliklerle yeniden şekillendirilmiş senaryosu, işleri çok kolaylaştırmış görünüyor. "Sete çıktıktan sonra senaryoda hiçbir değişiklik yapılmayacağı konusunda anlaşmıştık" diyor Ümit Ünal. "Her şey o kadar birbirine bağlıydı ki bu mümkün değildi zaten, onun için öncesinde uzun bir çalışma yaptık." Bu konuda anlaştıktan sonra, Mart'ta başlayarak üç ay süren bir hazırlık sürecine girmişler. Bütün hazırlıklar tamamlandığında sete ilk çıkan Kudret Sabancı olmuş. Sonra da sırasıyla Ömür Atay, Selim Demirdelen, Yücel Yolcu ve en son da Ümit Ünal sete çıkıp kendi bölümlerini çekmişler ama ortak sahnelerde biraraya gelmişler. Bütün bu karmaşık yapısına, beş yönetmenle çalışmanın getirdiği zorluklara rağmen ilginç bir biçimde "Anlat İstanbul"un bugüne kadar en iyi çekilen senaryosu olduğunu düşünüyor Ünal. Filmin seyirciden göreceği ilgi konusunda da umutlu. "Bir sürü ticari film çıkıyor vizyona ama ilk anda müthiş bir iş yaptıktan sonra hayalkırıklığı yarattığı için gişesi düşebiliyor. Bizimkinin öyle olmayacağını umuyorum" diyor. "İnsanların gördükten sonra birbirlerine tavsiye edecekleri bir film olacağını düşünüyorum. Kesinlikle ilginç ve sıradışı bir film. Bildiğiniz filmlere benzemiyor. Aynı zamanda çok Türk ve İstanbullu. Kimi hikayeler aksiyon ağırlıklı, kimi hikayeler komedi ağırlıklı ama filmin bütününe yayılan bir ortak his var. Filmin enerjisi tuhaf bir şekilde bütününe yayılıyor ve sonuna kadar düşmüyor." ■

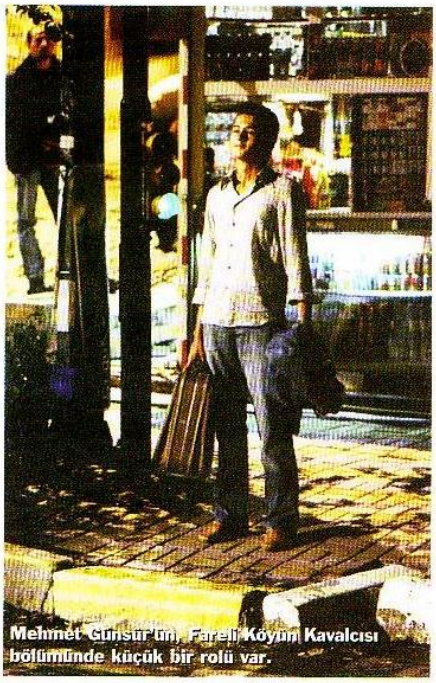
Mehmet Günsür'ün, Fareli Köyün Kavalcısı bölümünde küçük bir rolü var.

gündem

"Karanlık Sırlar"

Hem korkarım hem ağlarım

Küçük kardeş Su-yeon (Geun-yeong Mun) korktuğu anlarda ablasına sığınıyor.

Üvey anne rolündeki Jung-ah Yum çok başarılı bir performans sergiliyor.

Her şeyden önce afişiyle seyirciyi çarpan "KARANLIK SIRLAR" (Janhgwa, Hongryeon) Güney Kore'den gelen bir korku sineması örneği. Mutlu aile tablosunu reddetmek ve bu kurumun altını deşerek seyirciye soğuk ter döktürmek konusunda başarılı bir film karşımızdaki. ENGİN ERTAN

Son dönemde izlediğimiz Uzakdoğu'dan gelen korku sineması örneklerinin bolluğu sayesinde, artık bu filmlerde neyin ne olduğunu biraz da olsa kestirebiliyoruz. Başka bir deyişle, bu filmlerdeki kodlar da artık bizlere bir şeyler ifade ediyor ve belirli beklentiler yaratabiliyorlar. Örneğin beyaz giysiler içinde, uzun saçları yüzlerinin önüne dökülmüş ve yere bakan kızların pek hayra alamet olmadıklarını biliyoruz. Güney Kore yapımı "Karanlık Sırlar"ın (Janhgwa, Hongryeon) açılışında da tam bu tanımlamaya uyan bir kız çocuğu var. Dolayısıyla açılış sahnesinden itibaren güvenli sularda yüzmediğimizin ve tekinsiz bir filmle karşı karşıya olduğumuzun ayırdındayız.

"Karanlık Sırlar" aslında son derece dramatik bir "parçalanmış aile" hikayesini korku filmi trükleri üzerinden anlatıyor. Hikaye o kadar trajik ki, "Karanlık Sırlar" için bir melo/korku demek bile mümkün olabilir. Ancak hikayeyi özetlemek pek kolay değil. Filmin hem yönetmeni, hem de senaristi olan Ji-woon Kim, seyircinin ilgisini ayakta tutmak ve onları korkutmak (belki germek daha doğru bir fiil olabilir) için şöyle bir yöntem izlemiş; ne kadar az bilirseniz, o kadar çok tedirgin olursunuz. Bilgi fazlasının yol açabileceği, karakterlere yönelik koruma duygusu (hepimize tanıdık olan, "oraya girme", "arkana bak" gibi cümleleri, en azından sessizce ve içimizden dile getirmemize neden olan anlar) bu filmde mevcut değil. Daha ziyade "ne oluyor?", diye soruyorsunuz film boyunca. Dolayısıyla finale gelinceye değin hikayeye ve karakterlerin meselelerine tam anlamıyla vakıf olamıyorsunuz. En sade konu özeti bile filmle ilgili yanlış beklentilere yol açabilir, finalin etkisini azaltabilir.

Örneğin bir hastanedeki açılış sahnesinde yüzü

"Karanlık Sırlar" doğaüstü olaylardan çok, karakterlerinin psikolojisine sırt yaslayan bir korku filmi.

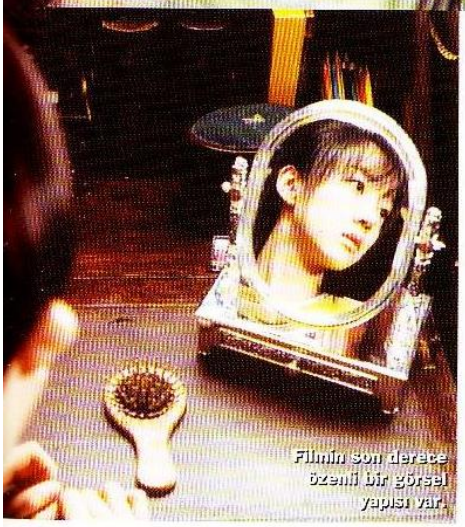

Filmin son derece özenli bir görsel yapısı var.

karanlıkta kalan kızımıza "o gün ne oldu?", diye bir soru yöneltiliyor. Hemen arkasından filmin esas kahramanları olan iki kızkardeşin uzun bir aradan sonra evlerine geri dönüşlerini izliyoruz. Diyaloglardan psikiyatrik bir tedavi ertesinde eve döndüklerini kestirmek mümkün. Ancak izlediğimiz bir flashback mi, yoksa zamansal olarak açılışın sonrasında gelen bir olay mı, ilk seferde onu kestirmek biraz zor. Takip eden sahnelerde de yönetmen bilinçli olarak boşluklar yaratıyor ve hemen her karakterine karşı şüphe duymamıza yol açıyor. Ancak bu büyük ve tekinsiz evde korkuyla birbirlerine sığınan kızkardeşlere kendimizi daha yakın hissediyor, ister istemez onların tarafını tutuyoruz.

Filmin büyük bölümünün geçtiği ev en azından kanlı canlı karakterler kadar önemli. "The Shining" için Overlook Oteli veya "Suspiria" için bale okulu neyse, "Karanlık Sırlar" için de olayların geçtiği ev benzer bir niteliğe sahip. Yüksek tavanları ve boş koridorlarıyla sanki karakterleri yutucak gibi bir hali var. Kaldı ki, yer yer bir perili ev hikayesi izlediğimiz yönünde beklentilere yol açan diyaloglar da boşuna değiller. Filmin ayakları yere basan ve mantıklı bir hikayesi olsa bile, belki de esas "kötü", tüm trajedilerin arkasındaki travmanın tetikleyicisi bu evden başkası değil. Özel motiflerle süslü duvar kağıtları, içinde ne olduğu bilinmeyen dolapları ve ürkütücü boş alanlarıyla, güven yaratan bir sığınma alanından çok cehennemin ta kendisi.

Ji-woon Kim'in seyircinin sinirlerini bozmak ve bu şekilde korkutmak için izlediği tek yöntem onları bilgiden mahrum bırakmak değil. Filmin aşırı stilize yapısı da benzer bir yabancılaşma duygusu yaratıyor ve izlediğimiz hikaye üzerindeki kontrolümüzü azaltıyor. Hemen yukarıda bahsettiğimiz, evle ilgili tasarımlar bunun sadece bir bölümü. Kim'in yer yer bu kapalı mekan içerisinde gerçekleştirdiği steadicam destekli kaydırmalar ("The Shining"in adını daha önce anmıştık, değil mi?) hayranlık uyandırdığı kadar tedirgin de ediyorlar. Son derece başarılı olan görüntü yönetimindeki tek meziyet bu kapalı alan içerisindeki büyüleyici kamera hareketleri değil elbette. Filmin görüntü yönetmeni Mo-gae Lee kısıtlı bir ışıkla çalışmış olsa da, renkleri başarıyla kullanmış. Gayet parlak tonlarla başladıktan sonra, finale doğru renklerin giderek solması ise başlı başına bir anlatım aracı.

Her ne kadar finale değin tam anlamıyla vakıf olunamayan bir hikaye anlattığını söylemiş olsak da, esasında "Karanlık Sırlar" ünlü bir Kore halk masalından esinlenmiş. Ji-woon Kim masalı modernize ederken, kızkardeşlerin isimlerini de değiştirmiş. Orijinal metinde kardeşlerin isimleri gül çiçeği (Janhgwa) ve kırmızı lotus (Hongryeon) anlamlarına geliyorken, yeni versiyonda sadece gül (Su-mi) ve lotus (Su-yeon) olmuş. Bu modernize etme işleminde hikayenin ne kadar değiştiğini bilemiyoruz ancak Koreli izleyicilerin filmin dramatik yapısındaki boşluklardan kaynaklanan tuzaklara bizim kadar düşmemiş olduklarını varsayabiliriz. Orijinal hikayeyle ilgili sahip olduğumuz şu bilgiyi ise, filmin sürprizlerini etkilemeyeceğini varsayarak sizinle paylaşabiliriz; esin kaynağı olarak kullanılan halk masalı iki kızkardeşin öldükten sonra geri dönen hayaletleriyle ilgili.

"Karanlık Sırlar"ın finalindeki sürprizi açık etmek kuşkusuz filmi izlememiş seyirciler için büyük bir haksızlık olur. Fakat filmin belki de yegane zaafının finalde aldığı viraj olduğunu belirtmemiz gerek. Parçaları yerlerine oturtması için seyirciye yaklaşık onbeş dakikalık bir final sunan film, ne yazık ki bu bölümde irtifa kaybediyor. Aslında "Karanlık Sırlar"ın bütünündeki yapısını düşününce, böyle bir final bölümünün kaçınılmaz olduğunu da kabul etmek gerekiyor. "Altıncı His", "Dövüş Kulübü" veya "Diğerleri" gibi filmlerde gördüğümüz tarzda, sürprizin açıklanması ve farklı bakış açısıyla seyirciye tekrar gösterilecek birkaç sahneyle çözülecek bir sır değil filmdeki. O ana değin seyirci bazı bölümlerde bilinçli olarak hikayenin dışında bırakıldığı için cevaplanması gereken soruların, yapılacak açıklamaların miktarı daha fazla. Tüm bu eksik enformasyona on-onbeş dakika içerisinde vakıf olmak belirli bir kafa karışıklığına sebep olabileceği gibi, filmin karakterleriyle ilgili çözümleme de biraz yetersiz kalıyor.

Tam anlamıyla bir başarı sayamasak da, "Karanlık Sırlar"ın heyecan verici ve izlenmeye değer bir korku filmi olduğunu söyleyebiliriz. Görsel yapısındaki özen ve başarı, bizleri kesinlikle takip etmeye değecek bir yönetmenle tanıştırıyor. Elbette kimi özellikleri nedeniyle filmi yakın dönemde izlemiş olduğumuz başka Uzakdoğu korku sineması örneklerine, özellikle de Hideo Nakata'nın "Halka"sına ve "Karanlık Sular"ına benzetmek mümkün. Benzer imgeleri ve kodları kullanmaları dışında, bu filmleri birbirlerine yaklaştıran en önemli unsur, tüm süslerini kaldırdığınızda karşınıza hep aile içerisinde yaşanan travmalarla ilgili hikayeler çıkması. Ancak tüm bu benzerliklerin ötesinde, "Karanlık Sırlar"ı izlenmeye değer ve özgün kılan yeterli unsur var. Hoş, son derece etkileyici afiş çalışmasının (tipik bir aile tablosu ama kızkardeşlerin giysileri kanla kaplı) filmle ilgili daha yüksek beklentilere yol açtığını söylemek yanlış olmaz. Yine de en azından aile kurumunun altını deşmek, en büyük acıların ve en sarsıcı travmaların kendinizi en yakın hissettiğiniz ortamda yaşandığını göstermek açısından başarılı bir filmle karşı karşıyayız. Başka bir deyişle, korku sinemasının doğaüstünden çok, dünyevi ve insan hayatıyla ilişkili tarafına ilgi duyanların mutlaka görmeleri gereken bir film "Karanlık Sırlar". ■

gündem

"Motosiklet Günlüğü"

Devrimcinin bir genç adam olarak portresi

Yılın en çok ses getiren filmlerinden birisi olan "MOTOSIKLET GÜNLÜĞÜ" (Diarios de motocicleta), Ernesto Guevara de la Serna'nın Latin Amerika'yı dolaştıktan sonra politik açıdan bilinçlenmesinin ve Ché Guevara'ya dönüşmesinin öyküsünü anlatıyor. Filmin iyi bir biyografi mi, yoksa Ché'yi popüler kültür ikonu olarak ele alan bir ticari sinema örneği mi olduğu epey tartışılacağa benziyor.

ENGİN ERTAN

"Anamı da" ve "Paramparça Aşklar ve Köpekler" ile büyük bir çıkış yakalayan Gael Garcia Bernal, ikinci kez Ché Guevara'yı canlandırıyor.

Ülkemizde daha ziyade "Merkez İstasyonu" (Central do Brasil) ile tanınan, Brezilyalı Walter Salles'in yönettiği "Motosiklet Günlüğü" (Diarios de motocicleta) bu ay ülkemizde gösterime giriyor. İlk olarak Ocak 2004'te Sundance Film Festivali'nde gösterilen (yapımcıları arasında Robert Redford'un yer aldığı düşünülürse pek şaşırtıcı değil), daha sonra ise Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiye için yarışan film yılın beğenilen ve öne çıkan yapımlarından birisi.

"Motosiklet Günlüğü", Arjantinli varlıklı bir ailenin oğlu olan ve doktor olmak üzere tıp eğitimi gören Ernesto Guevara de la Serna'nın, Ché Guevara'ya dönüşmesini anlatıyor. Guevara'nın yaşadığı değişim ve siyasi bilinçlenme, yakın arkadaşı Alberto Granado (filmde Rodrigo De la Serna tarafından canlandırılıyor) ile beraber çıktığı, Latin Amerika'yı dolaştıkları bir gezi sonrasında gerçekleşiyor. Guevara'nın yolculuk süresince tutmuş olduğu günlüklerden (ülkemizde de "Latinoamericana: Bir Motorsiklet Gezisi Günlüğü" adıyla basılmıştı) uyarlanan film, Granado'nun Guevara ile beraber geçirdiği bu yolculuğu anlattığı kitabı "Con el Che por America Latina"dan da faydalanmış.

Guevara ve Granado, her tarafı dökülen motosikletlerine atlayıp yolculuğa çıktıklarında takvimler 1952 yılını gösteriyor. Cüzzam konusunda uzmanlaşmayı hedefleyen doktor adayı Ernesto yirmiüç, biyokimyager olan arkadaşı Alberto ise yirmidokuz yaşında. Benzer ideallere sahip olsalar bile bir bakıma zıt uçları temsil ediyorlar. Ernesto hem daha içine kapanık ve çekingen, hem de bünyesi daha zayıf (ciddi astım sorunları var). Alberto ise hayattan keyif almaya bakan, karşılaştığı kadınlara asılmaktan vazgeçemeyen bir tip. Aralarındaki bu farklar sayesinde birbirleri için ideal yol arkadaşı oluyorlar.

Esasında Salles'in filmini tarihsel boyutundan sıyırırsak, karşımızda tipik bir gençlik filmi olduğunu bile söyleyebiliriz. Bir düşünün, zıt karakterlere sahip iki genç erkek beraber macera dolu bir yolculuğa çıkıyorlar. Bindikleri motosikletten düşmek, kamp kuracakları zaman çadırlarını rüzgara kaptırmak, kilometrelerce yol yürümek, aç kalmak, kız tavlamak gibi pek çok macera yaşıyorlar. Son derece tanıdık, değil mi? Salles'in filminde yapmaya çalıştığı önemli şeylerden birisi, bu film modelinin eğlenceli ve keyifli tonunu yakalamak. İşin politik tarafını düşündüğünüzde "Motosiklet Günlüğü"nün, misal "Easy Rider"a benzeyeceğini varsayabilirsiniz. Ancak yönetmen Walter Salles, rahatlıkla geniş kitlelere ulaşabilecek, kolay hazmedilir ve sevimli bir film yapmaya çalışmış.

Bu popülist yaklaşımın ardında önemli bir anahtar olaraksa elbette Ché Guevara figürü yer alıyor. Bir yandan film, Ché'nin kendisinden alıntılanmış olan ve finalde de tekrarlanan bir pasajla açılıyor. Seyirciye söylenen ilk cümle şu; "Bu bir kahramanlık hikayesi değil". Belki Salles, Guevara'nın ilk gençlik günlerini anlatırken onun da hepimiz gibi bir insan olduğunun altını çizmek ve yaşadığı değişimi daha da belirginleştirmek istiyor. Ancak gözden kaçmayacak bir unsur daha var; Guevara'nın artık popüler kültürün bir parçası olması ve (ne yazık ki) "iyi satması". Filmin kolay ve eğlencelik yapısının ardında böylesi ticari bir tavır sezmek de mümkün.

"Motorsiklet Günlüğü"nde Guevara'yı, son yılların gözde Meksikalı aktörü Gael García Bernal canlandırıyor. İşin ilginç tarafı, Bernal'in 2002 yapımı mini dizi "Fidel"de de Ché'yi canlandırmış olması. Oyuncu filme hazırlanma evresini şöyle anlatıyor; "Onun üzerine yazılmış pek çok biyografi ve makale okudum. Yaşadığı önemli şeylerin hemen hepsini kendisi de kaleme aldığı için, onun imzasını taşıyan kitap ve günlükleri okumak da çok heyecan verici... Ché'nin hayatta olan akrabalarını ziyaret etmek, arkadaşlarıyla

ve onunla iletişim içinde bulunmuş insanlarla tanışmak benim için çok önemliydi. Ancak en çok bilgiyi Alberto Granado'dan aldım. Eğer Ernesto'yu tanımak istiyorsanız, Granado yaşayan bir müze gibi. Bu deneyimlerde edindiğim bilgilerin hepsini hatmettim. Ayrıca dört ay boyunca Norton 39 model bir motosiklet sürdüm, ki bu çok zordu. Ernesto benden daha yapılı olduğu için filme hazırlık süresince bol bol polenta yedim. Ayrıca yönetmenimiz Walter Salles bizler için çeşitli seminerler düzenledi. Bu seminerlerde, Arjantin, Şili ve Peru başta olmak üzere, Latin Amerika ülkelerinin o günlerdeki politik, ekonomik, sosyal ve kültürel durumları üzerine bilgi edindik."

Açıkçası daha önce bahsettiğimiz ticari yaklaşım, başrol için Bernal'in seçilmesinde de hissediliyor. Ancak genç oyuncunun kendisini role gerçekten verdiğini ve başarısını görünce,

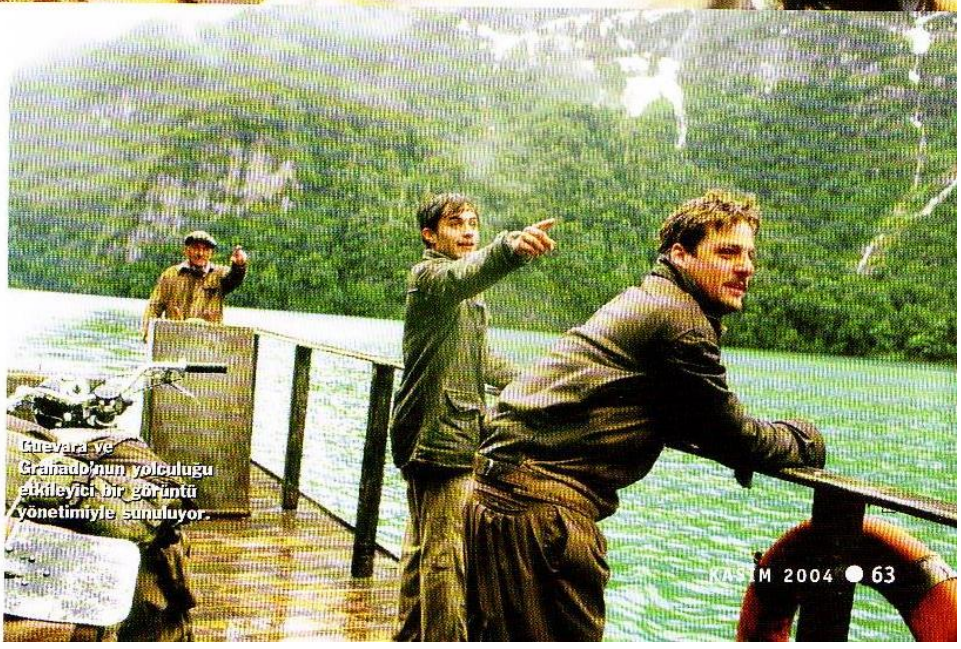

Guevara ve Granado'nun yolculuğu etkileyici bir görüntü yönetimiyle sunuluyor.

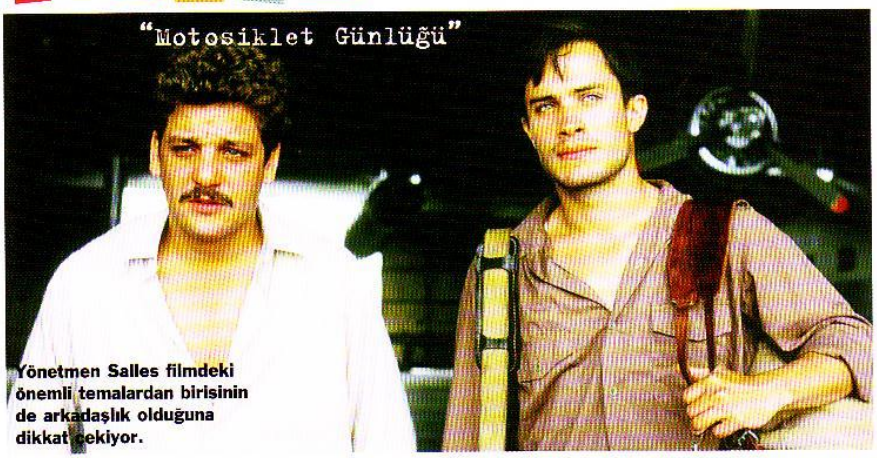

Yönetmen Salles filmdeki önemli temalardan birisinin de arkadaşlık olduğuna dikkat çekiyor.

her türlü önyargıyı bir yana bırakmak durumunda kalıyorsunuz. Söylendiğine göre Bernal, Granado'nun tavsiyesi üzerine Guevara'nın sesini taklit etmemiş ancak o dönemde yaşamış bir Arjantinlinin aksanını yakalamak için çok uğraşmış. Ayrıca canlandırdığı karakteri mümkün olduğunca sade şekilde yorumlamak için de çaba sarfetmiş. "Çekimler sırasında kendimizi şöyle şeyler düşünürken buluyorduk, 'Bu çok kahramanca, tam Ché gibi'. Ancak bizim filme aldığımız dönemde Ché henüz Ché olmamıştı. Onu mümkün olduğunca insan gibi göstermeye çalıştık. Herkesin kendine göre bir fikri vardı ancak filmi tamamlayıncaya değin bilmediğimiz şey, canlandırdığımız karakterlere kendi deneyimlerimizden de bir şeyler katmamız gerektiğiydi."

ABD, Almanya, İngiltere ve Arjantin ortak yapımı olan film, gerçekten de uluslararası bir kadronun çabasıyla ortaya çıkmış. Filme büyük katkısı olan, başarılı görüntü yönetiminden sorumlu Eric Gautier ise bir Fransız. Gautier'nin yakaladığı kimi peyzajlar gerçekten nefes kesici güzellikte. Ancak bu güzellik zaman zaman film için bir handikapa da dönüşebiliyor. Bazı anlarda ne yazık ki dramatik yapıya hizmet etmektense, peş peşe gelen kartpostallar dizisi hissi yaratan görüntülerle karşılaşıyorsunuz. Bu noktada da Gautier'den değil, senarist Jose Rivera'dan hesap sormak gerekiyor. Süresi gerektiğinden uzun tutulmuş film, Guevara'nın yaşadığı değişim açısından kilit olan birkaç buluşma içeriyor. Ancak filmde bu bölümlerin dışında kalan anlar çoğunlukla birbirini tekrar eden olaylardan ve durum komedisinden ibaretler. Dolayısıyla sözkonusu anlarda filmi kurtarmak daha ziyade teknik ekibin üzerine kalmış durumda. Gautier'nin kimi anlarda güzel fotoğraf yakalamaktan öteye gidemeyen görüntü yönetiminin başlıca nedeni de bu. Ancak filmin ikinci yarısının büyük bölümünü kaplayan, Peru'da cüzzam hastalarının tutulduğu kolonide işin rengi değişiyor. Bu bölümde görüntü yönetimi ve mekan kullanımı, filmin dramatik yapısı açısından da işlevsel hale geliyor. Salles, Rivera ve Gautier, Guevara'nın cüzzamlılarla kurduğu dostluğun gelecekte yapacaklarına etkisini başarıyla veriyorlar. Özellikle nehrin iki yakasına ayrılmış olan insanları, adeta bir köprü göreviyle biraraya getirmesi etkileyici sinemasal anlara kaynak oluyor. Sözkonusu bölüm Salles'in filmin genelindeki popülist yaklaşımını da kırıyor. Cüzzam hastalarını olabildiğince insancıl şekilde sunan yönetmen, Guevara'nın bir hastanın elini sıkmasının, Latin Amerika'nın özgürlüğü ve birlikteliği adına atılan önemli bir adım olduğunu vurgulayabiliyor.

Film hakkındaki tepkiler ise çeşitli. Kimileri filmin Ché Guevara'nın yüzeydeki, artık bir markaya dönüşmüş imajının ötesine geçtiğini, bu önemli tarihsel figürü tanımak ve anlamak açısından önemli bir boşluğu doldurduğunu öne sürmekteler. Ancak filmin Ché'yi bir tişört veya poster nesnesi olarak satmanın üzerine yeni bir şey eklemediğini iddia edenler de mevcut. Örneğin Alman sinema yazarı Rüdiger Suchsland, filmin Latin Amerika'yı "sosyal demokrat bir Disneyland" gibi gösterdiğinden bahsediyor ve "Motosiklet Günlüğü"nün sinemayı hiç ilgilendirmeyen, sadece kendi tezlerini halka sunmak için bir araç olarak kullanan bir film olduğundan dem vuruyor. Aslında bu Disneyland benzetmesi acımasız olduğu kadar gerçek de. Daha önce de andığımız kartpostal tadındaki güzel görüntüler, araya sıkıştırılmış müzik ve danslar (evet, müzik ve dans o kültürün vazgeçilmez bir parçası ama bir yere kadar) ve hem tarihsel hem de politik içeriğin ağırlığından sıyrılmayı başaran espriler, tam da böyle bir hissiyat yaratıyorlar. Tüm bu saydığımız özellikleri nedeniyle filme hayran kalacakların çıkacağı şüphesiz ancak "Motosiklet Günlüğü"nü seyrederken alınan "keyfin", izlediklerimizin içeriğini boşaltıp boşaltmadığını, yer yer kendi içinde bir pazarlamaya dönüşüp, dönüşmediğini de düşünmek gerekiyor. Belki de yine bir eleştiri alıntısıyla yazıyı noktalamakta fayda var. Adrian Hennigan BBC Films için yazdığı eleştiride filme beş üzerinden beş yıldız vermiş ancak son cümlesi "Motosiklet Günlüğü"nün temel sorunu olan "arada kalmış" haline dikkat çekiyor: "Tişörtü aldınız, şimdi de filmi izleyin." ■

Che'yi kimler canlandırdı?

İki kez Gael García Bernal tarafından canlandırılmış olan Ché Guevara, bir karakter olarak sık sık filmlere konuk oldu. Önümüzdeki yıl gösterime girmesi beklenen Steven Soderbergh filmi "Che"de ise, Benicio Del Toro'nun bedeninde hayat bulacak. Peki önceki yıllarda beyazperdede kendisini kimler canlandırdı? Bazılarını hatırlayalım.

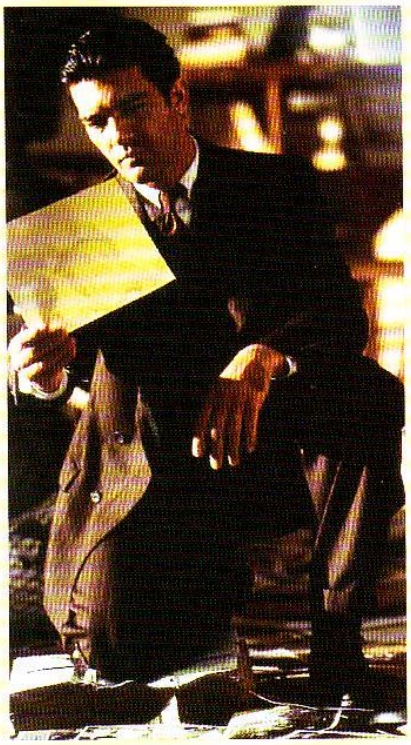

FRANCISCO RABAL (EL 'CHE' GUEVARA/1968)
Paolo Heusch'un yönettiği, İtalyan yapımı bu biyografide Ché'yi canlandırmak, usta İspanyol aktör Francisco Rabal'a düşmüş. Film hakkında pek yazıya rastlayamasak da, Rabal'in rolünün altından başarıyla kalktığını tahmin ediyoruz.

ÖMER SERİF (CHE!/1969)
Anlaşılan Ché'yi canlandırmak için illa Latin Amerika kökenli olmak gerekmiyor. Bazen esmer olmak yapımcı ve yönetmenler için yeterli. Daha önce "Doktor Jivago"da Rus olarak karşımıza çıkmış Ömer Serif'in performansıysa merak konusu.

CLAUDIO CAMASO (FACCIA DI SPIA/1975)
Çeşitli politik olayların yeniden canlandırıldığı bu nev-i şahsına münhasır İtalyan korku filminin karakterlerinden birisi de Ché. Hakkında pek bilgiye ulaşamadığımız film, gerçekten merak uyandıracak ölçüde orijinale benziyor.

ANTONIO BANDERAS (EVITA/1996)
Madonna'dan ne kadar Eva Perón olursa, Banderas'tan da o kadar Ché Guevara olmuştu. Bazılarının iddia ettiği kadar kötü olmasa bile, film Alan Parker'ın filmografisinde de üst sıralarda yer almıyor.

"Motosiklet Günlüğü" Cannes Film Festivali'nden üç ödülle dönmüştü; François Chalais Özel Ödülü, Kiliseler Birliği Ödülü ve görüntü yönetimi nedeniyle Teknik Büyük Ödülü.

"Duygusal ve politik seçimler üzerine"

Ülkemizde de gösterime girmiş "Merkez İstasyonu" ile dikkat çekmiş olan Walter Salles, şu günlerde ABD'de Hideo Nakata'nın aynı isimli filminin yeniden çevrimi olan "Karanlık Sular"ı tamamladı. Brezilyalı genç yönetmenle yapılmış olan bu söyleşi, "Motosiklet Günlüğü"nün kamera arkasıyla ilgili ilginç bilgiler içeriyor.

Sizi bu projeye çeken şey neydi?
"Motosiklet Günlüğü"nün Latin Amerika'ya dair insani ve fiziksel coğrafyayı açığa çıkartması, ayrıca bunun iki genç erkeğin dünyada kendi yerlerini bulmaları ve olgunlaşmaları üzerine alışılmadık bir öykü olması. Sekiz ay sürmüş olan bu özel yolculuk, yani "Motosiklet Günlüğü", sanki tarihin öncesinde bile var olan bir hikaye.

Senarist olarak niçin Jose Rivera'yı seçtiniz ve onunla ortaklaşa mı çalıştınız?
Bu film için görüştüğüm tüm senaristler arasında Jose, bu senaryonun olması gerektiği şey konusunda en nitelikli fikirlere sahip olan kişiydi. Biliyorsunuz, amaç Ché Guevara'yı bir mit olarak ele almak değildi. Bu amaçla geçmiste pek çok şey yapıldı zaten. Bizi bu projede ilgilendiren, tam tersi, yani karakterlerimizi olabildiğince insani özellikleriyle göstermekti. Israr ediyorum ki, bu film sadece iki genç erkeğin hayatındaki sekiz ayla ilgili. Arjantin'de yaşadıkları şehir hayatından bütünüyle ayrılan bir gerçeklikle karşılaştıkları, onlar için çok önemli bir süreç bu. Onlardan hayatta seçimler yapmalarını talep eden ve hangi yöne gideceklerini belirlemelerini sağlayan bir gerçeklik karşılaştıkları. Jose bunu en başından itibaren anlamıştı.

Film için yaptığınız araştırmadan bahsedebilir misiniz?
Yaptığımız ön araştırma iki yıl sürdü. Jose ve ben, Ernesto Guevara üzerine yazılmış tüm biyografileri okuduk. Bunların arasında benim için en ilginci Meksikalı yazar Paco Ignazio Taibo tarafından yazılmış olanıydı. Pek çok kez Alberto Granado - kendisi sekseniki yaşında "genç" bir erkek- ve Ernesto Guevara'nın ailesiyle görüşmek için Küba'ya gittim. Dul eşi Aleida ve üç oğlunun bize verdikleri destek, ilerleme kaydetmemiz açısından çok önemliydi. Son olarak da Guevara ve Granado'nun motosiklet yolculuğunu yineledim.

Bu filmi nasıl tanımlarsınız? Bir macera filmi mi, bir "kanka filmi" mi, yoksa bir yol filmi mi?
"Motosiklet Günlüğü" tanımadıkları bir kıtada, macera dolu bir yolculuğa çıkan ve bu yolculuk boyunca kendilerini keşfeden iki genç erkeğin hikayesi. Hayatta yapmamız gereken duygusal ve politik seçimler üzerine bir film. Aynı zamanda arkadaşlık ve dayanışma üzerine de... Sonuç olarak dünyadaki yerinizi, mücadele etmenize değecek şeyi bulmak üzerine bir film.

Filmi bir belgesel olarak görüyor musunuz?
"Motosiklet Günlüğü", Ernesto Guevara ve Alberto Granado'nun hayatlarında 1952 yılında olan olaylardan esinlenen bir film. Bu maceranın belgeseli değil. Esas amacı, yaptıkları seyahatin ruhunu tekrar yakalamak. Onların yolculuğu, karşılaştıkları olaylara göre şekilleniyordu ve ben de filmde bu ruhu canlı tutmaya çalıştım. Örneğin, Cuzco veya Machu Picchu gibi mekanlarda oyuncularımızı yolda rastladıkları insanların arasına

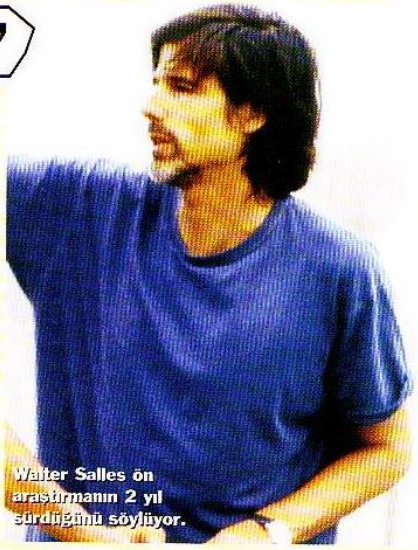

Walter Salles ön araştırmanın 2 yıl sürdüğünü söylüyor.

karışmaya teşvik ettik, çünkü Ernesto ve Alberto da elli yıl önce böyle yapmışlardı. Bu doğaçlama anlar, Jose Rivera'nın senaryosuyla biraraya getirildi.

Sizce bu yolculuğun Guevara'nın daha sonraki politik kariyerine ne ölçüde etkisi oldu?
Bu henüz Ché olmamış Ernesto Guevara üzerine bir film. Bu arada bu bana değil, Guevara'nın oğlu Camilo'ya ait bir tanımlama. Diğer yandan Alberto Granado bizlere, defalarca kez bu yolculuğun onlar için ne kadar belirleyici olduğundan ve geleceklerini nasıl şekillendirdiğinden bahsetti. Unutmamamız gerek-ki, bu kıtayı ilk kez dolaşmalarıydı. İnka kültürünün kalıntılarıyla ilk karşılaşmaları, Mariategui gibi önemli Latin Amerikalı düşünürlerin işleriyle ilk tanışmalarıydı. Bu kadar olağandışı ve çeşitli bilgi, anlayışlarını ve etraflarındaki dünyayı yeniden değerlendirmelerine kesinlikle yardımcı olmuştur.

Bir Cem Yılmaz komedisi

Her şeyi bildiğini zanneden ama aslında hiçbir şeyden haberi olmayan bizim buralı bir adam, günün birinde uzaylılar tarafından kaçırılırsa ne olur? Bu fikirden yola çıkarak bilimkurgu filmlerindeki klişelerle dalga geçen bir komedi filmi "G.O.R.A.". Özellikle Cem Yılmaz hayranlarını uzun zamandır sabırsızlandıran film, bu ay gösterime giriyor. Yaratıcılarıyla yaptığımız röportajlarda hem "G.O.R.A."yı hem de sinemayla ilgili düşüncelerini ve planlarını konuştuk. SENEM ERDİNE

Bir süredir sinemalarda dönen fragmanı izleyenlerin gayet iyi bildiği gibi "G.O.R.A.", yıllardır bizi uzay filmleriyle uyutan Amerikan sinemasına cevabıdır Cem Yılmaz'ın. Uyanık geçinen tipik bir yurdum insanı olan Arif'i bu sebeple uzaya gönderir. Arif, havaya tabaklar atıp fotoğraflarını çeken, sonra da bunları UFO fotoğrafı diye turistlere satmaya çalışan bir adamdır. Günün birinde, uzaylılar tarafından kaçırılır ve onların gezegeni Gora'ya götürülür. Uzay, biz seyirciler için hiç yabancı bir yer değildir çünkü tıpkı bugüne kadar izlediğimiz sayısız bilimkurgu filminde gördüğümüz gibidir. Herkes, her zamanki gibi uzayın gerektirdiği ciddiyet içinde davranmakta ve her şey son derece normalmiş gibi hayatına devam etmektedir. Ancak Arif oraya ilk kez gitmiştir, çevresindeki her şey ona çok yabancıdır ve durumu hakikaten çok zordur.

"Her Şey Çok Güzel Olacak"ın ardından senaryosunu yazıp başrolünde oynadığı ikinci bir filmle karşımıza çıkacak olan Cem Yılmaz'la BKM Film'in ofisinde görüştük. Ünlü komedyen, büyük bir merak yaratan ikinci filmi "G.O.R.A."yı, Cem Yılmaz severlere pek yabancı gelmeyecek olan kahramanı Arif'i, sinemaya ve mizaha bakışını anlattı.

Geçmişten bu yana sinemayla nasıl bir ilişkiniz oldu? Nasıl bir izleyiciydiniz?

Vallaha, çocukluğum açık hava sinemalarında geçti ya da beyazperdeye baktığım zaman içim erirdi falan gibi hatıralarım yok ne yazık ki. Mekanın büyüsüne ilişkin çok fazla duygum yok. Çünkü yaşım gereği, klişe tabirle "seyircinin sinemaya küstüğü, sinema salonlarının seks filmleriyle dolduğu, sinemaya gidilmeyen" bir dönemde geçti çocukluğum. Fazla Türk filmi çekilmiyordu. O zamanki adıyla Bruç Lee, şimdiki adıyla Bruce Lee filmlerinin izlendiği, hakikaten her mahallede sinemaların olduğu ama o sinemalarda çok da kaliteli filmlerin oynamadığı bir dönemdi. Kötü kötü korku filmleri, kurt adamlar, karate filmleri falan vardı. Sinemanın kalitesiz bir dönemine denk geldik yani.

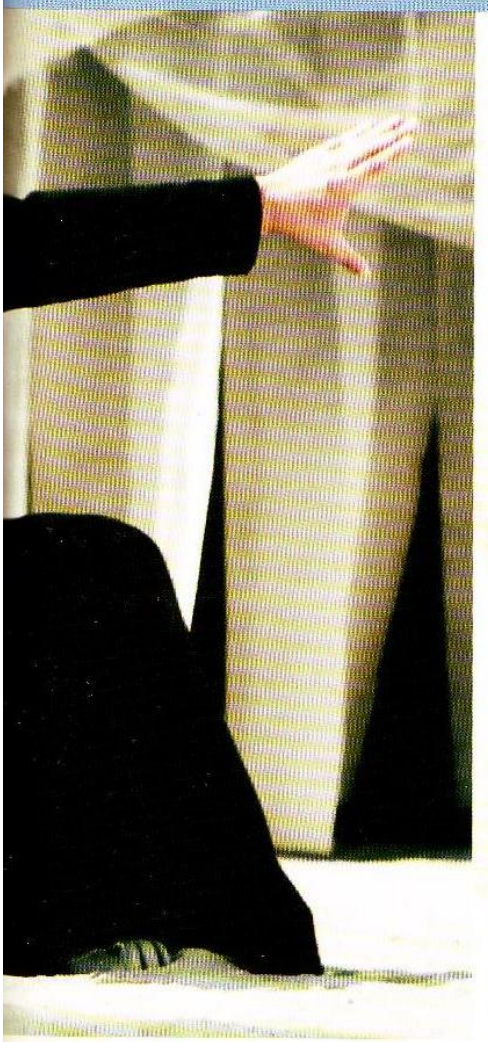

Sonraki yıllarda, Beyoğlu'na çıkar bir yaşa geldiğimiz zaman da sorunlu Türk filmleri vardı sinemalarda. Yine ısınamadık yani. Tam Wang Yu'dan kurtulduk derken o Türk filmlerine yakalandığımız bir dönem oldu. Gelgelelim, bunların hepsi tartışmalarda, sohbetlerde Türk Sineması diye tabir edilen filmlerken bana hiç öyle gelmiyordu. Bunları kim yaptıysa onların filmiydi. Türk sinemasını temsil eden filmler değildi benim gözümde. Onun için biz Türkler sinemayı böyle yaparız ya da yapamayız duygusuna hiç kapılmadım. Çocukken bile Türk filmlerini başkalarından farklı bir duyguyla, daha toleranslı izlerdim. Nadir bir şey olduğu için kıymetliydi Türk filmi. Çok kötü konuşamazdım. Allah allah niye bizim filmler böyle enteresan, biz bir şey yapmaya niyetlenince ortaya böyle şeyler mi çıkıyor yoksa bu adamlar mı böyle filmler yapıyor, diye düşünürdüm. Sonunda karar verdim ki bu adamların çektikleri filmler böyleydi.

Ne zaman sinema yapmayı düşünmeye başladınız?

Hiçbir zaman. O duygu hiçbir zaman gelmedi. Hala da yok.

İstemeden mi yapıyorsunuz o zaman?

Hayır, ama şöyle bir şey var; sahnede yaptığım şeyden tam manasıyla kendim sorumlu olduğum için onu korkusuzca yapıyorum, onunla ilgili bir eleştiriye de çok fazla açık değilim çünkü kendi hikayemi anlatıyorum. Benim hikayemi ancak böyle bir hikaye yok diye eleştirebilirsin ya da dinlediğin şeyi beğenmeyebilirsin, bunun da sorumluluğu bana aittir, ama sinemada kurallar, kaideler, yıllardır biriken tortular, yargılar, fikirler, kategorize edilme korkusu falan böyle bir sürü şey var. Bunlar engel oluyor bana herhalde.

Peki nasıl girdiniz işin içine?

Bir yapımcıdan sinema filmi yapma teklifi geldiği zaman, bu söylediklerimi çok fazla düşünmeyerek, bu rolü oynayabilirim diye girdim ilk defa işin içine. Ömer ve Mine Vargı'dan geldi ilk teklif biliyorsunuz. Beraber bir film yapalım, dediler. "Her Şey Çok Güzel Olacak"ın öyküsünü yazmak için biraraya geldik. Daha önce böyle bir film senaryosu yaratmak gibi bir çalışmam olmamıştı ama birilerinin hikayesini, yazarak çizerek anlatmışlığım vardı. Yeni bir mecra oldu sinema. Karikatür çizdiğim dönemden arkadaşım Kemal Kenan Ergen'le çalıştık, daha sonra Hakan Haksun ekibe dahil oldu. Sonra da o filmi Ömer Vargı yönetti, ben de Mazhar Alanson'la birlikte başrolünde oynadım. Neticede, böyle adamlar var, bunların öyküsü şu, filmimiz de bu, şeklinde oluyor. Benim sinema anlayışımın, filmle ilgili fikirlerimin çok ön planda olmadığı bir projeydi.

Nasıl bir filmdi sizce?

Eli ayağı düzgün, iyi oynanmış, güzel canlandırılmış, güzel bir filmdi bence. Aslında biraz ufak bir hikaye, sınıflamaya kalktığınız zaman çok ciddi komedi sınıfına da girmeyecek bir hikaye. Ayrıca insanların düşündüğü gibi bu çocuk çok parladı, buna bir film yapsak nasıl yaparızın karşılığı bir film de değil. Beni vicdanen rahatlatan da bunlar oluyor zaten. Kabaca "Bana bir film teklif edildi ve ben bu filmde oynadım" gibi bir iş değil. Tamamen başından itibaren yaratım sürecinde olduğunuz, "Çok acayip bir iş yapıyoruz abi, Türkiye'de yapılmamış bir şey!" falan gibi iddialar da barındırmayan bir iş. Bizim adımız Hıdır elimizden gelen budur tarzında bir filmdi. Aradan yedi sene geçti, hala da "Aaa, o film iyidir ya" falan gibi şeyler duyuyorum. Oyuncu olarak da ilk denemem olmasına rağmen hiç öyle durmayan bir rahatlık var filmde.

Kamera karşısına ilk geçtiğinizde hiç yabancılık hissetmediniz mi gerçekten?

Hiç zorlanmadım açıkçası ama sinema oyunculuğunun çok zor bir şey olduğunu söyleyebilirim. Hiç zorlanmadım diyorum çünkü bir iddia yoktu. Bir adamdan bahsediyorsunuz, o adamla ilgili gözleminize güveniyorsunuz. O adam öyledir, başka türlü oynanmaz. O adamla ilgili bir oyuncu olarak yapılacak her şey bitmiştir duygusunda olduğum için müsterihtim.

Siz buna benzer adamları sahnede de canlandırıyorsunuz zaten ama film setinde bir de yönetmen var işin içinde. Böyle ekip çalışması gerektiren işlerde ipler sizin elinizde oluyor genellikle galiba.

Ben çok sinema filminde oynamadım ama çok sayıda reklam filminde oynadım. Aynı set ortamı, aynı çalışma stili ve senaryosunu benim yazdığım şeylerdi çoğunlukla ve yönetmenlerin de fikirleri vardı. Ben hep fikirlerime hürmet eden, o fikirlerin iyi olduğunu düşünen yönetmenlerle çalıştım bugüne kadar ama başka türlü de çalışmak isterim, çünkü iyi fikir duymaktan çok hoşlanırım. Ayrıca ben çok ağır işçiyimdir. Yalnızca işimi yaparım, başka da hiçbir şey yapmam. Birisinin daha iyi bir fikri varsa da dinlerim. Sonuçta film yönetmenin filmidir ya çünkü.

Sizin filmlerinizde bu gerçekten böyle oluyor mu acaba?

E, tam olarak olmuyor. Mesele şu ki benim de fikirlerim var ve bunları boşu boşuna çöpe atmak istemem. Ne sebeple çöpe attığımı bilmek isterim. Konu komiklikse eğer, komiklikle ilgili fikrim vardır. Konu kamera açısıysa, benim de fikrim olabilir ama yönetmen kadar olamaz. Işık konusunda bir görüntü yönetmeni kadar fikrim olamaz. Yani sonuçta sette işimi yaparım açıkçası. Birlikte çalışan insanlar arasında bir sorun varsa ego problemleri yaşanır. Birisi benim baskın olduğumu düşünüyorsa benimle çalışmaz, olur biter.

Bugüne kadar böyle bir sorun yaşamadınız herhalde.

Hangi konuda fikrim varsa o konuda iş isteniyor genellikle benden. Öyle olunca da kimse fikirlerimi çöpe atma eğiliminde olmuyor. Bütün bir film hakkında fikir sahibi olmak başka bir şey tabii ama ben kendi işimden başka bir şey yapmak istemem sette. Yani oyunculuktan başka.

Peki bir gün yönetmenlik yapmayı düşünüyor musunuz?

Yaptığım işler birazcık oraya doğru gidiyor aslında. Senaryosunu yazmak ve filmin bütün imajlarından sorumlu olmak ama filmi yönetmemek; bu biraz problem yaratıyor açıkçası. Ama ne yazık ki yönetmenliğe eğilim duymuyorum, bu konuda bilgim de yok. Bilgim yok derken, teknik bilgim yok demek istiyorum. Ayrıca böyle bir şeyle uğraşmak istemiyorum

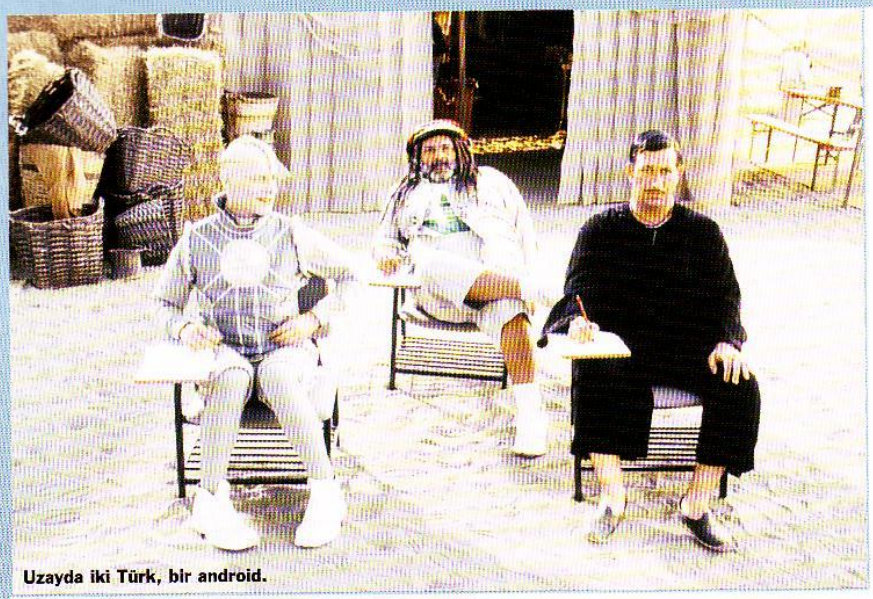

Uzayda iki Türk, bir android.

"Kırmızı hap mı mavi mi?" der adam. Şimdi bu çok ciddiye alınmış, öyküsü özenli örülmüş bir film ya. Ama ben seyrederken şöyle oluyorum; "Ne kırmızısı ne mavisi kardeşim? Bunların ikisi de bir değil mi? Bırak bunları!"

açıkçası. Benim zevk aldığım bir şey değil. Daha doğrusu şu sıralarda öyle belki de. O başka bir iş gibi geliyor bana. Şu anda yaptığım şey, yazmak, fikirlerimi söylemek, böyle olsa iyi olur demek ve sonra da neticeye katlanmak (kahkahalar). Yönetmek isterim aslında da, böyle bir şeye hazır hissetmiyorum şu anda kendimi. Becerebileceğimi düşünmüyorum. Öyle bir sorumluluk alacak durumda değilim şu anda belki de, ama yani bunu yapmak istesem beni engelleyecek bir şey yok. Birisi kalkıp da "Sen film yönetemezsin" diyecek değil. Bir sürü insan yapıyor.

Yönetmenliği şimdilik düşünmüyorsunuz. Peki yazar ve oyuncu olarak sinema yapmaya devam etmek istiyor musunuz?

Evet, ama çok iddialı bir kariyer peşinde değilim açıkçası. Ne yazık ki benim dışımda böyle bir iddia gözlemlendiğini hissediyorum. Ama emin olun ki böyle bir iddiam yok. Ben zaten benim yaptığım işlerle ilgili olarak gıyabımda anlatılanlara çok şaşırıyorum. (Ürkütücü derecede iddialı bir ses tonuyla) "Şöyle yapacak mmış!" falan diyorlar. Halbuki ben çok amatör duygularla yapıyorum bu işleri. Bu işlerin de zaten başka türlü bir duyguyla yapılması mümkün değil bence.

Bu işi ne kadar ciddiye alıyorsunuz peki? Sinema yapmakla ilgili büyük bir tutkunuz, mutlaka gerçekleştirmek istediğiniz projeleriniz var mı?

Yok öyle bir şey. Film yapmak, film izlemekten çok daha güzel bir şey mutlaka. Hatta bu işi yapmanın tuhaf bir fetişi olduğunu düşünüyorum bazen ama ne kadar zor biliyor musunuz? Eğer sonra her şeyden sorumlu tutulacaksanız çok zor. Sorumlu tutulmayacaksanız o kadar da zor değil. Gider oynarsınız. Benim durumumla ilgili tuhaflık, her şeyden sorumlu tutulmam. Sorumlu tutulmak da istiyorum birazcık galiba. O nedenle benim için mesai yalnızca yazınca, oynayınca da bitmiyor. Her evresine kafa yoruyorum.

Çok ciddi bir gişe potansiyeli olarak görülüyorsunuz. İnsanların size yönelik beklentileri çok yüksek. Bu yüzden kendinizi baskı altında hissediyor musunuz?

Evet ama bu beklentinin sebebini de anlamıyorum. Benim beş tane çok gişe yapmış filmim yok ki. Benim hiçbir zaman gişe rekorları kıran bir filmim olmadı ki. Neden

Başkasına vermeye kıyamadığı rollerin hepsini kendisi oynamış.

Arif (Cem Yılmaz), uzaylı prensese (Özge Özberk) uzun uzun Türk erkeklerini anlatıyor.

böyle şeyler bekliyorlar anlamıyorum? (Kahkahalar)

"Her Şey Çok Güzel Olacak"ın gişesi fena değildi ama, öyle değil mi?

Tabii, dönemine göre iyiydi. 1.300 falan yaptı ve o, yalnızca seyircinin filmi beğenmesinden kaynaklanan bir başarıydı, gaz gişesi değildi. Sonuçta film yapmayı seviyor olabilirim ama sinema aşığı falan değilim yani. Öyle bir yalan söyleyecek değilim. Kendimi daha edebi göstermek gibi bir derdim yok. Gösterilerden yola çıkarak benimle ilgili yüksek bir beklenti gelişti herhalde. "G.O.R.A"yla ilgili öyle şeyler okuyorum ki internette. Bizim filmle uzaktan yakından ilgisi yok. Bu beni hem biraz geriyor hem de sevindiriyor çünkü insanların beklediğini yapmamak daha iyi.

"G.O.R.A"nın seyirciyi şaşırtacağını mı düşünüyorsunuz?

Birazcık, bazısı da hiç şaşırmayacak. İddialı gibi görünse de iddialı bir iş değil. Güzel iş ama iddialı değil.

Neden ısrarla iddialı bir iş olmadığını söylüyorsunuz?

"İddialı iş"in karşılığı şu olur bizde genellikle; iddianın altı boş çıkar. İddialı olmak iyi bir şey değil ki. Bir filmi tarif ederken "Çooook aacaaayiip bir film!" demek bir mizahçı için alay konusu olabilir ancak. Niye İngilizce bir "teaser" yaptık biz? Dalga geçmek için. Bizim filmlerimizin hep boynu büküktür ya. Bizim filmlerimiz için "Yakındaa bütün sinemalardaaa!" falan denmez. Biz diyoruz işte.

Bu iddia da dalga geçtiğiniz şeylerden biri yani.

Tabii ki. Biz "Bir uzay filmi" diye lanse ediyoruz ya filmi, bazıları diyor ki mesela "Ya uzay filmi diye bir şey mi var?". E, yok tabii ama yıllarca uzay filmi dediniz bütün bu filmlere. Halbuki bütün filmler, uzay filmi. "Vizontele"de uzayda geçiyor neticede, güneş sisteminde yani... Bu dalga geçme tonu da benim bir sigortam falan değil. Ben gerçekten buradan yola çıktım zaten. Yalnızca yazdım, böyle bir şey hayal ettim, sonra bu kalabalık ekiple çektik, o kadar. Başka birisi böyle bir şey hayal etti mi? Etmiştir. Yaptı mı? Hayır. Bu bir iddia olabilir mi? E, bunun da pek iddia olacak bir tarafı yok aslında. "Yapılmayanı yaptık!" E, yapılmayanı yapacaksın tabii, ne olmuş yani. Kısacası benim için bunlar bir satış sloganı değil.

Uzun yapım süreci boyunca çok şey söylendi "G.O.R.A" hakkında. Söylediklerinize bakılırsa siz filmin biraz yanış anlaşıldığını, yanlış beklentiler ürettiğini düşünüyorsunuz. Peki nasıl bir film "G.O.R.A"? Bilimkurgu çekmek düşüncesiyle mi yola çıktınız yoksa komedi mi?

Kesinlikle komedi. Bu bilimkurgu filmi değil, komedi filmi. Niye bilimkurgu ortamında geçiyor? Çünkü ben bu uzay dünyasıyla ilgili hikayeler anlattım, karikatürler çizdim eskiden. O anlattığım şeyler komik şeylerdi. Bu benim sevdiğim bir komik. O adamı, daha önce hiç bulunmadığı bir ortamda görmek hoşuma gidiyor. Filmin çıkış noktası da bu. Adamın başından bilimkurgu bir macera geçiyor, uzaylılar tarafından kaçırılıyor. Bu hikayenin bilimkurguluğu bu kadar; ama prodüksiyon anlamında gerçek bir bilimkurgu filmi gibi çekildi, çünkü adam gerçekten uzaya gidiyor. Yoksa hikayede "Veee beynindeki o küçük çipten yayılan enerjiii..." falan gibi öyle acayip bir bilimkurgu fikri yok. Bir muhasebecinin hikayesini anlatacak olsanız şirkete bir göktaşı çarpma olasılığını hiç göz önüne almazsınız, aklınıza gelen bu değildir ama bu filmde böyle şeyler oluyor işte. Alev topu yaklaşıyor filan, çünkü o filmlerde hep alev topu yaklaşır.

Bilimkurgu filmlerinin klişeleriyle dalga geçiyorsunuz yani, öyle mi?

Aynen öyle. Bilimkurgu filmlerini seyrederken, en kalitelisinde bile bir yabancılaşma duygusu hissedersiniz. Ciddi bir bilimkurgu seyrederken, "Vee bu ilacı aldığı zaman vücutta bir reaksiyon oluşur..." falan derken salonda herkes kıkırdamaya başlar ya bazen.... "Kırmızı hap mı mavi mi?" der adam. Şimdi bu çok ciddiye alınmış, öyküsü özenli örülmüş bir film ya. Ama ben seyrederken şöyle oluyorum; "Ne kırmızısı ne mavisi kardeşim? Bunların ikisi de bir değil mi? Bırak bunları!". İşte "G.O.R.A" bu tavırdan çıkmış bir film. Bir bilimkurgu macera filmini izlerken "Hı... oldu. Gerçekten de çok inandırıcıymış" diyerek tebessüm ettiğim, kıkırdadığım ve bir kenara not ettiğim şeyler bu adamın başından geçiyor. Mevzu bu. "Türkler uzaya gitseydi ne olurdu?" diyorlar ya. Bu filmi niye tutkuyla oraya bağlamak isterler anlamıyorum ama öyle bir film değil. Ayrıca çok karton tipler çıkacak karşınıza. Bizim filmin senaryosunu oku-

"G.O.R.A."

Kostümleri ve dekorlarıyla da ilgi çekecek olan filmin çekimleri için Antalya Film Platoları'nda bir gezegen inşa edildi.

yanlar, işin içinde olan oyuncular bile tiplerin üçüncü boyuttan yoksun olduğunu söylediler. Peki bu adamın altyapısında ne var, falan dediler. Böyle şeylerin olmadığı bir film bu, ama espriler de o kadar ucuz değil. Şöyle bir şey yapmaya çalıştım ben. Korku filmlerinde bir klişe vardır hani. Kahramanın başına bir şey gelir, hiç kimseye anlatamaz, anlatsa da kimse ona inanmaz. En çok inanmayan da ölür. Niye kimse inanmaz ki sanki? Bilimkurgu filmlerinde de şöyle bir şey olur. Hemen yanında bir hologram belirir mesela ve birisi şöyle bir şeyler söyler: "Kontrolünü kaybetme! Güç içinde!" Böyle bir şey olsa ve böyle bir ses duysan ne yaparsın ilk? Tabii ki de besmele çekersin! Bilimkurgu filmlerinde olduğu gibi, "Ne? Güç içimde mi? O halde ne yapmam gerekir?" demezsin. İşte bu ve buna benzer reaksiyonlardan oluşan bir davranış biçimiyle şekilleniyor bizim adamın macerası. Başından geçen olağanüstü olaylara, bilimkurgu filmlerinde görmediğimiz çok gerçek reaksiyonlar veriyor adam. Klişe tiplerle dolu bir kadrosu var filmin. Filmin bir karesine bakarken "Alis Harikalar Diyarında" ya da işte "Oz Büyücüsü"ndeki gibi, Aslan Adam, Teneke Adam falan gibi göründü gözüme tipler hatta. Bu anlamda yeni keşfedilmiş bir şey yok. filmde ama o adamı hiç orada görmedik daha önce. Yeni olan bu. O adamın başından her yerde komik bir şey geçebilirdi ama orada geçiyor. Neden? Çünkü o adam oraya hiç gitmedi. Ona bir imkan tanımak istedik.

Nasıl bir adam Arif?

Tipik bir komedi kahramanı değil. Aptal kahraman, beceriksiz kahraman falan değil. O kadar acıklı ki durumu aslında. Bir hüzün var adamda. Çok saçma bir adam çünkü her şeyi bildiğini zannediyor ama hiçbir şey bilmiyor.

İlk filmin kahramanı da biraz böyle bir tipti aslında öyle değil mi?

Çok kullandığım bir tip benim aslında. Ben bu adamdan hoşlanıyorum, çünkü büyük bir çoğunluk da böyle bir yanıyla. Herkes her konuyu biliyor. Halbuki herkes her şeyi bilemez ki. Bu adam da her şeyi biliyor, her şeye de vakıf ama ben bu adamı her zaman galip getirmiyorum. O adamın macerasında sevdiğim bu, her zaman galip gelmiyor. Galip geldiği yerlerde mutlaka bir tövbesi var, sindiği yerler var. Ne zaman ki sınırını biliyor, o zaman başarılı oluyor. Benim hoşuma giden bu. Aptal kahramanı yüceltmekte bazı sorunlar olabiliyor. O tip adamları haklı çıkarmaktan çok hoşlanmıyorum. Belki bizim hikayede kahramanlık yapıyor ama o kahramanlıkla hiçbir yere varılmaz ki. Onu örnek insan, uzaya giden ilk Türk falan gibi göstermek hiç hoşuma gitmiyor. Böyle uzaya mı çıkılır canım! Manyak mısın sen? Bunu demek, o adamın burnunu sürtmek çok hoşuma gidiyor. Belki de komik durumda kalmakla ilgili fikri yok adamın onun için komik duruma düşüyor. Benim performansım bu anlamda biraz değişik. Komedyen kendi güldüğü şeyleri anlatır aslında. Ben mesela sahnede kendi güldüğüm şeyleri anlatıyorum, ama bu adamın yaptığı şeyler benim güldüğüm şeyler değil, üzüldüğüm şeyler, hakikaten yazık diye izliyorum ben bu adamın durumunu.

> "Hiç üşenmemek, espriye vakit ayırmak çok önemli. Bu bazen çok kıymetli oluyor. Mesela bir skecin ana teması yanlış anlamaysa ve adam bunu 20 dakika sürdürüyorsa, işte artık o zaman hakikaten komaya giriyorum ben."

Peki siz kimlere gülüyorsunuz sinemada?

Peter Sellers'a gülerim. Charlie Chaplin'i izledim geçen gün yine. Bu kadarı hakikaten fazla ya! İnanamadım. "Gold Rush"ı izledim. Aklımı kaybediyordum. Sanki dün çekilmiş gibi. Harika bir şey. Oradaki mizah bir ortak bilincin ürünü. Bu ortak bilince ait mizahı harmanlayıp bir şey sunuyor adam ve bir bütün olarak, her şeyiyle, altın değerinde bir şey bırakıyor günümüze. Monty Python, Peter Sellers'tan etkilenmiş, bilmemkim Monty Phython'dan etkilenmiş. Bu zaten böyle olmak zorunda. Aklın yolu bir. Komiklikte ihtimaller insanların sandığı kadar fazla değil. Yakın zamanda bir film izledim yine. Bir İspanyol filmiydi. "La Gran aventura de Mortadelo y Filemon". Bir sanat eseriydi. Bir komedi filmi ama başka anlamda da bir sanat eseri. Yine filmdeki komikilikleri tek tek etüt ettiğiniz zaman aklın yolunun bir olduğunu görüyorsunuz. Herkesin aklına gelebilecek bir espriyi sinema perdesinde canlandırabilmek asıl mesele. Onun için bana kalırsa komedinin rejisi hakikaten başka bir konu. İsmini saydığımız ve hayranlıkla izlediğimiz bu adamlar işte onun için her şeyi-

ne bulaşıyorlar işin, çünkü ancak o zaman etli bir şey çıkıyor ortaya, yoksa komiklikte ihtimal çok fazla değil; ama Woody Allen çekse başka çekiyor, Monty Python başka çekiyor. Bir detektif yapacaksa herkes bir kere Clouseau'dan geçer mesela. Başka yolu yok, geçmek zorunda. O da bir önceki jenerasyonun komedyenlerinden etkilenmiştir çünkü. Bizim tuhaf eksikliğimizse, yanımızda civarımızda taklit edecek çok abimizin olmaması. Mesela şimdi benim filmimle ilgili söylenecek şeylerden birisi de şu: "Abi, Turist Ömer de uzaya gitmişti." Doğru. Çok da acayip bir filmdir ama 2002'de "Turist Ömer Uzay Yolunda" gibi bir şey yazmak korkulacak bir şey değil ki. Korkamazsınız çünkü "Gold Rush" gibi bir film yapma hakkınız elinizden alınmıyor ki hiçbir zaman. Daha iyisini yapabilir misin? O önemli. İçindeki komik öğelere baktığın zaman hiç kaçamayacağın şeyler var. Mesela iki adam görürüz. Karınları açtır bunların. İkisi de, ulan karşımdakini yesem mi acaba diye düşünür. Bu klişeyi çekemez misin günümüzde, çekersin ama ondan daha iyisini yapıyorsan ya da başka bir yorumun varsa çekersin. Gününde değerlendirildiğinden daha kıymetlidir bugün Charlie Chaplin. Emin olun öyledir. Sonuçta sahnede bizim yaptığımızı yapanlar vardı ama sinema perdesinde bizim yaptığımız anlamda bir şeyler var mı? Yok. Sinemamız o anlamda fazla zengin değil.

Kuma rolünde Şafak Sezer.

Dünyada var mı sizin yaptığınıza benzer şeyler yapanlar peki?

Bir sürü bilimkurgu komedi var ama babalardan kim yaptı derseniz Mel Brooks'un "Space Balls"unu söyleyebiliriz belki; ama o da başka tip bir mizah. "Star Wars"un şakasını yapıyor mesela. Benim hikayem pek öyle değil. Var öyle yanları ama tam olarak öyle değil. Birazcık karışık. Absürd komedi var içinde. Adamın uzaylı bir prensesle beş dakika boyunca konuştuğu bir sahne var mesela. O sahne bayağı acıklı bana sorarsanız. Kıkırdamaktan kendini alamazsın ama acıklı. Böyle bir şeyi Mel Brooks denemez o filmde. Zaten "Space Balls" iyi bir Mell Brooks filmi değildir. Örnek alınacak bir yapı değil o yüzden. "Uzay filmi"ndeki ciddiyetle dalga geçmek yeni bir şey değil tabii, binlerce örneği var dünyada. Türkiye'dense bir tane örnek verebiliriz, o da "Turist Ömer Uzayda". Aslında gayet başarılıdır. Fikir ve dalga geçme potansiyeli olarak hiç fena değildir. Sağlam bir espri noktasından yola çıkar ama film olarak iyi bir film değildir. Tarzı oluşturanın ne olduğunu da tam olarak bilemiyorsun ki. Açıkçası müsterih olduğum nokta, hiç kimseyi taklit etmiyorum yaptığım mizahta. İzlediğim, gördüğüm şeylerin, yalnızca iyinin ne olduğunu gösteren şeyler olarak etkisi var üzerimde. Dediğim gibi ihtimallerin çok fazla olmadığını görüyorum ve bazen öyle şeyler oluyor ki, mesela bir bakıyorsun yıllar önce adam seninle aynı konuyu işlemiş. Eğer bir üstadsa o ve eğer için rahatsa, ondan araklamadığından eminsen, bundan mutluluk duyuyorsun çünkü komiklikle ilgili ortak bir bilinç var ve o adamla onu paylaşıyorsun demek ki.

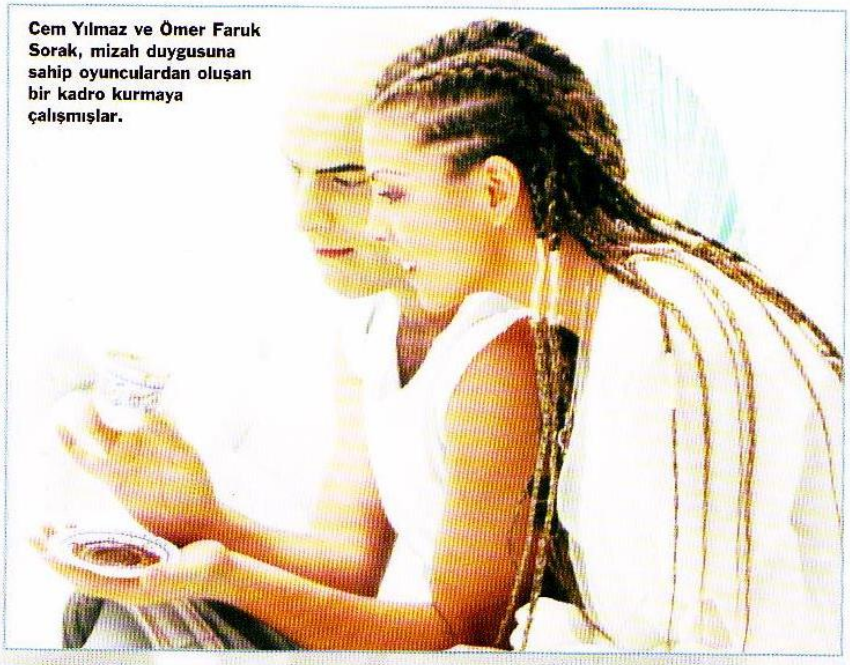
Cem Yılmaz ve Ömer Faruk Sorak, mizah duygusuna sahip oyunculardan oluşan bir kadro kurmaya çalışmışlar.

Amerikan sinemasından kimlere gülüyorsunuz en çok?

Jerry Lewis'e falan gülmüyorum. Beyaz komiklik sevmiyorum ben. Beyaz komiklik olacaksa İngiliz işi daha sağlıklı çünkü onlar hakikaten ilk akla geleni yapıyorlar evet, ama hiç üşenmiyorlar. Hiç üşenmemek, espriye vakit ayırmak çok önemli. Bu bazen çok kıymetli oluyor. Mantıksızlıkta vakit geçirmek çok büyük bir lüks ve çok eğlenceli bence. Mesela bir skecin ana teması yanlış anlamaysa ve adam bunu 20 dakika sürdürüyorsa işte artık o zaman hakikaten komaya giriyorum ben. Sinir bozma noktasına geldiği zaman çok hoşuma gidiyor. Zencilerden sevdiklerim var. Eddie Murphy'yi severim. Jim Carrey yeni bir film çekmiş, onu seyrettim "Eternal Sunshine of the Spotless Mind". Çok enteresan bir filmdi ama sonunun bağlandığı yer çok hoşuma gitmedi. Daha farklı bir şeye bağlanmasını hayal etmiştim.

Prenses Ceku rolünde Özge Özberk.

"GORA"ya dönelim yine. Nasıl karşılanacağını düşünüyorsunuz filmin?

Cem Yılmaz gene komiklik yapmış diyecekler şimdi. (Kahkahalar) Evet bilerek ve isteyerek yaptık. Komedi filmi yapılmayacak diye bir kural yok. Sinemamızı bu tür filmler kurtaracak diye bir bayrak açmak da söz konusu değil ama kaliteli komedi filmi yapmak her zaman istediğim bir şeydir. O yolda ilerliyorum. Bu da onun bir örneği. Şimdi bir şey yazacak olsam daha iyisini yapmaya çalışırım tabii ki. Filmin başından geçen maceralardan sonra benim için heyecanının biraz azalması normal, ama şimdi artık vizyon tarihi yaklaştıkça yine heyecanlanıyorum çünkü kimse görmedi daha ve gerçekten gördükleri şeyin onları heyecanlandıracağını düşünüyorum, eminim hoşlarına gidecek, iyi hissedecekler kendilerini. Güzel bir film izleyecekler. Bundan fazla bir şey söyleyemem çünkü bir filme bütün enerjinizi, bütün bilginizi, bütün estetik birikiminizi, bütün zekanızı, her şeyini koyamazsınız ki bir seferde. Yapmaya çalışırsınız yalnızca. Ama insanların bir filmle not verdiği bir memleketteyiz. Bir filmle ya "Şahtı şah-

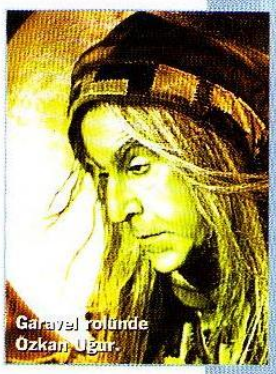
Garavel rolünde Özkan Uğur.

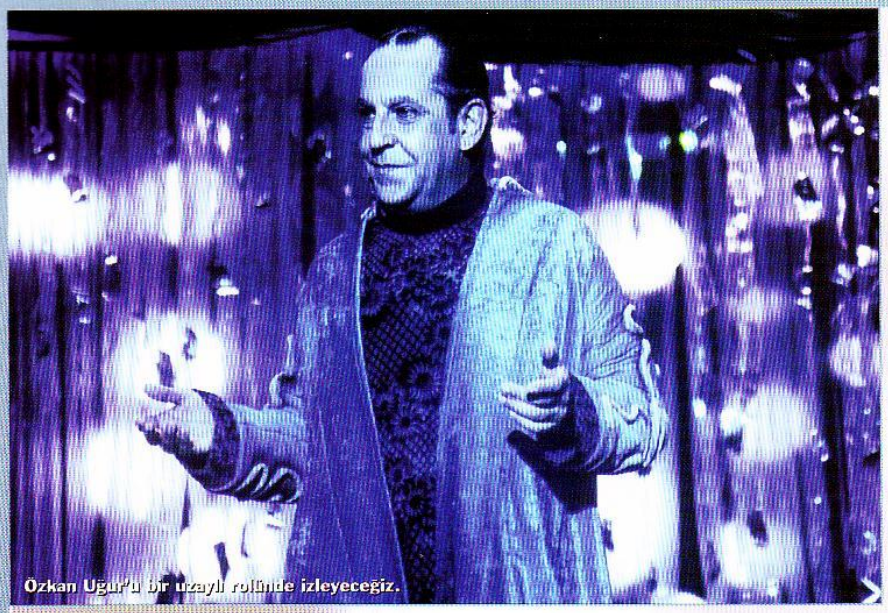
Özkan Uğur'u bir uzaylı rolünde izleyeceğiz.

baz oldu" diyorlar ya da "Yapma artık film!" diyorlar. Ama bazen de hiç kimse ağzını açıp bir şey söylemiyor. Mesela ben yıllarca kötü filmler çekmiş insanlar tanıyorum, benden daha çok sinemacılar. Ama ben gerçekten uğraşmayarak, düşünmeyerek, ne yaptığını bilmeyerek bir şey yaptığımı hatırlamıyorum bugüne kadar.

"G.O.R.A"nın oyuncu kadrosunu nasıl kurdunuz? Oyuncu seçerken belli bir mizah duygusunu paylaşıyor olmak önemli miydi mesela?

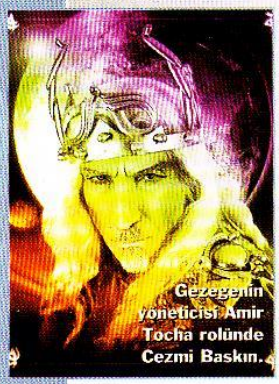
Gezegenin yöneticisi Amir Tocha rolünde Cezmi Baskın.

Yazdıktan sonra oynayan tayfanın içinden birisi oluyorum ben de. Devamlı insanlara ne yapacaklarını falan söylemiyorum tabii ki, yalnız bu öyküyle ilgili olarak onlardan daha fazla tecrübem olduğu için fikirlerimi söylüyorum, onlar da fikirlerini söylüyorlar, oturup konuşuyoruz. Böyle çalışacağımızı bildiğimiz için ve herkese de inisiyatif vermek istediğimiz için oyuncuların birazcık mizahla ilgili insanlar olması önemliydi tabii, ama yöntem olarak bu vazgeçilmez bir şey midir bilmiyorum çünkü ben çok başka şartlarda da çalışıyorum insanlarla. Mesela Doritos reklam filmlerinde oyunculukla ilgili fazla tecrübesi olmayan ve "Monty Python" dediğiniz zaman da çok etkilenmeyecek birisiyle oynuyordum ama ortaya çok etkili bir şey çıktı. Dolayısıyla bu iş aslında sanıldığı kadar karmaşık bir iş değil. Abi seni kara kaşın kara gözün için mi oynatıyorlar bu filmde? Evet. Bu sorunun cevabı sinemada evet olabilir. Millet uyduruyor bundan oyuncu olur, bundan olmaz diye. Bunlar hep yalan. Ama bu demek değildir ki oyunculuk herkesin yapabileceği bir iştir. Kesinlikle öyle değil. Herkes yapamaz, çok zor, o fiziki şartlarda o kadar saat sette bulunmak bile çok zor ama öyle zannedildiği gibi snobe edilecek bir şey de değil.

Amir Tocha'nın karısı Mulu rolünde İdil Fırat.

Tiyatro oyunculuğundan değil sinemadaki oyunculuktan bahsediyorsunuz herhalde öyle değil mi?

Tabii ki, sahnedeki oyunculukla ne alakası var sinema oyunculuğunun. Yalnızca en kaba tabirle o tipi canlandırabilmekle ilgili bir benzerlik olabilir aralarında.

Yılmaz, efektler konusunda sınırlarının bilincinde davrandıklarını söylüyor.

Bazen öyle tartışmalar görüyoruz televizyonda. Bundan oyuncu olur mu? Oyuncu ama ne oyuncusu?

Peki sinemada iyi oyuncuyu nasıl anlarız? Rolün etkisiyle değerlendiririz çoğunlukla. Al Pacino'ya verilen roller bana verilseydi bende iyi oyuncu olurdum derler. Birazcık doğrudur bu. Rolün etkisiyle karar veriliyor çünkü. Ne zaman ki sakattır, ağzından salya akıtıyordur Oscar'ı alır. Şaka tabii bunlar, ben söylüyorum, ciddiye alınacak bir yanı yok. Ama düşünsenize bir tek rolle bir adamın iyi bir oyuncu olduğuna karar verebilir misiniz? Sinemada iyi duruyor da olabilir. Öyleyse de bence bir sakıncası yoktur. Bir adamın komedi filmlerinde iyi olması onu iyi oyuncu yapıyor mu? Bilmem. Ben iyi bir oyuncu muyum? Bilemem. Beni ilgilendirmiyor yani. Ben iyi bir oyuncu muyum diye kendime sormuyorum ki, çünkü benim yaptığım iş başka. Komedyenlerde öyle bir kompleks gelişir aslında zamanla. Daha doğrusu geliştiği zannedilir. Zannedildiği için de gelişir, ama komedyenin diğer rolleri oynama şansı diğerlerinin komedi oynama şansından daha yüksektir çünkü komedyen çok daha zor, daha karmaşık bir şey yapıyor. Sonuçta, rollerin etkisiyle birilerine iyi ya da kötü oyuncu dediğimizi düşünüyorum ben birazcık. Erol Taş mı daha iyi oyuncudur Ayhan Işık mı diye sorsam mesela. Bunu ölçebilir miyiz? Bence bilemeyiz çünkü ikisi de dublaj, biri kötü adam biri iyi adam, biri başrol biri yan rol falan. Yani aslında bütün olarak malın kendisi önemli, film yani.

Neden birkaç karakteri birden canlandırı-

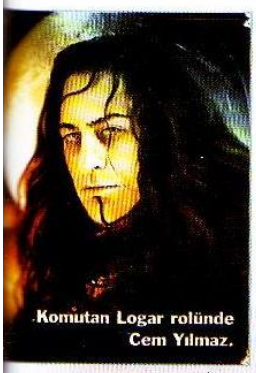
Komutan Logar rolünde Cem Yılmaz.

yorsunuz filmde?
Çok istediğim için, başka bir sebebi yok. Ben yazdım, ben oynayacağım, gibi bir duyguyla olabilir. Oynaması zevkli şeyler olduğu için kıyamadım.

Ömer Faruk Sorak'la nasıl biraraya geldiniz?
Zaten her zaman birarada olan arkadaşlarız biz. Elime dosyayı alıp yönetmen aradım, neticesinde de Ömer'e vardım gibi bir şey yok. Öyle çok sert, profesyonel bir iş değil.

Prodüksiyon kalitesi, efektleri, gösterişli uzay dekorlarıyla da dikkat çekecek bir film "G.O.R.A." Bu konuda ne düşünüyorsunuz?
Teknik anlamda beni ilgilendiren, yani bu işi nasıl yapmamız gerektiğiyle ilgili fikrim şuydu; yapamayacağımız şeye cüret edip berbat etmeyelim; yapabileceğimiz şeyleri yapalım. Bunun bir parmak ilerisine gittiğiniz zaman hata yaparsınız, çünkü altından kalkamayacağınız bir işe girişmiş olursunuz. "Yüzüklerin Efendisi"ndeki bilmem kaç kişinin kaleye saldırdığı sahneyi biz öyle, onlar gibi çekemeyiz işte. Uydurmanın alemi yok. Öyle şeyler yapamazsak öyle şeyler olmayacak bu filmde diye planladık. Altından kalkamayacağımız şeyler yapmadığımız için de kalktık. Yine de birçok evresinde insanı zorluyor böyle bir film yapmak çünkü standartlar çok yüksek. Onun için de belli bütçelerle, belli imkanlarla, belli kabiliyetle o standartlarla mücadele etmek çok zor gerçekten.

216, Robot 2 rolünde Ozan Güven.

Biraz da bu yüzden mi yönetmenlik gözünüzü korkutuyor acaba?
Tabii ki, ama aslında ben çok ekonomik şeyler yapmak peşindeyim. Bakma iş insanı oraya sürüklüyor. Ben açıkçası çok ucuz ve çok izlenir film yapmak peşindeyim aslında ve yapacağım da.

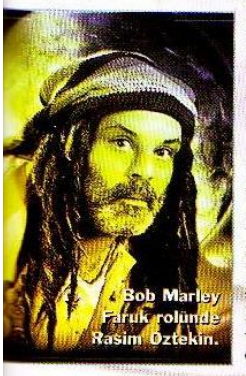
Bob Marley Faruk rolünde Rasim Öztekin.

Eleştirmenlerden nasıl tepkiler bekliyorsunuz?
Pek bir şey duyacağımızı zannetmiyorum ben. Eleştirilecek ne olabilir ki bizim filmle ilgili. Eleştiri şu olabilir ancak: Böyle bir film olmasaydı. Film olmamış, arka arkaya dizilmiş skeçler olmuş derler belki. Evet ama skeçlerden oluşan bir film olması kaçınılmaz çünkü bir film içinde birçok bilimkurgu filmde gördüğümüz klişelerden bahsetmek zorundayız. Ulan bu filme mi denk geldi hem alev topu hem bilmem ne? Evet, çünkü bu filmin fantazisi o zaten. "Top Secret"ın çok ciddi bir bütünlüğü mü var sanki. Bizimki o kadar uçuk bir fantazi değil, espri tarzı da farklı ama düşünsenize bir film eleştirmeni "Top Secret"la ilgili ne diyebilir ki? Onunla ilgili fikrini ancak 20 sene sonra söyleyebilir. ZAZ komedisi der işte. Kaçamaz yani. Buna da yarın öbür gün Cem Yılmaz komedisi deseler yeter bana. Velhasıl insanların izleyip memnun ayrılacağı bir iş yapmış olmak benim hoşuma gider. Bu işin çok zor olduğunu biliyorum. Eğer bilmeyen varsa söyleyeyim, vallahi de çok zor. Ayrıca tekrar söyleyeyim benim öyle büyük iddialarım yok, iddia işin kendisidir. Kişisel birikiminizin tamamını bir işe veremezsiniz, bu mümkün değil. Bu film, bu filmi yaratan insanların bir dönemini anlatıyor, performanslarından bir kesit yani neticede. Çok yorulduk demek çok alkışı hak ediyoruz anlamına da gelmez; ama iddiasızlığın iddiasındayım ben. Eli ayağı düzgün bir film oldu. Uzun zamandır sinema perdesinde görmediğimiz komedi filmleri meselesi şöyle bir canlansın istiyorum. Komedi filmi olsun birazcık da ama bu arada ekipteki herkese de söylüyorum 13 Kasım'da bavullarınızı hazırlayın diye.

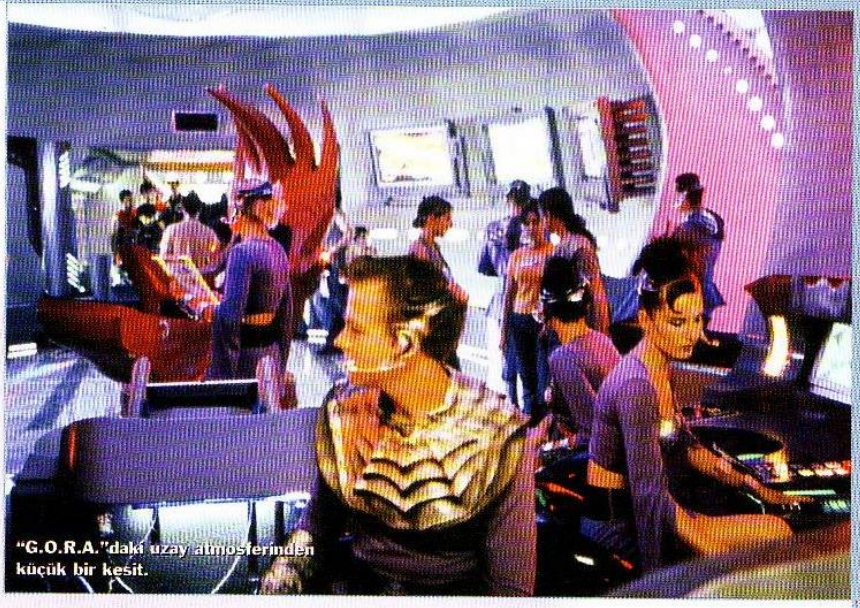
"G.O.R.A."daki uzay atmosferinden küçük bir kesit.

Rendroy rolünde Erdal Tosun.

Neden kaçacaksınız?
Korkuyorum. Maksadını aşan bir hale gelmesinden korkuyorum. Sonuçta bu bir film yalnızca ama insanlar öyle bakmıyor işte. Ben hayatımı koymuşum bu işe ama seyircinin de hayatını koymasına gerek yok. Çıldırmanın manası yok. "Milletin parasıyla film çekiyorlar!" diye bağırmıştı birisi bize biliyor musunuz? "Her Şey Çok Güzel Olacak" filminin çekimleri sırasında İstiklal Caddesi'nde birisi böyle bağırmıştı. Öyle şey olur mu? Birilerinin bu işi yapması gerekiyor. Ben de bir komedi filmini layıkıyla yazmaya ve oynamaya çalıştım. Neticesini de çok merak ediyorum.

Bundan sonrasına ilişkin nasıl planlarınız var?
Her türlü teklife açığım. Sinemayla ilgili bir teklif geldiği zaman, böyle bir film olmalı mı, yoksa birinin keyfini yapmak için mi yapıyoruz bu filmi, diye düşünüyorum. Bir filmin içinde komik unsur olacak roller teklif edildiği zaman kabul etmiyorum çünkü komiklik öyle kıyısından olacak bir şey değil. Çoğunlukla da öyle şeyler teklif ediliyor ama iyi bir fikirle çıkar gelirse birisi seve seve kabul ederim.

Hep anlatmak istediğiniz bir hikaye, bir gün çekmeyi hayal ettiğiniz bir film yok mu?
Onlar yönetmen hayalleri birazcık. Benim öyle hayallerim yok, ama güzel bir filmde yer almak her zaman isterim. Daha çocuksu duygularla yapıyorum bu işi şimdilik. 40 yaşına kadar böyle takılacağım. Planım budur.

"Bilimkurguyu biraz fazla ciddiye aldık"

Reklam filmi ve video klip çalışmalarıyla tanınan ÖMER FARUK SORAK, ilk filmi "Vizontele"de yönetmenliği Yılmaz Erdoğan'la paylaşmıştı. Bu kez tek başına geçti kameranın arkasına. Türkiye standartlarını zorlayan efektleri ve prodüksiyon kalitesiyle de çok konuşulacak bir iş çıkaran yönetmen, "G.O.R.A."da bilimkurguyu ciddiye aldıklarını söylüyor.

Başından beri projenin içinde yer alan ve yıllan hikayesine dönen problemli prodüksiyon süreci boyunca filmi seyirciyle buluşturabilmek için büyük bir çaba gösteren Sorak, bu filmi çok önemsiyor, çünkü "G.O.R.A.", hem onun meslek yaşamında hem de Türk sinemasının kaderinde çok şey değiştirebilecek bir film. İlk iki filminde Türkiye'nin en ünlü komedyenlerinden ikisiyle çalışan ve ekip çalışmasından ne kadar iyi anladığını gösteren yönetmen, şimdi kendi projeleriyle seyirci karşısına çıkmaya hazırlanıyor. Genç yönetmen, ilk filminden çok daha fazla sahiplenebileceği bir film olduğunu söylediği ikinci filmi "G.O.R.A."yı , sinemayla ilgili planlarını, beklentilerini ve hayallerini anlattı.

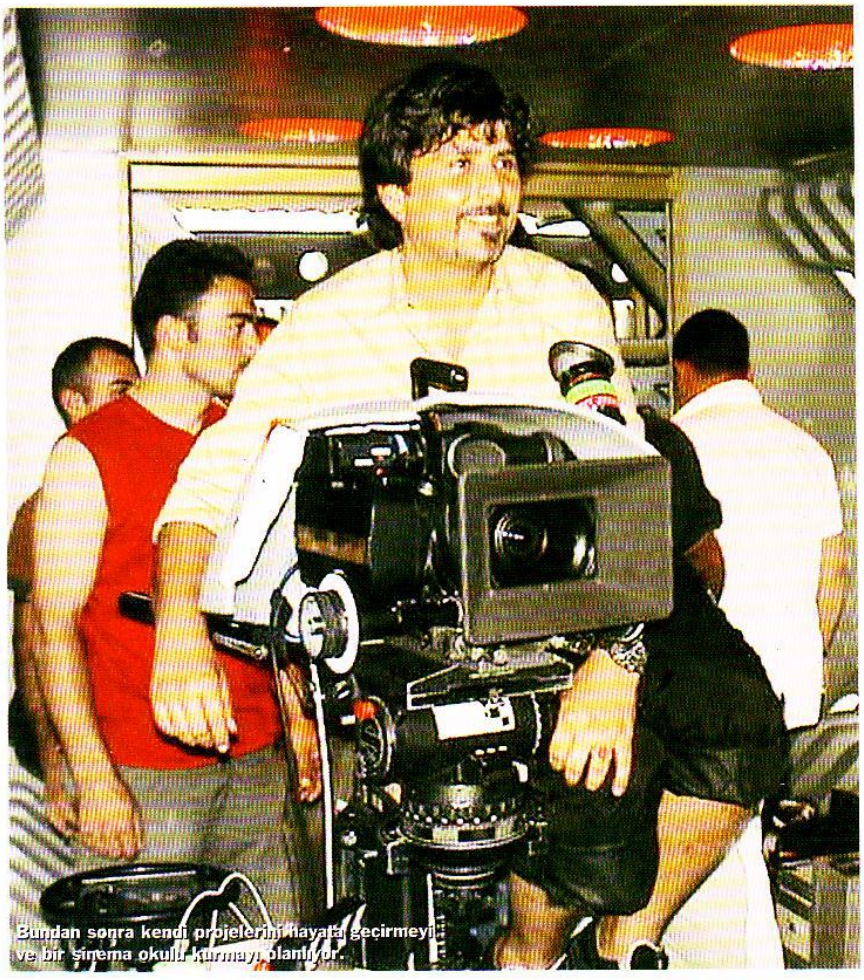
Bundan sonra kendi projelerini hayata geçirmeyi ve bir sinema okulu kurmayı planlıyor.

"Vizontele"den bu yana neler yaptınız?
Ben bu arada daha çok reklam filmi çektim. Sonra Cem'le "G.O.R.A"yı çekme meselesi gündeme gelince ve "G.O.R.A"yla normal bir filmin prodüksiyon süresinden çok daha uzun bir süre meşgul olunca, bir taraftan da başka projeler üzerinde düşünmeye başladık. Onur Tan diye bir arkadaşımla birlikte, onun yazdığı senaryo üzerinden yola çıkarak "Derinsu" adında bir film projesi geliştirdik. Dumlupınar Denizaltısı, Ertuğrul Fırkateyni, Atalay Denizaltısı ve Çanakkale Savaşları'ndaki dramatik olaylardan yapılmış bir kolaj senaryosuydu. Bir kahramanlık hikayesi çekmeyi düşündük. Günümüzde başlayacak, 1953'e gidecek sonra yine günümüze dönecek bir film.

11 Eylül'le ilgili bir projeniz olduğunu duymuştuk. O ne oldu peki?
O başka bir proje, bir hayal şimdilik. "Derinsu" hayal olmaktan çıktı, gerçekleşmeye dönük bir proje olarak yürüyor, öbürü bir hayal. Bu film başarılı olursa ve sonuçta ben "Vizontele"nin içinde bir şekilde bulunmuş biri olarak portföyünde "Vizontele"yi, "Gora"yı, "Derinsu"yu başarılmış işler olarak toparlayabilirsem eğer, hayalini kurduğumuz bu projeyi hayata geçirebiliriz. Adı "So Far Away". Sinopsisini yazdık ama onu senaryolaştırmak ve çekilecek bir proje haline getirmek ancak bunlar başarıldıktan sonra olur.

"G.O.R.A."ya gelelim. Bu proje nasıl ortaya çıktı ve siz hangi aşamada Cem Yılmaz'la bir araya geldiniz?
Cem'in "G.O.R.A."dan bir sene önce "Yıldızlı Pekiyi" diye bir projesi vardı. Fakat bu arada Türkler uzaya giderse ne olur, komedi konseptini bulan ve ilk defa seyirciyle paylaşan kişi olarak herkes ondan bu konsept üzerine oturan bir film bekliyordu. Cem'in de böyle bir fantastik komedi filmi yaratma heyecanı hep vardı içinde. Hikayenin gerçek bir bilimkurgu atmosferinde geçmesini istiyordu. O dönemde Türkfilmi, Cem'le iki filmlik bir anlaşma yapmıştı. Bu filmlerden birisi "Yıldızlı Pekiyi"ydi, ikincisine de "bir uzay filmi" deniyordu. Adı yoktu o zaman. Türkfilmi, madem Cem Yılmaz'la bir şey yapıyoruz o zaman olacaksa en iyisi olmalıdır, bu da tabii ki uzay filmidir noktasına gelince "Yıldızlı Pekiyi"den vazgeçildi ve Cem'den "bir uzay filmi" senaryosu yazması istendi. Cem'de bu senaryoyu yazıp adına da "G.O.R.A." dedi. Yani her şey, Cem'in hep yapmak istediği bir şeyin sipariş edilmesiyle başladı.

Bu gerçek bir bilimkurgu filmi mi yoksa bilimkurgu filmlerinin parodisini mi yapıyorsunuz?
Bizim filmimizin içindeki diyaloglara tersinden bakarsanız bayağı ciddi bir bilimkurgu olarak da görebilirsiniz.. Hatta bilimkurguyu biraz fazla ciddiye aldık galiba. Cem'in yazdığı senaryonun ne kadar komik olduğuna ve bunun ne kadar güçlü bir komedi filmi senaryosu olduğuna inanarak yola çıktık. Bunun üstüne bir de insanları güldürelim diye o gerçek ve ciddi ortamı bozup karikatürize

etmemize gerek yoktu; tam tersine çok gerçekçi bir uzay filmi atmosferi yaratmaya çalıştık ki olup bitenler daha komik gelsin.

"G.O.R.A." ne kadarıyla bir Cem Yılmaz filmi ne kadarıyla bir Ömer Faruk Sorak filmi oldu sizce? Bu sonuç, nasıl bir işbölümünün ürünü?
Bizdeki işbölümü hakikaten iş bölümü şeklinde oldu. Cem, senaryosunu yazdığı filmin rejisiyle ilgili bütün sorumluluğu ve yetkiyi bana devretti.

Sete çıktığında senaryosuyla vedalaşabildi mi gerçekten?
Vedalaştı, ama bu öyle çok keskin bir geçiş olmadı zaten. Yani sen yazdın senaryonu, senin işin burada bitti şeklinde olmadı. Bu yetkileri birbirine çok iyi devretmiş ama bu işbölümünün sonuçlarını da çok iyi paylaşan ve bundan en doğru sonucu çıkarabilmek için kafa kafaya veren insanlar olarak çalıştık biz. Ne kadarıyla Cem Yılmaz filmi ne kadarıyla Ömer Faruk filmi, buna seyirci ve sinema çevreleri karar verecek. Bence, ne kadar Cem Yılmaz filmiyse o kadar Ömer Faruk filmi oldu, ama hiç unutulmaması gereken bir şey var, sonuçta bu bir Cem Yılmaz filmi. Çünkü Cem Yılmaz gibi bir adam olmasaydı, böyle bir film olmazdı.

İkisiyle de çalışmış bir yönetmen olarak Yılmaz Erdoğan'la Cem Yılmaz'ın mizah anlayışları ve sinemaya bakışları arasında nasıl farklar görüyorsunuz? Bu fark sete nasıl yansıyor?
Ben de kendimi ünlülerin ressamı, rahmetli Rahmi Pehlivanlı gibi hissediyorum artık. İkisinin tarzı çok farklı tabii. Cem mi daha komik Yılmaz mı daha komik gibi bir karşılaştırmayı çok doğru bulmuyorum. İkisi de kendi alanında çok başarılı. Cem Yılmaz, işi sadece güldürmek olan bir insan. Yılmaz ise güldürmek kadar can acıtmayı da bilen ve seven bir adam.

Hangisiyle çalışmak daha zor?
(Kahkahalar) Vallaha benim için ikisiyle de çalışmak zor olmadı. Biz çok uyumlu çalıştık ama bu 'Aman abi, bize böyle bir imkan verildi, biz de sesimizi çıkarmayalım, ne derlerse yapalım' mantığından kaynaklanan bir uyum değil. Yılmaz'la çalışırken de böyle bir yetki ve kuvvetler ayrımı ilkesiyle çalıştık. Yılmaz'ın da Cem'in de yazdığı senaryoların görselleştirilmesi aşamasında fikirlerimi, önerilerimi, yapılması gereken değişikliklere ilişkin şartlarımı ortaya koydum tabii ki. Onlar da 'Aman abi, biz senden fikir istemiyoruz, biz ne diyorsak onu yap demediler' tabii. O yüzden iyi işler çıktı ortaya. "Vizontele"de bana şu çok söylenmiştir: "Ama siz arkada kaldınız." Evet arkadaydım çünkü benim olmam gereken yer orasıydı, çünkü ben kamera arkası insanıyım. Ben kamera arkasında durmam gereken yeri çok iyi koruyan, savunan ama onun ötesine geçmek gibi bir derdi olmayan bir insanım. Bu uyum da belki burada başlıyor.

Arkada kalmayı mesele yapacak bir yönetmen olmadığınız çok açık. Aslında tam aksine bu iki filmin yönetmenliğini üstlenerek iki yıldızın egoları altında ezilmekten korkmadığınızı göstermiş oldunuz. Yine de bu zamana kadar neden kendi projelerinizi hayata geçirmeyi tercih etmediğiniz merak ediliyor.
Şöyle bir gerçek var. İyi şiir yazmakla iyi şiir okumak başka şeylerdir. Aynı şekilde iyi senaryo yazmakla iyi film çekmek de başka şeyler. Evet bu ikisi bazen aynı bünyede olabilir; olursa da ne güzel olur ama ille böyle olacak diye bir kural yok. Ben birinin yazdığı hikayeyi sinemada ondan çok daha iyi anlatabilirim. Evet kendi hikayemle de çıkabilirim ama bir gün mutlaka kendi hikayemle çıkmak zorundayım diye bir şart yok. Her şarkıcının beste yapma zorunluluğu olmadığı gibi her yönetmenin de senaryo yazma zorunluluğu yoktur. Buna karşılık yaptığınız şarkıyı kimin okuduğu da çok önemlidir çünkü A kişisi okuduğunda rezil olur B kişisi okuduğunda harika. Benim için önemli olan, iyi şeyler ortaya çıkaracağına inanılan insanların benimle çalışmayı tercih etmiş olmalarıdır çünkü bu kesinlikle tesadüf değil.

Reklam ve video klip yönetmenliğinden gelen deneyimlerinizin sinemada nasıl faydalarını görüyorsunuz?
Sinema görsel bir sanat. Hikaye denen şey sadece diyaloglardan oluşan bir şey değil. Görsel olarak iki görüntüyü arka arkaya ya da tek başına bir çerçeveyi o kadar anlamlı yaparsınız ki hiç laf söylemeye gerek kalmadan bir şey anlatırsınız. Sinema böyle bir şeydir. Onun için reklam ve müzik videolarında sürekli sadece görüntüyü düşünmek, görüntüyle derdini anlatmak gibi bir deneyim sinemada da çok işe yarıyor tabii ki. Kurduğunuz görsel dünyanın tesadüfi olmadığına, görüntüde arkaya koyduğunuz bir lekenin bile anlamlı olduğuna siz kendiniz inanıyorsanız birilerinden mutlaka geri dönüşü alıyorsunuz ve doğru bir şey yaptığınızı anlıyorsunuz.

Oyuncu yönetiminde nasıl bir yol izliyorsunuz?
Oyuncu yönetimi apartman yönetiminden farksızdır bence. Oyuncu yönetiminden çok oyuncu seçiminden bahsetmek lazım. Önemli olan doğru oyuncuyu doğru role seçebilmek. Sete çıkmadan önce yaptığınız okuma provalarında, okuma provalarını mizansenle birleştirdiğiniz ilk provalarda o rolün oyuncu tarafından doğru yorumlanıp yorumlanmadığını anlıyorsunuz. Doğru yorumlanmışsa, sette size yapacak bir şey kalmıyor. Apartman yöneticiliğinden kastım da şu; apartman sakinlerinin her birinin belli görevleri vardır. Apartman yöneticisi ne yapar? Bu görevlerin aksatılmadan yerine getirilmesini sağlar. Herkes işini yaparsa apartman yöneticisine yapacak hiçbir iş kalmaz. İşte oyuncu yönetiminin de bundan farkı yok.

Bu filmin yurt dışında şansı olabilir mi sizce?
Tabii, çünkü Cem'in mizahı her ne kadar söze dayalı gibi görünse de vücut dilini o kadar iyi kullanıyor ki sesini kapattığınızda da adamın her şeyine gülebiliyorsunuz. Bunu denedik de. İngiltere'de İngilizler'le, burada Hollandalılar'la Almanlar'la seyrettik filmi. Onlar da sadece kendi filmlerini seyreden insanlar değil. Dünyada yapılan bir sürü şeyi izliyorlar ve bizim filmimizi de bayağı beğenerek izlediler. Hatta bir İngiliz firması filmin İngiltere'deki gösterim haklarını satın almaya talip oldu.

"G.O.R.A" deneyiminden nasıl dersler çıkardınız?
Bir kere ben bundan sonra hiçbir işe sadece vaat üzerine girmem. Sinema pahalı bir sanat, benim kendi projemi hayata geçirebilecek bir ekonomik gücüm yok. Demek ki parası olan ve bu işi yapmaya gönüllü insanlarla yapabilirim bu işi. Ancak her parası olan adamla iş yapmaktan yana değilim artık. Parası olacak, bu işe gönül verecek, o projeyi hayata geçirmek için verdiği sözlerin arkasında en az benim kadar duracak ve gerekirse benim bu projede yaptığım gibi her şeyini ortaya koyacak. Bu ilk ders. İkincisi, ben bu projede kendimle ve ekibimle ilgili çok önemli bir şeyin farkına vardım. Biz hayal ettiğimiz şeyleri hayata geçirebilecek yeteneğe ve dinamiğe sahibiz. Bu film bizim yapabileceklerimizin sınırlarını gösteren bir film değildir. Buna eminim. Çok daha iyi şeyler yapabiliriz. İşte bunu gösterdi "G.O.R.A." bana. Seyircinin tepkisi de çok önemli tabii, ama diyelim ki seyirciden umduğumuz tepkiyi almadık, "G.O.R.A."yla ilgili düşüncelerim hiç değişmeyecek. Bunu anlattığım zaman bazı gazeteler beni yanlış anladılar. Türk sinemasında "G.O.R.A."dan öncesi ve sonrası olacak" dediğimi zannettiler. Halbuki ben şunu demek istedim. Benim hayatımda bir "G.O.R.A." öncesi ve sonrası var. Ayrıca inşallah Türk sinemasında da böyle bir şey olur çünkü eğer bu film başarılı olursa sinema sektörü böyle münferit başarıların peşinde koşan insanların uğraştığı bir şey olmaktan çıkıp bir endüstri haline gelecek. Yatırımcılar, bu sektörü daha fazla ciddiye almaya başlayacaklar. Bu film yurt dışında bizim hayal ettiğimiz başarıya ulaşırsa, yaptığı işleri yurt dışına pazarlamaya dönük mücadele içinde olan insanların yolunu açmış olacak. Ve en önemlisi, "G.O.R.A." başarılı olursa, mümkün olduğu kadar az para harcayarak çok kar etme mantığı ortadan kalkacak ve çok para kazanmak isteyen yapımcının gereken yatırımı yapmak zorunda olduğu anlaşılacak.

Sizce "G.O.R.A." yı neden seyredelim?
Seyredin çünkü bir kere çok eğleneceksiniz. İnsanların gülme ihtiyacını fazlasıyla karşılayacağını düşünüyorum ama bir o kadar da övüneceklerini düşünüyorum. İyi film seyretmek artık herkesin evinde bir tuşa dokunarak yapabileceği bir şey. Kendinizden bir ürünü onlarla aynı kefede görür ve bundan sadece sizin değil dünyadaki seyircilerin de keyif aldığını görürseniz başka şekilde sahiplenir ve övünürsünüz ya, böyle bir şey. Çok gülecekler, bu bir vaat, çok övünecekler bu da bir dilek.

Eleştirmenlerden nasıl tepkiler bekliyorsunuz?
Umuyorduk da bu kadarını ummuyorduk, Cem Yılmaz'a çok güleceğimizi biliyorduk ama bu kadarını da beklemiyorduk demelerini diliyorum.

Bundan sonra neler yapmak istiyorsunuz?
Bir tane sinema okulu kuruyoruz şimdi Hayal Kahvesi gurubuyla birlikte. Bunu gittikçe dünyaya da açmayı planlıyoruz. Çok yerel başlayabilir ama muhakkak uluslararası platforma da taşıyacağımız bir sinema okulu olsun istiyoruz. Dolayısıyla bundan sonraki en önemli hayalim, önce sözünü ettiğim film projelerini hayata geçirmek, sonra da herhangi bir film yapmak isteyen insanlara bu imkanı verecek bu sinema okulunu kurmak.

Son sözünüz nedir?
Şunu söylemek istiyorum; "G.O.R.A." ya da bir başka film hiç fark etmez, bir film çekerken ne kadar büyük emekler harcandığı gerçeğini gözeterek seyircilerimizin korsan konusunda duyarlı davranmalarını istiyorum. Güvenip de takdir ettikleri bir işin arkasından onlara ihanet ettiğini düşündükleri bir iş çıkaranı cezalandırsınlar tabii, ama beğendikleri işlerin devamının gelmesini istiyorlarsa filmleri sinemada izlesinler lütfen. ■

Size baba diyebilir miyim?

Geçtiğimiz Berlin Film Festivali'nden En iyi Erkek Oyuncu ödülüyle dönen "KAYIP KUCAK" (El Abrazo partido) Arjantinli genç bir Yahudinin bebekliğinden beri görmediği babasını ve kendi kimliğini aramasını anlatıyor. Filmin yönetmeniyse yeni Arjantin sinemasının dikkat çeken isimlerinden Daniel Burman. ENGİN ERTAN

Öyle bir mekan düşünün ki; İtalyanlar, Koreliler, Arjantinliler, Yahudiler, soy ağacında Litvanyalı akrabalar bulmaya çalışan Arjantinliler, Polonya vatandaşı olup Avrupa'ya göç etmeyi düşleyen Arjantinli Yahudiler, hepsi biraradalar... Daniel Burman'ın "Kayıp Kucak"ı (El Abrazo partido) tam da böyle bir dünyada, böyle karakterler arasında geçiyor. Buenos Aires'in göbeğinde, bol dükkanlı bir pasajdayız. Bu multi-kulti (çok kültürlü) ortamın kavgası, gürültüsü, yıllardır süregelen komşuluklar nedeniyle dostluğu ve eğlencesi eksik olmuyor. Ancak annesi Sonia (Adriana Aizemberg) ile beraber yıllardır sahibi oldukları iç çamaşırı dükkanını işleten Ariel Makaroff'un (Daniel Hendler) hayatında, ta çocukluk yıllarından beri eksik olan bir şey var; baba şefkati. Ariel'in babası Elías (Jorge D'Elía), yıllar önce karısını iki erkek çocukla bırakmış ve İsrail'in yolunu tutmuş. Yıllar yılı hem Ariel'e, hem de ağabeyi Joseph'e (Sergio Boris) söylenen, babalarının büyük bir ideal için, İsrail'de savaşmak amacıyla onları bıraktığı. Anne Sonia telefon görüşmeleriyle durumu idare eder, ağabey Joseph ise pek takmayıp kendi hayatını kurmaya çalışırken, Ariel babasız büyümüş olmayı sindiremiyor. Elías ile ilgili pasajda anlatılan hikayeler ve bebekken çekilmiş olan sünnet videosu, genç erkeğin babasına dair sahip olduğu yegane anılar. Her ne kadar babasının onları bırakmasını hazmedemese bile, Ariel de Arjantin'den kaçmayı, mevcut yaşantısından uzaklaşmayı hedefliyor. Neredeyse çocuk yaşlarından beri tanıdığı ve uzun soluklu bir ilişki yaşadığı kız arkadaşını terk etmesi bir yana, anneanne ve dedesinin zamanında Polonya'dan Arjantin'e göç etmiş olmalarını, yani Polonya vatandaşlıklarını kullanarak Polonya pasaportu almak ve Avrupa'ya göç etmek istiyor.

Gecikmiş bir aile buluşması.

Burman filminde aidiyet temasını gerek edebiyatta, gerekse sinemada defalarca kez tekrar edilmiş, hatta bir bakıma dinsel bir mit üzerinden ele alıyor. İster İsa ve Tanrı olsun, isterse "Yıldız Savaşları"nda Luke Skywalker ve Darth Vader, babasını arayan ve onunla yüzleşmek için uğraşan sayısız örnek bulabiliriz. Ariel'in babasıyla arasındaki sevgi/nefret ilişkisi de böyle bir şey. Genç erkek onu ne kadar reddetse, ondan ne kadar kaçarsa kaçsın, aslında babasına ulaşmak için çabalayan, onu bulmaya çalışan bir karakter. Elías'ın pasajda dilden dile dolaşan hikayelerle yaşamaya devam eden bir mit, adeta filmin karakterleri arasında dolaşan bir ruh olarak resmedilmesi de tesadüfi değil. Yönetmenin bu baba/oğul ilişkisi üzerinden varmaya çalıştığı esas nokta kendi köklerini, anavatanını, gerçekten ait olduğu yeri, hatta filmin büyük ölçüde

Yahudi cemaati arasında geçtiğini düşünürsek "vaadedilmiş topraklar"ı bulmak.

Ancak Burman Arjantin'deki Yahudi diasporasını resmederken klişelerden uzak durmaya çalışıyor. Farklı bir ülkede yaşamayı ve entegrasyonu idealize etmediği gibi, katı şekilde geleneklere bağlı kalmayı ve içine kapalı bir topluluğa dönüşmeyi de öngörmüyor. Bu anlamda Ariel'in neredeyse evinden hiç dışarı çıkmayan ve bir noktadan sonra kendi geçmişini bile unutmaya, hatta reddetmeye başlayan anneannesi kilit bir karakter. Bir bütün olarak baktığımızda yönetmenin resmettiği dünya için sıcak bir atmosfer yaratmaya çalıştığını bile söyleyebiliriz. Bu bağlamda, kişinin yurdunun kendisini ait hissettiği yer olduğunu söylemeye çalıştığı sonucuna da varabiliriz.

Burman'ın "Kayıp Kucak"ta sıcak ve sevimli bir atmosfer yaratmaya çalıştığını söyledik ancak film için belirlediği üslup ne yazık ki bunu zedeliyor. Yer yer Dogma filmlerini anımsatan bir görüntü yönetimi ve kurgu anlayışıyla karşı karşıyayız. Bunun sebebi belirli bir gerçeklik duygusu yakalamak olmalı, fakat seyircinin filme duygusal anlamda dahil olması gereken anlarda araya bir set çektiğini de göz ardı edemeyiz. Titreyen bir omuz kamerası, ani zoom-in veya zoom-out'lar filmin en büyük zaafları. Benzer şekilde seyirci ve film arasına giren bir diğer unsur ise, hikayenin alt başlıklara ayrılmış olması ve neredeyse her 10 dakikada bir ekranda beliren siyah fon üzerindeki yazılar.

Ancak filmin bu gibi zaafları bir yana, Burman'ın yerinde tercihleri de var. Örneğin kimlik arayışı üzerine olan hikayeyi baş karakterin iç sesiyle desteklemek gibi. Filmdeki karakter bolluğuna rağmen, esas olarak Ariel'in hikayesini ve onun arayışını izlediğimizi bizlere hatırlatan, onun bakış açısını ve algısını netleştiren bir seçim bu. Diğer yandan filmin ilk yarısı boyunca bir leitmotif olarak bahsi geçen bir yarışma var. Söz konusu yarışmanın gerçekleştiği sahnedeyse hem seyirciyi hem de Ariel'i büyük bir sürpriz bekliyor. Bu filmin dramatik yapısını güçlendiren, gerçekten parlak bir buluş. Anne/oğul arasında ilişki açısından açıklayıcı olan kimi sahneler (özellikle Sonia'nın yıllar önce Ariel'in kaybolmasını anlattığı sahne) ve hikayeyi renklendiren kimi anekdotlar (örneğin bozuk bir radyonun Elías tarafından nasıl onarılmış olduğuna dair "şehir efsanesi") da filmin artıları arasındalar.

"Kayıp Kucak"ın ele aldığı tema dışındaki en büyük kozuysa oyuncuları. Özellikle anne rolündeki Adriana Aizemberg ve başroldeki Daniel Hendler çok iyiler. Geçtiğimiz Berlin Film Festivali'nde Altın Ayı için yarışmış filmin Hendler'e En İyi Erkek Oyuncu dalında bir Gümüş Ayı kazandırdığını da bu noktada eklemek gerekiyor. Uruguay doğumlu olan genç oyuncu, film boyunca yüzünde koruduğu şaşkın ve soru sorar gibi ifadeyle, Ariel'in arayışını perdeye başarıyla taşıyor. Berlin Film Festivali'ndeki gösteriminde seyirci ve eleştirmenlerin beğenisini kazanan filmin, yönetmeni Daniel Burman'a da özel bir ödül kazandırmış olduğunu atlamayalım.

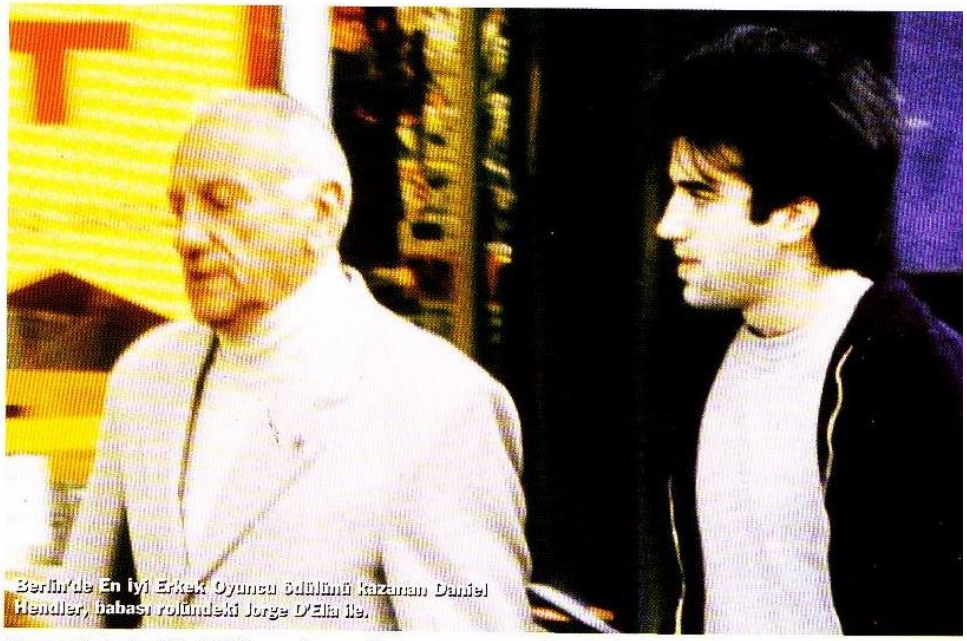

Berlin'de En İyi Erkek Oyuncu ödülünü kazanan Daniel Hendler, babası rolündeki Jorge D'Elía ile.

Bu film öncesinde tanımadığımız Burman, yeni Arjantin sinemasının öncü isimlerinden birisi. Genç yönetmenin daha önce çektiği filmlerin hikayelerine baktığımızda, Arjantin'deki Yahudi cemaati ve kimlik sorunu, özellikle üzerine gittiği konular. Yönetmenin 2000 yapımı filmi "Esperando al mesías"ın (Mesih'i Beklerken), yine Daniel Hendler tarafından canlandırılmış, ismi yine Ariel olan ve benzer özellikler gösteren bir karaktere sahip olması, Burman'a yarattığı kahramanların otobiyografik özellikler taşıyıp taşımadığının sorulmasına neden olmuş. Kendisinin cevabıysa şöyle: "Evet, hem de çok. Benim kendi hayatımdan değil ama Yahudi toplumunun hayatından izler taşıyorlar. Ben Once mahallesinde doğdum ve büyüdüm. Evden okula giderken, okuldan Club Hebraica'ya giderken bütün o dehlizlerden geçtim. Filmlerimde anlattığım o insanları, o konuşmaları bin kere duydum. Karakterlerim yaşayan ya da bir zamanlar yaşamış insanlardan esinlenerek yaratıldı."

Yönetmen, "Kayıp Kucak"ta Ariel'in kaçma arzusunun Yahudi diasporasının dünyadaki halinin bir yansıması şeklinde görülüp görülemeyeceğiyle ilgili olaraksa şunları söylemiş: "Doğru. Gerçi ben bu 'maceraperest Yahudi' figürünü pek sevmiyorum. Mesele bizim tarih boyunca dünyanın dört bir yanına gitmeye meraklı olmamız değil. Bir turist gibi ya da bir keşif arzusuyla oraya buraya gitmiş değiliz. Biz gezip dolaşmadık, biz kaçtık ve en kötü zamanlarda bile kendi küçük cennetlerimizi bulduk. Ariel koşuyor, Ariel kaçıyor, ama hepimizin olduğu gibi onun rüyaları, dramları ve hayaletleri de onun kadar hızlı koşuyorlar."

Yönetmenin kendisine ait bu cümlelerin ardından, "Kayıp Kucak"ın kimlik ve aidiyet sorununu kendi cennetini bulmak üzerinden cevaplandıran, kimi zaaflarına rağmen görülmeye değer bir film olduğunu söyleyebiliriz. Özellikle bu konularla ilgilenen seyircilerinse kaçırmamalarında fayda var. ■

Ariel ve Joseph pek benzemeyen iki kardeş.

"Büyük İskender"

Çek bir acılı İskender!

Tarihin en etkileyici kişiliklerinden biri olmasına rağmen bugüne kadar pek az sinemacının ilgisini çekmiş olan Büyük İskender'in yaşamı, 40 yıl sonra ilk kez Oliver Stone yönetmenliğindeki büyük bir prodüksiyonla beyazperdede. Şimdiden önümüzdeki yılın en güçlü Oscar adaylarından biri olarak görülen "BÜYÜK İSKENDER" (Alexander), dünya galasından iki gün sonra bizde de gösterime giriyor.

DERLEYEN: SENEM ERDİNE

Çocuk yaşta dünya meselelerine kafa yormaya başlayan, 25 yaşında neredeyse bütün dünyayı önünde diz çöktüren ve 32 yaşındaki ölümüne dek gelmiş geçmiş en büyük imparatorluklardan birini kuran Makedonya Kralı İskender, tarihin en ilgi çekici kişiliklerinden biri şüphesiz. Hem tarihte oynadığı rolle hem kişiliği ve özel yaşamıyla hala en çok tartışılanlardan biri aynı zamanda. Kimilerine göre doğuyla batı medeniyetlerini birleştirmek gibi soylu bir düşün peşinden giden büyük bir kahraman, kimilerine göre de kişisel hırsları uğruna dünyayı kana bulayan bir zalimdi. Çözenin dünyayı fethedeceğine inanılan o ünlü düğümü kılıcıyla kesip atması, kimine göre hedefe giden yolda engel tanımayan cesur ve kararlı bir savaşçının keskin zekasının işareti, kimine göreyse aklın yerine gücü ve şiddeti koymakta hiçbir sakınca görmeyen bir zorbalığın göstergesiydi. Milattan önce 356 ile 323 yılları arasında yaşayan ve bu tarihler arasına sıkışan kısacık ömrünü Akhilleus gibi bir destan kahramanı olmaya adayan ünlü kralın fırtınalı yaşamı, yüzyıllardır tarihçilerin gözündeki cazibesini yitirmedi, ancak ne tuhaftır ki sinemacıların şaşırtıcı derecede az ilgisini çekti. Kahramanlık öykülerine bayılan Hollywood sinemasının İskender'le ilgili

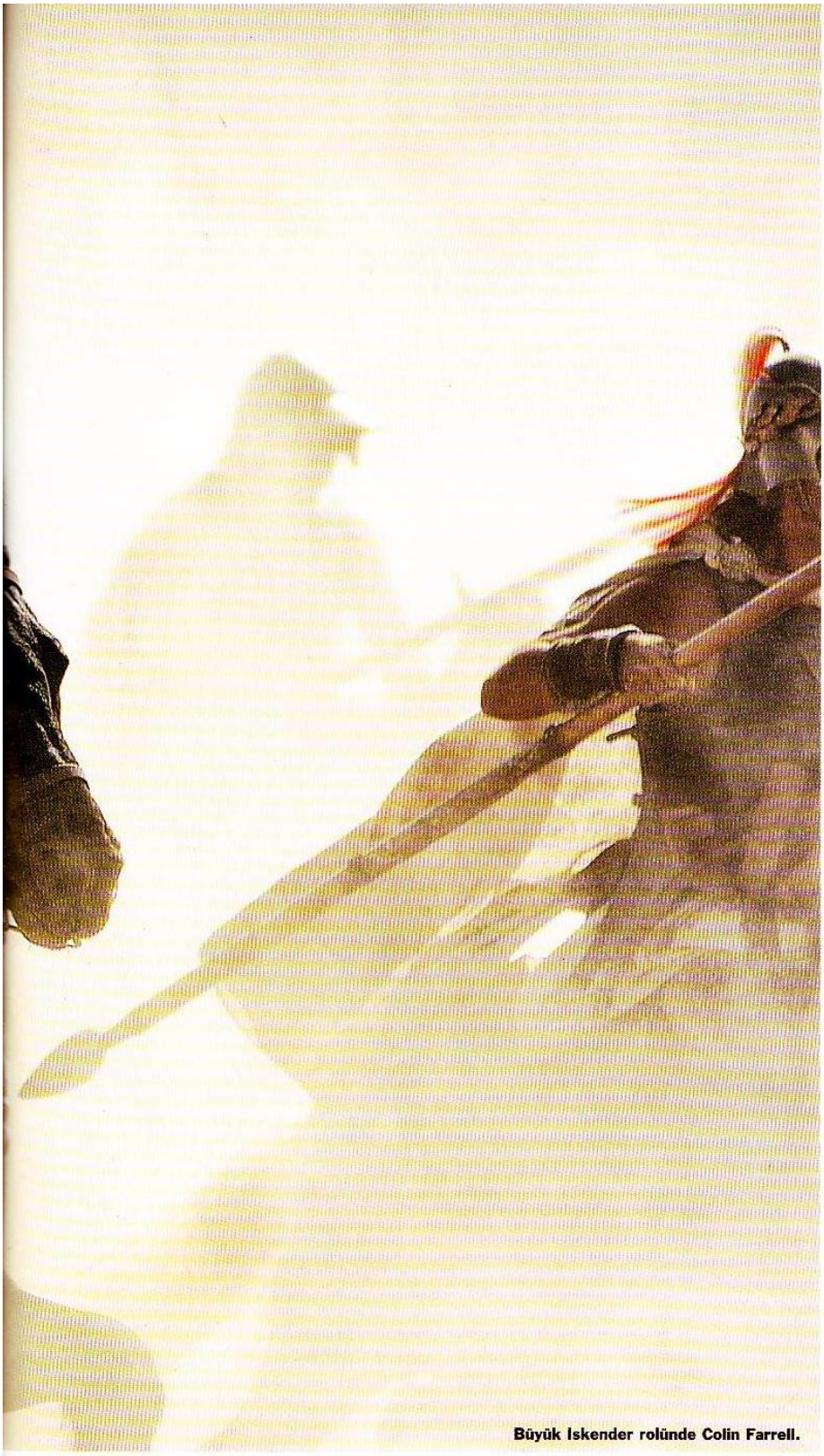

Büyük İskender rolünde Colin Farrell.

tartışmada bir taraf olmaktan çekinmiş olduğunu düşünmek biraz fazla iyi niyetli bir varsayım olurdu herhalde. Buna karşılık, sınırlı miktardaki tarihsel veriye dayanan üç bin yıllık bir yaşam öyküsünü hikaye etmenin kolay olmadığı ortada. Sonuç olarak sinema tarihine baktığımızda İskender'in yaşamını konu alan üç film çıkıyor yalnızca. İlki, 1917'de çekilmiş Danimarka yapımı bir sessiz film, ikincisi 1980'de çekilmiş bir Yunan filmi, üçüncüsüyse yönetmenliğini Robert Rossen'ın yaptığı bir Amerikan filmi. Makedon kralın Richard Burton tarafından canlandırıldığı 1956 yapımı bu film, İskender'in yaşamını konu alan yegane Hollywood yapımıydı. Dünyayı fethetmeye soyunan ünlü kralın yaşamı, destansı dönem filmlerinin altın çağında bile neredeyse hiç ilgi görmemişti. Ne var ki, son birkaç yıl içinde birdenbire özellikle Amerikalı sinemacılar arasında çok popüler olmaya başladı. Aynı anda bir sürü proje üretildi ve Amerikan sinemasının usta yönetmenleri İskender'in yaşamını sinemaya uyarlamak için birbiriyle yarışır oldu. Başlıca beş projeden söz ediliyordu. Biri, Christopher McQuarrie tarafından tasarlanmış olan bir Warner Bros. projesiydi. Yönetmen Martin Scorsese olacak, İskender'i Leonardo Di Caprio canlandıracaktı. İkinci büyük proje, ünlü yapımcı Dino de Laurentiis'inkiydi. İtalyan yazar Valerio Manfredi'nin üç bölümlük roman serisinden uyarlanacak olan filmin senaryosunu "Hannibal"ın yazarı Ted Tally kaleme alıyordu. Projenin yönetmenliğini Baz Luhrmann üstlenmişti, başrol oyuncusu ise bir zamanlar Martin Scorsese'in kendi İskender projesinde oynatmayı düşündüğü Leonardo Di Caprio'ydu. İskender'in annesi Olympias rolü için de Nicole Kidman düşünülüyordu. Bir süre sonra Martin Scorsese'nin kendi projesinden vazgeçtiğini ve bu projenin yapımcıları arasına katıldığını duyduk. Üçüncü proje, Meksikalı yönetmen Alfonso Aura'nın çekeceği, diğerlerinden çok daha düşük bütçeli bir uyarlamaydı. Dördüncüsü, yapımcılığını ve yönetmenliğini Mel Gibson'ın üstlendiği on bölümlük bir dizi projesiydi. Mary Renault'nun iki romanından ("Fire From Heaven" ve "The Persian Boy") uyarlanacak olan, 120 milyon dolar bütçeli bu HBO yapımı, bir dizi projesi olmasına rağmen diğer İskender projelerinin en güçlü rakiplerinden biri olarak görülüyordu. Ve nihayet beşinci proje, Oliver Stone'un yıllardır üzerinde çalıştığı "Büyük İskender" projesiydi. Zaman içinde, Baz Luhrmann'ın filmiyle Oliver Stone'un filmi, gerçekleşme olasılığı en yüksek projeler olarak diğerlerinden daha fazla öne çıktı ve geçtiğimiz bir iki yıl, bu iki sinemacının İskender'i sinemaya uyarlayan ilk yönetmen olmak için giriştikleri ciddi bir yarışa sahne oldu. Sete ilk çıkan Oliver Stone oldu ama Baz Luhrmann hemen pes etmedi. Uzun süre, iki filmin kısa bir arayla arka arkaya gösterime gireceği zannedildi ancak Stone, çekimlere devam ederken Luhrmann'ın projesindeki belirsizlikler devam ediyordu. Sonunda Luhrmann'ın filminin belirsiz bir tarihe ertelendiğini duyduk. Yarışın galibi, çok eskiden beri bu filmi gerçekleştirmeyi hayal ettiği bilinen Oliver Stone olmuştu. "Hayatım boyunca beni en çok heyecanlandıran şeylerden birisi, daha önce anlatılmamış olan ya da anlatılamayacağı düşünülen hikayeleri anlatmanın bir yolunu bulmaktı" diyor yönetmen. "O açıdan bu film, bugüne kadar giriştiğim en iddialı işlerden biridir; çünkü bunca zamandır İskender'in yaşamını hikaye etmeye kalkışan bu kadar az insan çıkması, olağanüstü bir durum gerçekten. Sebep, hikayenin çok geniş kapsamlı olması belki de. Örneğin Robert Rossen'in 1956 yapımı filmi hikayenin Yunanlılarla ilgili bölümünü merkeze alır ve İskender'in Persler'i dize getirmesiyle ⇨

"Büyük İskender"

Onu bir kahramandan çok dünyayı kana bulamış bir zalim olarak görenler de oldu.

"Kafasına Akhilleus gibi bir kahraman olmak fikrini yerleştiren annesiydi. Bir tür pazarlıktı bu; uzun bir yaşam süren sıradan bir insan olmak mı, yoksa kısa bir yaşam süren büyük bir kahraman mı?" Oliver Stone

son bulur. İskender'in yaşamının çok önemli ve enteresan gelişmelerle dolu son yılları filmde yer almaz. Oysa o yıllar içinde hem İskender'in yaşamında hem de yaşadığı dünyada çok büyük değişiklikler olur."

Oliver Stone'un gözünde İskender

Filmde tipik bir Oliver Stone kahramanıyla karşılaşacağımız söyleniyor. İskender'i, tutkuları ve zaaflarıyla dünyadaki yerini arayan ve bu arayış içinde hem fiziksel hem de ruhsal bir boyut kazanan olağanüstü bir yolculuğa çıkan bir adam olarak yorumluyor Stone. Film, bu uzun yolculuğu ve İskender'in yaşamında çok önemli rol oynayan insanlarla, yani annesi Olympias (Angelina Jolie), babası Philip (Val Kilmer), en yakın dostu ve ordularının kumandanı olan Hephaistion (Jared Leto), hırslı ve güzel bir kadın olan Asyalı karısı Roxane (Rosario Dawson) ve hem sadık generali hem de en büyük sırdaşı Ptolemy'le (Anthony Hopkins) ilişkilerini ele alıyor. İskender'in 32 yıllık yaşamını, zaman içindeki gediş gelişlerle bir yap bozun parçaları gibi yavaş yavaş birleştiren Oliver Stone, bir yandan ünlü hükümdarın çocukluğunu ve tahta yükselişini anlatırken bir yandan da imparatorluğun yükselişini, gerileyişini ve çöküşünü perdeye yansıtıyor. Böylece zafer ve macera tutkusuyla yanıp tutuştuğu gençlik günlerinden, ucu bucağı olmayan bir imparatorluğun hükümdarı olarak yalnız ve esrarengiz bir şekilde öldüğü o güne kadarki yaşamı adım adım eksiksiz bir tabloya dönüşüyor gözlerimizin önünde. "Çok güçlü ve etkili iki insan olan annesiyle babasına karşı ciddi bir mücadele vermiş ve rüyalarının birçoğunu gerçekleştirmeyi başarmış genç bir adamın hikayesi olarak gördük filmi" diyor yönetmen. "Rüyalarının peşinden gitmiş genç bir adam, bir prens ve sonra da bir kraldı İskender. En büyük trajedisi de kendi zamanının ötesinde yaşayan bir adam olmasıydı."

On yıldan uzun bir zamandır bu projeyle uğraşan yönetmen, İskender'i çocukluğundan beri çok etkileyici buluyormuş. "Onunla ilk tanıştığımda yedi ya da sekiz yaşındaydım herhalde" diye anlatıyor. "İskender'in yaşamını anlatan 50'li yıllarda basılmış bir çocuk kitabı okumuştum. Richard Burton'ın filmini izlemek için sinemaya koştum hemen. Her zaman muhteşem bir hikayeydi. Evinden ayrılıp dünyayı fetheden genç bir kahraman. Hepimiz gibi o da hayalkırıklıkları yaşamıştı. Son derece zarif olabildiği gibi son derece zalim de olabiliyordu. Birçok hata yapmıştı. Ama sonunda bir idealist olarak öldü. Onun sayesinde kahramanlara inanmaya başladım."

Sinema okuduğu yıllarda en büyük fantazile-

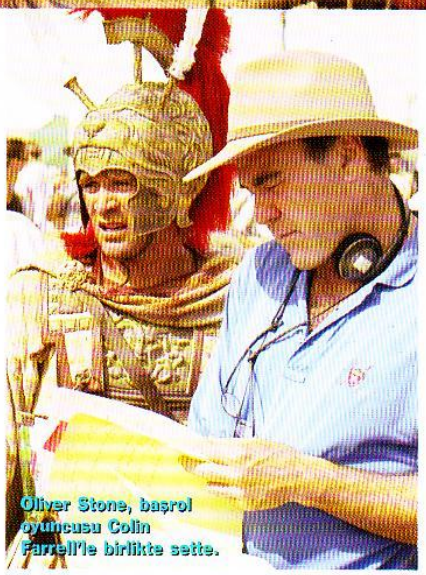

Oliver Stone, başrol oyuncusu Colin Farrell'le birlikte sette.

rinden birisi birkaç belgesel kamerası ve küçük bir ekiple birlikte zamanda yolculuk edip üç bin yıl öncesine gitmek ve İskender'in savaşlarını görüntülemekmiş. "Günümüze dönüp filmi gösterdiğimiz zaman insanlar hayretler içerisinde 'Tanrım! Nereden buldunuz bu çekimleri!' diyeceklerdi. Okul bittikten 32 yıl sonra geriye dönüp sözkonusu dönemi yapabildiğim en iyi şekilde yeniden canlandırma fırsatı buldum. Gerçek, tabii ki çok daha farklıydı ve bu gerçeğin küçük bir suretini yaratabilmek bile her açıdan büyük bir mücadeleydi."

Yıllardır İskender'in yaşamını sinemaya uyarlamayı hayal eden Oliver Stone, bunun-

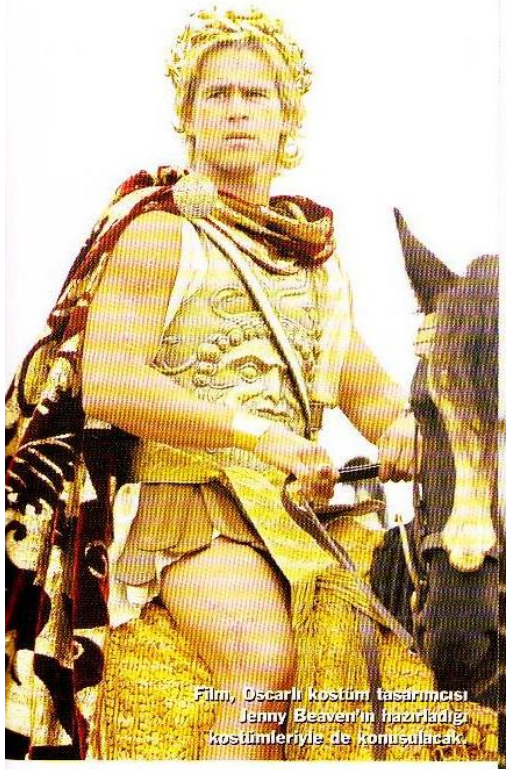

Film, Oscarlı kostüm tasarımcısı Jenny Beaven'ın hazırladığı kostümleriyle de konuşulacak.

Makedonya Kraliçesi Olympias rolünde Angelina Jolie.

la ilgili ilk somut adımları 1990 yılında atmaya başlamış. Alman yapımcı Thomas Schuehly'yle birlikte proje üzerinde çalışmaya başlamışlar. Birkaç başarısız senaryo girişiminden sonra Cinergi isimli bağımsız bir film şirketiyle ve Yunan kökenli Amerikalı genç bir senaryo yazarı olan Laeta Kalogridis'le anlaşarak yeni bir senaryo çalışmasına girişmişler. Sonuçta ortaya yine tam istedikleri gibi bir şey çıkmayınca Oliver Stone senaryo üzerinde bizzat çalışmaya karar vermiş ve o güne kadar yazılanları da değerlendirerek bir tarihçinin danışmanlığında yeni bir senaryo çıkarmış ortaya. Akademik kariyerine New College Oxford'da devam eden ve 1974'te ünlü Makedonya Kralı'nın biyografisini yazdığı "Büyük İskender" adlı bir kitap yayınlayan Robin Lane Fox, senaryo aşamasından başlayarak çekimlerin sonuna dek filmin tarih danışmanlığını yapmış. Oliver Stone'un Robin Lane Fox'la sürekli bir irtibat halinde kaleme aldığı yeni senaryo, Moritz Borman'ın ilgisini çekince projenin önündeki bütün engeller birdenbire ortadan kalkıvermiş. "Terminator 3: Makinelerin Yükselişi", "Sessiz Amerikalı" ve "Adaptation" gibi filmlerin yapımcısı Intermedia'nın yöneticisi Moritz Borman senaryoyu o kadar etkileyici bulmuş ki, projeyi sonuna kadar destekleme kararı almış. Alman yapımcı, "Avrupa eğitimi almış olanlarımız İskender'le ilgili bir şeyler bilir mutlaka" diyor. "Ama adamın kişiliği, ruhu ve iç dünyasıyla ilgili değildir bu bilgilerimiz. Oysa Oliver'ın senaryosu bunlar üzerinde duruyor. Bu adamın geldiği yeri sorguluyor, kültürel çevresinin onu nasıl şekillendirdiğini, farklı kültürlerle karşılaştığında yaşadıklarını araştırıyor. Bu yalnızca bir tarih dersi değildi, aynı zamanda bugün hala hepimizin birçok yönden bağ kurabileceği bir adamın hikayesini anlatan etkileyici bir senaryoydu. İskender'in hikayesini başından sonuna dek yeniden canlandırıyordu, gerçekten dramatikti ve muazzam bir hikayeydi."

Stone'a göre İskender, yalnızca yenilgi yüzü görmemiş efsanevi bir savaşçı değildi, ailesinin gölgesinden kurtulup kendi düşlerini gerçekleştirmek için mücadele eden tutkulu bir gençti aynı zamanda. Dolayısıyla farklı kültürleri birbiriyle kaynaştırma düşüyle uzun bir yolculuğa çıkan hükümdarın dünyanın dört bir yanına yayılan seferlerinin yanısıra çelişkilerle dolu iç dünyasında olup bitenleri, ailesiyle ve çevresindekilerle ilişkilerini de çözümlemeye çalışmak gerekiyordu. Örneğin annesi Olympias ile ilişkisinin İskender'i anlamak bakımından çok önemli olduğunu düşünüyordu Stone. "Tahminlerime göre İskender'in kafasına Akhilleus gibi bir kahraman olmak ve tıpkı onun gibi genç yaşta ölmek fikrini yerleştiren annesiydi" diyor yönetmen. "Bir tür pazarlıktı bu; uzun bir yaşam süren sıradan bir insan olmak mı, yoksa kısa bir yaşam süren büyük bir kahraman mı? Filmin en çok önemsediği şeylerden birisi de bu işte. İskender'in annesiyle giriştiği bu pazarlık yani..."

Buraya kadar öğrendiklerimizden Oliver Stone'un İskender'i yığınla insanın canına kıymış ve farklı milletleri kendi kurduğu imparatorluğun çatısı altında birleşmeye zorlamış bir zorba değil, tam aksine düşlerinin peşinden giden idealist bir kahraman olarak gördüğünü anlamak zor değil. Büyük İskender'le ilgili farklı tarihsel görüşler olduğunu gayet iyi bilen tarihçi Robin Lane Fox, "İskender'i daha farklı yorumlayan, paranoyak bir katilden öte biri olmadığını düşünen tarihçiler de var" diyor ve şöyle devam ediyor: "İskender'in açtığı savaşlarda binlerce insanın öldürüldüğü doğru, ama üç bin yıl öncesinden, şimdikinden çok farklı, sert bir dönemden bahsediyoruz. Önemli olan insanla-

İskender'in Doğu yolculuğunun en önemli karaklarından biri olan Babil Şehri, Marakeş'te kurulan setlerde kurulmuş ve bu çekimler görsel olarak de desinlenmiş.

"Bu filmle ilgili en büyük umutlarımdan birisi, insanlara bir zamanlar, dünyanın bir yerlerinde, büyük hayallerin ürünü olan büyük imparatorlukların ve bu imparatorlukları kuran büyük hayalperestlerin olduğunu hatırlatmak." Oliver Stone

rın neden onun peşinden gittiğini, neden onunla birlikte hayatını riske attığını, İskender'in nasıl olup da her gün daha fazla insanı peşinden sürüklediğini, fethettiği yerlerdeki insanların da onun ordusuna katılmak istemesinin sebeplerini açıklayabilmek."

Colin Farrell, hayatının rolünde

İskender rolünün kime gideceği uzun süre tartışma konusuydu. Bu arada en ciddi ihtimaller olarak Tom Cruise ve Heath Ledger'in isimleri geçiyordu. Projeyi yıllar önce geliştirmeye başlamış olan Oliver Stone o zamanlar İskender rolüne Tom Cruise'u düşünmüştü. Ancak projenin gerçekleşmesi söz konusu olduğu zaman Tom Cruise artık 40 yaşındaydı ve 20 yaşındaki bir kralı canlandırmak için fazla yaşlıydı. Bunun üzerine bir süre Heath Ledger ismi üzerinde duruldu ama sonunda rol, 26 yaşındaki İrlandalı oyuncu Colin Farrell'in oldu. Oliver Stone ilk bakışta emin olamamıştı ama birçok bakımdan Colin Farrell'in bu rol için uygun olacağını düşünüyordu. "Tanıştığım zaman ondan çok hoşlanmıştım" diye anlatıyor Stone. "Çok istekliydi, üstelik çok zekiydi . Ayrıca 'yaramaz çocuk' olarak ün salmıştı ki bu da asi bir ruha sahip olduğunu gösteriyordu ve bu rol için gayet uygun olabilirdi." Tek sorun Farrell'ın kara kaşlı kara gözlü bir İrlandalı olmasıydı; çünkü birçok tarihçiye İskender, beyaz tenli, kızıl kahve tonlarında bir sarışındı. Sarıya boyanmış saçlarıyla kamera karşısına geçtiği bir deneme çekiminden sonra Oliver Stone kararını verdi. İskender'i Colin Farrell canlandıracaktı.

Bu rolü kariyerinde bir dönüm noktası olarak gören oyuncu, çekimler boyunca hem fiziksel hem de düşünsel olarak çok zorlu hatta tüketici bir süreçten geçtiğini söylüyor. Bir röportajında şöyle tarif etmiş canlandırdığı karakteri. "Daha küçücük bir çocukken annesiyle babası, onun gözleri önünde birbirlerini yemişler ve devamlı onu birbirlerine karşı kullanmışlar. 19 yaşında babası öldürüldüğünde ve insanlar onu apar topar tahta çıkardıklarında müthiş bir kaybolmuşluk duygusu içinde iyice sarsılmış olmalı. O yüzden yaşamı boyunca kafasındaki soruların cevaplarını arayıp durmuş; kader nedir, dünya nerede son bulur, peki ben gerçekten Zeus'un oğlu muyum? Ayrıca gittiği her yerde sevgiyi aradığını düşünüyorum." Oliver Stone'a sorarsanız Colin Farrell, bir daha hiçbir zaman bu filmdeki gibi çıkmayacak karşımıza. Çekimler sırasında, genç aktörün yorgunluktan

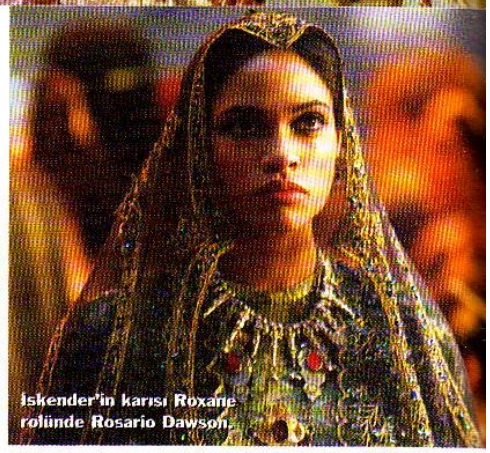

İskender'in karısı Roxane rolünde Rosario Dawson.

bayılmak üzere olduğu bir anda kanla kaplanmış yüzüne baktığını ve şöyle düşündüğünü söylüyor: "O anda bu çocuğun gençliğinde çok önemli bir döneme son vermiş olduğumu hissettim. Tabii aslında bu rol uğruna bunu kendisi yapmıştı. İleride ne yaparsa yapsın, ne kadar parlak ve ne kadar farklı bir iş yaparsa yapsın, Colin'in bir daha asla bu filmdeki gibi bir zirvede olacağını sanmıyorum. İkimiz için de çok özel bir andı o an. Belki kulağa biraz uğursuz bir laf gibi gelecek ama tıpkı filmin sonunda Ptolemy'nin söylediği gibi 'Onu bir daha asla böyle göreceğimi sanmam' demek geliyor içimden."

Büyük bir savaşçı olarak tarihe geçmiş olmasına rağmen İskender'i Makedonya'daki sarayından çıkarıp yollara düşüren şey, yalnızca savaşçı kişiliğiyle açıklanamaz elbette. Za-

Büyük İskender, zafer kutlamalarından birisinde.

Makedonya Kralı Philip (Val Kilmer), oğlu İskender'le birlikte.

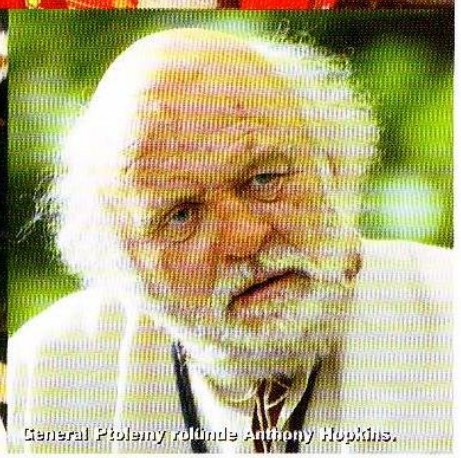

General Ptolemy rolünde Anthony Hopkins.

ten birçok tarihçiye göre aynı zamanda uslanmaz bir gezgin, tutkulu bir kaşifti o. Ünlü kralın hikayesinin çok büyük bir bölümünü oluşturan bu uzun yolculuğu perdeye yansıtan Oliver Stone'un filmi, Batı Anadolu'dan başlayıp Hindistan dağlarına ulaşan bir yol filmi olarak da görülebilir aynı zamanda. Yaklaşık altı ayı bulan ve dünyanın dört bir yanında gerçekleştirilen çekimlerde Fas, Tayland, Hindistan ve Malta'daki doğal mekanlar kullanılmış. Makedonya, İran, Bactria (günümüz Afganistan'ı ve Türkmenistanı'nın bulunduğu bölgenin o zamanki adı) ve Yakın Doğu'da geçen diğer sahnelerin büyük bölümü Fas'ta çekilmiş. Film ekibi, yine Fas'ta, Bactria'daki kaleyi ve Makedonya'daki tiyatroyu bütün ayrıntılarıyla yeniden inşa etmişler. Binlerce askerin yer aldığı, fillerin de kullanıldığı Hindistan'daki savaş sahnelerinde Tayland'daki mekanlar kullanılmış. İskender'in büyük Doğu yolculuğunun dağlık kesimleri, Hindistan'daki Himalayalar bölgesinde çekilmiş. Genç Kral tarafından kurulan, onun adını alan ve dünyanın en önemli kültür merkezlerinden biri olmak üzere tasarlanan ünlü İskenderiye şehrinin limanında geçen sahnelerde Malta Adası'nın tarihi atmosferinden yararlanılmış. İskender'in Babil ve Hindistan'daki muhteşem sarayları, çocukluğunun geçtiği Makedonya'daki saray ve ünlü İskenderiye Kütüphanesi'yse Londra'daki Pinewood ve Shepperton Stüdyoları'nda kurulan setlerde çekilmiş.

"The Adventures of Baron Munchausen" ile "Gülün Adı" filmlerinin yapımcısı olarak hatırlayacağınız Alman yapımcı Thomas Schuely, projeye başından beri büyük destek veren Moritz Borman, prodüksiyonun New York kanadını temsil eden ve bağımsız film

Madis Sarıdan Fas'ın Sahrayı Kebir'inde çekilmiş

"O anda, bu çocuğun gençliğinde çok önemli bir döneme son vermiş olduğumu hissettim. Tabii aslında bu rol uğruna bunu kendisi yapmıştı. Colin'in bir daha asla bu filmdeki gibi bir zirvede olacağını sanmıyorum." Oliver Stone

piyasasındaki çalışmalarıyla tanınan Jon Kilik ve Iain Smith'ten oluşan uluslararası bir yapım ekibinin ortaya koyduğu çok büyük bir bütçeyle (150 ile 200 milyon dolar arasında olduğu tahmin ediliyor) hayata geçirilen "İskender' projesinin gösterime girmesiyle birlikte Oliver Stone gençlik yıllarından beri kurduğu bir düşü gerçekleştirmiş oluyor. "Bugüne kadar çektiğim hiçbir filmde bu kadar zor bir hazırlık süreci geçirmemiştim" diyor yönetmen. "Aynı anda dört kıtada birden çalışmak zorunda kaldık; Amerika'da, Asya'da (Tayland, Hindistan), Avrupa'da (Londra, Malta) ve Afrika'da (Fas). Çok karmaşık ve zordu. Gecemiz gündüzümüze karışmıştı. Beni en çok düşündüren finansla ilgili meselelerdi, o yüzden ileriye bakacağıma durmadan arkama bakıyordum. Belirlenen sürede bu kadar karmaşık bir prodüksiyona hazırlanmak mantık dışıydı. Ama bazen mantığınızın sesini duymaya tahammül edemediğiniz zamanlar oluyor işte. Tarihi koyuyor, yola çıkıveriyorsunuz." Tıpkı bir zamanlar İskender'in yaptığı gibi. Bundan üç bin yıl önce o da mantığın sesine kulaklarını tıkayarak, olmaz denilen bir düşün peşinden sonu belli olmayan bir yolculuğa çıkmamış mıydı? Stone, bu filmi hayata geçirmek için gereken cesareti, hikayesini anlattığı kahramanın tutkusunda bulmuş görünüyor. Şimdi bu tutkunun filmi seyredenlere de ilham vermesini umut ediyor. "İskender, bütün Yunan mitlerini biliyordu ve o mitleri kendi yaşamında gerçeğe dönüştürmüştü" diyor. "Bu kadar kısa zamanda bu kadar çok şeyi başarmış olması şaşırtıcıydı ve bu onu bir çıkış yolu arayan gençlerin gözünde hiçbir zaman eskimeyecek bir ikona dönüştürdü. Modern zamanın insanları gibi çok güçlü tutkuları vardı. Bu filmle ilgili en büyük umutlarımdan birisi, insanlara bir zamanlar, dünyanın bir yerlerinde büyük hayallerin ürünü olan imparatorlukların ve bu imparatorlukları kuran büyük hayalperestlerin olduğunu hatırlatmak. Bugün herkesin, özellikle de gençlerin, tarihin bize gösterdiklerine ilişkin bir fikri ve ideallerin gerçekleştirilebileceğine ilişkin bir umudu olmalı; bu umut asla zarar görmemeli." ■

İskender'in yakın dostu ve ordularının komutanı Hephaistion rolünde Jared Leto.

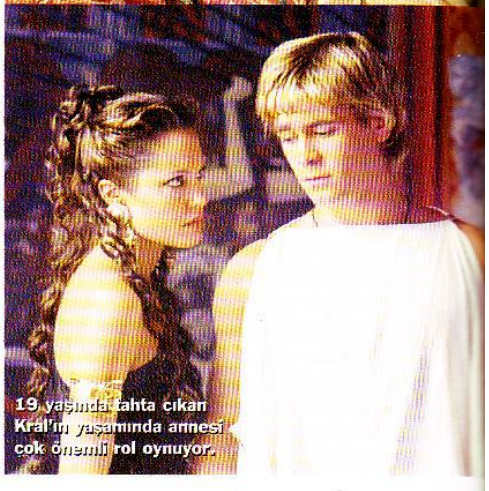

19 yaşında tahta çıkan Kral'ın yaşamında annesi çok önemli rol oynuyor.

"Çok hüzünlü, ağır bir hikaye."

İrlanda'daki oyunculuk okulundan mezun olduğundan beri kısa zamanda çok yol kat eden Colin Farrell, daha 25'ini bitirmeden Hollywood'da zirveye oynayan aktörlerle karşılaştırılır oldu. Küfürlü konuşmaları, sert çıkışları, normal sınırları aşan sigara ve alkol tüketimi ve hareketli aşk hayatı dolayısıyla Hollywood'un kötü çocuğu olarak isim yapan aktör, Büyük İskender rolünü biraz da bu kötü söhretine borçlu; çünkü filmin yönetmeni Oliver Stone, Farrell'in bu söhrete katkıda bulunan bütün yaramazlıklarını İskender'inkini andıran asi bir ruhun işaretleri olarak görmüş. 28 yaşındaki aktör, aşağıdaki röportajında yıldızlar kulübündeki yerini iyice sağlamlaştırması beklenen bu film, Büyük İskender ve Oliver Stone hakkında konuşuyor.

Film, İskender'in özel yaşamını da ele alıyor mu?
Elbette. Bir kralın özel yaşamı olması zor ama yine de İskender'in özel yaşamı üzerinde durduk tabii. Yalnız özellikle özel yaşamını öne çıkarmak gibi bir niyetimiz olmadı. Size şunu söyleyebilirim, Oliver'ın anlatmak istediği hikaye için vazgeçilmez olan hiçbir şey, filmin dışında bırakılmadı.

İskender'in cinsel yaşamı da dahil mi buna?
Evet. Yani, İskender'in biseksüel olduğunu biliyoruz. Aslında bunu bilmemize de gerek var mı bilmiyorum çünkü o dönemde, homoseksüel, biseksüel ya da heteroseksüel gibi, insanları cinsel tercihleriyle kategorize etmeye yarayan terimler bile yokmuş. Erkekler, yan yana yatıp sohbet eder, bilgilerini paylaşırmış. Zaman içinde teknolojik olarak daha yetkin ama sosyal olarak daha yetersiz hale geldikçe her şeye bir isim koyar, bir etiket yapıştırır olmuşuz. Neyin doğru neyin yanlış olduğuna azınlık gruplar adına biz karar verir olmuşuz ya da bazen küçük azınlıklar kalabalıklar adına doğruyu yanlışı ayırt eder olmuş.

Bir ara birkaç İskender projesi birbiriyle yarışır durumdaydı. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?
Bilmiyorum. Üç bin yıllık bir hikaye bu. Hollywood'un ilgisini çekti tabii. Aynı yıl içinde millet, hadi bakalım kim daha önce çekecek, diye yarışa girdi. Ama Oliver'ın bu proje üzerinde on yıldan fazladır çalıştığını biliyorum.

Eğitim çalışmaları nasıl geçti?
Yoğun. Haftalar süren bir kampa girdik. Hayatım boyunca canlandırdığım en zor rol bu olacak muhtemelen.

Neden?
İskender'i oynuyorsun. Kaderin çok fazla rol oynadığı, çok fazla kayıp, çok fazla hırs, çok fazla soruyla dolu bir yaşam, buna karşılık elimizde çok az cevap var. Hem fiziksel hem psikolojik hem de duygusal olarak tüketici bir süreçti benim için. Çok fazla felsefe, düşünce, duygu ve acı içeren bir çalışmaydı. Bana sorarsanız bu çok hüzünlü bir hikaye. "İşte karşınızda Büyük İskender! Ta ta!" gibi bir şey değil yani. Çok hüzünlü, ağır bir hikaye.

"Hayatım boyunca canlandırdığım en zor rol bu olacak muhtemelen."

İskender'in Richard Burton tarafından canlandırıldığı filmi izlediniz mi?
Evet, izledim. Bizimki onun kadar klasik bir uyarlama değil. Yani, Burton müthiş bir deha tabii. Tanrım! Richard Burton! Ama o film, bir bütün olarak çok daha hafif bir uyarlama. Bizim filmimizdeki adamlar bile gerçeğinden çok daha nazik tipler oldu muhtemelen. Bunlar resmen hayvanmış çünkü, Kral bile öyle. Satosundaki tahtında oturan bir adam değilmiş ki... Sürekli savaş alanında, kan ve ter içinde bir hayat. Toplumsal hayat da ona göreymiş, aynı derecede sert ve kaba. Çok içer, çok küfrederlermiş. Konuştukları dil de hayvancaymış. Gırtlaktan gelen, ama Arapça'yı değil de Letonya ya da Litvanya dillerini çağrıştıran bir dil. Bizim filmimizde ekipteki İrlandalı oyuncular kendi dillerini, Galliler kendi dillerini, İngilizler de kendi dillerini konuştular. Oliver böylece en azından lehçe farklılıklarını filme yansıtabilmiş oldu. Dolayısıyla ben de kendi dilimde konuştum ama daha temiz bir diksiyonla. Böylece dil konusunda biraz daha gerçekçi olabildiğimizi umuyoruz.

Bu esaslı Oliver Stone deneyiminiz hakkında ne söyleyeceksiniz?
Müthişti gerçekten. İnanılmaz bir adam. İnanılmaz bir sinemacı. İlk günden itibaren bana karşı çok dürüst davrandı, çok katıydı ve zaten öyle olması gerekirdi. Dürüst davranmak konusunda çok katı ve acımasızdı. "İğrenç bir çekimdi. Berbattı, berbat. Tamam, şimdi bunu unutalım ve yeniden başlayalım" diye çalışmaya devam ediyorduk. Ne kadar katı olabildiğini görünce, harika bir çekim olduğunu söylediği zaman da doğruyu söylediğinden emin oluyorsunuz. Tanrıya şükür ki, lafı dolandıran ve gerçeğin etrafında dans edip duran bir adam değil. Ondaki katıksız dürüstlüğe sahip pek az insan var dünyada.

Bunuel'in gizemli çekiciliği

Luis Bunuel, kuşkusuz sinema tarihinin en ilginç kişiliklerinden biri. Sinema macerası, gerçeküstücülük akımının önemli örneklerinden biri olan "Endülüs Köpeği" ile başlayıp, "Altın Çağ", "Gündüz Güzeli", "Tristana" ve "Burjuvazinin Gizemli Çekiciliği" gibi her biri bir başyapıt kalitesinde 33 filmle süren, nevi şahsına münhasır bir sinemacı. Bu ay Bunuel'in eşsiz hayal dünyasının ürünleri arasında unutulmaz bir gezinti yapacağız... PINAR TINAZ GÜRMEN

Rüyalar, çağrışımlar, tutkular ve gerçek bir sanatçının akıl almaz hayalgücünden doğan birbirinden ilginç öyküler. Burjuvaziye ve onu ayakta tutan her kuruma; dine, orduya, geleneksel aile yapısına, anamalcılığa, sanatı kalıplara sokmaya çalışan sığ zihniyete ve faşizme ince bir espri anlayışı içinde saldıran, sivri dilli anlatılar. Ve tüm bunların ardında, kendi deyimiyle bir dolar için yapmayacağı bir şeyi, bir milyon dolar için de yapmayacak olan idealist bir sanatçı; Luis Bunuel...

İspanyol sinemasının en önemli isimlerinden Luis Bunuel, filmlerinin ne zaman ne yapacağı belli olmayan kahramanları gibi, her anı sürprizlerle dolu bir sanatçı, çevresinde olup bitenleri, kendine has bir üslupla eleştiren uslanmaz bir muhalifti. Sinemaya başladığı ilk yıllarda gerçeküstücülük akımı içinde yer alsa da, daha sonraki dönemlerinde hiçbir gruba ve akıma bağlı olmaksızın, sadece kendisi için doğru ve güzel olanın peşinde koştu. Gerek düşünsel, gerekse sinemasal olarak hiç kimseye benzemeyen ve hiç kimse tarafından taklit edilemeyen bir üslup geliştiren sanatçı, sıradan gerçeklikle ilgilenmiyor, görünenin ardındakini arıyordu. Sonuçta gerçeklik göreceli bir kavramdı ve onun istediği, "gerçek" denen şeyin bin bir kılıkta fotoğrafını çekebilmek, olaylara herkesten farklı bir gözle bakabilmekti.

Luis Bunuel 22 Şubat 1900'de İspanya'nın Teruel bölgesinde yer alan Calanda köyünde, toprak sahibi, varlıklı bir ailenin ilk çocuğu olarak dünyaya geldi. Sekiz yaşındayken Saragossa'da bulunan Salvador Cizvit kolejinde eğitimine başladı. Çalışkan, çok yönlü ve dini inançları kuvvetli bir çocuktu. Ayinlerde önemli görevler alışı, okul tiyatrosunda sergilediği komedi ağırlıklı piyesleri, boks ve özellikle de bilek güreşindeki başarıları ile ünlenmiş, popüler bir öğrenciydi. Okul hayatının dışında da ilginç merakları vardı Luis'in. Kardeşleri ile birlikte pek çok hayvan besler, onları inceler, ama en çok böcekleri, özellikle de örümcekleri severdi.

Üniversite zamanı geldiğinde müzik eğitimi almak istedi ancak otoriter bir aile reisi olan babası, oğlunun ziraat mühendisi olması konusunda ısrar edince, boyun eğmek zorunda kaldı. Ziraat mühendisliği, hayvanlara ve toprağa düşkünlüğü bilinen Luis için kabul edilebilir bir işti. Ancak matematik derslerindeki başarısızlığı bu bölüme devamına engel oldu. Ziraat fakültesindeki hayalkırıklığı endüstri mühendisliği ve doğal bilimlerde okuduğu yıllarda da devam etti. Son olarak, ilerde öğretmenlik yapabilmek amacıyla edebiyat, tarih ve felsefe eğitimi almaya karar verdi. Nihayet kendisine en uygun dalı bulmuştu. Ama hiç kuşkusuz üniversite eğitimi kadar, içinde bulunduğu öğrenci grubunun da düşünsel ve sanatsal gelişimine sonsuz katkıları olacaktı. Federico Garcia Lorca ve Salvador Dali ile Madrid Üniversitesi'nde arkadaş oldu. Birbirlerinden hemen hemen hiç ayrılmayan bu üç kafadarın en sevdikleri uğraşları resim ve şiirden bahsetmek, kılık değiştirip caddelerde dolaşmak, geceleri mezarlıkta geçirmek ve bayılana dek içmekti... Politika henüz pek de önemli değildi onlar için. Yeni ye-

ni yasaklanmış dergileri ele geçirmeye, Lenin ve Troçki'nin isimlerini duymaya başlamışlardı. Sinema ise, o dönemde başlı başına bir sanat olmaktan uzak, eğlencelik bir işti. Bunuel, pek çok arkadaşı gibi şiir yazmaya başladı. Hatta otuz kadar müzik aletini birkaç dize ile tanıtan şiiri "Orquestacion" yayınlandığında ilgi ile karşılandı.

Üniversite yılları sona erince, Madrid'den ayrılarak, Paris'e geldi Bunuel. Uluslararası Aydınlar Dayanışma Derneği'nde bulduğu asistanlık, Fransızca'sını ilerletmesi açısından da bulunmaz bir fırsattı. O dönemde tiyatroya olan ilgisi ön plana çıkmıştı. "Hamlet" adındaki kısa oyunu Select sanatçılar kahvesinde oynandı. Daha sonra da Amsterdam'ın en ünlü müzik gruplarından birinin konserinde sergilenmek üzere küçük bir müzikal sahneledi ve oldukça iyi eleştiriler aldı.

Bunuel'in gerçek anlamda sinemaya ilgi duymaya başlaması da aynı dönemde oldu. Paris'te Madrid'e oranla çok daha fazla sinema salonu vardı ve Fransa'da yapılan filmlerin yanısıra Amerika'dan ve diğer Avrupa ülkelerinden gelen örnekleri de görmek mümkündü. Zamanının büyük kısmını sinema salonlarında geçirmeye başlayan Bunuel, kısa sürede sıkı bir izleyiciye dönüştü, hatta Cahiers D'Art dergisi için kısa film eleştirileri yazmaya bile başladı. Dönem içinde kendisini en çok etkileyen yönetmenlerin Eisenstein, Pabst ve özellikle de Fritz Lang olduğunu daha sonraki röportajlarında sık sık dile getirecekti.

Bunuel'in profesyonel olarak kamera arkasında yer aldığı ilk film, Jean Epstein yönetimindeki 1926 yapımı "Mauprant" oldu. Asistanlık görevinin yanısıra, Epstein'in oyunculuk akademisine de devam ediyordu Bunuel. Ancak bu beraberlik çok uzun sürmedi. Heyecanlı yapısı ve kendi doğrularından ödün vermeyen karakteri ile tanınan Bunuel, kısa süre sonra işten kovuldu. Nedeni ise Epstein'in kendisini Abel Gance'a asistan olarak göndermek istemesiydi. Bunuel, Gance'dan pek de haz etmediğini söyleyerek işi geri çevirmekle kalmamış, bu teklife oldukça sert bir tepki göstermişti. Epstein'ın bu genç sanatçı adayına söylediği son sözler ise, neredeyse bir kehanet niteliğindeydi; "Bunuel, sizde gerçeküstücü eğilimler seziyorum. İyiliğiniz için, o insanlardan uzak durun..!"

Temel olarak bilince başkaldırı olarak özetlenebilecek bir sanat akımı olan gerçeküstücülük, Birinci Dünya Savaşı'nın yarattığı kaosa tepki olarak doğmuştu ve bir süredir de Revolution Surrealiste dergisinde yayınlanan makaleler aracılığı ile Bunuel'in ilgisini çekmekteydi. Bunuel'in eski arkadaşları Lorca ve Dali'ye ek olarak, Breton, Miro, Aragon, Magritte, Bataille, Lacan, Paul Eluard, Pierre Unik, Max Ernst gibi sanatçı ve düşünürleri de aynı çatı altında toplayan akım, tıpkı dışavurumcular veya dadacılar gibi bir başkaldırıyı hayata geçirmeye çalışıyordu. Toplumun yozlaşmış değerlerine ve akademik ölçülere hapis edilmeye çalışılan sanata karşı bir başkaldırıydı ortaya koydukları. Özellikle toplum tarafından sorgulanmaksızın kabul edilen aile, devlet, din, vatanseverlik gibi değerlere saldırıyorlardı. Onlara göre bu yerleşik değerler bizi kendi duygularımıza, isteklerimize yabancılaştırıyor, yaratıcılığımızı engelliyor, adeta felce uğratıyordu. Akımın karşısında olduğu bir başka olgu ise, ussalcılıktı.

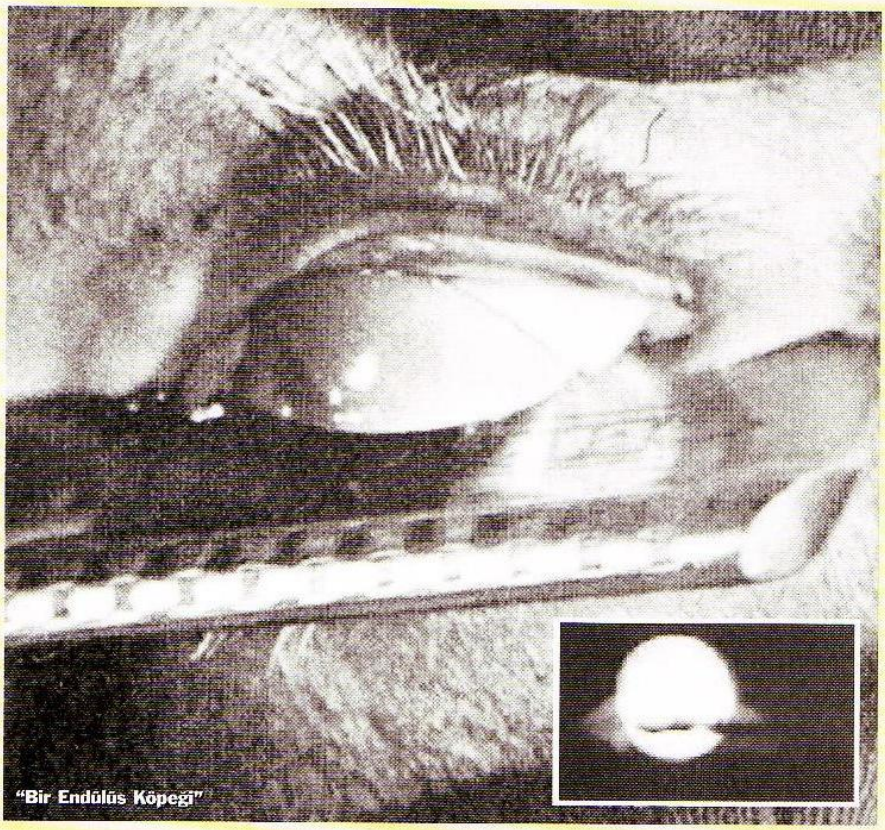

"Bir Endülüs Köpeği"

Amaçları, insan beyni üstünde ciddi bir sansür oluşturan ussal düşünceleri ortadan kaldırıp, insanın libidinal ve anarşist güdülerini serbest bırakmaktı. Bu konuda savundukları ifade biçimi ise us dışı çağrışımlardı. Sanatı kullanarak insanları şoke etmek, bazı düşünce veya eylemleri günlük anlamlarından kurtarıp, gerçeküstücü nesnelere dönüştürerek sunmak, akımın en önemli özellikleriydi. Grup halinde hareket eden gerçeküstücüler, sık sık skandallar yaratıyor ve halkın ilgisini çekmeye çalışıyorlardı. Amaçları sadece sanatta değil, genel anlamda yaşayış şeklimizde köklü değişiklikler yaratmaktı. Anamalcılığa ve giderek Hıristiyan Batı uygarlığına karşı bir tavır ortaya koymaya başlayan akımın ilahı ise Marquis De Sade'dı!

Luis Bunuel, düşünsel anlamda gerçeküstücüğe oldukça yakındı. Bir süredir ilgilenmekte olduğu sinemayı, yeniliklere sonuna dek açık, bakir bir sanat dalı olması nedeniyle, düşüncelerini cisimleştirmenin en çarpıcı yolu olarak gördü ve tüm sanat çevrelerini sarsan ilk yapıtı 1928 yapımı "Un Chien Andolou/Bir Endülüs Köpeği" işte böyle doğdu...

Filmin tasarımı, Bunuel ve Dali'nin ortak ürünüydü. İkili, özellikle gördükleri bazı rüyalardan esinlenmiş, şiddet ve erotizm içeren, tuhaf, şoke edici ve mantıksal olarak biraraya getirilmesi güç resimleri kurgulayarak, seyirci üzerinde tam anlamıyla "gerçeküstücü" bir etki yapmayı hedeflemişlerdi. Özellikle açılış sahnesinde bulunan ayın bulutu yarışı ile bir kadının gözünün ustura ile doğranmasını gösteren sahne, büyük tepkilere yol açtı. Eleştirmenler, sanatçılar, psikiyatrlar sahneye derin anlamlar yükleyebilmek için yarıştılar. Sahneyi aşk ve şiddetin harmanlanması olarak yorumlayanların yanısıra, Breton'un "Gerçeküstücülük, dünyaya gözü kapalı olarak yaklaşmalıdır" sözüne dayanarak, gözün kör edilmesi ile bulutların ardındaki gerçekliğin ortaya çıkacağını anlatmaya çalıştığını söyleyenler de oldu! Ama ne var ki, Bunuel ve Dali'nin amacı bunların hiçbiri ile uyuşmuyordu. Onlar filmlerinde yer alacak görüntüleri seçerken tek bir ilkeyi benimsemişlerdi; asla ve asla ussal bir anlamı olmayan ve tamamen akıl ve mantık dışı görüntüler belirlemek... Onlara göre "Endülüs Köpeği"nin hiçbir anlamı yoktu! Yapmak istedikleri, hem seyirciyi, hem de kendilerini alabildiğince şaşırtacak, gizemli ve şok edici bir film ortaya çıkarmaktı.

"Endülüs Köpeği"nin ilk gösterimi, gerçeküstücü grubun da katılımı ile yapıldı. Bunuel, gösterim boyunca gramofondan Arjantin tangoları ve "Tristan ve Isolde" operasından parçalar çalmış, cebine de bir saldırı ihtimaline karşı ufak taşlar doldurmuştu! Neyse ki taşları kullanmasına gerek kalmadı; film çok beğenildi. Yasaklanması için talepler olduysa da, gösterimi 8 ay sürdü.

İlk filmini annesinin maddi desteği ile gerçekleştiren Bunuel, bir anda ünlü olduysa da, fazla bir kar sağlayamamıştı. Ayrıca yaşanan sansasyonel olaylardan sonra bir sponsor bulabilmek de oldukça zordu. Sonuçta Bunuel. "'L'Age d'Or/Altın Çağ"ı tek başına yapmayşa karar verdi. 1930 yapımı film, birbirine bir türlü kavuşamayan iki aşığın öyküsünü anlatıyordu ama alt metninde özellikle burjuvaya yönelik sert bir toplum eleştirisi vardı. Gerçeküstücü gurup, filmi bir manifesto yayınlayarak savundu ve "Altın Çağ"ın gerçeküstücü akımın en sağlam örneği olduğunu dile getirdi. Sözkonusu manifestoda şunlar yazıyordu; "Bankaların iflas ettiği, ayaklanmaların her yerde ⇨

Oscar'ı nasıl satın aldı?

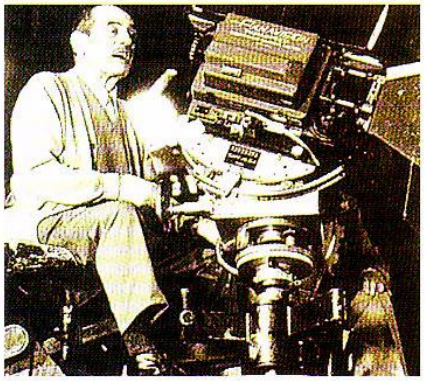

"Burjuvazinin Gizemli Çekiciliği", 1973 yılında en iyi yabancı film dalında Oscar'a aday oldu. Meksikalı gazeteciler, Bunuel'e ödül alma konusunda umutlu olup olmadığını sorunca, yönetmen her zamanki muzipliği ile 'Evet inanıyorum. Benden istenilen 25.000 doları ödedim bile. Amerikalıların bazı eksiklikleri olabilir ama sözünün eri insanlardır.' deyince, ortalık karıştı. Gazeteciler bu sözü ciddiye alıp, Bunuel'in Oscar'ı satın aldığını yazdılar. Film bu ödülü gerçekten kazandığında ise, tüm gözler doğal olarak tekrar Bunuel'e döndü. Yönetmenin yanıtı ise söyle oldu; 'Size Amerikalılar sözünün eridir demiştim!'

"Burjuvazinin Gizemli Çekiciliği"

Mucize ikramiye

Bunuel, Salamanca bölgesinde çektiği etkileyici belgeseli "Ekmeksiz Toprak" için finans bulmakta zorlanıyordu. Ancak bu filmi yapmak isteği de kendisinde bir tutku halini almıştı. Dostu Ramon Ancin'e projesini anlatınca, Ancin eğer bir gün piyangodan büyük ikramiye kazanırsa, filmi finanse edeceğini söyledi. Ne sanstır ki, Ancin kısa süre sonra, büyük ikramiyenin sahibi oldu ve Bunuel de "Ekmeksiz Toprak" için motor dedi!

patlak verdiği, fabrikalardan top namlularının uzanmaya başladığı şu günlerde çevrilmiş olan 'Altın Çağ'ı gazetelerde çıkan ve sansürce göz yumulan haberlerden korkmayan herkes seyretmelidir. Bunuel'in filminin, kutsal Marki'nin hapishane parmaklıkları arkasından savurduğu küfürlerin bir yankısı oluşu rastlantı değildir..." Gerçekten de sivri dilli bir filmdi "Altın Çağ". Bir grup burjuvanın düzenledikleri eğlence sırasında, mutfakta çıkan yangına, hizmetçi kızın bayılmasına ve hatta sigarasını yere attığı için kendi oğlunu vuran adama bile kayıtsız kalışları, onların kendi dünyalarına ne ölçüde hapis olduklarını, kendi eğlencelerini bozmadığı sürece çevrelerinde olup biten hiçbir olaya tepki vermediklerini oldukça net bir biçimde gözler önüne seriyordu. Sözkonusu sınıfın sığ hayat anlayışını resmetmeye çalışan Bunuel'in kullandığı bazı detaylar da ilginçti. Koltuğun birine oturmuş içi boş bir kadın elbisesi gibi... Yönetmenin açıklamasına göre "Altın Çağ"ın asıl amacı, rahipleri ve polisleri kullanarak ömrünü uzatmaya çalışan taşlaşmış bir toplumun direnme gücünü zayıflatmaktı. Yaşanan açmazın tek çaresi aşk olabilirdi. Her şey; mevki, aile, onur vs. aşk için feda edilmeli, yepyeni bir hayat anlayışı ortaya konmalıydı.

"Altın Çağ" tahmin edilebileceği gibi, pek çok tepkiye yol açtı. Protesto yürüyüşleri ve polise yapılan şikayetler bir yana gösterim sırasında bombalar bile patladı. Tüm bu sansasyonlardan sonra sansür kurulu, filmi yasaklama kararı aldı. Ve bu karar 1981 yılına dek değişmedi... Bunuel, tüm yaşananlara rağmen "Altın Çağ"daki tavrını sinema hayatı boyunca sürdürdü. Hayatlarını haz alma üzerine kuran ve bu engellendiğinde ne yapacağını bilemeyen burjuva sınıfını kıyasıya eleştirmeye devam etti.

"Altın Çağ", Bunuel'e çok farklı kapıların da aralanmasına neden oldu. Filmi gören MGM yetkilileri, sanatçıyı Hollywood'a davet ettiler. Bunuel'e gönderdikleri mektupta, filmi beğenmedikleri, pek bir şey de anlamadıkları, ancak tuhaf biçimde etkilendikleri yazıyordu. Davetteki amaçları bu genç yönetmeni daha yakından tanımak ve ilerde birlikte çalışıp çalışamayacaklarını görebilmekti. O sıralar Amerika'nın bulunmaz fırsatlar ülkesi olduğuna inanan Bunuel, teklifi hiç düşünmeden kabul etti ve altı aylığına Hollywood'a gitti. Dev stüdyolar, her köşe başında karşılaşılan yıldızlar, Charlie Chaplin'in evinde düzenlenen partiler ilk bakışta gerçekten büyüleyiciydi. Ancak genç Bunuel'in madalyonun diğer yüzünü görmesi fazla zaman almadı. Sanatçı o günlere dair izlenimlerini daha sonraki yıllarda şöyle dile getirecekti; "Yönetmenlerin çoğu şirket yöneticilerinin buyruğu altında çalışıyorlardı. Kendilerinden istenen şeyleri, ellerinden geldiğince iyi yapmaya gayret ediyorlardı. Onlara film üstünde hiçbir hak tanınmıyordu. Kurgu kontrolü bile ellerinden değildi..." Bu manzara karşısında özgürlüğünü hiçbir şeye değişmeyen Bunuel için geri dönmekten başka yol kalmadı.

1930 yılı İspanya tarihi için önemli olaylara gebeydi. Nisan ayında cumhuriyet ilan edildi. Bu değişim beklenenden çok sessiz gerçekleşmiş, kral hemen hiç itiraz etmeden bu durumu kabul etmişti. Bir anlamda fırtınadan önce yaşanan bir sessizlikti bu kabulleniş ve 1936 yılında patlak veren iç savaşa dek sürdü. Bunuel, bu süre zarfında Paris'te yaşadı ve Paramount firmasına ait filmlerin dublajlarını yaparak meslek hayatını sürdürdü. Aynı dönemde gerçeküstücü gurupla da yolları ayrılmaya başlamıştı. Gerçeküstücülük artık başlangıçta olduğu gibi düzeni değiştirmeye yönelik alternatif bir çıkış değildi. Aksine ürünleri git gide popülerleşen bir sanat akımı haline gelmişti.

1932'de uzun zamandır planladığı ancak finans sorunları nedeniyle gerçekleştiremediği bir belgesel projesini hayata geçirdi sanatçı; "Los Hurdes/Ekmeksiz Toprak"... İspanya'nın Caceres ve Salamanca arasında kalan ve medeniyete alabildiğince uzak bir bölgesini ele alıyordu bu belgesel. Doğanın zor şartlarına, yoksulluğa, cehalete ve hükümetlerin sırt çevirmelerine karşı direnerek yaşamlarını sürdürmeye çalışan insanların öyküsü son derece gerçekçi ve sertti. Film, muhafazakar kanadın giderek güçlenmeye başladığı ve komünizmi çağrıştıran her düşüncenin sert bir şekilde eleştirildiği İspanya'da hemen yasaklandı. Tepkiler bu kadarla da kalmadı; Bunuel siyasi görüşleri nedeniyle fişlendi ve bu durum iç savaş sırasında türlü zorluklar ile karşılaşmasına neden oldu. Tüm bu olumsuzluklara karşın, sanat çevreleri filme hak ettiği değeri vermekte gecikmedi. Charles Musser filmin eğlencelik gezi filmlerine sert bir eleştiri getirdiğini savunurken, Octavio Paz görüşlerini şöyle dile getiriyordu; "Bunuel'in gerçeküstücü filmlerinin teması, insanın kendisini boğan ve sakatlayan gerçeklikle olan savaşıdır. 'Ekmeksiz Toprak'ın teması ise, aynı gerçekliğin insan üstünde kazandığı insafsız zaferidir."

"Cela s'appelle L'Aurore / Şafak Söktü" (1955)

Bunuel 1934'te uzun zamandır birlikte olduğu Jeanne Rucar ile evlendi ve tekrar Madrid'e yerleşti. Yönetmenlik yapmak o dönem için aklında yoktu. Amerikan filmlerinin dublaj işlemlerini yapmaya devam etti ve jeneriklerde adının yazılmaması kaydıyla birkaç filmin yapımcılığını üstlendi.

İç savaş yılları tüm alanlarda olduğu gibi, sanatta da İspanya için çelişkiler ve zorluklarla do-

luydu. İkinci Dünya Savaşı'nın bir provası olarak nitelendirilen ve 1936'da patlak veren iç savaş boyunca, hiç dinmeyen çarpışmalar, yasaklamalar ve sert cezalandırma yöntemleri ile kan gölüne dönen İspanya'ya tam bir anarşi havası hakim oldu. Daha önce de sözünü ettiğimiz gibi Bunuel, siyasi görüşleri nedeniyle mimlenmiş bir isimdi ve bu şartlar altında kendisine teklif edilen bir görevi kabul ederek tekrar Fransa'ya gitti. Yeni işi, Paris elçisi Araquistain'ın yardımcılığıydı. Bir süre İspanya'da çevrilmiş propaganda filmlerini toplamak, cumhuriyetçiler adına Avrupa'da yardım kampanyaları düzenlemek ve bazı İspanya ajanlarını organize ederek, istihbarat almak gibi görevleri yerine getirdi. Ardından tekrar Hollywood'a giderek, İspanya savaşı hakkında yapılan Amerikan propaganda filmlerine danışmanlık yaptı. Bu sırada faşist lider Franco İspanya'da büyük bir zafer kazanmış, Amerikan hükümeti de İspanya ile ilgili olarak yapılan filmleri siyasi nedenlerle durdurmuştu. Bu durum, Bunuel için işsizlik demekti. Üstelik pek çok sanatçı gibi Franco'nun kara listesinde olduğundan ülkesine dönüş yolları da kapalıydı. O sıra aldığı farklı bir teklifi değerlendirerek New York'a gitti. New

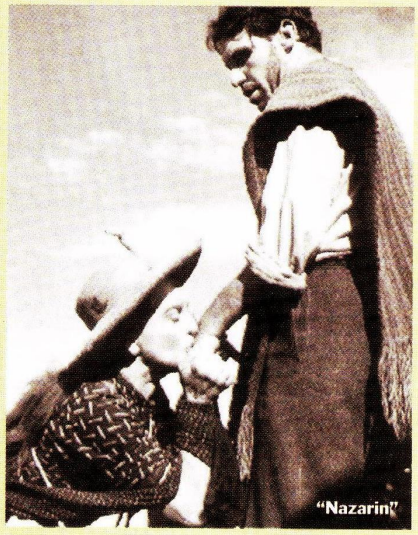
"Nazarin"

York Modern Sanatlar Müzesi sinematek bölümünde çalışmaya, Nazi karşıtı propaganda filmlerinin İngilizce, İspanyolca ve Portekizce versiyonlarını hazırlamaya başladı. Ancak bu görevde de uzun süre kalamayacaktı. Eski dostu Salvador Dali'nin yayınladığı otobiyografik kitapta Bunuel'in ateist olduğundan bahsedilmesi, şimşekleri sanatçı üzerine çekti. O dönemin Amerika'sında ateist olmak, komünist olmaktan bile daha çok yadırganan, tepki gören bir şeydi çünkü... Tekrar işsiz kalan Bunuel, Meksika'dan aldığı bir teklif üzerine, uzun yıllar çalışacağı ve kendisine tanınan oldukça kısıtlı imkanlara rağmen sinemasının en önemli eserlerini gerçekleştireceği bu ülkeye göç etti.

Bunuel'in Meksika'da çektiği ilk film, 1947 yapımı bir müzikal olan "Grand Casino" oldu. Jorge Negrete ve Libertad Lamarque ile birlikte yaptıkları bu filmle sanatçı 15 yıl aradan sonra yönetmenlik kariyerine devam etme fırsatını bulmuştu. Ancak film, ticari olarak başarısızlığa uğrayınca, yine kısa bir duraklama dönemi başladı. İkinci filmi "El Gran Calvera/Eğlence Düşkünü"ne dek, üç yıl annesinin gönderdiği parayla zar zor geçinen Bunuel, bu yapımdan itibaren, önlenemez bir yükselişe geçti.

1950 yılında "Los Olvidados/Unutulmuşlar" ile önemli bir çıkış yaptı. Geçinebilmek için suç da dahil her yola başvuran yoksul ve kimsesiz çocukları anlatan film için, Meksiko'nun "yitik kentler" adı verilen kenar mahallelerinde sayısız gezi ve inceleme yapan sanatçı, gördüklerini filminde aynen kulandı. Ortaya çıkan, oldukça sert ve gerçekçi bir çalışmaydı ve tahmin edilebileceği gibi büyük tepkiler aldı. Sadece dört gün gösterimde kalabilen "Unutulmuşlar", Meksikalı eleştirmenler tarafından topa tutuldu ve kısa süre önce Meksika vatandaşlığına geçen Bunuel, hainlikle suçlandı. İspanya'dan gelen tepkiler ise bambaşkaydı. Gerçeküstücü guruba dahil sanatçılar filmde polislerin olumlanmasından dolayı "Unutulmuşlar"ın bir burjuva filmi olduğunu iddia ettiler. Gariptir ki, aynı anda Pudovkin, Pravda'da yayınlanan bir yazısında filme övgüler düzüyordu. Bu çelişkili eleştirilerin üzerine Bunuel, Cannes Film Festivali'nde en iyi yönetmen ödülünü alınca, işler iyice karıştı. Filmin uluslararası bir başarı kazanması Meksika'da baş tacı edilmesine neden oldu ve "Unutulmuşlar" iki ay boyunca sürekli gösterimde kaldı!

Ertesi yıl, çok kötü şartlarda yaşadığı ıslahevinden kaçarak, bir ailenin yanına sığınan ancak kısa süre sonra evin tüm erkeklerini baştan çıkarıp ortalığı karıştıran genç bir kızın öyküsünü anlatan "Susana"yı çekti sanatçı. Toplum içinde kabul gören merhamet objelerine acımasızca saldıran bu filmin ardındansa Arniches'in "Don Quintin" oyunundan uyarlanan "La Hija del Engano/ Engano'nun Kızı", Bunuel'in "en kötü filmim" dediği bir Maupassant uyarlaması "Una Mujer Sin Amor/Aşksız Bir Kadın" ve yapımcılığını ünlü İspanyol ozan Altolaguirre'in üstlendiği, içerdiği erotizm ve düş sahneleri ile öne çıkan "Subida al Cielo/Göğe Yükseliş" geldi...

Bunuel 1953 yılında sinemasının en güzel örneklerinden biri olarak kabul edilen "El/Cinnet"e imza attı. Pek çok yazarın gözünde "Othello"dan sonra aşk ve kıskançlık üzerine yapılmış en güçlü trajedi olarak nitelendirilen "Cinnet", çok sevdiği ve deli gibi kıskandığı karısı Gloria'ya hayatı zehir eden paranoyak bir adamın; Don Francisco'nun hikayesini anlatıyordu. Soylu bir aileye mensup olan Francisco, kadınlarla daha önce bir yakınlaşma yaşamamış, bencil, aşırı titiz ve kendine güveni zayıf bir adamdı. Arkadaşı Raul ile nişanlı olduğunu bildiği halde Gloria'ya olan aşkında direnmiş ve genç kadınla evlenmeyi de başarmıştı. Ancak onları mutlu bir yaşam değil, Francisco'nun karısını vurmasına, hatta vajinasını dikmeye kalkışmasına dek uzanan paranoyak krizleri ile örülü bir kabus bekliyordu. Film, çok çelişkili tepkilere yol açtı. Aralarında Cocteau gibi isimlerin de bulunduğu bir grup, Bunuel'in bu filmle kendi sonunu hazırladığını düşünürken, başta Lacan olmak üzere psikiyatri çevresine mensup aydınlar "Cinnet"i göklere çıkardıklar.

Bunuel'in en sevdiği filmlerinden biri olan "Cinnet"in seyircilerden aldığı tepkiler de oldukça ⇨

Bunuel'den deyişler

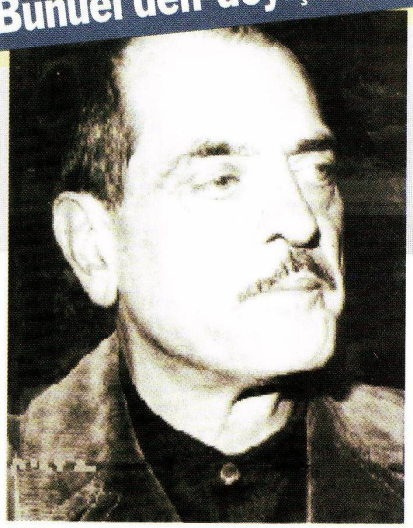

"Sinema belki de diğer hiçbir sanatın yapamayacağı şekilde seyirciyi alt üst etme yetisine sahiptir. Ama diğer hiçbir sanatın yapamayacağı şekilde onu aptallaştırma yetisine de sahiptir. Maalesef bugünün filmleri tam bu amaçlı gibi görünüyor; entelektüel ve psikolojik boşlukta zafer kazanıyor. Bu boşlukta zafer kazanmış gibi gözüküyor."

"Allah'a sükür ateistim! Bence insan tanrıyı kendi içinde aramalı."

"İtalyan Yeni Gerçekçiliği beni ilgilendirmiyor. Gerçek çok yönlüdür çünkü. Değişik kişilere göre bin türlü değişik anlamı olabilir. Gerçeğin tüm bir görünümünü elde etmek istiyorum ben. Bilinmeyenin o olağanüstü dünyasına girmek istiyorum. Gerisi zaten her gün elimin altında..."

"Ne derseniz deyin, tam özgür değilsiniz. Özgürlüğünüz sisten bir perdeyle dünyayı dolasan bir hayalettir. Onu yakalamaya çalışırsınız, ama her zaman elinizden kayıp gider. Ancak parmaklarınızda bir ıslaklık kalır."

"Neden rüya gören bir insanın rüyasını ben de göremiyorum? Neden onun rüyasına girip, değiştiremiyorum? Can sıkıcı bir durum bu. Ben sinema yaparak böyle bir engeli ortadan kaldırıyorum."

"Alışılmış ahlaka, geleneksel hayallere, duygusalcılığa, toplumun tüm ahlaksal pisliğine karşıyım. Burjuva ahlakı benim için ahlakın tersidir."

"Benim zalim ve sapık olduğumu söyleyenler var. Oysa ben bunun tam karşıtıyım. Ben zalimlikle sapıklığa yol açan fetişleri gülünçleştiriyorum. Şiddet ile pornografiden nefret ederim. Gençken gerçeküstücülük, içinde en çok şiddet öğesi bulunan akımdı. Bugünkü toplum, öyle çok şiddet içeren bir toplum oldu ki, herhangi bir sanatsal yorum yapmak için şiddeti kullanmak artık çok güç."

Bunuel'in sevdikleri

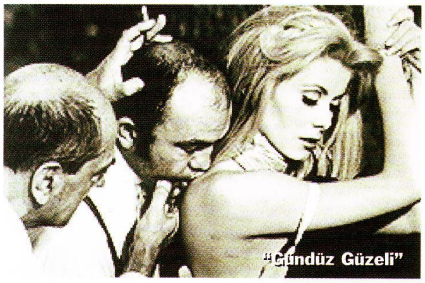
"Gündüz Güzeli"

Marquis de Sade'ı, Wagner'i, Beethoven'i, Schumann'ı, yağmuru, soğuk ülkeleri, Romen ve gotik sanatları, Freud'ü, Lenin'i, Kubrick'in özellikle "Paths of Glory" filmini, Fellini'den "Roma", "Sonsuz Sokaklar" ve "Cabiria'nın Geceleri"ni, Eisenstein'ın "Potemkin Zırhlısı"nı, Fritz Lang'ın bütün filmlerini, Buster Keaton ve Marx kardeşleri, Bergman'ın "Persona"sını, Vittorio DeSica'dan "Umberto D."yi, Jean Vigo'dan "Atalante" ve John Huston'dan "Sierra Madre'nin Hazineleri"ni, atış talimi yapmayı (bir kulağı bu tutkusu nedeniyle sağır olmuş!) fareleri, yılanları, örümcekleri, Rus edebiyatını, operayı, cazı ve banjo çalmayı, cüceleri, kılık değiştirip halk arasında gezinmeyi ve kısa bir süre için de olsa başka biri gibi olmayı seviyor. Ötenazi'yi hararetle savunuyor.

Nefret ettikleri

Bilimsel jargondan, filmlerinin ruh bilimciler ve eleştirmenler tarafından açıklanmaya çalışılmasından, savaşa yaklaşımlarından dolayı Steinbeck ve Hemingway'den, basın fotoğrafçılarından, Wyler imzalı "İnsanlar Yasadıkça" gibi militarist melodramlardan, Rossellini'nin "Roma Açık Şehir" filminden, suni olarak yaratılmış sözde otantik gösterilerden, reklamlardan, Hıristiyan demokratlar birliğinin kurucusu Alman siyasetçi Adenauer'dan, İkinci Dünya Savası'nı atom bombası felaketi ile sonlandıran Amerikan başkanı Truman'dan ve genel olarak politikadan nefret diyor.

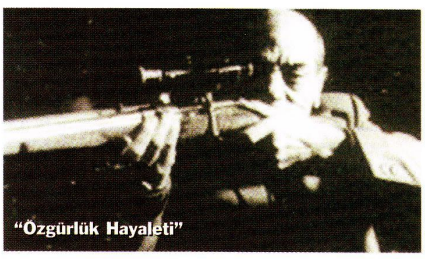
"Özgürlük Hayaleti"

çelişkiliydi. Meksika'da sadece birkaç gün gösterimde kalabilen film, izleyenlerin Francisco'ya kızmasına veya bu hasta adamın durumuna acımasına değil, kahkahalarla gülmesine neden oldu! Oysa Bunuel'in alt metinde anlatmaya çalıştıkları, daha önceki filmlerinden çok da farklı değildi. Yine ön planda olan bekaretin aşırı önemsendiği, kendi kuralları içinde boğulan, kişileri kendine özgü birer birey olarak değil, basit kriterlerin geçerli olduğu standartlara uygun kuklalar olarak değerlendiren burjuva ahlakının eleştirisiydi. Bunuel küçük detayları kullanarak karakterleri oluşturma ve hikayeyi belli bir gerilim örgüsü içinde anlatma açılarından oldukça başarılıydı "Cinnet"te... 1953 yılında yine ilginç bir yapımla izleyicilerinin karşısına çıktı Bunuel; "La Ilusion Viaja en Tranvia/Tramvayla Hayali Bir Yolculuk"... Bir tramvayı kaçıran iki kişinin bir gece boyunca yaşadıkları macerayı konu edinen filmde, güldürü öğelerinin yoğunluğu dikkat çekiyordu. Daha sonra, 1954 tarihli "Las Aventuras de Robinson Crusoe/Robinson Crusoe" geldi. Fikir yapımcı Georges Pepper'a aitti. Başlangıçta projeye pek sıcak bakmayan Bunuel, hikayeye bazı eklemeler yaptıktan sonra filmi çekmeye karar verdi. Issız bir adada yıllar geçirdikten sonra yerli Cuma ile iletişim kuran Robinson'un hikayesi, sevgisizliği, cinsel açlığı ve iletişimsizliği işlemesinin yanısıra, bir aristokrat ile bir kölenin hayatta kalabilmek için birbirlerine tutunuşlarını konu ediniyordu. Film tüm dünyada ilgiyle karşılandı.

Aynı yıl, barındırdığı "sınır tanımaz aşk" teması ile dikkati çeken bir Emily Bronte uyarlamasına, "Abismos de Pasion/Rüzgarlı Bayır"a imza attı sanatçı. Roman, gerçeküstücülerin baş ucu kitaplarındandı ve yönetmenin yıllardır filme almak istediği bir eserdi. Başrollerinde Jorge Mirtal ve Irasema Dilian'ın yer aldığı "Rüzgarlı Bayır"ın ardındansa "El Rio y le Muerte/Nehir ve Ölüm" geldi. Filmin amacı, insanın öldürmeye karşı yatkınlığını gözler önüne sermekti. Basit nedenlere dayalı, anlamsız pek çok cinayet öyküsünün birbirine bağlandığı film, Venedik Film Festivali'nde gösterildi ve ilgiyle karşılandı. Gösterimler sırasında Bunuel'e en tuhaf gelen şey ise, bazı seyircilerin her cinayet öyküsünden sonra "Daha!" diyerek tezahürat yapmalarıydı...

1955 yılında yine ilginç bir filmle; "Ensayo de un Crimen/Archibald de la Cruz'un Suçlu Yaşamı" ile gündeme geldi Bunuel. Meksikalı bir dramaturg olan Rodolfo Usigli'nin romanından uyarlanan filmde, çocukken dadısının ölmesini dileyen ve kadının ani ölümü ile kendisinde kadınları öldürme gücü bulunduğuna inanan saplantılı bir adamın; Archibaldo'nun öyküsü anlatılıyordu. Soylu bir aileye mensup olan Archibaldo, çocukluğundan beri el üstünde tutulmuş, şımartılmıştı. Yetişkinlik yıllarında da devam eden bu ilginin nedeni ise sadece doğuştan gelen sınıfsal özellikleriydi. Kimse onu duygusal nedenler ile sevmemişti. Bu durum genç adamı dış dünyaya karşı kayıtsız kalmaya, sonsuz bir bencillik içinde bocalamaya mahkum ediyordu. Tüm bunların bir uzantısı olarak iktidarsızlık sorunu da yaşayan Archibaldo için öldürmek,

"Samanyolu"

kadınlara sahip olmanın tek yoluydu... Film, özellikle psikolojik açılımları nedeniyle ilgi gördü.

1950'li yıllarda Meksika'da olmak Bunuel için büyük bir şanstı. Aynı dönemde İspanyol sanatçılar Franco rejiminin uyguladığı sansür ve sadece dinsel özendirmelere ve faşist propagandalara geçit veren sığ zihniyet ile boğuşurken, o özgürce üretmeye devam etti. Emmanuel Robles'in bir romanından uyarlanan ve işçi sorunlarına değinen 1955 yapımı "Cela s'Appelle l'Aurore/Şafak Söktü"nün ardından, 1956'da alt metninde yine burjuva yaşam stilini eleştiren "La Morte en ce Jardin/Bu Bahçede Ölüm"e imza attı. İki yıl sonra ise filmografisinin en önemli eserlerinden biri olan "Nazarin" için kamera arkasına geçti. Film, İspanyol edebiyatının önemli isimlerinden Galdos'tan yapılan serbest bir uyarlamaydı ve yer yer Sade'ın "Bir Papazın Can Çekişen Adamla Konuşmaları" adlı kitabından esinleniyordu. Genel olarak toplumda kabul gören şekliyle din kavramını eleştiren bir filmdi "Nazarin"... İncil'de yer alan Maria Magdelena karakteri ile özdeşleştirilen bir hayat kadını olan Andarra, isterik bir kız olan Beatriz ve tanrıya ancak sevgi yoluyla ulaşılabileceğine inanan bir rahibin dostluğunu anlatan filmde, dini doğruların, dogmalarla çelişkisi ele alınıyordu. Film, Cannes'dan Altın Palmiye ile ayrıldı. Bazı çevrelerce özü pek de anlaşılamayan ve Bunuel'in dine döndüğü şeklinde algılanan "Nazarin" nerdeyse Katolik Sinema Merkezi ödülünün de sahibi oluyordu!

Bunuel ertesi yıl, "La Fievre Monte a El Pao/El Pao'da Ateş Yükseliyor" ile içinde yaşadığı düzeni değiştirmeye çalışan ancak tüm çabalarına rağmen değiştirmeyi başaramayıp, kendisi düzene entegre olan insan temasına geri döndü. Bu çalışmanın ardından ise "La Joven/Genç Kız"ı çekti.

1960'lı yılların başında, İspanya'da değişim rüzgarları esmeye başlamış, General Franco, ülkesini dışa açmak, bu nedenle de özellikle sanat alanında biraz daha esnek davranmak kararı almıştı. Ülkesine dönüp bir film yönetmesi teklif edilen Bunuel, hiç duraksamadı. 1961 yapımı ilginç bir proje olan "Viridiana" bu sayede hayata geçti. Viridiana, amcası tarafından dinsel bir eğitimle büyütülmüş genç ve merhametli bir kızdı. Kısa sürede yakın çevresindeki yoksullara kapıları açan, onları doyurmak, giydirmek ve sorunlarına çare bulmak için didinen bir iyilik meleğine dönüşüyor, ancak Bunuel, genç kızı ödüllendirmek yerine, onu sayısız problem ile yüz yüze getiriyordu. Yoksullar önceleri hayatlarından memnundular. Ama belki de insan doğasının gereği, zamanla daha fazlasını istemeye başlıyorlar, bir türlü tatmin olmuyorlar, işi Viridiana'nın evini yağmalamaya, derken kıza saldırmaya kadar vardırıyorlardı. Bunuel'in anlatmak istediği yine dine göre doğru kabul edilenlerin, pratikte bir işe yaramadığı, tabiri caizse merhametten maraz hasıl olduğuydu. Film, elbette muhafazakar kesimin eleştiri oklarına hedef oldu. Hatta kutsal değerlere saldırdığı gerekçesiyle kilise tarafından aforoz edildi. Sansür kurulu ile de başı derde giren "Viridiana"nın gösterimi hemen durduruldu.

Tüm bunların yanısıra, Bunuel'in yıllar sonra İspanya'da bir film çevirmiş olması Meksikalı eleştirmenlerce de hoş karşılanmamış, sanatçı bir kez daha "vatan haini" suçlaması ile yüz yüze gelmişti. Ancak tüm bunlar "Viridiana"nın Cannes Film Festivali'nden Altın Palmiye ile dönmesine engel olamadı!

Ertesi yıl, sanatçının yine burjuva zihniyetini ve yaşam tarzını kıyasıya eleştiren, yer yer fantastik denebilecek öğeler ile bezeli filmi "El Angel Exterminador/Mahvedici Melek" geldi... Bir grup burjuvanın akşam yemeği için toplandıkları evden sebepsiz bir şekilde çıkamayışlarını konu ediniyordu film. Aslında onları evde kalmaya zorlayan hiç bir şey yoktu. İçlerinden bazıları hastalanıyor, bazıları çocukları için endişeleniyor ama yine de dışarı adım atamıyordu. Evin dışında bekleyenler için de durum farklı değildi. Polisler içerdekilerin ölmüş bile olabileceğinden bahsediyor, ancak eve girip bakmayı akıl edemiyorlardı... Bunuel film ile ilgili düşüncelerini şöyle dile getirmişti bir röportajında; "Filmdeki ana unsur, yapmayı çok istedikleri bir şeyi bir türlü başaramayan bir grup insandı. İstedikleri de odadan dışarı çıkabilmekti. Basit bir isteği yerine getirmenin olanaksızlığı ve bunun anlaşılmazlığı..!" Eleştirmenler "Mahvedici Melek"i sevdiler ve özellikle filmin sahip olduğu alt metne övgüler yağdırdılar. Ancak Bunuel'in bu eleştirilere karşı tavrı da tam ondan beklendiği gibi oldu. Filmi ile ilgili olarak şu açıklamayı yaptı; "Göreceğiniz film size anlaşılmaz ve garip gelirse şaşırmayınız. Çünkü yaşamımız da öyledir... Yönetmen size bildirmek ister ki, niyeti birtakım simgelerle oynamak değildir. En iyi yorum, bu filmin bir yorumu olmadığıdır!"

Her ne kadar o böyle bir açıklama yapmış olsa da, bir odada aç ve susuz olarak sıkışıp kalan ve gün geçtikçe birbirlerine saldırmaya başlayan, yaşadıkları durumun aptallıklarından mı, yoksa çaresizliklerinden mi kaynaklandığı anlaşılamayan burjuvalar gurubu, elbette yoruma açıktı. Hele esrarengiz bir şekilde eve gelen koyunların finalde bu kez kilisede sıkışıp kalmış insanlara doğru giderlerken görülmesi de bir o kadar manidar...

Sanatçı 1964 yılında çektiği Octave Mirbes uyarlaması "Le Journal d'une Femme de Chambre/Bir Oda Hizmetçisinin Günlüğü"nden itibaren daha çok kadın ve erkek arasında yaşanan tutkulu ilişkileri ele almaya başladı. Anlattığı hikayelerde genellikle yaşlı erkeklerin genç ve güzel kadınlara duydukları saplantılı aşklar ön plana çıkıyordu. "Bir Oda Hizmetçisinin Günlüğü", 1946 yılında Jean Renoir tarafından bir kez daha sinemaya uyarlanmıştı. Bunuel ise romanın sadece bir bölümünü ele almayı tercih etti. Ayrıca hikayeyi 1920'lerin sonuna taşıdı. Birinci Dünya Savaşı'nın bitimine rastlayan bu tarih, yönetime, orduya, polise ve dine eleştiri getirmeyi kolaylaştırıyordu. Ayrıca Bunuel, bazı cinsel sapkınlıkları, hikayesinin gücünü artıracak şekilde kullanmış ve filme dahil etmişti. Yaşlı ev sahibinin hizmetçisi Celestine'in ayaklarına olan düşkünlüğü, av meraklısı zengin Martell'in neredeyse dişi sineklerin bile peşinden koşmasına neden olan çapkınlığı veya güzel karısının cinsel soğukluğu sözkonusu karakterlerin zavallılığını daha çarpıcı biçimde gözler önüne seriyordu. Hikayenin odak noktasında ise, açıklığa kavuşamayan bir cinayet olayı vardı. Henüz ergenlik çağında olan Claire'in ormanda tecavüz edilip, öldürülmesi ardındaki sis perdesi, Celestine'in nazarında kalksa bile, olay adli makamlarca çözülemiyordu. Cinayetin ardındaki isim, faşist eğilimleri olan hizmetkar Joseph'ten başkası değildi. Ancak, final sahnesinde de görüleceği gibi, devir, Joseph ve onun gibilerin devriydi. O, kirli geçmişine rağmen, bir kafe sahibi olarak yakaladığı mutluluğun tadını çıkarıyordu...

⇨

Bunuel'den deyişler

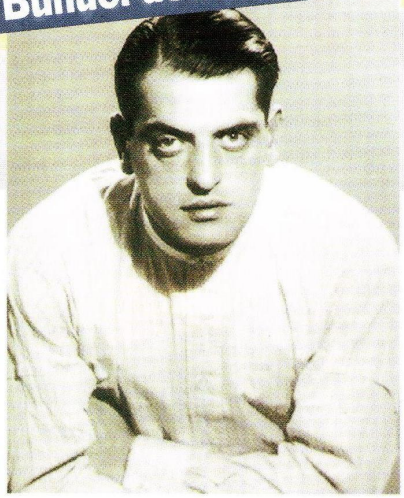

"Hiç ilgimi çekmeyen, benim seçmediğim konular ve oyuncular ile çalıştığım oldu. Ama yine de inançlarıma, kisisel ahlakıma aykırı tek bir sahne çektiğimi anımsamıyorum. Hepsi de iyi olmayan bu filmlerde, beni küçük düşürecek hiçbir sey bulamazsınız."

"Resim sanatı ile ilgili düşüncelerim sorulmasın bana. Yok çünkü! Yaşamımda estetik kaygıların çok az yeri olmustur. Bir elestirmen sözgelimi 'paletimden' söz etti mi, çok gülerim doğrusu."

"Bazı seyler bana kendilerini sadece görüntü olarak kabul ettiriyor ve ben de onları çekiyorum. Fakat her birine bir anlam vermeye çalıssaydım, herhalde vazgeçerdim. Benim görüntülerimin her seyden önce dolaysız anlamları vardır."

"Bir planı çekince, hemen gelecek planı düsünmeye baslarım. Kameranın nereye yerlestirileceğini her zaman bilirim. Aslında ben bir yönetmen-kurgucuyum. Fazla plan çekmem. Bazen çekmediğim planlara gereksinme duyduğum olur ama her zaman çevirirken kurgularım, çok yüksek bütçeyle çalıssam bile..."

"İstemediğim bir seyi para için yaptığımı hiç anımsamıyorum... Bir dolar için yapmadığım bir seyi, bir milyon dolar için de yapmam!"

"Rüyalar gerçekliğin ve uyanıklık durumunun bir uzantısıdırlar. Sinemada rüyalar, gösterdiğiniz seyin rüya olduğunu sezdiremediğiniz zaman değer kazanırlar. Aksi takdirde izleyiciler, bu bir düsse, önemli değil diye düsünür ve hayalkırıklığına uğrar. Film gizemini ve tedirgin edici havasını kaybeder."

"Ben çok soyut olsalar bile, düsünceleri görsellesmis olarak kullanmak istiyorum. Sözlü tartışmalar olduğu gibi sinemaya taşınıyorsa, kitap yazmanın daha doğru olacağını düsünüyorum."

Onun için ne dediler?

"Tüm sinema tarihinde Luis Bunuel'in eserinden daha özgür, daha kisisel bir yaratış yoktur. Kalıplara onunki denli uymayan, sinemasal geleneklere onunki denli karşı çıkmış, her türlü tabuya onunki denli egemen olan bir sinema da yoktur. Alışılmamışta, akıl dışında, önceden bilinemezde son derece rahat olan, gülmecenin çeşitli alanlarıyla da içli dışlı olan Bunuel'in sinemasında, gerçeküstücü devrim, sanatının ayrılmaz bir olgusudur."
Michael Channan

"Sinemanın peygamberlerinin sayısı az ve enderdir. Bunların içinde İspanya'lı Bunuel'den daha güçlüsü yoktur."
Tony Richardson

"Bunuel'in zaman ayarı o kadar güvenlidir ki, en bayat komik öğelerden bile kaçınmaz ve bunları uygulamada başarı gösterir."
Tom Milne

"Kisisel, Latin Amerikalı, İspanyol, İberyalı, kendine özgü bir dili olan, orta sınıf ahlakı, iç gelişmesi, ruhbilimsel çatışmaları, insanların akılsal bozulmaları hakkında derin bir eleştirel görüş sahibi bir sinemacı."
Glauber Rocha

"Başka hiçbir film yapmamış olsa bile Bunuel, 'Altın Çağ' ile ölümsüzlesebilirdi. Bu filmle sinema tarihinde insan özgürlüğü için en taklit edilemez ve tek gerçek çığlığı atıyordu o... Güven verici geleneklerin tabusunu, insanı yüceltmek yerine yabancılaştıran inançlar üstüne kurulu bir ahlaki rahatlığın tatlı düşlerini tuzla buz ediyordu."
Freddy Buache

Filimlerinden diyaloglar

"Bir kadını dürüst tutmanın tek yolu, bacaklarını kırmak ve onu eve hapsetmektir."
Don Lope - "Tristana"dan

"Biz öğrencilere karşı değiliz. Ama odamızı sinekler bastıysa ne yaparsınız? Bir terlik alırsınız ve pam pam!"
Rafael - "Burjuvazinin Gizemli Çekiciliği"nden

"Gitarım bana aittir ve onu kime istersem çalarım..."
Conchita - "Arzunun O Belirsiz Nesnesi"nden

Bunuel, 1965'de uzun yıllardır birlikte çalıştığı yapımcısı Alatriste'nin önerisi ile Meksika'da yaşamış bir aziz olan Simon Stylite'ın hayatından esinlenen bir film çekti; "Simon del Desierto/Çölün Simon'u"... Aziz Simon, 14. yüzyılda yaşamış ilginç bir kişilikti. Hayatının neredeyse kırk yılını çölde bir sütunun üzerinde yaşayarak geçirmişti. Bunuel, maddi imkansızlıklar nedeniyle planladığı pek çok şeyi gerçekleştiremediyse de film, Venedik Film Festivali'nden FIPRESCI ve Jüri Özel Ödülü'yle ile döndü.

Bu ilginç projenin ardından, filmografisinin belki de en ünlü filmi olan "Belle de Jour/Gündüz Güzeli"ni gerçekleştirdi sanatçı. Joseph Kessel'in romanında ilgisini çeken, mazoşist bir kadının, düşler ve fanteziler yardımı ile çizilen portresi olmuştu. Genel anlamda cinsel sapkınlıkların bir sanatçı olarak ilgisini çektiğini sık sık dile getiren Bunuel, evlilik kurumu ve cinsellik konularına eleştirel bir bakışla eğiliyordu. Filmde neyin gerçek, neyin düş olduğunu kestirmek güçtü. Kocası ile aralarında oluşan duvarı yıkmak ve cinsel doyumsuzluğunu gidermek için gizlice bir randevu evinde çalışmaya başlayan Severine'in yaşamı gerçek miydi, yoksa sadece genç kadının cinsel fantazilerini mi simgeliyordu? Finalde Severine'in kötürüm olan kocasının iyileşmesi de aynı derecede müphemdi. Bu sahne ya her şeyin bir düş olduğunun göstergesiydi, ya da kadının kaybetmiş olduğu mutluluğuna yakılmış bir ağıt...

Barındırdığı eleştirel düşünceler ve karmaşık olduğu kadar kusursuz kurgusu bir yana, "Gündüz Güzeli" dendiğinde en çok merak edilen nokta, randevu evine gelen Japon iş adamının elindeki kutuda, Severine'i bu kadar şaşırtan şeyin ne olduğuydu. Bunuel, kutunun içine bakan genç kadının şaşkınlık dolu bakışlarını göstermiş, ancak kutuda ne olduğunu seyircisinden gizlemişti. Daha sonraki yıllarda David Lynch'e bile ilham verecek olan bu sahne (Mullholland Drive'ı hatırlayın) için yönetmenin açıklaması ise, tam kendisine yakışır nitelikteydi; "Doğrusunu isterseniz, kutunun içinde ne olduğunu ben de bilmiyorum. Herhalde olağanüstü bir şey, kuşku götürmez bir sapkınlık olmalı. Gerçekten de düşünmediğim kadar çok ilgi uyandırdı şu kutu..."

Ve elbette Catherine Deneuve... Hiç kuşkusuz "Gündüz Güzeli"nin en sevilen Bunuel filmlerinden biri olmasının ardındaki önemli etkenlerden biri Fransız oyuncu Deneuve'ün kusursuz oyunu ve çarpıcı güzelliğiydi.

1968'de, uzun zamandır Hıristiyanlık'taki mezhep sapkınlıkları ile ilgili bir film yapmak isteyen Bunuel'in eline beklediği fırsat geçti. Adını Avrupa'dan dönen gezginlere İspanya'nın yolunu gösteren Saint Jacques yolundan alan "La Voie Lactee/Samanyolu", hem anlatım özellikleri, hem de içerdiği mesajlar açısından tam bir Bunuel filmiydi. Menendez Pelayo'nun "Los Heterodoxos" adlı kitabından son derece etkilenen yönetmen, herkesin kendi gerçekliğine sıkı sıkı sarıldığı bir bağnazlık dünyasını filmine taşımıştı. Ayrıca "Samanyolu", daha sonra ele alacağımız "Le Charme Discret de la Bourgeoisie/Burjuvazinin Gizemli Çekiciliği" ve "Le Fantome de la Liberte/Özgürlük Hayaleti" nin de aralarında olduğu üçlemenin ilk ayağıydı.

Bunuel, burjuva sınıfına ve dini dogmalara karşı savaşını, 1970 yılı yapımı "Tristana" ile sürdürdü. Ona göre Balzac ve Dostsyevski ile eş değer bir yazar olan Benito Perez Galdos'tan uyarlanan senaryo, bakımını üstlendiği bir genç kıza zamanla saplantılı bir aşk hissetmeye başlayan saygın bir adamın; Don Lope'nin öyküsünü anlatıyordu. Gerçi "Tristana" Galdos'un en iyi yapıtı değildi ama, Bunuel pek çok açıdan Don Lope karakterini kendisine yakın hissetmişti. Ayrıca gerçeküstücülüğün bazı görüşlerini de içinde barındırıyordu hikaye. Özellikle ücretli çalışmanın insanı köleleştirdiği düşüncesi, Don Lope'nin şu sözleri ile filmde yerini almıştı; "Zavallı çalışanlar! Aldatılmış, üstelik de yenik düşmüşler. Çalışma bir talihsizliktir... Dedikleri gibi bunun bizi onurlandırdığı falan yok. Sadece karınlarını doyurmalarına yarıyor bizi sömürenlerin... Bak bana! Çalışmıyorum. Öleceğimi bilsem yine çalışmam. Görüyorsun, yaşıyorum. Pek iyi yaşamıyorum ama çalışmadan da becerebiliyorum bunu..."

Don Lope, gerçekten de çalışmadan hayatını sürdüren, mecbur kaldıkça eşya satarak veya dostlarından borç alarak idare etmeye çalışan bir burjuva erkeğiydi. Tristana'ya önce kızı gözüyle bakmış, daha sonra ise ona olan aşkına yenik düşmüştü. Önceleri bu aşka belki de çıkarları doğrultusunda cevap veren Tristana, zamanla sıkılıyor, mutluluğu dışarıda aramaya başlıyordu. Bu tuhaf ikilinin yaşadıkları, burjuva ahlakını sorgulamak adına pek çok fırsat sunuyordu Bunuel'e. Sahip olduklarını baskı ve sömürü ile elinde tutmaya çalışan bir adam ve hayatta kalabilmek adına ona mahkum olan bir kadın. Her ne kadar birbirlerinden nefret etseler de asla ayrılma noktasına gelemeyen iki sınıf ve yaşanan mutsuzluklar... Film, aynı zamanda bir kısır döngünün de öyküsünü barındırıyordu içinde. Başlangıçta sömürülen kişi olan Tristana, başarısız bir kurtulma çabasından sonra hastalanarak döndüğü evinde, kendi sonunu hazırlayan bir değişim sürecine giriyordu. Don Lope'nin karşı konulmaz aşk nesnesiyken, yaşlanmış ve bacağı kesilmiş bir halde, bahçeden kendisini gözetleyen genç Saturno'ya göğüslerini göstererek haz alıyor ve ister istemez, Don Lope'den rol çalıyordu. Artık çaresiz gençleri hedef edinen düşkün kişi kendisiydi!

1972 yılında, daha önce de bahsettiğimiz üçlemenin ikinci filmi olan "Le Charme Discret de la Bourgeoisie/Burjuvazinin Gizemli Çekiciliği" geldi. Bunuel'in eleştiri okları bir kez daha burjuva hayat tarzına, kiliseye ve militarizme yönelmişti. Senaryoyu yazarken yapımcı Silberman'ın yaşadığı bir olaydan esinlenmişti Bunuel. Silberman, evine davet ettiği konukları unutup, başka bir toplantıya katılmış, sözkonusu misafirlerden haberi bile olmayan eşi ise ne yapacağını şaşırmıştı. Yaşanan karmaşa ise kuşkusuz bir komediydi! "Burjuvazi'nin Gizemli Çekiciliği"nin kahramanları ise, biraraya gelip akşam yemeği yemeyi planlayan bir grup burjuvaydı. Ancak bu tasarı bir türlü gerçekleşemiyor, her teşebbüs, akıl almaz olaylar ile engelleniyordu. Filmin en ilgi çekici yanı ise, gerçek ve düşün iç içe geçtiği senaryo kurgusuydu. Hemen her olaydan sonra, o ana kadar yaşananların kahramanlardan birinin rüyası olduğu orta-

ya çıkıyor, hikayenin neresinde gerçekliğin bitip, düşün başladığı bir türlü kestirilemiyordu. Bunuel her zaman olduğu gibi, düş sahnelerini de mantıksal bir dizge içinde tasarlamış ve mümkün olduğunca gerçeğe yakın resmetmişti. Bu da seyircinin her sahnenin sonunda en başa dönüp, tekrar düşünmesini sağlayan bir senaryo ortaya çıkarıyordu. 1973 yılında en iyi senaryo dalında Oscar'a aday olan ve en iyi yabancı film dalında ödülle buluşan film, burjuva sınıfını eleştirmek adına pek çok detayla zenginleştirilmişti. Martini içmeyi bilmemesi cahillik addedilen şoförden, piskopos giysisini çıkardığı anda saygınlığını yitiren pedere, su dahil hiçbir tüketim maddesinin kalmadığı lüks kafeden, öldürülmek üzereyken bile yemeğini bitirmenin peşine düşen Miranda büyükelçisine kadar... Bunuel, tüm bunların yanısıra dini doğruların, hayatın acımasızlığı karşısında geçersiz kalışını da ele alıyordu filminde. Örneğin rahip, son nefesinde günah çıkarmak isteyen adamın, yıllar önce ailesini katleden kişi olduğunu öğrendiğinde, intikam duygularına yenik düşüyor ve silaha sarılıyordu... Filmin en ilgi çeken sahnesi ise, tüm kahramanların boş bir yolda, varmaya çalıştıkları nokta belli olmaksızın yürüdükleri bölümdü. Sık sık tekrarlanan bu sahne, çoğu eleştirmen tarafından, burjuva sınıfının her ne olursa olsun, bildikleri yolda, amaçsızca yürümeye devam ettikleri şeklinde yorumlandı. Ancak Bunuel'in filmi hakkında yaptığı açıklamalar, yine tüm yorumları boşa çıkaracak nitelikte oldu; "Size üzülerek belirtmek isterim ki, filmde hiçbir mesaj yok! Ayrıca kendi kendime burada burjuvazinin yok olacağını göstereceğim demeye utanıyorum. Bana göre sadece burjuvazi değil, proleterya da yavaş yavaş gücünü kaybediyor."

Bunuel, üçlemesinin son filmi olan "Le Fantome de la Liberte/Özgürlük Hayaleti"ni 1974 yılında çekti. Senaryoyu yazarken Breton'un gerçeküstücülüğün ikinci bildirisinde yer alan şu sözlerinden yola çıkmıştı; "En mükemmel gerçeküstücü hareket, kalabalık bir sokakta rasgele sağa sola ateş etmektir..!" Filmde "rasgele ateş eden adam" esprisi olduğu gibi kullanılmakla kalmıyor, oluşturulan senaryo kurgusu da yapısal olarak aynı mantığı taşıyordu. Zaman ve mekan açısından keskin sıçramalar içeren film, birbirine bağlanması güç bir olaylar zinciriydi.

Bunuel'in "Özgürlük Hayaleti"nde ele aldığı düşünce, yaşantımızda doğru olduğunu kabul ettiğimiz ve körü körüne bağlandığımız pek çok şeyin, aslında birer alışkanlıktan ibaret olduğuydu. Farklı kültüre ve geleneklere sahip bir toplumda bu değerler hiç de prim yapmayabilirdi. Dolayısıyla sonradan kabul edilen kuralların çoğu göreceliydi. Filminde özgürlüğü, sürekli varlığı hissedilen ama bir türlü ele geçmeyen bir hayalete benzeten Bunuel, Karl Marx'a olan saygısını da bir anlamda ortaya koymuştu. Çünkü bir zamanlar Avrupa'yı son derece ürküten ve önlenemez bir şekilde yayılmaya başlayan komünizm hareketinden de "Hayalet" olarak bahsedilmekteydi.

1977 yılında Bunuel, son filmi "Cet Obscur Objet du Desir/Arzunun Belirsiz Nesnesi" için kamera arkasına geçti. 74 yaşındaki yönetmen, bu projenin faal sinema hayatının son ürünü olacağını planlamıştı. Burjuvazi değerlerinin gülünçlüğü, kadın ve erkek arasında yaşanan tutku dolu ilişkilerin yarattığı açmazlar gibi sinema yaşamı boyunca işlediği temaların pek çoğunu içinde barındıran film, Pierre Louys'un "Le Femme et le Pantin/Kadın ve Kuklası" adlı kitabından uyarlanan senaryosu ile çok konuşuldu, eleştirildi ve bir o kadar da beğeni kazandı. Altmış yaşlarında saygın bir burjuva olan Mathieu ile çılgınca aşık olduğu genç ve bakire hizmetçisi Conchita arasında yaşanan tuhaf ilişkiyi anlatıyordu "Arzunun O Belirsiz Nesnesi"... Genç kıza sınırsız bir tutku ile bağlanan Mathieu, onun elinde adeta oyuncak oluyor, gençliğinin ve özgürlüğünün tadını çıkaran vurdumduymaz Conchita ise, her türlü isteğini, karşılığında hiçbir şey vermeden gerçekleştirmenin keyfini sürüyordu. Git gide anlaşılmaz bir hal alan bu trajikomik aşk, tarafların birbirlerinden her ne olursa olsun kopamadıkları, uzamaz, kısalmaz bir ilişki haline dönüşüyor, Bunuel de burjuva ve proleterya arasında yaşanan benzer ilişki biçimine eleştiri getirme fırsatını kaçırmıyordu.

Filmin en ilginç tarafı, Conchita karakterini iki ayrı oyuncunun canlandırıyor olmasıydı şüphesiz. Eleştirmenler, sözkonusu kadınların Mathieu'nun hayalinde yaşattığı iki ayrı kadına tekamül ettiğini savundular ancak, işin iç yüzü biraz daha farklıydı. Bunuel baş kadın oyuncusu Maria Schneider'i çok isteyerek kadroya almış ancak zamanla beklediği uyumu yakalayamamıştı. Yapımcısı Silberman'a bu işin daha fazla yürümeyeceğini söylediğinde, filmin yarısı çekilmişti bile. Silberman'ın yüzündeki yıkılmış ifadeyi gördüğünde, Bunuel'in aklına çılgınca bir fikir geldi. Rolü iki ayrı kadına oynatmak ve bu sayede çekilmiş sahneleri kurtarmak... Gerçi söylediği anda, bu tuhaf fikri ortaya attığına pişman olmuştu ama yapımcı Silberman, heyecanla yeni bir oyuncu arayışı içine girmişti bile! Sonuçta beklenenin aksine, seyirci iki ayrı kadında vücut bulan Conchita karakterini algılamakta pek de zorlanmadı. Ve film, karakter yaratımı adına en ilginç denemelerden biri olarak sinema tarihindeki yerini aldı.

"Arzunun O Belirsiz Nesnesi", Luis Bunuel'in son filmi oldu. Anılarını 1982 yılında yayınlanan ve dilimize de çevrilen "Son Nefesim" adlı kitabında toplayan Bunuel, meslek yaşamı boyunca yönetmen olarak 33 filme imza atmış, filmlerinin çoğunun senaryosunu da kendisi hazırlamıştı. Gündelik hayatın sıkıcı gerçekliğine, şaşırtıcı öyküler, birbirinden renkli rüyalar ve her damlası eleştiri kokan keskin bir mizah anlayışı ile savaş açan Bunuel, 29 Temmuz 1983'te aramızdan ayrıldığında, adını unutulmazlar listesinin ön sıralarına çoktan yazdırmıştı... ■

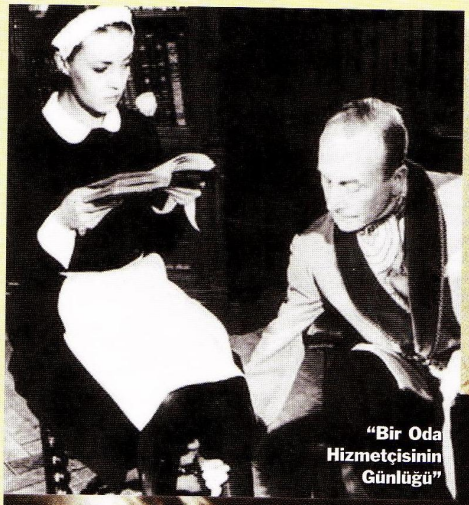
"Bir Oda Hizmetçisinin Günlüğü"

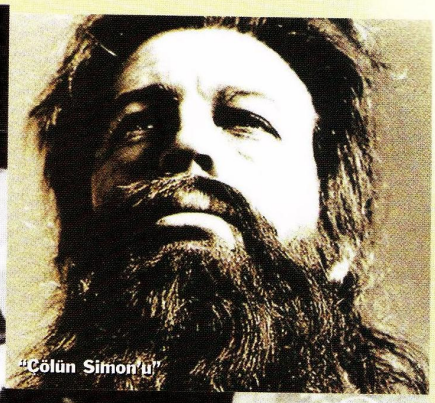
"Çölün Simon'u"

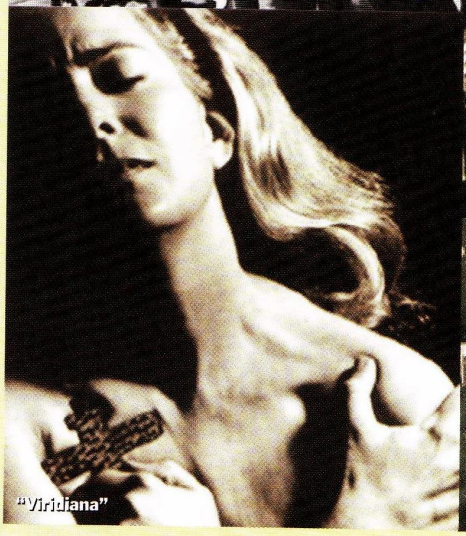
"Viridiana"

"Arzunun O Belirsiz Nesnesi"

"Mahvedici Melek"

"Harry Potter ve Felsefe Taşı"

Beyazperdede siyah-beyaz taşlar

"Casablanca"da Humphrey Bogart ile Peter Lorre'yi satranç tahtası başında görmek, "Blood and Sand"de Rita Hayworth'un satranç tahtası önünde çaldığı gitara kulak vermek, "2001: A Space Odyssey"de H.A.L'in taşları yönlendirmesine tanık olmak, sinemaseverlere çok şey katmıştır eminiz ki... TUNCA ARSLAN

Emir Kusturica'nın son filmi "Bir Mucizedir Yaşamak", anlattığı, iddia ettiği, gösterdiği onca şeyin arasına satrancı da karıştırdı, ısrarla satranç oynamak isteyen, bombardıman sırasında bile satranç taşlarını düşünen, sarsıntıdan yerleri değişmesin diye altlarına reçel sürüp tahtaya yapıştıran kahramanı aracılığıyla bu benzersiz oyunu bir kez daha karşımıza getirdi. Kusturica, belki ülkesi Yugoslavya üzerinde yapılan hamlelere gönderme yapıyordu bu satranç sevdasıyla, belki de tüm acılara rağmen "akıl"ın devre dışı kalmadığını göstermek istiyordu. Yugoslavya'nın acımasızca parçalanmasına karşı çıktığı için Batı medyası tarafından yoğun bombardımana tutulan usta yönetmenin son hamlesi "Bir Mucizedir Yaşamak", bu mucizevi oyunun yaşam ve savaşla iç içeliğini göstermesi bakımından son derece berrak bir örnek olarak da yer bulmuş oldu sinema tarihinde.

Sonsuz sayıda sahne

Ardından Altın Portakal için yarışan Yavuz Özkan imzalı "Hayal Kurma Oyunları"nda aile bireylerinin satranç oynamalarına tanıklık ettik birkaç sahnede ve ustası olmamakla birlikte oynarken kendimizi hep "iyi hissettiğimiz" satrancın yedinci sanata yansıma biçimlerini bu ayki dosya konumuz olarak seçtik.

İşin içine biraz dalanlar hemen görecekler ki, sinema-satranç ilişkisinde kesin bir sonuca varmak, kaç filmde satrancın konu edildiğini ortaya çıkarmak, sinema tarihindeki tüm satranç sahnelerinin izini sürmek pek mümkün

"Knight Moves"

değil. Başka bir deyişle bu çaba, ilk satranç karesine bir, ikinciye iki, üçüncüye dört, dördüncü kareye sekiz buğday tanesi koyarak ve aynı biçimde devam ederek, tahtanın tümünde kaç buğday tanesinin olacağını hesaplamaya benziyor!

"Casablanca"da Humphrey Bogart ile Peter Lorre'yi satranç tahtası başında görmek, "Blood and Sand"de Rita Hayworth'un satranç tahtası önünde çaldığı gitara kulak vermek, görüp görebileceğimiz en iyi kiralık katil serüvenlerinden birini sunan "Hayalet Köpek: Samuray Tarzı"nda sosis karavananında oynanan satranca kafa yormak, "Becerikli Bay Ripley"de Jude Law'ın banyo küvetinde tek başına satranç oynamasını izlemek, "2001: A Space Odyssey"de H.A.L'in taşları yönlendirmesine tanık olmak, "Kemik Koleksiyoncusu"nda bilgisayar ekranındaki satranç oyununda ne olup bittiğini anlamaya çalışmak, "21 Gram"da oksijen tüpüne bağlı Sean Penn'in hastane odasında bulunan bilgisayarla oyununu görmek, sinemaseverlere satranç adına çok şey katmıştır eminiz ki. "Lolita"dan "Rusya'dan Sevgilerle"ye "Köpekler"den "Büyük Diktatör"e, "Deniz Kurdu"ndan "Phenomenon"a açılan geniş yelpazede yer alan yüzlerce filmdeki satranç hamlelerinin, düşen piyonların, vezirlerin, matların sinema sanatına çok şey kattığı gibi. Dizelerinde "Bir piyon yere düşer / Bir daha bir daha... / Zalim oyun satranç" diyen Kaan Kök'e ara sıra kulak vererek, uçsuz bucaksız satranç tahtasının ve siyah-beyaz taşların beyazperdedeki renkli dünyasına giriyoruz...

Satranç tahtasına yansıyanlar

Beyazperdedeki sayısız satranç sahnelerinden biri Hitchcock'un "Kiracı-The Lodger" (1926) filminde karşımıza çıkar. "İlk gerçek Hitchcock filmi" olarak nitelenen "Kiracı"da, 19. yüzyılın sonlarında Londra'da her hafta sarışın bir genç kadın öldüren ve geride "İntikamcı" yazan not bırakan katilin yarattığı dehşet, Ivor Novello ile June Tripp'in satranç taşlarına eğilmiş yüzlerine de yansımıştır.

Lewis Milestone, savaş draması "Kuzey Yıldızı-The North Star"da (1943) kısa ama etkili bir satranç sahnesine yer verir. Senaryosu Lillian Hellman tarafından yazılan film, gezintiye çıkan Rus gençleri at arabasında satranç oynarlarken gösterir. Yaklaşan felakete hazırlanan gençler, gelişigüzel hamleler yapar gibi görünseler de, iki kaleye karşı piyonların gücünün farkındadırlar.

Pek çok soruşturmaya göre sinema tarihinin en iyi filmlerinden biri olan Ingmar Bergman imzalı "Yedinci Mühür-Det Sjunde Inseglet" (1957) satranç ve sinema ilişkisindeki en ürpertici ve karanlık öykülerden birini sunar. Max von Sydow, Bibi Anderson, Gunnar Björnstrand gibi oyuncuların damga vurduğu bu Ortaçağ-dehşet-güzellik-şehvet serüveninde, Haçlı Seferleri'ne katıldıktan sonra ülkesi İsveç'e dönmekte olan şövalyenin yaşadıklarını, tanıklıklarını izleriz. Kara Ölüm ve isterinin egemen olduğu bir ülkeden geçmekte olan şövalye Antonius Block, aklını kaybetmiş rahipleri, cadılık iddiasıyla yakılan kadınları, yıkıntıları, veba salgınının sonuçlarını görür. Böylesine büyük acılara neden olduğu için tanrı inancını sorgulamaya başlayan kahramanımız, kendisini ziyarete gelen ölüme de meydan okur ve onu satranç oyununa davet eder. Amacı, yanıtsız kalan metafizik sorular için süre kazanabilmektir ve artık inanmak değil, "bilmek" istemektedir. Kaybederse ölmeye razıdır...

Bu arada "Hary Potter ve Felsefe Taşı"ndaki, dev satranç tahtasında gerçekleşen, taşların birbirini yok ettiği ölümcül satranç oyununu da unutmayalım elbette.

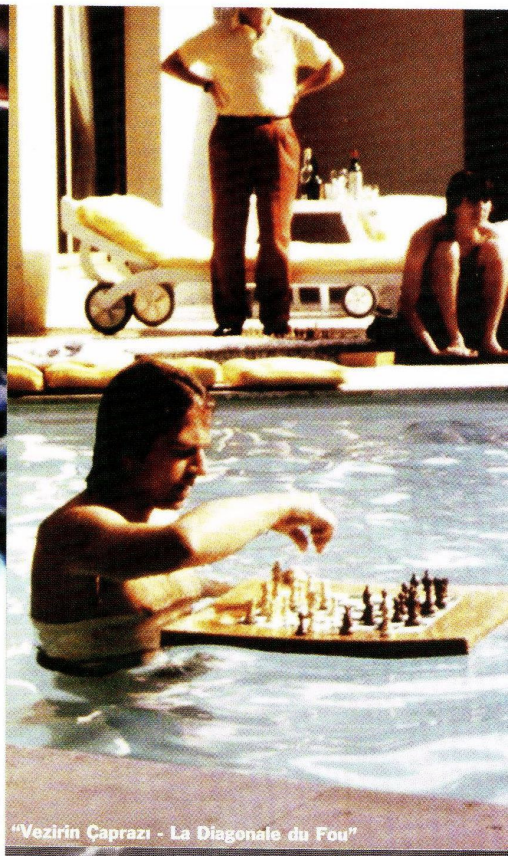

"Vezirin Çaprazı - La Diagonale du Fou"

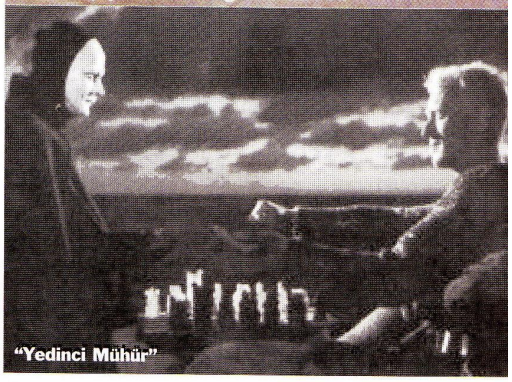

"Yedinci Mühür"

Polonyalı Waclaw Kondek'in "Larghetto"su (1967) ise üç kişinin, satranç partisi etrafında gelişen ilişkilerini öyküler. Bir kadın ve iki erkek arasındaki oyun üstüne oyun serüvenini anlatan siyah-beyaz film Cannes'da gösterildiğinde ödül değilse bile ilginç tepkiler almayı başarmıştır.

Benzersiz bir alan

Batıda hayranlık uyandıran Doğulu sinemacıların öncülerinden Hintli Satyajit Ray de satranç tahtasını benzersiz bir alan olarak değerlendirir ve "Satranç Oyuncuları-Shatranj ke Khilari" (1977) ile 1860'ların Hindistan'ına dönerek ilginç mesajlar verir. Filmin başında ve sonunda canlandırma bölümler kullanan Ray, satranç oynarken ülkeleriyle ilgili politik sorunları da tartışan Hintli iki soy-

"Son Kale - The Last Castle"

lunun diyaloglarıyla ördüğü çalışmasında içinden kolayca çıkılamayacak hamleler gerçekleştirir.

Richard Dembo'nun "Vezirin Çarprazı-La Diagonale du fou" (1984) Sovyet Rusya kökenli iki satranç ustasının mücadelelerini eksen alır. Yaşlı ve hasta satranççı Akiva Liebsking rolünde Michel Piccoli, ülkesinden kaçan genç satranç şampiyonu Pavius Fromm rolündeyse Alexandre Arbatt vardır ve filmin büyük bölümü Cenevre'de dünya satranç şampiyonası sırasında geçer.

Sırada George Orwell uyarlaması "1984" var... Michael Radford'un ünlü ve kötümser-politik bilimkurgusunda, gazetedeki haberleri "düzeltmekle" görevli kahramanımız, satranç şampiyonasının birincisini, gazeteyi sansürleyerek değiştirir. Çünkü şampiyon, şampiyonluğa uygun değildir! Filmin son sahnesinde de "yeniden eğitilmiş" John Hurt'ı kafede tek başına satranç oynarken görürüz. "1984", satranç tahtasının başında oturan adamın görüntüleriyle sona erer.

"Masum Hamleler - Innocent Moves"

Cinayet ve satranç

Edgar Allen Poe'nun korku edebiyatının başyapıtı niteliğindeki ünlü öyküsü "Morg Sokağındaki Cinayet"ten yapılan sayısız uyarlama içinde Jeannot Szwarc imzalı "The Murders in the Rue Morgue" (1986), satranç tahtasının başına da çeker seyirciyi. Esrarengiz cinayetleri aydınlatmaya çalışan deneyimli müfettiş rolündeki George C. Scott, "Denizci"yi bir satranç tahtasının önünde sorgular. Denizci, olan biten her şeyi, akıl almaz gerçekleri taşları dizili, oynanmaya hazır bir satranç tahtasının başında anlatır.

"Otostopçu", "Geceyarısı Kraliçesi" gibi filmleriyle tanınan İsviçreli yönetmen Carl Schenkel de "Şah Mat-Knight Movies" (1991) ile satranç şampiyonası sırasında işlenen bir dizi cinayeti öyküler. 1992 yılında sinemalarımızda "Yüzyüze" adıyla gösterilen, oyuncu kadrosunda Christopher Lambert, Diane Lane, Tom Skerritt gibi isimler bulunan film, ille de satranç ustasıyla oynamak isteyen esrarengiz katilin yarattığı dehşete odaklanarak satranç gerilimini baştan sona diri tutmayı başarır.

"The Luzhin Defence"

"Satranç Oyuncuları"

"John Turturro, turnuvadaki rakibinin hamlelerine karşı aşılamaz bir savunma gerçekleştiren ama Natalia'nın (Emily Watson) aşkı karşısında savunması çöken Alexander Luzhin rolünde olağanüstüdür."

Gerçek yaşam öyküleri

Senarist Steve Zaillan'ın ilk yönetmenlik denemesi "Masum Hamleler-Innocent Moves: Searching For Bobby Fischer" (1993) Max Pomeranc, Joe Mantena, Joan Allen, Ben Kingsley'den oluşan kalburüstü kadrosuyla yedi yaşındaki Josh Waitzkin'in yaşamından kesitler aktarır. Küçük yaşına rağmen inanılmaz satranç dehasına sahip olan Josh, birçok oyuncunun hayal bile edemeyeceği hamleler yapabilmektedir. Satranç dünyası, herkese nasip olmayan yeteneğe sahip küçük Josh'un, büyük usta Bobby Fischer'in yerini doldurabilecek tek kişi olduğuna inanmaktadır. Spor yazarı babası, oğlunu çocuklararası karşılaşmalara sokar. Ancak unuttuğu bir şey vardır; Josh bir çocuktur ve çocukluğun tadını çıkarmak istemektedir. Filmin, Fred Waitzkin'in oğlu Josh'la yaşadığı deneyimi anlattığı romandan uyarlandığını da belirtelim.

1920'lerin sonunda İtalya... Büyük Rus usta Alexander Luzhin bir satranç turnuvasına hazırlanmak ve hayatının maçını yapmak için şatafatlı bir otele gelir... "Antonia'nın Yazgısı"yla 1995'te Yabancı Dilde En İyi Film Oscar'ını kazanan Hollandalı yönetmen Marleen Gorris, satranç kombinezonlarındaki büyük yeteneğine karşılık gerçek dünyada darmadağınık bir budala gibi davranan Luzhin'in yaşamını geri dönüşlerle anlatır "Şah Mat-The Luzhin Defence" (2000) filminde ve kahramanımızın sosyete güzeli Natalia ile otelde yaşadığı aşka odaklanarak bir dahinin portresini çizer. Nabokov'un "Luzhin Savunması" adlı romanından uyarlanan film, John Turturro ve Emily Watson'ın uyumlu oyunlarıyla büyük değer kazanır. Turtorro, turnuvadaki rakibinin hamlelerine karşı aşılamaz bir savunma gerçekleştiren ama Natalia'nın aşkı karşısında savunması çöken Luzhin rolünde olağanüstüdür.

Esaret hamleleri

Tarihçi-düşünür Jacques Attali "21. Yüzyıl Sözlüğü"nün ilgili maddesinde şöyle tanımlar satrancı: "Gelecekteki uygarlığın birçok temel ögesini bünyesinde topladığı için daha büyük öneme kavuşacak strateji oyunu. Ayırma, sanal göçebelik, labirent yol... Satranç şampiyonaları hiper sınıfın gök kubbesinde yapılacak."

Bryan Singer'ın, yüksek teknolojinin ve evrim zincirinin son halkası niteliğindeki "insan benzeri" X-Men'lerin mücadelesini anlatan filmi "X-Men"in (2000) finalinde, Attali'nin kehanetindekine benzeyen bir kulede satranç oynayan iki mutant şef görürüz. Biri iyidir, diğeri kötü... Kötü mutant özel hücresine kapatılmıştır ama film iyi ile kötünün savaş-oyununda nihai olarak kimin galip geldiğini belirtmeden sonlanır. Oyun sürmektedir...

Rod Lurie'nin yönettiği "askeri hapishane" serüveni "Son Kale-The Last Castle"de (2001) Robert Redford, komuta edeceği isyanı satranç tahtası başında planlar. Adamlarına vereceği taktiği satranç tahtası üzerinde geliştiren üç yıldızlı mahkum general Eugene Irwin, kalenin, filin, atın ve piyonun değerlerini ayrı ayrı değerlendirir, hareket alanları konusunda ince ince hesaplar yapar. Kahramanımız, satranç kareleri üzerinde kontrolü sağlayınca yüksek güvenlikli askeri hapishanedeki çatışmada da zafere ulaşır..

Yine askerlerin arasındayız... Michael Apted'ın "Enigma"sında da (2001) küçük bir satraç sahnesine tanık oluruz. Alman denizaltılarının yerini saptayacak şifreyi çözmeye çalışan İngiliz görevliler geceler boyu çalışırlarken, satranç oynamayı da ihmal etmezler. Satranç hamleleri, şifrelerle yoğrulan ve yorulan zihinlerini dinlendirmek için en uygun araçtır.

Sinema-satranç ilişkisinde akla hemen gelecek örneklerden biri de Billy Wilder'ın "Stalag 17"sinde yer alır. 1957 yapımı filmde Alman esir kampında tutulan müttefik askerleriyle tanışırız. Tutsakların barakasının tam ortasında bir satranç tahtası durur. Taşlar dizilidir. İçlerindeki hain, Almanlara bilgiyi, taşlardan birinin içine yerleştirdiği pusulalarla iletir...

Yeşilçam açılışı

Sinemamızda da sayıları çok olmamakla birlikte satranç hamleleri içeren bazı filmlerden söz edilebilir. Zeki Alasya'nın 1977'de çektiği, başrolü Metin Akpınar ve Hulusi Kentmen'le birlikte üstlendiği "Sivri Akıllılar" örneğin... Bir motelde garson olarak çalışan Zeki-Metin, motelde mücevher soygunu olunca zanlı durumuna düşerler ve olayı aydınlatmak için olmadık serüvenlere atılırlar. Kafadarlarımızın, gerçek soyguncunun odasında arama yaptıkları sahnede, sehpanın üstünde satranç takımı vardır. Hulusi Kentmen, "Bu herif satranç oynamayı da bilmiyormuş" der. Zeki ise "Ne var gayet güzel oynamış" deyince kimin haklı olduğunu ortaya çıkarmak için tek çare ikisinin satranç oynamasıdır.

Sinemamızın emektar ve "avantür ustası" yönetmenlerinden Yılmaz Atadeniz'in 1989'da çektiği, Faruk Peker, Salih Kırmızı ve Şehnaz Dilan'lı "Şah ve Mat"ta, iki sorumsuz genç hafta sonunu birlikte geçirmek için yeni tanıştıkları iki genç kadını deniz kıyısındaki yazlık eve götürürler. Eğlenilir, dans edilir, içilir... Geçmişinden kaynaklanan nedenlerden ötürü aniden bunalım geçiren kadınlardan biri intihar edince polise gitmekten korkan, gençlerle, emekliliği yaklaşmış bir komiser ve yardımcısı arasında satranç kurallarına uyan karşılıklı hamlelerle ilerleyen bir serüven başlar. Kaynakların "Şah ve Mat"ı, "delicesine gerilim kazanan psikolojik polisiye" ve "eleştirici felsefeyi ustalıkla avantür filmine yerleştirmenin filmi" olarak tanımladıklarını önemle vurgulayalım. ■

Şşşttt! Çok ayıp çok!

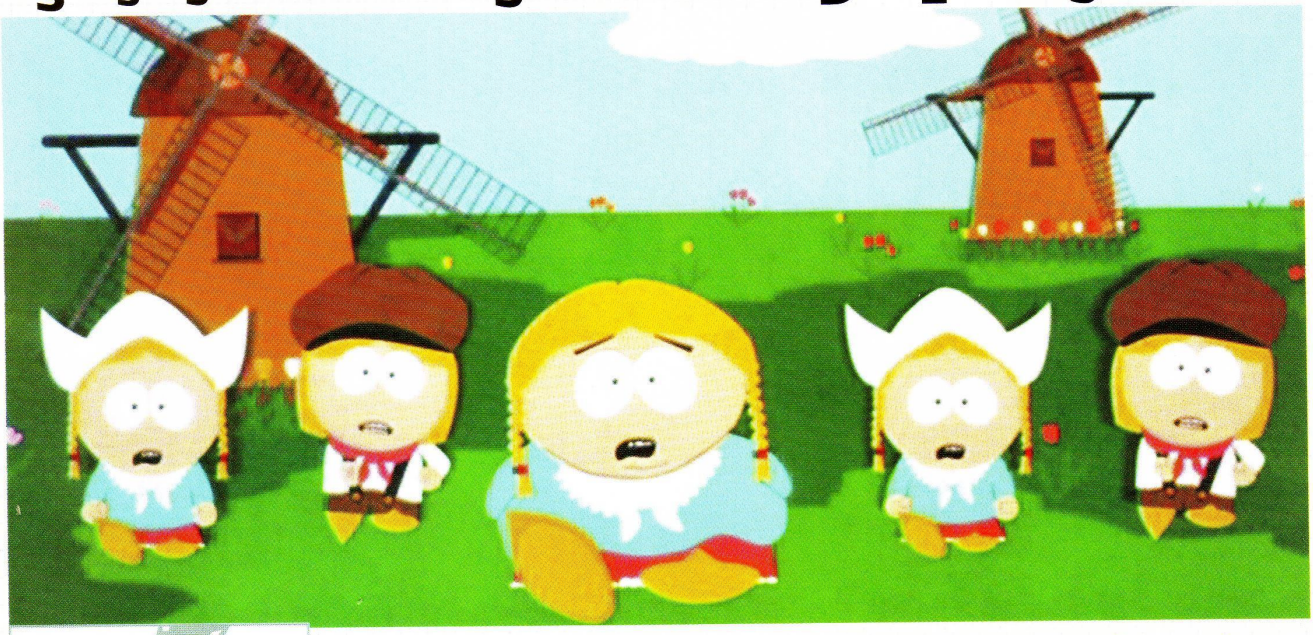

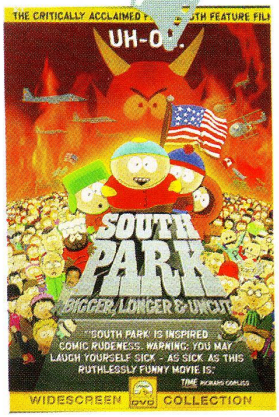

SOUTH PARK: BIGGER, LONGER & UNCUT
Yönetmen: Trey Parker. **Yapımcı:** Trey Parker ve Matt Stone. **Senaryo:** Trey Parker, Matt Stone ve Pam Brady. **Kurgu:** John Venzon. **Sanat Yönetmeni:** J.C. Wegman. **Müzik:** Trey Parker, Matt Stone ve Marc Shaiman. **Seslendirenler:** Trey Parker, Matt Stone, Mary Kay Bergman, Isaac Hayes, Jesse Howell, Anthony Cross-Thomas, Franchesca Clifford, Bruce Howell, Deb Adair, Jennifer Howell, George Clooney, Brent Spiner, Minnie Driver, Dave Foley, Eric Idle, Nick Rhodes, Toddy Walters, Stewart Copeland, Stanley G. Sawicki, Mike Judge, Howard McGillin. 1999 ABD yapımı, 81 dakika.

Birkaç yıldır Cnbc-E aracılığıyla ülkemizde de televizyon ekranlarına gelen animasyon dizi "South Park"ın uzun metraj versiyonu peş peşe gelen esprileriyle birinci sınıf bir eğlencelik. Türkiye'de gösterime girmemiş olsa bile "SOUTH PARK, BIGGER, LONGER & UNCUT", dizinin meraklıları başta olmak üzere, burada da pek çok hayrana sahip. **ENGİN ERTAN**

Michael Moore'un, George W. Bush'un hükümetine bolca giydirdiği, Irak'taki kurgusal savaşın ipliğini pazara çıkarttığı "Fahrenheit 9/11"in yarattığı tartışmalar hâlâ devam ediyor, filmse ülkemize henüz geçtiğimiz ay uğradı. Şu anki durumda "South Park: Bigger, Longer & Uncut"ı izlemek ise kesinlikle daha keyifli oluyor. Filmde, akıllara zarar bir nedenden ötürü Kanada'ya açılan savaş artık güldürdüğü kadar düşündürüyor da. Zaten Trey Parker ve Matt Stone'un yeni uzun metraj animasyon projeleri de "Team America: World Police" adını taşıyor ve terörizmi durdurmayı hedefleyen, Amerika kaynaklı bir polis gücünün "maceralarını" konu alıyor.
"South Park"ın ABD'de televizyon hayatına başlamasının üzerinden tam 7 yıl geçmiş. Bu animasyon dizinin yarattığı olayı ve heyecanı unutmuş değiliz. Ülkemizde gösterilmeye başlamasından çok önce basında kendisine yer bulmuş, meraklısı yabancı televizyon kanalları veya yurtdışından gelme video kasetler aracılığıyla bu yeni fenomen ile tanışmıştı. "South Park"ı farklı kılan yönü, özellikle '90'lı yılların yükselen değeri olan ancak alttan alta tetiklediği tehlike neyse ki kimilerince çabuk fark edilen ve zamanla feci şekilde sıkmaya başlayan "politik doğruculuk" kavramını yerle bir etmesiydi. Dizide her türlü ahlaki değer ayaklar altına alınıyor, ırkçı, kaba, belden aşağı espriler gırla gidiyordu. Diziden yola çıkılarak 1999 yılında hayata geçirilen uzun metraj film projesiyse her şeyi bir adım daha ileri götürmek niyetindeydi.
Aslında bahsettiğimiz niyet filmin isminden de anlaşılıyor, burada "South Park"taki her şeyin daha fazlası var. Hikayenin başlangıç noktasıysa filmin (veya dizinin) kendisine yönelik bir sakadan ibaret. Diziden de tanıdığımız, South Park sakini çocukların pek sevdikleri Kanadalı komedyenler Terrance ve Phillip'in uzun metraj filmleri "Asses of Fire" Amerika'da gösterime girmiştir. Ancak film R (18 yaşından küçükler sadece bir yetişkin gözetiminde izleyebilirler) aldığı için küçükler filme gidememektedirler. Çözüm ise basittir, evsiz bir ayyasa para verir ve salona onunla beraber girerler. Sürekli osuran ve küfreden Terrance ve Phillip filmi izleyen çocukları "kötü" şekilde etkilerler. Ufaklıklar salonu terk eder etmez ağza alınmayacak küfürleri peş peşe sıralamaya başlarlar. Durumun farkına varan ebeveynler (başlarında Kyle'ın öfkeli annesi Sheila Broslofski var) filmin yasaklanması için protesto gösterilerine başlarlar. Ancak sonuç alamayınca Terrance ve Phillip'i tuzağa düşürüp, Amerika'da tutuklatırlar. Bunun üzerine Kanada, Baldwin kardeşlerin malikanesini bombalar ve Amerika ile Kanada arasında savaş başlar. Diğer yandan Saddam Hüseyin cehennemde Şeytan ile tanışma imkanı bulmuştur. Aynı zamanda "duygusal" bir ilişki yaşayan ikili, savaşı fırsat bilerek dünyaya dönmeyi ve ele geçirmeyi planlarlar. Onları durdurma göreviyse, dizinin her bölümünde olduğu gibi filmde de ölen ve bu sefer cehenneme giden Kenny'ye düşer.
Eğer "South Park: Bigger, Longer & Uncut"ın ardında bir mesaj arayacaksak, filmin öncelikli derdinin sansürle mücadele olduğunu belirtmek gerekiyor. İlkokul öğrencisi çocukların bolca küfür ettikleri, şiddet uyguladıkları ve öldükleri, cinsel referansların eksik kalmadığı, ayrıca dinden milliyetçiliğe değin pek çok şeyle dalga geçilen dizi, tahmin etmenin zor olmayacağı gibi, muhafazakar kesimi epey kızdırmıştı. Film, dizinin içerdiği her şeyi daha ileri

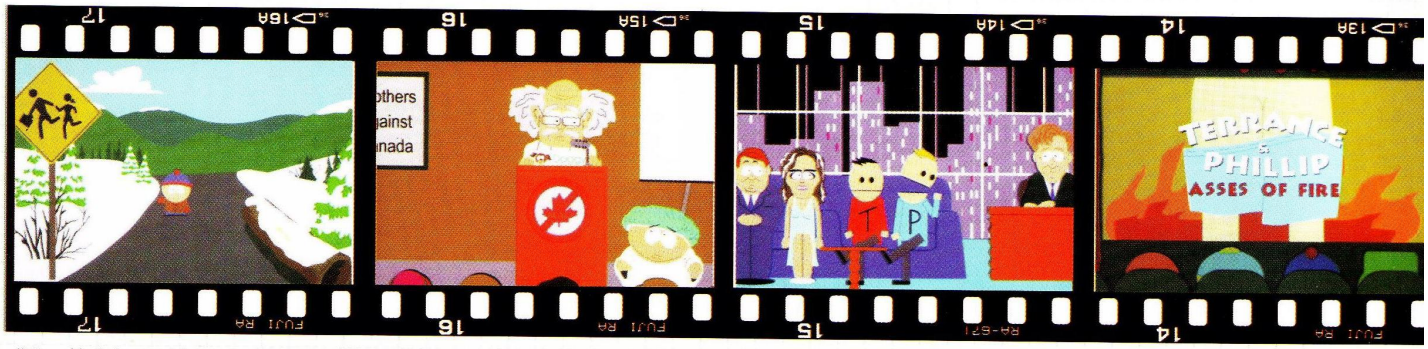

götürmekle kalmıyor (sinema tarihinde en çok küfredilen filmlerden birisi), sansürü hikayesinin bir parçası haline getiriyor. Ancak Parker ve Stone, bu noktadan hareketle Amerika'nın yabancılara karşı korkusuna, dünyada polisliğe soyunmasına ve benmerkezci ideolojisine de giydirmekten geri kalmıyorlar. Bunu yaparken de laflarını asla sakınmıyorlar. "Osuruğa gülenin osuruk kadar aklı yoktur," önermesini, "osuruktan korkanın ve yasaklamaya çalışanın osuruk kadar aklı yoktur"a çeviriyorlar bir bakıma. Hatta işi Amerika'nın kendi sınırları içindeki Kanadalıları toplama kamplarına göndermesine kadar vardırıyorlar. Sonuçta ortaya, dünyaya at gözlüğüyle bakan bir ülkenin ilginç bir portresi çıkıyor. Elbette politik doğruculuğun bütünüyle reddedilmesi bu satiri daha keyifli kılıyor. Hiçbir anında "sirin" olmaya çalışmayan "South Park", her şeyle ve herkesle dalga geçerek son derece komik bir hal alıyor. Filmin en ciddi hedeflerinden birisi de göz önündeki ünlüler. Daha önce dizide de Godzilla benzeri bir canavara dönüşerek South Park'ı ele geçirmeye çalışan Barbra Streisand'in adı, en ağır küfürlerden birisi olarak anılıyor örneğin. Winona Ryder birinci sınıf bir embesil olarak resmedilirken, Kanada hükümeti Bryan Adams nedeniyle tüm dünyadan özür dilemek durumunda kalıyor. Daha önce de söylediğimiz gibi, Baldwin kardeslerin malikanesi bombalanıyor, ayrıca Alanis Morissette CD'leri ateşe veriliyor. Dönemin başkanı Clinton da Parker ve Stone'un mizahının hedefi olmaktan kurtulamıyor.

Vaat ettiği eğlence ve söylemeye çalıştıkları bir yana, "South Park: Bigger, Longer & Uncut"ın en büyük kozlarından birisi de dört başı mamur bir müzikal olması. "Uncle Fucka", "Blame Canada", "What Would Brian Boitano Do?", "It's Easy, Mmmkay", "I Can Change" ve elbette Eric Cartman'in farklı dillerdeki performansıyla iyice şenlenen "Kyle's Mom is a Bitch" gibi şarkılarıyla değme Hollywood müzikallerine fark atıyor. Müzikal sahnelerdeki koreografilerse, dizinin çizimleri gibi ilkel ve aynı nedenle müthiş eğlenceli. Filmin zamanında "Blame Canada" ile En İyi Şarkı dalında Oscar ödülüne aday gösterilmiş olduğunu hatırlatmakta da fayda var. Hatta sözkonusu Oscar ödül töreninde şarkıyı Robin Williams seslendirmiş, Parker ve Stone ise geceye kadın kıyafetleri (Parker Jennifer Lopez'in derin dekolteli giysisinin, Stone ise Gwyneth Paltrow'un pembe giysisinin bir benzerini taşımaktaydı) içinde katılmışlardı. Tahmin etmenin zor olmadığı gibi, pek çok filme yapılan göndermeler de eksik kalmıyor. Örneğin Cartman'in tedavi olması için beynine yerleştirilen çip "Otomatik Portakal"ı hatırlatırken, "Patton"dan "Kıyamet"e değin pek çok savaş filmine benzer sahneler karşımıza geliyorlar. "ER" dizisiyle meşhur olan George Clooney bir doktora sesini veriyor, Brooke Shields (sesi Minnie Driver'a ait) "Mavi Göl"ün setinde sergilediği uygunsuz davranışları anlatıyor. Saddam ve Şeytan'ın yatak odalarında ise Skeet Ulrich'in bir posteri asılı. Bu arada, Saddam Hüseyin'i Şeytan ile ilişki yaşayan bir escinsel olarak gösterdiği için filmin Irak'ta yasaklandığını eklemekte de fayda var. Ne yazık ki ülkemizde gösterime girmemiş olan "South Park: Bigger, Longer & Uncut", dizinin yakaladığı hayran kitlesinin de etkisiyle çabucak bir kült filme dönüşmüştü. Defalarca seyredilse bile güldürme potansiyelinden bir şey kaybetmeyen filmin, ezberleninceye kadar izlenmeye son derece müsait olduğunu söylemek hiç yanlış olmaz. Özellikle sirinlik muskası, ziyadesiyle çocuklara hitap eden animasyonlardan sıkılmış yetişkin seyirciler için birinci sınıf bir eğlencelik. Hatta saydığımız tüm özelliklerine topluca baktığımızda kendi alanında bir başyapıt, belki de geride bıraktığımız 10 yılın en iyi filmlerinden birisi olduğunu iddia etmek bile yanlış olmaz. Dolayısıyla hâlâ izlememiş sinemaseverler tarafından kesfedilmesi de bir zorunluluk. Bu kadar övgünün ardından, filmin 2. Bölge DVD kopyasına ülkemizdeki mağazalarda ulasabileceğinizi ekliyor ve sizleri sinema tarihinin en müthiş eğlencelerinden birisiyle baş başa bırakıyoruz.

Stan'in romantik anlara karşı verdiği tepki bir South Park klasiği.

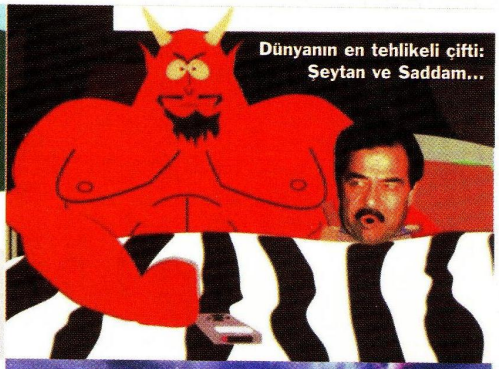
Dünyanın en tehlikeli çifti: Şeytan ve Saddam...

Stan: Aman tanrım, Kenny'yi öldürdün!
Kyle: Seni piç kurusu!

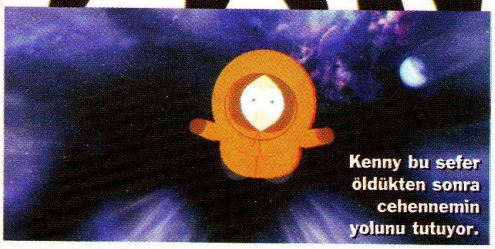
Kenny bu sefer öldükten sonra cehennemin yolunu tutuyor.

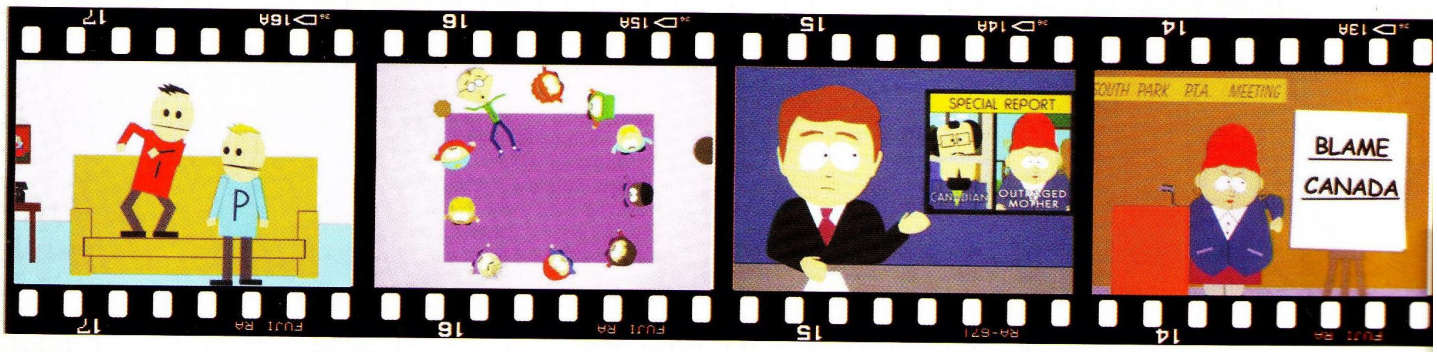

Hazırlayan: Burçin S. Yalçın
burcyalc@hotmail.com

Sharon Stone

Pennsylvania'nın küçük bir kasabası olan Meadville'de 10 Mart 1958'de dünyaya gelen Sharon Vonne Stone fabrika işçisi bir babanın ve ev kadını bir annenin dört çocuğundan biriydi. Bu geniş ailede kitap kurdu olarak yetişen Sharon 15 yaşındayken önce Saegertown Lisesi'ne, çok geçmeden de Pennsylvania'daki Edinboro Eyalet Üniversitesi'ne kapağı attı. Yaratıcı yazarlık ve güzel sanatlar üzerine uzmanlaşarak orayı bitiren genç kızın ideali avukat olmaktı. Yine de bir büyük aşkı da sinemaydı, özellikle de etkisi altında kaldığı Fred Astaire-Ginger Rogers müzikalleri... 17 yaşındayken Pennsylvania güzeli seçilince yolunu modellik yönünde çizmeye karar verdi ve New York'a taşınarak Eileen Ford ajansına kaydoldu. '70'lerin sonuna doğru orada çok başarılı bir modellik kariyeri inşa edecek, Clairol'dan Revlon'a birçok markanın tanıtımında televizyon ve dergi reklamlarını işgal edecekti. 1980'de bir Woody Allen filmi sayesinde sinemayla tanıştı. Daha doğrusu kamerayla... "Stardust Memories"deki rolü neredeyse bir figüran ayarındaydı ve bu ne yazık ki tüm '80'ler boyunca kariyerine sirayet edecek "sarışın bomba" muamelesinin başlangıç noktasını teşkil edecekti. Ağzını açabildiği ilk rolünü ise Wes Craven'ın korku filmi "Deadly Blessing"de edindi. Bunu, ardı ardına sarışın arzu nesnelerine beden vereceği birçok B-filmi izledi. Richard Chamberlain'le birlikte oynadığı "Kral Süleyman'ın Hazineleri" neresinden bakarsanız bakın "Indiana Jones and the Temple of the Doom" özentisiydi. "Police Academy 4: Citizens on Patrol"de Çavuş Mahoney kılığına girmiş Steve Guttenberg'ce tavlanmaya çalışıyordu. "Kral Süleyman'ın Hazineleri"nin başarısı sayesinde Chamberlain'le 1987'de yeni bir Allan Quatermain macerasında biraraya geldi. "Allan Quatermain and the Lost City of Gold" bir devam filmi olarak ilkinden de kötüydü. Bu macera filmleri Stone'un bu kez aksiyon sineması içerisinde bahtını açtı. Önce Brad Davis'in ölmeden önce oynadığı son filmlerden bir tanesinde, "Cold Steel"de aktörün yanındaydı. 1988'de bu kez Rocky serisinin Apollo Creed'i olarak anımsayabileceğiniz Carl Weathers'la beraber "Action Jackson"daydı ve adını komik bir şekilde türün kendisinden alan bu kahramanın yanında ne işi olduğunu herkes merak etti. Ama beterin beteri vardır! Sharon Stone aynı yıl bu kez aikido teknikleriyle nam salmış Steven Seagal'ın karısı olarak aktörün iri kollan arasındaydı. '80'ler biterken Stone da artık derin bir nefes alabilirdi çünkü tüm zekası ve yeteneğine karşın adını kötüye çıkaran bir dönemi kapatmak üzereydi.

"Kedikadın"la, hem de "kötü kadın" olarak dönüş yaptı.

Halbuki '90'lara da bir bilimkurgu/aksiyonla girecekti. Üstelik bu kez karşısında türle adının özdeşlesmesine ramak kalmış bir aktör, Arnold Schwarzenegger vardı. Paul Verhoeven'ın başyapıt olarak selamlanan bu Marslı bilimkurgusunda Arnie'ye düzmece karılık yapan bir sarışın fettan rolündeydi ve ona tekme savuracak kadar da gözükaraydı. "Gerçeğe Çağrı"nın uluslararası başarısı ve Stone'un filmde yardımcı rolde de olsa hiç tekin görünmemesi, ona bu kez belalı kadın rollerinin kapısını açacaktı. Üstelik o yıl 32 yaşında Playboy'a soyunarak sansasyonla arasının ne kadar iyi olabileceğini de gösterdi! Gerci çok değil, birkaç yıl sonra kendi arzusunu da aşan bir sansasyonla neredeyse filmin de üstüne çıkan bir işe imza atacaktı.

Her ne kadar kariyerinin ilk başrolünü -hem de tekbaşına- sırtlasa da "Scissors" pek hoş eleştirilerle karşılanmadı. Yeni taşındığı bir apartman dairesinde giderek çıldırmanın eşiğine gelen bir genç kadın olarak bu psikolojik gerilimde belli miktarda iz bırakmayı başardı ve eline aldığı makası da ertesi yıl buz kıracağıyla değiştirmeye karar verdi. Bu sayede adını daha taşa yazdırabilecekti. "Gerçeğe Çağrı"daki yönetmeni Paul Verhoeven yeni bir gerilimde elindeki femme fatale'i Sharon Stone'a emanet etti. Polis sorgusunda bacaklarını ayırdığı andan itibaren ise beyazperdede fenomeninin fitilini ateşledi. Filmde Michael Douglas'la cüretkar sevişme sahneleri olan Stone, Catherine Tramell'ın daha bastan seyirciye ne denli tehlikeli bir kadın olduğunu hissettiriyordu. Bakışları, durusu, konuşurken sözcüklere yaptığı olağandışı vurguları Stone'a haklı bir ün getirebilirdi. Ama filmin etrafında koparılan fırtına onun performansını da büyük ölçüde hasıraltı etti. Kendini tekrar etmek istemiyordu ve "Temel İçgüdü"den sonra bu konuda çokça uğraş verecekti. Tehlikeli dişiden kurban kadına terfi ettiği "Sliver" yine içeriğindeki cinsellikle konuşuldu. William Baldwin'le sevistiği sahneler ya da yalnızca yatakta mastürbasyon yaptığı an bile filmin önünü tıkamaya yetmişti (Baldwin'le sevistikleri bir kareyi kadrajlayan filmin afişi de buna çanak tutuyordu).

Yerel bir güzellik yarışmasından bugünlere

Yeteneği uzun bir süre güzelliğinin gölgesinde kaldı.

Film dünyasının kendisini yerleştirmeye çalıştığı dar kalıplardan fazlasıyla haberdardı ve "Last Action Hero"daki minnacık rolüyle "Temel İçgüdü"ye küçük bir gönderme yapmaktan çekinmedi. Sonra birbiriyle ilgisi olmayan bir grup film daha geldi: Richard Gere'li psikolojik gerilim "Intersection", Stallone'li aksiyon "The Specialist", Sam Raimi'nin henüz yıldızlaşmamış isimlerden olusan kalabalık kadrolu westerni "Hızlı ve Ölü"... Hiçbiriyle övgülere boğulmadı ama Martin Scorsese'nin yeni filmi bunu değistirebilirdi. Ustanın Las Vegas'taki mafyalasmaya el attığı '80'ler minvalli suç filmi "Casino" 1995'te Stone'a geçikmis bir saygınlığı da beraberinde getirdi. En iyi kadın oyuncu Oscar'ına bir daha bu kadar yakın durabilir miydi bilinmez, ama "Dead Man Walking"le ortaya çıkan Susan Sarandon yüzünden ödüllü elinden kaçırdı. Martin Scorsese gibi iyi bir oyuncu yönetmeninin açtığı fırsatları "Casino"da iyi değerlendirmiş; yine dengesiz, güvenilmez, kumar düşkünü bir kadın olarak artık olgunluk çağına geldiğinin sinyallerini hayranlarına yollamıştı. Ardından kariyerindeki tuhaf rotaya devam etti: başarılı bir yeniden çevrim olan "Diabolique"te bir kez daha ölümcül yanını su yüzüne çıkarıyor, "Last Dance"de hapishaneye düşüp adım adım idamını bekleyen bir mahkumu canlandırıyor, "Sphere"de bir bilim kadınına hayat veriyor, Cassavettes'in çok başarılı "Gloria"sına Sidney Lumet önderliğinde yapılan yeniden çevrimde Gena Rowlands'ın salas halini yeniden yaratmaya çalışıyor, "The Muse"da bir yazara ilham veriyor, yakında zamanda seyrettiğimiz "Cold Creek Manor"da ise kocası ve çocuklarını bir manyaktan kurtarmaya çalışıyordu.

Onu daha yeni "Kedikadın"da seyrettik. 2000'den sonra üç yıl ara verdiği kariyerine ısınma turlarıyla yeniden hız verecek. "Temel İçgüdü"ye çekilecek devam filmi için yapımcılar hâlâ kapısını aşındıradursun, o 2005'te bir Jim Jarmusch projesiyle çıkagelecek. Hem kendisini hem de Amerikan bağımsızlarını hayranlıkla takip eden bir kitleyi böylece çok şaşırtacağı kesin!

Bugüne kadar üç kez evlenen Stone son evliliğini 1998'de gazeteci Phil Bronstein'le yapmış, o sıralarda sağlık sorunları da kötüye gidince kariyerini geri plana atmıştı. Bu yıl başında Bronstein'den boşanan, beynindeki anorizmayı da yenen aktris görünüse bakılırsa önümüzdeki yıllarda ikinci baharını yaşamayı umuyor. Doğru projeleri seçerse neden olmasın!

1980 STARDUST MEMORIES
1981 DEADLY BLESSING
1984 IRRECONCILABLE DIFFERENCES
1985 KING SOLOMON'S MINES (KRAL SÜLEYMAN'IN HAZİNELERİ)
1987 POLICE ACADEMY 4: CITIZENS ON PATROL
1987 ALLAN QUATERMAIN AND THE LOST CITY OF GOLD
1987 COLD STEEL
1988 ACTION JACKSON
1988 ABOVE THE LAW (KANUNUN ÜSTÜNDE)
1989 BEYOND THE STARS
1989 SANGRE Y ARENA
1990 TOTAL RECALL (GERÇEĞE ÇAĞRI)
1991 HE SAID, SHE SAID
1991 SCISSORS (MAKAS)
1991 YEAR OF THE GUN
1991 DIARY OF A HITMAN
1992 BASIC INSTINCT (TEMEL İÇGÜDÜ)
1992 WHERE SLEEPING DOGS LIE
1993 SLIVER
1993 LAST ACTION HERO (SON MUHTEŞEM KAHRAMAN)
1994 INTERSECTION (KESİŞME)
1994 THE SPECIALIST (UZMAN)
1995 THE QUICK AND THE DEAD (HIZLI VE ÖLÜ)
1995 CASINO
1996 DIABOLIQUE
1996 LAST DANCE (SON DANS)
1998 SPHERE (KÜRE)
1998 THE MIGHTY
1998 ANTZ (seslendirme)
1999 GLORIA
1999 THE MUSE (SEKSİ PERİ)
1999 SIMPATICO
2000 PICKING UP THE PIECES (KARIMI NASIL PARÇALADIM)
2000 BEAUTIFUL JOE (GÜZEL JOE)
2003 COLD CREEK MANOR (KABUS)
2004 CATWOMAN (KEDİKADIN)
2004 A DIFFERENT LOYALTY

Excalibur

Sinemaya, önce bir kadın dergisi, sonra da bir radyo istasyonunda eleştirmen olarak başlayan İngiliz yönetmen John Boorman oradan televizyon dünyasına sıçradı ve BBC için belgeseller çekti. Aktör Lee Marvin'le olan dostluğu, ilk filmi "Catch Us If You Can"i takiben ona kısa sürede Hollywood yolunu açtı. "Point Blank" (1967) ve "Hell in the Pasific" (1968) gibi iki başarılı filmde Marvin'le çalışan Boorman, "Deliverance / Kurtuluş"la (1972) başyapıtını, "Zardoz"la (1974) tarifi zor bir bilimkurgu, "Exorcist II: The Heretic"le (1977) de niteliği yüksek bir devam filmi çekti. Fakat özellikle sonuncusunun belalı seti ve seyircilerce tiksintiyle karşılanan gösterim süreci Boorman'ı yordu. Yönetmen dört yıl sonra -1981- Kral Arthur efsanesini konu alan, adını hükümdarın büyülü kılıcına borçlu bir filmle görkemli bir dönüş yaptı. Boorman başta "Yüzüklerin Efendisi"nden esinlenen bir hikaye anlatmayı düşünüyordu ama kitabın haklarını alamayınca bu kez Kral Arthur'un fantastik dünyasına yöneldi. İngilizler'in halk söylencelerine dayanan efsaneyi 15. yüzyılda yaşamış İngiliz yazar Thomas Malory'nin "Le Morte d'Arthur" adlı kitabından uyarlayan Boorman görkemli bir prodüksiyona imza atmayı planlıyordu ve özgürlüğüne düşkün bir yönetmen olarak bütçeden oyuncu kadrosuna dek birçok konuda Warner Bros.'u ikna etmeyi başardı. Parlak fikirlerinden biri de gerçek hayatta bir Macbeth prodüksiyonu esnasında büyük bir kavgaya tutuşan ve o günden beri birbirlerinden hiç hazzetmeyen Nicol Williamson ile Helen Mirren'i Büyücü Merlin ve Morgana rollerinde karşı karşıya getirmek, böylece gerçek hayattaki bu nefreti öykünün hizmetine sokmaktı. Film ne zaman ve nerede vuku bulduğu bilinmeyen, hatta gerçekten yaşandığı bile şüpheli efsaneyi enine boyuna ele alıyordu. Arthur'un babası Uther'ın (Gabriel Byrne) Büyücü Merlin (Nicol Williamson) sayesinde kudret kılıcı Excalibur'u ele geçirmesi, Dük Cornwall'la (Corin Redgrave) barış yapması ve fakat Cornwall'ın karısı Igrayne'i (Katrine Boorman) görünce şehvetinin ağır basıp barışı savaşa dönüştürmesiyle başlayan film Arthur'un doğusuna tanıklık ediyordu. Uther, Merlin'le gizli bir anlaşma yaparak Igrayne'in koynuna girmesine yardım etmesi karşılığında doğacak bebeği ona vermeyi vaat etmişti. Bebek doğduktan sonra Uther sözünü istek-

- Al onu! Şeytanın çocuğunu al!

sizce tuttu ve bebeğini Merlin'e teslim etti; büyücü de ona Arthur dedi. Arthur (Nigel Terry) yıllar sonra sıradan bir seyisken babasının bıraktığı yerden Excalibur'u çıkarmayı başaracak, kral ilan edilecek, kimsenin ötekinden önemli görünemeyeceği yuvarlak bir masa etrafında sövalyelerini toplayacak ve Merlin'le el ele vererek ülkesini refah dolu yıllara götürecekti. Yıllar sonra da önce karısı Guenevere (Cherie Lunghi) ve dostu Lancelot (Nicholas Clay), sonra da üvey kardeşi Morgana (Helen Mirren) tarafından ihanete uğrayacak, ülkesini düştüğü kaostan kurtarmayı bir türlü beceremeyecekti.
Film fantastik bir masal olarak çok başarılı oldu. Dönemin seyircisi filmin büyüsüne kapılmıştı ve gelen eleştiriler de hiç fena değildi. Oyuncusundan görüntü yönetmenine tüm bir prodüksiyon ekibi Kral Arthur'un sihirle yoğrulu hikayesini hiç abartmadan, fakat fantastikten ödün de vermeden inandırıcı kılmayı beceriyordu. Aşağıdaki sahne filmin başlarında Arthur'un doğumunun hemen ertesinde geliyor. Uther, Dük Cornwall'ı öldürmüş ve karısı Igrayne ile kızı Morgana dahil onun her şeyine sahip olmuştur. Sahneye girdiğinde Igrayne'den doğan bebeğini yeni görür. Fakat Merlin'e verdiği sözü tutmak zorunda kalacak ve krallığından olmamak pahasına oğlunu ona verecektir. Sahne yıllar sonra Helen Mirren suretinde usta bir cadıya dönüşecek olan Morgana'nın küçüklüğünü göstermesi ve sürekli dışlanmasını da anlatması açısından ilginçtir.

"Excalibur"un 2. Bölge DVD'sini ülkemizdeki mağazalardan temin edebilirsiniz.

Muhafız: Kral geliyor!
Uther: *(İçeri girerken muhafıza)* Sen bekle! *(Merdivenleri çıkar ve kucağında bebekle oturan Igrayne ile Morgana'nın yanına gelir. Morgana'ya)* Dışarı çık! *(Bebeği kastederek Igrayne'e)* Ne oldu leydim?
Igrayne: Bir oğlan efendim!
Uther: Kızı çıkart buradan!
Igrayne: O daha çocuk!
Uther: Çık dışarı!
Igrayne: Git Morgana! *(Kızını başından öper)*
Uther: Bana babasının gözleriyle bakıyor. *(Morgana çıkar)* Bebek benim mi, yoksa onun mu?
Igrayne: Bir adam geldi ve benimle sevişti. Ve bu çocuğu yaptı. Adamın kocam olduğunu sanmıştım ama meğer o çoktan ölmüş.
Uther: *(Bebeği sevgiyle kucağına alır)* Tek bildiğim insanları doğramak! Ama bundan sonra onları sevmeyi öğreneceğim. Savaşmaktan yoruldum! Oğlumun ve annesinin yanında olacağım. *(Bebek mırıldanınca Uther güler)* Acıkmış! *(Bebeği Igrayne'e uzatır, o da emzirmeye başlar. O sırada içeri Büyücü Merlin girer)* Merlin, çağrılmadığın zaman gelirsin de ihtiyacım varken görünmezsin!
Merlin: Tam dokuz aydır uyuyordum. Senin için yaptığım şey kolay değildi. Şimdi borcunu ödemelisin! Çocuk benim! Yemin ettin!
Uther: *(Sert bir ses tonuyla)* O sözleri düşünmeden sarfettim Merlin! Bu çocuk etten kemikten!
Igrayne: Uther, doğru mu bu? Çocuğu almasına izin verme!
Uther: Bir söz verdim Igrayne! Merlin'le bir anlaşma yaptım!
Igrayne: Sendin o! O gece yanıma gelen sendin! Babası sensin!
Merlin: Bunlar sana göre değil Uther! Aile hayatı, ev, eş ve çocuk...
Uther: Öldürmek ve kral olmak, sadece bunlar mı bana göre?
Merlin: Belki bunlar bile değil!
Uther: Beni çelikten daha sert sözlerle yaraladın!
Merlin: Düke ihanet ettin, karısını çaldın, satosunu aldın; artık kimse sana güvenmiyor! Sen o kral değilsin Uther! Çocuğu bana ver! Onu ben koruyacağım! *(Uther döner, Igrayne'in elinden bebeği zorla alır)*
Igrayne: Hayır! Nedeen! (Bebek ağlamaya başlar)
Uther: *(Merlin'e)* Al onu! Şeytanın çocuğunu al!
Igrayne: *(Merlin ayrılırken çığlık çığlığadır)* Hayır! Neden benim bebeğim? Hayır! Peşinden git!
Merlin: *(Odadan ayrılırken bebeğe)* İşte oldu, şimdi uyu bakalım!
Igrayne: *(Arka plandan çığlıkları hâlâ duyulmaktadır)* Peşinden git! Geri getir yavrumu! *(O sırada Merlin yürürken Morgana'ya rastlar)*
Morgana: Artık bebeğin hem anne hem de babası sen misin Merlin? *(Merlin kıza döner ama cevap vermez. Arkadan Igrayne'in sesi hâlâ duyulmaktadır)*
Igrayne: Bebeğimi istiyorum! Geri getir onu! *(Merlin bebekle birlikte çıkar)*

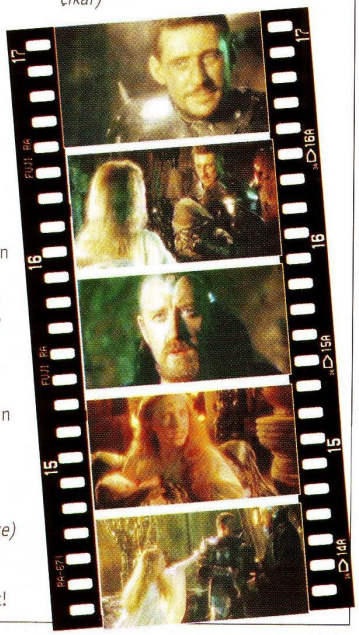

Hazırlayan: Murat Emir Eren
leland@mynet.com

Piyanist / La Pianiste

Filmde; kırklı yaşlarda bir piyano öğretmeni olan ve aynı zamanda çeşitli resitallerden de yeteneğini esirgemeyen başarılı sanatçı Erika Kohut'nun öyküsü yer alıyor. Kohut bir yandan bastırdığı bir yandan da ortaya çıkarmak için çaba sarf ettiği cinselliğini keşfederken, kendisinden epey genç olan öğrencisi Walter'in de etkisiyle büyük bir trajedinin içine sürükleniyor. Filmin "ağır durumdaki kaybedeni" Erika'yı canlandıran Isabelle Huppert; muhtemelen perdenin gördüğü en iyi kompozisyonlardan birini çizerken, genç öğrenci Walter'i canlandıran Benoit Magimel de kendisine bir adet Altın Palmiye getiren performansıyla Huppert'ten aşağı kalmıyor.

Edilgen Erika

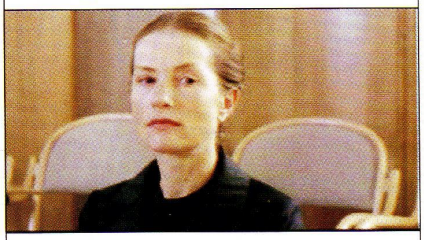

Walter, piyanoda sınav parçasını çalarken, diğer jüri üyelerini, Walter'in ellerini ya da yüz ifadesini görmüyoruz. Piyano sesi yükselmeye başladığı ilk andan itibaren sadece Erika'ya odaklanıyoruz.

Haneke sineması, formüle edilebilen, ancak taklidi imkansız bir sinemadır, dersek herhalde yalan olmaz. Oyuncuyu fazlasıyla zorlayan dramatürji anlayışı, muhtemelen hala kimse tarafından tam manasıyla idrak edilebilmiş değil. Öyle ki, sanatçı her daim aynı yüzlerle, hemen hemen aynı yardımcı oyuncu kadrosu ile çalıştığından, kendisi de bunu yeni aktrislere anlatma derdinde değil. "Piyanist" ise, bu açıdan da farklı bir yerde duruyor. Oyuncu kadrosuna baktığımız zaman, diğer filmlerine nazaran daha farklı bir düzen olduğu aşikar. Temel bir karakter ve onu canlandıran yıldız oyuncu (Isabel Huppert); karşısında daha önce Haneke filmlerinde rastlamadığımız türden bir yeniyetme ve yan bir rolde tecrübesiyle filmi diri tutacak yaşı geçkin bir yıldız... Hemen bu tablodan, karedeki hissiyata varmak gerek. Çünkü filmdeki karakterlerin, dramatik yapıda arzettikleri önem derecesine göre, Haneke tarzına az da olsa yenilikler getirmiş. Her filminde olduğundan farklı olarak, karakterlerini birbirleriyle son derece zeki ve yine rahatsızlık edici bir üslupla kıyaslamış. Peki nasıl? Karede görülen Erika, kendisini bastan çıkarmaya çalışan uçan genç Walter'in konservatuar sınavını izlemekte... Yönetmen, okulun her yıl yapılan yetenek sınavlarını kısa bir biçimde tasvir ederek başlıyor bu sahneye. Tercih edilen yer Erika'nın piyano sınıfı; jüri üyelerinden biri de Erika elbette. Ancak Haneke, bu sahneyi akıldan silinmeyecek bir boyuta vardıracak, bir üslup oyunu yapıyor yine. Walter, piyanoda sınav parçasını çalarken, diğer jüri üyelerini, Walter'in ellerini ya da yüz ifadesini görmüyoruz. Piyano sesi yükselmeye başladığı ilk andan itibaren sadece Erika'ya odaklanıyoruz. Ona kadrajı küçülterek daha da yaklaşan Haneke, adeta piyano sesiyle cezbedilen Erika'nın edilgen durumunu belgelemeye gayret ediyor. Çünkü Walter, onun girmesine izin vermediği özel dünyasına giriyor bu biçimde, onu bir yandan rahatsız eden, bir yandan da icabet etmekten kaçamadığı bu davet, Erika'nın sınav anında an be an değişen bir yüz ifadesi kazanmasına yol açıyor. Kamera (yani Walter) Erika'ya yaklaştıkça, yüzündeki göz seyirmeleri, dudağını ısırdığı küçük anlar ve yutkunuşları hızlanıyor.

Cinsel temas

Gerek filmdeki konumu, gerekse yeterli cinsel tatmin sağlayamamış kadın portresiyle Erika, yine yenik, daha beter yenik...

İşte bu da işlerin çığrından çıktığı anlardan biri. Okuldaki onca kibar ve nazik davranışına karşılık alamayan Walter, birlikte gösteriye çıkacağı bir kız öğrenciyle yakınlaşınca, Erika'nın gazabı korkunç oluyor. Okulda bir hengamedir giderken, gizli kapaklı gerçekleştirdiği bu suikast sonrasında Erika, Walter ile ilk kez tuvalette yüzyüze geliyor. Elbette ateş ile barut misali çiftin burada yaşadıkları ilk temas alışık olduğumuz türden bir Fransız öpücüğüyle olmuyor. Bir kat aşağıda, elleri cam parçalarıyla doğranmış bir kız öğrencinin koşuşturması süre dursun, Walter ve Erika'nın cinsel yaşamı hayatlarında hiç olmayacak kadar ilginçleşiyor... Bu sahnenin görsel yapısı Haneke'ye has çeşitli anlatım oyunlarına gebe. Sözgelimi, karedeki konumlandırmaya baktığımızda, Walter'in kadrajda Erika'dan daha çok yer kapladığı görülüyor. Erika bir lavabo önünde temizleniyor; Walter ise memnuniyetsiz görünüyor. Böylelikle Haneke, kararlı ve etken bir role bürünmeye başladığını düşündüğümüz Erika'da aslında herhangi bir değişim olmadığını yeniden vurgulamış oluyor. Gerek filmdeki konumu, gerekse yeterli cinsel tatmin sağlayamamış kadın portresiyle Erika, yine yenik, daha beter yenik... Hemen belirtmek gerekir ki, sahne boyunca bu ve benzeri birçok kadraj, Walter'in etkin rolünü belgeleyen birçok kare yer alıyor.
İşler bu raddeye geldikten sonra Walter'de de şiddet açığa çıkıyor. Sevişmeye başladıkları andan itibaren sözde bir baskıyla onu kendisine esir etmiş bir kadın görünümünde olan Erika'nın sinir bozucu tavrına karşı Walter şu sözleri sarfediveriyor bu karenin pesi sıra; "Bir erkeği böylesine kışkırtıp sonra çekip gidemezsin..." Gerek Walter'in, gerekse Erika'nın içinde yatan hafif hastalıklı cinselliğin ön plana çıktığı bu sekans, filmdeki hemen hemen tüm karakterlerin ve dramatik yapının yokuş aşağı son derece yüksek bir süratle seyretmesini sağlayan tetikleyicilerden biri. Karemizdeki bir diğer dikkat çekici nokta ise elbette sanat yönetimi. İlk temasla birbirlerinden pek hoşnut kalmasalar da, artık işlerin önü alınmaz bir noktaya geldiğini anlayan ikili, bembeyaz bir tuvalette simsiyah giyinmiş iki insan figürü olarak resmedilmiş durumdalar. Erika bir suça bulaşmış, Walter ise bunu tetiklemiş, gerçekleştiğinde de gizlemiş kisi durumunda. Bu açıdan siyah-beyaz seçimi çok da rahatsız edici değil.

Erika'nın seçimi

Michael Haneke'nin televizyon yönetmenliğine başlamadan önce, çeşitli resitallerde boy gösteren bir piyanist olarak yaşamını kazandığını da belirtelim

Yaşını başını almış, kariyer sahibi ve herkes kadar fantezisi olan piyano öğretmenimiz Erika Kohut, filmin finaline yakın bu karesinde yine feci bir durum içersinde. Haneke, karakterinin halet-i ruhiyesini onu sık sık kadrajın içinde yalnız bırakarak verebiliyor. Bu kare de onlardan biri. Sözkonusu sahnede Erika, hem kendisi hem de kendisini başarılı bir piyanist olma yolunda iteleyen baskıcı annesi için son derece mühim olan bir resitale çıkmak üzere. Ancak durumu pek parlak değil. Üzerinde kendi isteğiyle oluşmuş bir cinsel şiddetin izleri bulunuyor. Yüzünde morluklar ve sisikler var. Ancak bu nispeten uzun planda kayda değer en önemli nokta, elbette yine Isabelle Huppert'in tüm filme yayılan performansı. Huppert, Erika'yı öyle derin bir yerden kavrıyor ki, Haneke gibi bir deli dahinin bile adeta "dur" demek isteyeceği türden bir trajediyi hem kendi bedenine ve yüzüne hem de bu yolla oynadığı karaktere yansıtmayı biliyor. O açıdan, sabit konumlandırılmış bir kamera ile çekilen bu sekansın yarattığı etki, son derece yüksek oluyor. Bu kareye gelmeden önce, Erika'nın Walter hususunda ne derece yanıldığı ya da ne derece yanılmadığı üzerine önemli bir veriye ulaşıyoruz. Erika, kapının önünde bu yüz ifadesiyle beklerken, bir karakter olarak film boyunca gelişen evrimini de tamamlamış oluyor. Erika, ilk kez bu sahnede kararlı ve kesin bir tavır içersinde. Zor ve kişisel kararlılık isteyen bir davranışı, birazdan eyleme geçirecek Erika... Bu noktada, karede yine sanat yönetimi ile sağlanan uyuma da göz atmak gerekiyor. 2. Kare'de gözlenen siyah-beyaz kontrastı, bu sahnede yerini sarı tonların mükemmel uyumuna bırakıyor. Erika'nın yasamda yer alması gereken tarafı net olarak gördüğüne yönelik bir uyum bu... Ancak, Erika ve mekanın üzerindeki aynı renk tonlarıyla sağlanan bu uyum, onun herkes gibi biri olduğu anı da belgeliyor olabilir. Kimbilir, Erika'nın bu karenin pesisıra gerçekleştireceği eylemin nedeni, belki de benliğini yitirip herkesin arasına karışmasından ötürüdür? Michael Haneke'nin televizyon yönetmenliğine başlamadan önce, çeşitli resitallerde boy gösteren bir piyanist olarak yaşamını kazandığını da belirtelim.

Hazırlayan: Burçin S. Yalçın
burcyalc@hotmail.com

Kralımız çok yaşa!

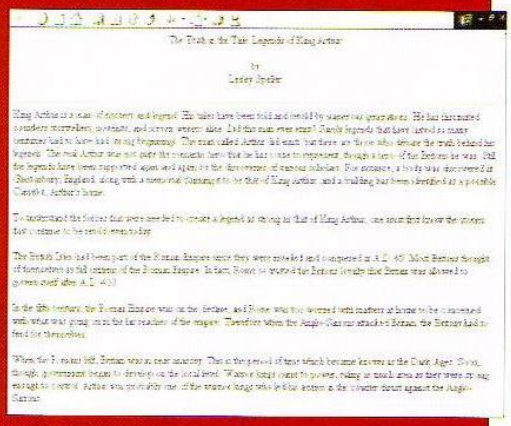

Kuskusuz bizde o derece yaygın değil ama Kral Arthur efsanesi özellikle söylencenin geçtiği topraklarda insanlarca korkunç bir ilginin odağına yerlestirilmistir. Kimileri böyle birinin hiç yasamadığını, kimileri yasamıs olsa da böylesi görkemli bir mitin tahtında oturmayı hakedecek seyler yapmadığını söylüyor. Hikayenin içindeki büyüsel yoğunluk her efsane gibi onu da büyütüyor. Kulaktan kulağa her aktarılısında olağanüstü yeni seyler ekleniyor ve efsane giderek genisliyor. John Boorman "Excalibur"da o gerçek olamayacak denli sihirli hikayenin nabzını son derece iyi tutuyordu; Antoine Fuqua'nın bu ay seyredeceğimiz "Kral Arthur"u ise efsaneyi ete kemiğe indirgiyor. Asağıdaki adres ise Kral Arthur efsanesinin muhteviyatına dair iki ayrı makaleye götürüyor sizi.
http://www.fortunecity.com/roswell/lovecraft/25/arthur.html
http://beehive.thisisbath.com/default.asp?WCI=SiteHome&ID=7604&PageID=40554

Seviyor, sevmiyor!

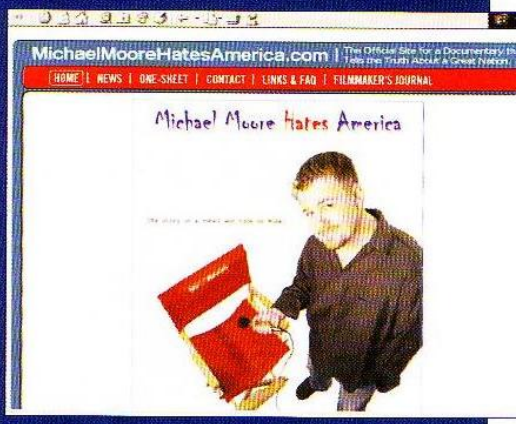

Tahmin edersiniz ki, Michael Moore'a Amerika'daki herkes bayılmıyor! Seveni kadar sevmeyeni de mevcut ve sevmeyenlerin, demek ki, temel argümanlarından biri de asağıdaki adresten rahatça anlayabileceğiniz gibi Michael Moore'un da Amerika'ya bayılmaması! "Michael Moore Hates America" aslından bir belgeselin adı. Yönetmeni Michael Wilson ülkeyi yerin dibine batıran Moore'un "biraz" abarttığını düsünmüs ve yola koyulup karsılastığı Amerikalılarla söylesmis. Sonuçta Wilson, Amerikan Rüyası denen seyin hâlâ capcanlı olduğu iddiasında. Eline fırsat geçmisken, Moore'un ülke insanına ve onun yasam biçimine bakısını da sorguluyor. Adres filmin resmi sitesine gidiyor. "Fahrenheit 9/11" yavas yavas salonlarımızdan çekilirken bir de bu cenahta neler oluyor diye bakmak isteyenlere...
http://www.michaelmoorehatesamerica.com/

Yazı mı, tura mı?

Uğur Yücel ilk uzun metrajıyla heyecanlı olsa gerek! Gerçi her yıl bir uzun metraj çekmek hayaliyle yola koyulan taze bir yönetmen bu heyecanını çabuk yenmistir ama nihayetinde herkes sıkı bir giris yapmak ister. Kenan İmirzalıoğlu ile Olgun Simsek'i basrole yerlestiren "Yazı Tura" Türkiye'nin yakın dönemde yasadığı iki trajediyi yansıtma derdinde: terörü ve depremi... Antalya'dan aldığı ödüller Yücel'e besledigimiz güvenleri bosa çıkarmadı. Son dönemde Türk sinemasına da sızan dijital video teknolojisinin bu yeni nimetinden gayet memnun kaldık. Sizi de filmin resmi sitesine buyur ediyoruz.
http://www.yaziturafilm.com/

Kedikadın'a sürpriz ziyaret!

Bu satırlar yazılırken "Kedikadın"ın ülkemiz giselerindeki akıbeti çok parlak sayılmazdı fakat sevenleri Warner Bros. Türkiye'nin hazırladığı mütevazı siteyi hemen ziyaret edebilir. Çok kapsamlı olmasa da özellikle "Hikaye" başlıklı sayfada Kedikadın'ın günümüze dek gelen çizgi roman macerası hakkında bilgiler mevcut. Görsel olarak da tatmin edici bir fotoğraf galerisi sizi bekliyor. Halle Berry'ye beslediğimiz derin sevginin yanında, Sharon Stone'la aralarında geçen ve dakikalarca süren saç saça bas basa ve hatta tırnak tırnağa dövüs sahnesi de filmin birkaç artısından biriydi.
http://www.warnerbros.co.uk/catwoman/tr/

Hafıza kaybettirir!

Olasılıkla aralık, bilemediniz ocakta seyredeceğimiz sakacı devam filmi "Ocean's Twelve"de küçük bir rolü var ve belki o vesileyle onu bu sayfalara tasısak daha iyi olurdu ama siz gene de Martina Stella'ya erkenden hazırlanın! Çünkü ülkemizde eylülde gösterime giren "Amnèsia / Mavi Yalanlar"da porno film yönetmeninin kızı Luce'yi canlandıran ve orada güzelliğini zaptetmeye çalıstığı her halinden belli olan Stella uzak diyarlara doğru son sürat kosuyor. 28 Kasım 1984 Floransa'da doğdu. Daha doğrusu kentin küçük bir kasabasında... Annesinin itmesiyle basladığı oyunculuk kurslan sırasında ajanslar tarafından kesfedilip yüzünü reklamlarda göstermeye basladı: Killer Loop gözlükleri, Biotherm Kozmetik ve Chopard mücevherleri aracılığıyla... Asi ruhlu bir kız; tipik starlet'ler gibi görünmüyor. Modelliği umursamıyor. Saçlarını sapsarıdan ("Son Öpücük"teki sarısın kızı hatırlıyor musunuz?) en koyu tonlara dek kapatabiliyor. 2001'de ilk filmi "Son Öpücük"te rol olmadan önce üniversitede pedagoji eğitimi gördü. "Son Öpücük"ün dünya çapındaki -buna ülkemiz de dahil- başarısı adını kısa sürede her yana yaydı. "Mavi Yalanlar"da ise usta oyuncuların karsısında son derece doğal bir performansla ısıldamayı basardı. Özellikle yönetmeni Gabrilele Salvatores'in tempolu kurgusuna rağmen... Zaten "Son Öpücük"teki haliyle "Mavi Yalanlar"daki çalısmasını karsılastırdığınızda arada dağlar kadar fark olduğunu siz de göreceksiniz, ki iki film arasında yalnızca bir yıl var. Demek ki kılığıyla birlikte ruh değistirmekte de yetenekli. "Ocean's Twelve"de onu ne kadar süreyle perdede göreceğini insan merak etmeden duramıyor!
http://www.allcelebrity.it/Stella/

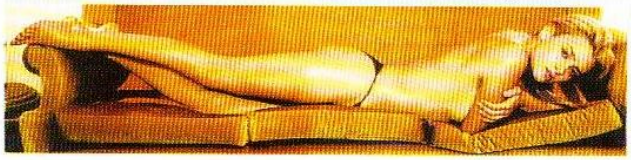

sine DVD

Hazırlayan: Kerem Sanatel
sanatel@superonline.com

Van Helsing / 2004

Y: Stephen Sommers
O: Hugh Jackman, Kate Beckinsale, Richard Roxburgh, David Wenham, Kevin J. O'Connor
Bölge: 2 132 dk. (2 disk)
Türkçe altyazı
Dolby Dijital 5.1
Genis Ekran 1.85:1
Universal / Tiglon

Frankenstein'ın canavarı, Dracula ve Kurtadam aynı filmde. Bram Stoker'ın yarattığı vampir avcısı alim Abraham Van Helsing ise Vatikan'da gizli bir örgüt adına çalışan, zamanının imkan tanıdığı en gelişmiş silahlara donatılmış, karizmatik bir süper kahraman! B filmlerinin yeni maestrosu olmaya soyunan Sommers, karanlık ve haşin ön tanıtım posterleriyle cilalı ve vaatkar bir B filmi söleninin bizi beklediğini haberlemişti. Bu satırları yazan, hayalkırıklığına uğrayanların saflarında yer almamış, hatta daha iyisi olabilirdi demediği için salondan memnun ayrılmış bir kişi. Ve bu kişiye göre, film vaat ettiklerini başarıyla yerine getiriyor. Üstelik cıvık değil. Bir hayli karanlık da... Sommers'ın en önemli başarısı, son iki yıl içerisinde izleyicinin kafasında çizgi roman uyarlamaları sayesinde şekillenmiş beklentileri, hatta görsel sanatlardaki güncel eğilimleri iyi kavramış olmasında yatıyor. En kestirme tabiriyle diyebiliriz ki; yaratıcılık açısından en küçük kusuru bulunmayan bir fantastikle karşı karşıyayız. Daha da önemlisi, korku sinemasının mihenk taşları haline gelmiş klasik canavarları, her zaman olduklarından çok daha korkutucu ve şiddetli biçimde biraraya geliyorlar. Örneğin; Dracula'nın Gelinleri deyince, en azından bir kuşak için, akla ilk olarak bu filmin geleceğinden eminim. (Burada hemen bir parantez açarak Dracula'yı bu genellemeden muaf tutalım. Jackman'ın karşısında sıska duran bir Dracula pek hoş değildi doğrusu.) Gürültülü film çekmede Sommers'ın üstüne yok. Buradaki aksiyon neredeyse ciğerinizi deşiyor. Dinmek bilmeyen temposu, bir an bile şarkmaması, yakın tarihli gişe bombalarının doğru formüllerini birebir tekrarlayan yapısı hatın sayılır bir kitleye itici gelip, onları geri püskürtmeyi de başarmıştı. Sommers, aynı zamanda, filmlerinde kullandığı dijital efektlerin sınırlarını nedeniyle sıkça topa tutulan bir yönetmen. Bütçenin ağzı sıkılmamış olsa bile (DVD eklerinde Sommers'ın bütçenin düşüklüğünden yakındığı bir an var) bu kadar çok sınırlan efektin varlığını, hani su en basta sözünü ettiğimiz meşhur B filmi ruhuna da bağlayabilmek mümkün. Gördüğünüz gibi, bu satırların yazarı, filme ve yönetmene karşı çok iyi niyetli. Tanrı B ruhunu korusun!

Ekstralar: Özel ekler iki diske de yayılmış durumda ve etkileşimli seçenekler de dahil olmak üzere tümünde Türkçe altyazı desteği var. Etkileşimli seçenekler, ilk olarak Harry Potter DVD'lerinde karşımıza çıkan, sanal turlardan oluşmuş. Kumandanızın yön tuşlarını kullanarak Dracula'nın şatosu ve Frankenstein'ın laboratuvarında gezinebiliyorsunuz. Bu esnada size ürkütücü sesler ve açıklamalar eşlik ediyor. (Ekranda elektrik efektleri belirdiğinde kumandadan OK/Enter tuşuna basmayı unutmayın.) Her iki turun toplamı yaklaşık 20 dakika sürüyor. Görsel efektlere ışık tutan 11 dakikalık yapım belgeseli, türünün en detaylı örneklerinden birisi. Sık sık şikayet ettigimiz ve sette çekilmiş video görüntülerinin montajlandığı anlamsız ekleri bilirsiniz. Seyirciyi sete gizli bir misafir gibi sokan "Filmin İçindesin" adlı ek, işte bu sette çekilmiş video kayıtlarının nasıl sunulması gerektigine çok iyi bir örnek teşkil ediyor. (5 dk.) Bu ekteki görüntülere filmi izlerken geçiş yapabileceğiniz "gelişmiş izleme seçeneği" de konulmuş. Ancak, bu özelligin bazı DVD oynatıcılarda çalışmayabileceğine dair bir uyarı da eklenmiş. İkinci diskin menü arayüzü bir harita biçiminde tasarlanmış. Bu harita üzerinden yapım tasarımı eklerine ulaşabiliyoruz. Bu yapım tasarımı belgesellerinde Dracula'nın Şatosu (8 dk), Frankenstein'ın Laboratuvarı (7 dk.), Yeldeğirmeni (7 dk.), Köy (8 dk.) ve Vatikan Cephaneliği (6 dk.) ayrıntılarıyla izlenebiliyor. Diskin en hoş ayrıntısı, filmde kullanılmış klasik karakterlerin sinemadaki yansımalarına bakan ve filmle paralellikler kuran minik retrospektif ekler. Klasik uyarlamalardan alınmış görüntülerin yanısıra, İngiliz uzmanların, hatta okültistlerin görüşlerine de yer veriliyor, ama en nihayetinde set görüntüleriyle noktalanıyorlar. Bu türde hazırlanmış ekler şunlar:
Van Helsing efsanesi (10 dk.)
Frankenstein'ın Canavarı (9 dk.), Dracula (12 dk.), Kurtadamlar (13 dk.), Anna ve Dracula'nın Gelinleri (15 dk.) Ayrıca iki film setinin 30 günlük inşa edilme süreci hızlı çekimle kurgulanmış 2 dakikalık bir videoda izlenebiliyor.
Diğer: Sommers, Ducsay (yapım/kurgu) ve oyuncuların (Roxburgh, Hensley, Kemp) sesli yorumları. Set sakaları ve çekim hataları (5 dk.) Müziklerin yapımı (10 dk.) Fragmanlar ve web link.

FİLM: ✪✪✪✪
GÖRÜNTÜ: ✪✪✪✪
SES: ✪✪✪✪✪
EKSTRALAR: ✪✪✪✪✪
GENEL: ✪✪✪✪✪

Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Underworld" (2003)
Beckinsale, Kurtadam avlamaya devam ediyor.

The Magdalene Sisters - Günahkar Rahibeler / 2002

Y: Peter Mullan
O: Anne-Marie Duff, Geraldine McEwan, Dorothy Duffy, Nora-Jane Noone, Eileen Walsh
Bölge: 2 119 dk.
Türkçe altyazı
Özen Film

Bugüne dek rahibelerin sinemaya fazlasıyla toz pembe aktarılmasında bir terslik olabileceğinden süphelenmisseniz, Mullan'ın size anlatacak bir hikayesi var. İrlanda'da, 19. yüzyılda, "ahlaksız" genç kadınları ıslah etmek için kurulmus Magdalene Camaşırhaneleri'nin gardiyanlığından sorumlu rahibelerin dünya görüsü, erkeklerin günahkarlığı üzerine odaklı. Onlara göre, toplumu günahtan uzak tutmanın yegane çözümü, günaha neden olan faktörün ortadan kaldırılması; yani kadınların dört duvar arasına hapsedilmesi. İrlanda halkı tarafından sorgusuz sualsiz benimsenen bu görüs nedeniyle gayri mesru çocuk sahibi olan; hatta bastan çıkartabilecek kadar alımlı olan genç kızlar, bizzat aileleri tarafından, çamaşırhane kisvesi altındaki bu hapishenelere yollanıyorlar. Ahlaksızlığın her türlü cezayı hakettiğini düsünen bu bağnaz zihniyet nedeniyle kızlar, hiçbir ücret almadan çok ağır koşullarda çalıstırılıyor; aşağılayıcı muamelelere maruz kalıyor ve dövülüyorlar. Bu hikaye, Katolik diniyle alıp veremediği olan birisinin kötü niyetli bir karalama girisimi gibi görünebilir. Ancak film, tümüyle gerçek tanıklıklara ve Magdalene Evleri'nde bulunmus kızların deneyimlerinden yola çıkılarak yapılmış; hatta Mullan, 1997'de çekilmis ve aynı konuyu isleyen bir belgeseli referans olarak kullanmıs. Katolik kurumlarındaki yozlasmanın boyutları hakkında kulağına çesitli seyler çalınsa da, yazar/yönetmen, Magdalene Evleri'nin varlığını ilk duyduğunda şaşırdığını itiraf ediyor. Stil oyunlarından tamamen uzak sade anlatımına karşın, sayısız unutulmaz anla dolu ilk yönetmenlik denemesiyle Venedik'te Altın Aslan'a uzanan Mullan, Vatikan'ın simseklerini üzerine çekince, "Bu, herhangi bir dinle değil teokratik yönetimlerle ilgili bir film. Dolayısıyla yalnızca Katolikler'i değil, genç kızları herhangi bir sekilde geleceğe yönelik bir tehdit gibi algılayan bütün örgütlü dinleri ilgilendiriyor" seklinde bir demeç vermisti.

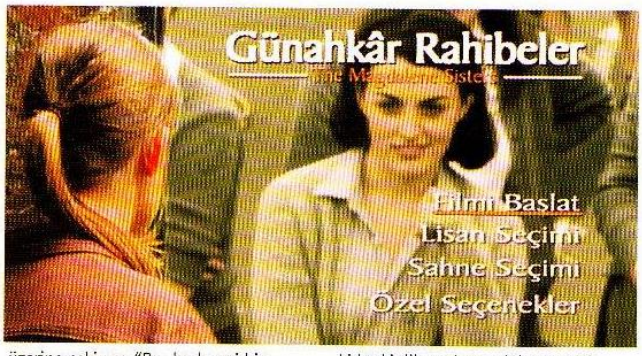

Görüntü: 1.85:1 Genis Ekran. İç mekan çekimlerinde, ki filmde genis yer tutuyor, kumlu görünüm belirgin; ancak orjinal materyaldeki hasarların diske olduğu gibi taşındığını gösteren dijital kalıntılara rastlanmıyor.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Ses kusağı hareketli değil; ama doğal ayrıntılardaki keskinlik ve doygunluk oranı iyi. Keza, diyaloglar da kulağa çok doğal geliyor.
Ekstralar: Basroldeki 4 genç oyuncunun deneme çekimleri, otuzar saniyelik video kliplerden derlenmis.
Diğer: Fragmanlar.
FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪
DEĞER Mİ?
Saklı gerçekleri olanca çıplaklığıyla dışa vuran cesur yapımlara saygı duyan herkes görmeli.
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Girl, Interrupted" (1999)
Bir akıl hastanesinde genç kız olmak!

Big Fish - Büyük Balık / 2003

Y: Tim Burton
O: Ewan McGregor, Albert Finney, Billy Crudup, Jessica Lange
Bölge: 2 120 dk.
Türkçe altyazı / dublaj
Columbia Tristar HE Türkiye

"Bir insan ne kadar çok öykü anlatırsa, o denli ölümsüzlesir" diyor Edward Bloom. Öleceği güne dek gerçek mi hayal mi olduğu hiçbir zaman tam olarak anlasılamamıs hikayeler anlatan Edward Bloom, ölüm döseğindeyken bile bu alıskanlığından vazgeçmiyor. Anlattığı hikayelerinin aralarında bir duvar ördüğünü düsünen yetiskin oğlu ise, bu sayılı günlerde, babasının yasamındaki esrar perdesini aralamaya çabalıyor. Ama ne denli çabalarsa çabalasın, onu hep peri masalları karsılıyor... Burton hayranları olarak yeni filminin ülkemize tesrif etmesini o kadar uzun süre merakla bekledik ki... Beklediğimize de değmis doğrusu. Ama yeni basyapıtında onun karakteristik izlerini aramaya pek fırsat bulamıyor insan; çünkü, o da Edward Bloom gibi, ne denli iyi bir öykü anlatıcısı olduğunu ispat edip ölümsüzlüğünü pekistirmek niyetinde bu kez.

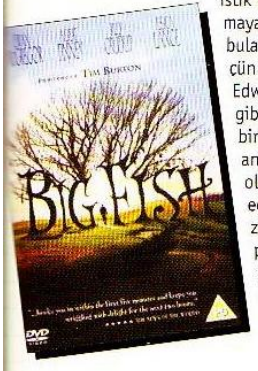

Kulağınıza kıyıdan köseden çalınmış her tür peri masalından bir parça bulmak mümkün. Film, bir nevi masalların masalı gibi. Korkunç cadı derseniz var; keza kurtadamlar, deniz kızları ve köye musallat olan dev de öyle. Ama hepsi, bu bildik motiflerin masalsılığını bozmadan, adeta yeniden anlamlandırılıyor; kah zaman esprili dokunuslar eşliğinde. Bir an önce büyümek isteyen çocuk, mutluluktan şiir yazma yeteneğini kaybeden şair, askından acı çeken genç gibi metaforları kullanma sekli ise sayfalar dolduracak, filmin keyfine keyif katan o benzersiz mizah duygusunu pekistiriyor. Tablonun bu denli masalsı olduğuna bakmayın. Hikayenin baba-oğul iletisimsizliğine koyduğu öyle bir son noktası var ki, ah o final yok mu o final, erkekler ağlamaz hurafesi bir kez daha cürüyecek, ne güzel!

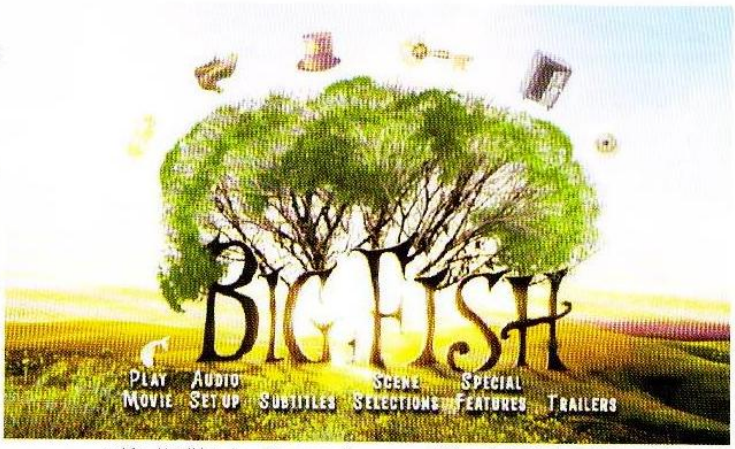

Görüntü: 1.85:1 Genis Ekran. Transferde dijital kalıntılar olmasa da, kumlanmalar sıkça göze çarpıyor. Karanlık sahnelerdeki detay duygusu çok iyi değil. Bazı sahnelerde, renklerin patladığı hissine de kapılmak olası. Kötü değil, ancak Columbia standartlarının altında.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Eksiği ya da fazlası olmayan, dengeli bir isçilige sahip. Müzikler, kanalları gerçek anlamda dolduruyor. Ses efektleri abartıya kaçmayan keyifli ayrıntılar içermekte. Çevreleme etkisi ise başarılı.
Ekstralar: Aslında 50 dakikalık tek bir yapım belgeseli olusturabilecek malzeme, 4 ila 9'ar dakikalık başlıklara bölünmüs. Kadronun bütün isimleriyle yapılmış söyleşiler, sık sık filmden kliplerle bölünmelerine rağmen, yapım hakkında yeterince bilgi veriyor. Teknik detaylarla ilgili görsel malzeme ve açıklamalar, doyurucu olmasa da, yeterli miktarda. Tüm bu eklere filmi izlerken geçis yapmanızı sağlayan etkilesimli izleme seçenegi de konulmus. Diskte ayrıca iki farklı biçimde oynayabileceğiniz, Burton filmografisinden ilginç ayrıntılar içeren, 10 soruluk bir bilgi oyunu (Quiz) var. (Ayrıntılı bilgi ve püf noktası için Teknik Servis kösemize bakınız.) Eklerde altyazı desteği bulunmuyor.
Diğer: Yönetmenin yorumu, fragmanlar.
FİLM: ✪✪✪✪✪
DVD: ✪✪✪
DEĞER Mİ?
Sıkıcı bir ihtiyara dönüsmemek için herkesin büyük balığı yakalaması gerek.
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"The World According To Garp" (1982)
Hayata tuhaf gözle bakan bir adamın destanı.

The Fog Of War / 2003

Y: Errol Morris
Katılanlar: Robert S. McNamara
Bölge: 2 103 dk.
Türkçe altyazı
Columbie Tristar HE Türkiye

Göbek adı "tuhaf" Robert Strange McNamara, 85 yaşında Oscar ödüllü bu belgeselin yıldızı olana değin dünya siyasi tarihiyle yakından ilgilenen kimseler dışında tanınmıyordu. McNamara, günümüzde yürüttüğü bazı sosyal yardım hareketleri haricinde ismi sıklıkla anılan birisi değilse de, özellikle 1960'larda en güçlü politikacılardan birisiydi. Ford Motor'un başkanlığından - ki Ford yönetimi aile dışından birini tarihinde ilk kez üst düzey yöneticiliğine getirmişti - John F. Kennedy'nin ricasıyla Savunma Bakanlığı'na geçiş yapan McNamara, ABD'yi nükleer savaşın eşiğine getiren Domuzlar Körfezi krizi ve lanetli Vietnam savaşında başkanlara akıl hocalığı yapmış, askeri gücün iplerini elinde tutmuş bir şahsiyet. Özellikle Vietnam savaşının protestolan sırasında toz pembe bir tablo çizmiş olmakla da suçlanmış birisi. Bir tarih dersi yapısında çekilmiş ve onun ağızdan dinlediğimiz anılarına dayalı bu belgeselde, zaman zaman, kendisini "Savaşı kazanmamış olsaydık savaş suçlusu olarak yargılanırdım" diyerek sorgulasa da,daha çok, politikacıların ve savaş psikolojisinin analizini yapıyor. Yirminci yüzyılın en kritik olaylarına birinci elden tanıklık etmiş McNamara'nın deneyimleri, siyasiler açısından gerçek bir ders niteliğinde. Bu yüzden filmin alt başlığı "McNamara'nın Hayatından Çıkarılacak 11 Ders" şeklinde konulmuş ve senaryo bu şekilde bölümlendirilmiş. Bu belgesel sayesinde dünya üzerinde bir tek kişinin emriyle fırlatılmayı bekleyen 7500 stratejik savaş başlığının bulunduğunu, üstelik Domuzlar Körfezi krizi ve Vietnam savaşında yapılan hataların tekrarlanma olasılığının çok yüksek olduğunu öğrenen bizler içinse ürkütücü bir aydınlanma sağlıyor. Yaklaşık yarım yüzyıla yayılmış verileri derlemek ve McNamara'nın geniş çaplı ifadelerini kronolojik sıraya dizmek gibi son derece mesakkatli bir işin altından kalkan Errol Morris'in ödülünün yerini bulduğu aşikar.

Görüntü: 1.78:1 Geniş Ekran. Sık sık arşiv görüntülerine yer veren yapım, doğal olarak bu materyallerin hasarlı görünümlerini ekrana taşıyor. Arşiv görüntüleri dışındaki çekimlerde herhangi bir pürüz bulunmuyor.

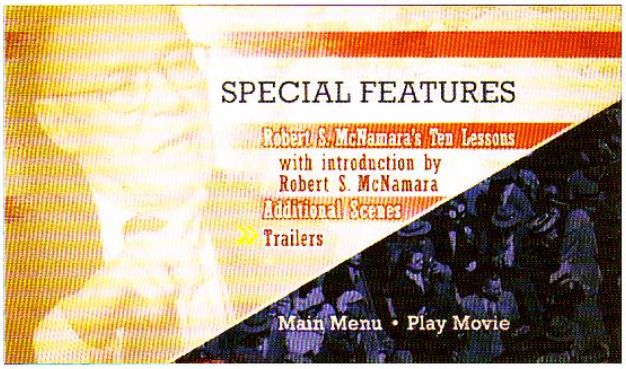

Ses: Dolby Dijital 5.1. Morris yapımın dramatik tonlamalarını sadece arşiv görüntülerine eklediği çevreleyici ve bazen derin basla güçlendirilmiş ses efektleriyle değil, Philip Glass'ın son derece etkileyici müzik çalışmasıyla da sağlıyor. Kısacası yaslı bir adamın öylece oturup anılarını anlattığı, tekdüze bir kurguya sahip olmayan yapımın ses kurgusu da ilgiyi sürekli ayakta tutacak biçimde hazırlanmış.

Ekstralar: "McNamara'dan 10 ders" başlıklı metin tabanlı ek, bir anlamda filmin hızlı bir özetini sunuyor. 25 silinmiş sahne, daha çok Morris'in kurgudaki başarısını pekiştiren "fazlalıklarla" dolu. Toplamı 37 dakikayı bulan bu sahnelerde ilginç ayrıntılar var. Ancak filmin genel yapısıyla kıyaslandıklarında çıkarıldıklarına memnun olmak mümkün. Başlıklara bölünmüş sahnelerin başlarında açıklamaların hangi yıla ait olduğu da belirtilmiş ama bu ekte sadece İngilizce altyazı desteği bulunuyor.

Diğer: TV ve sinema fragmanları.

FİLM: ✪✪✪✪
DVD: ✪✪✪
DEĞER Mİ?

Dünya tarihini önemseyenler için şart. Yetkin belgeselleri sevenler için de öyle. Maalesef ki öyle sık karşımıza çıkmıyorlar.

Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Commandante" (2002)
Domuzlar Körfezi krizinin başrol oyuncusu Castro'yla dostane sohbetler.

Tokyo Godfathers - Tokyo Tanrıları / 2003

Y: Satoshi Kon
Ses: Toru Emori, Yoshiaki Umegaki, Aya Okamoto
Bölge: 2 88 dk. (2 disk)
Türkçe altyazı
Columbia Tristar HE Türkiye

Modern Tokyo'da üç evsiz; Miyuki (babasını bıçakladığı için evden kaçmış bir kız) Gin (karısı ve kızına karşı hissettiği derin vicdan azabının sırrı çözülememiş, yaşı geçkin bir alkolik) ve Hana (anne olma arzusuyla yanıp tutuşan bir transvestit) Noel gecesi, karıştırdıkları çöplerin arasında ölüme terkedilmiş bir bebek bulurlar. Hana, bu bebeği dualarının karşılığı bir Tanrı lütfu olarak derhal bağrına basarken, hep birlikte, gerçek anne babasını bulmak amacıyla bir bulmacanın parçalarını biraraya getirmeye başlarlar. Bebeğin yanında bırakılmış anahtar bu yap-boz'un ilk parçasıdır. İşin aslı, kendi geçmişleri de derine saklanmış paramparça anılardan ibaret grup üyeleri için, bebek, tek bir büyük bulmacanın anahtarı haline gelecektir... Günümüz Tokyo'sunu, sosyal uçurumlarıyla birlikte son derece gerçekçi bir fon olarak kullanan Satoshi; robotlar, patlamalar ve şiddetten geçilmeyen (hoş, biz onlardan da şikayetçi değiliz ya) genel geçer anime anlayışına yeni bir soluk getirme amacıyla kaleme almış hikayesini. Teknik açıdan titizliği tartışma götürmese de (suikast sahnesindeki başta olmak üzere kurgu; animasyon kamerasının kullanımı; özellikle de karakter canlandırmaları enfes) görselliğiyle meydan okumak yerine, hikayesinin dramatik etkisiyle öne çıkmayı tercih etmiş. Almodovar'ı daha önce akıl edemediği için hayıflandıracak lezzette, böylesine dramatik bir hikayenin niçin anime tekniğiyle anlatıldığını merak ederseniz, onun da cevabı, daha önce sıraladığımız teknik detaylan saymazsak, çatıda geçen o unutulmaz finalde yatıyor.

Görüntü: 1.85:1 Geniş Ekran. Dijital kalıntı, kumlanmalar ve puslanmaların görülmediği çok temiz bir transfer. Dalgalanmalara uğramayan renkler, çoğu animasyonun tersine suni canlılıktan uzak ve pastel tonlarda.

Ses: Dolby Dijital 5.1./ DTS. Abartılı efektlerden ziyade, şehrin detaylarını ayrıntılarıyla yansıtan, gerçekçi tasarlanmış çevreleme etkisi ağır basıyor. Müzik kullanımı çok yoğun değil ve geri planda kalabiliyor.

Ekstralar: Animasyon sürecini ele alan ekte canlandırma sanatçıları animatik ve storyboard karşılaştırmalı sahneler üzerinden açıklamalarda bulunuyorlar. Takip etmesi biraz yorucu. (14 dk.) Japon televizyonu için hazırlanmış tanıtım belgeselinde ise seslendirme sanatçısı Aya Okamoto ile yönetmen Satoshi'nin filmin galasından önce yaptıkları sıcak bir sohbet izlenebiliyor. Filmin gala sonrası aldığı olumlu tepkiler de aktarılmış. (22 dk.) Diskin en kapsamlı yapım belgeseli ise "Unexpected Tours" başlığı altında yer alıyor. (26 dk.) Eklerde sadece İngilizce altyazı desteği bulunuyor.

Diğer: Tasarım çizimleri video montaj. (11 dk.) Fragmanlar.

FİLM: ✪✪✪✪
DVD: ✪✪✪✪
DEĞER Mİ?

Yetişkin animelerini sevenlerin ayırdığı vaktin karşılığını fazlasıyla veriyor.

Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Grave of the Fireflies" (1988)
Atom bombası sonrası Tokyo'da sağ kalma mücadelesi.

Things To Do In Denver When You're Dead - Karışık İlişkiler / 1995

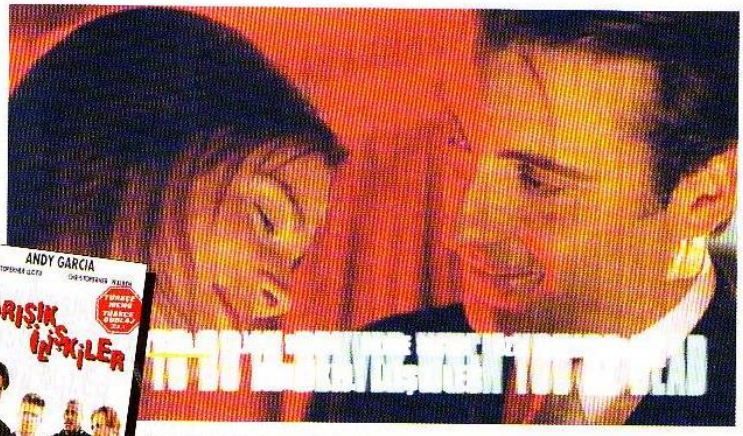

Y: Gary Fleder
O: Andy Garcia, Christopher Lloyd, William Forsythe, Treat Williams, Gabrielle Anwar, Steve Buscemi, Christopher Walken
Bölge: 2 110 dk.
Türkçe altyazı / dublaj
Miramax / Film Pop

Özgün ismiyle "Ölürken Denver'da Yapılacaklar" bugün bakıldığında çok alelade bir film gibi gözükebilir. Oysa ki, gösterime girdiği yıl, ortada ne "Snatch" ne de "Lock, Stock..." gibi filmler vardı. "Ucuz Roman" ve "Olağan Şüpheliler" fırtınası henüz dinmiş; bu filmler sayesinde "cool" bir suç filminin nasıl olması gerektiği konusunda has fikirler edinmiştik. Yanlış anlaşılmasın, bu filmi sözkonusu başyapıtlarla aynı kefeye koyacak değiliz; ama, özellikle çekildiği yıl göz önüne alınırsa, özgün hikayesinin hakkını vermek gerek. Hikayeyi öyle bir cırpıda özetlemek kolay değil. Ortada gözdağı verme amacıyla kalkışılan ancak cinayetle sonuçlanan bir "ekip işi" var. Bu işi onlara veren nüfuzlu kişi, olayın hoşgörülemeyecek bir felaketle sonuçlanması üzerine ekipteki herkes için bir ölüm fermanı çıkarıyor. Böyle bir durumda bizim beceriksiz suçluların tası tarağı toplayıp şehri terketmesi beklenirken, onlar, ölümle yüzleşmeyi tercih ediyorlar. Ekibin lideri, nüfuzlu kişiyle özel bağları olan "Aziz" lakaplı Jimmy'nin ise Denver'dan kaçmamak için pek çok sebebi, ölmeden evvel yapacağı pek çok işi var...Hikayenin hakkını verelim dedik ama onu bir kalem de geçmemek için en önemli sebeplerden birisi de oyuncu kadrosu. İzlemesi her daim keyifli Garcia'nın melankolik atmosfere katkısı kusursuz örneğin. Felçli "Man in the Plan" i canlandıran Walken, vücut dilinden yoksun olmasına karşın kült oyuncu sıfatına leke sürdürmeyecek, ürkütücü bir kötü adam portresi sunuyor. Treat Williams ismini "TV filmlerinin unutulabilir aktörü" olarak bilenlerdenseniz bir de buradaki istisnai performansına bakın. "Olağan Şüpheliler"in Keyser Söze'sine benzer bir mit duygusuyla hikayeye sokulmuş; kaplumbağa gibi hareket eden, acımasızca öldüren kiralık katil Mr.Ssss rolündeki Steve Buscemi'yi sevenler ise keyiften eriyip gitmeye hazır olmalı.

Görüntü: 1.85:1 Geniş Ekran. Film zaman zaman kumlu bir görünüm sergileyebiliyor. Dijital kalıntılar yok denecek kadar. Kusurlar, izleme keyfini kaçıracak düzeyde değil.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Diyaloglar kimi zaman uzaklaşma eğilimi gösterebiliyor. Doğal ayrıntılardaki keskinlik ve çevreleme etkisi çok incelikli değil; ancak filmden beklenen karşılıyor.
Ekstralar: TV için hazırlanmış 5 dakikalık tanıtım filmi ve fragmanlar.
FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪
DEĞER Mİ?
Oyuncu kadrosu ve kalburüstü hikayesiyle cazibesi yüksek.
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Usual Suspects" (1995)
Kim bu Keyser Söze?

Gegen Die Wand - Duvara Karşı / 2004

Y: Fatih Akın
O: Sibel Kekilli, Birol Ünel, Catrin Striebeck, Güven Kıraç, Meltem Cumbul
Bölge: 2 126 dk.
Türkçe altyazı
RTV Film

Hamburg'da bir "Punk" hayatı sürdüren, sadece adı Türk, Cahit Tomruk, kasten yaptığı bir trafik kazasından sonra tedavi gördüğü klinikte, intihara teşebbüs etmiş Sibel'le tanışır. Sibel'in ilk sözü "Benimle evlenir misin?" olur. Cahit'in cevabı ise "S**tir git!". Sibel, ilerleyen günlerde, ailesinden kurtulmak için yapmak istediği formalite evliliğine Cahit'i ikna etmeyi başarır. Sibel'in kafasındaki tek şey, bu evlilik kisvesiyle özgür cinselliğe adım atmaktır. Ne var ki, hiçbir şeyi umursamaz görünen Cahit, Sibel'e karşı daha fazlasını hissetmeye başlamıştır... Akın'ın "yitik kuşak"a adadığı bu yakıcı ve gerçekçi aşk öyküsü, Berlin Film Festivali'nde Altın Ayı ile ödüllendirilir, heyecan ve takdirle karşılanırken, Türk basını, filmden sansasyonel haberler çıkarmayı tercih etmişti. İlk ciddi rolündeki doğallığıyla takdiri haketmesi gereken Sibel Kekilli, yüzeysel magazin basınını doğal olarak daha farklı biçimlerde meşgul etti. Bu tür bir hikayeyi anlatırken Türk olmanın avantajını dışarıdan bakabilme becerisiyle birleştiren; filmin tamamında duygu sömürüsünden uzak, ölçülü ve hesaplı bir bakış açısı yakalayan Akın ise Türk kültürünün akıllara ziyan tuhaflıklarını resmetme şekli nedeniyle Türk düşmanlarının sırtını sıvazlamakla dahi suçlanmıştı. Bir önceki Akın filmi "Im Juli" de, sahilde söylediği şarkıyla yağlanmızı eriten İdil Üner'in Selim Sesler ve ekibiyle seslendirdiği "mey" şarkılarını pasaj olarak kullanan bir yönetmen için ne kadar da gaddarca bir eleştiri.

Görüntü: 1.85:1 Geniş Ekran. Keskin renk geçişlerine sahip, dijital kalıntılardan muaf, başarılı ve temiz bir transfer taşıyor.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Ses miksi, kanallara mükemmel bir dengeyle dağıtılmış müzikleri ile dikkat çekiyor. Diyaloglar net ve uzaklaşma eğilimi göstermiyorlar. Doğal ayrıntılardaki keskinlik düzeyi de gayet iyi.
Ekstralar: Çekim hatalarına ayrılmış 13 dakikalık ek, aynı zamanda çıkarılmış sahneleri de içeriyor. Filme olduğu gibi sete de Mickey Rourke ruhunu getiren Birol Üner'in sinirlendiği birkaç anı burada yakalamak mümkün. 30 dakikalık kamera arkası eki, sette stajyerlik yapan sinema öğrencisi Yorgo'nun video kamerasına takılan ayrıntılardan ve onun açıklamalarından oluşuyor. Berlin Film Festivali'ndeki ödül törenine ait görüntüler, 12 dakikalık kısa bir ekte biraraya getirilmiş.
Diğer: Fragman.
FİLM: ✪✪✪✪
DVD: ✪✪✪
DEĞER Mİ?
İnsanın asktan kendini paralama hali ancak bu kadar güzel resimlenebilir.
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Kurz und Shmerzlos" (1998)
Suç filminin uzun ve acılısı.

PAUSE TUŞU

Miller's Crossing /1990
Dakika: 00:20:13
Tom'un Verna'nın soyunma odasına hışımla daldığı sahnede odadan kaçışan kızlar arasında, filmin acar mafya patronunu canlandıran, Albert Finney de yer alıyor. Finney'in bu sahnede kadın kılığında olmasının hikayeyle bir alakası yok. En ciddi projelerinde bile hınzırlık yapmadan edemeyen Coen'lerin küçük bir esprisi sadece.

Gothika / 2003

Y: Matthieu Kassovitz
O: Halle Berry, Robert Downey Jr. , Charles S. Dutton, John Carroll Lynch, Bernard Hill
Bölge: 2 94 dk.
Türkçe altyazı
WB / Columbia Tristar HE Türkiye

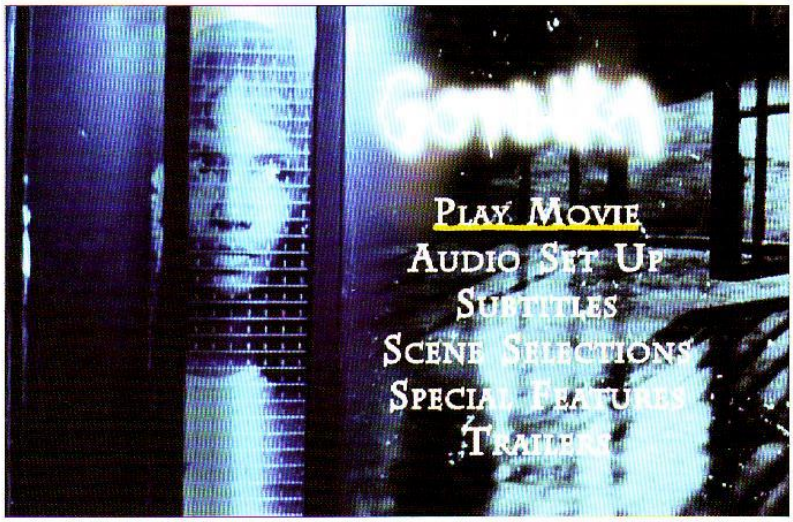

Hunharca cinayetler işlemiş katillerin tutulduğu bir akıl hastanesinde psikiyatristlik yapan Dr. Miranda Grey, bir gece tuhaf bir kaza geçirdikten sonra gözünü kendi hastanesinin hücrelerinden birisinde açar. Hastanenin müdürü olan kocası korkunç biçimde öldürülmüştür ve bütün deliller kendisini işaret etmektedir. Trafik kazasından sonra olup biten hiçbirşeyi anımsamayan Miranda, ilk başlarda bir komplonun kurbanı olduğunu düşünürken, doğaüstü bir varlık tarafından taciz edilmeye başlar. Bu noktadan sonra, Miranda'nın akıl sağlığının yerinde olduğunu ispatlama çabaları yön değiştirecek ve yaşadığı bu olağandışı olayların kökenini araştırmaya başlayacaktır... Japon versiyonları da dahil olmak üzere son yedi sekiz yılda gördüğümüz bütün hortlak filmlerinin bir nevi kolajı sayılabilecek filmin sürpriz finali bile türü sıkı takip edenlere çok

aşina gelecek. Kassovitz, bu denli yalın bir hikayeye çok fazla dijital efekt müdahalesinde bulunmakla eleştirilmişti.
Görüntü: 1.85:1 Geniş Ekran. Karanlık sahnelerin bol miktarda yer aldığı yapımın görüntü transferi en küçük bir kusur sergilemiyor. Son ayların en göz alıcı görüntü kalitesine sahip DVD'lerinden birisi.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Gökgürültüsü ve sağanak yağmur efektleri, patlayan ışıklar, çığlık çığlığa beliren hortlaklar film boyunca sisteminizin dinlenmesine fırsat tanımıyor. Efektlerin derinlik duygusu ve çevreleme etkisi mükemmel. Görüntü transferi gibi birinci sınıf.
Ekstralar: Diskte toplamları 42 dakikayı bulan 3 yapım belgeseli var. Bunlardan bir tanesi Limp Bizkit'in "Behind Blue Eyes" video klibinin MTV için çekilmiş yapım belgeseli. (19 dk.) Video klip, stereo ses miksiyle diske de konulmuş. Hollywood'un mutfağında görev alan yetenekli Türk tasarımcıların sayısı giderek artarken özel efektlere ayrılmış ekte ilk kez onlardan birinin, Timur Baysal'ın açıklamalarını dinleme şansını yakalıyoruz. Filmde kullanılan alev efektleri için Baysal özel bir yazılım geliştirmiş. (7 dk.) Yapım kadrosunun filmin hikayesini ve karakterleri anlattığı o sıkıcı eklerden biri de yine yerini almış. (16 dk.) Son zamanlarda dikkat çeken eğilimlerden birisi, DVD'ye filmin temasını pekiştiren etkileşimli ekler konulması. Burada da hikayeye konu olan Woodward hapishanesinde diğer hastalarla yapılmış mülakatların kurgusal video kayıtları, hastaların çizdiği dışavurumcu resimler ve doktorların hastalar hakkındaki teşhisleri üzerinden minik korku hikayeleri tadında bir derleme oluşturulmuş. Eklerde Türkçe altyazı yer almıyor.
Diğer: Görüntü yönetmeni ve yönetmenin sesli yorumları. Fragmanlar.
FİLM: ✪✪
DVD: ✪✪✪
DEĞER Mİ?
Halle Berry'nin ne denli iyi bir oyuncu olduğunu bir kez daha görmek için.
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Session 9" (2001)
Bir akıl hastanesinin onarımı sırasında açığa çıkan kötülük.

In America - Yeni Bir Ülkede / 2002

Y: Jim Sheridan
O: Samantha Morton, Paddy Considine, Djimon Hounsou, Emma Bolger, Sarah Bolger
Bölge: 2 101 dk.
Türkçe altyazı
20th Fox / Tiglon

Sheridan iki kızıyla birlikte yazdığı bu yarı otobiyografik filminde New York'a göç eden İrlandalı bir ailenin dramını ele alıyor. İşsiz bir aktör olan Johnny, karısı Sarah ve iki "büyümüş de küçülmüş" kızıyla birlikte köhne bir apartman dairesine yerleşiyorlar. Bu yeni hayat, kısa bir süre önce kaybettikleri oğullarının acısını unutturabilecek midir? Yaşam koşulları günbegün kötüye giderken, kızları, aynı apartmanda yaşayan Afrikalı göçmen Mateo (Dorris Dörrie'nin "Keiner Liebt Mich / Kimse Beni Sevmiyor"undan ödünç alınmış bir karakter) ile dostluk geliştirir. Mateo, ölümcül bir hastalığın pençesinde gün saymaktadır. Bu esnada, ailede, yeni bir umut ışığı belirir... Kasıtlı olarak bir günlükten aktarılmış hissi veren ve ebeveyn fedakarlığını taçlandıran bu drama, kimi zaman naif kimi zamansa karşı konulması güç, etkileyici anlara sahip.

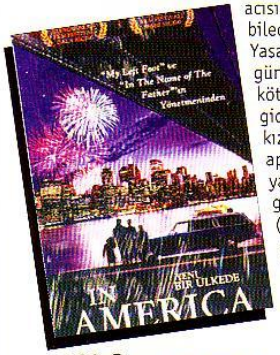

Görüntü: 1.85:1 Geniş Ekran. Karanlık sahnelerde detay duygusu kaybolmuyor. Renkler film boyunca canlı ve parlak bir kontrastla ekrana taşınıyor. Can sıkıcı hiçbir kusuru yok.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Ses kusağının hareketli olduğu söylenemez. Müziklerin kuşatıcı etkisi iyi. Diyaloglar, kulağa doğal ve doygun geliyor.
Ekstralar: 20 dakikalık yapım belgeselinde, hikayenin otobiyografik yönlerine ışık tutuluyor. Oyuncularla ve yönetmenle yapılmış söyleşileri de içeren bu ek, filmden kliplerle sık sık bölünse de, setteki şakalaşmaları da içeren sıcak bir tonda hazırlanmış. 10 silinmiş sahne içerisinde "alternatif son" da bulunuyor. Toplam 12 dakikayı bulan bu sahneler dilenirse yönetmenin açıklamaları eşliğinde izlenebiliyor; ancak Sheridan fazla konuşkan değil ve sadece sahneleri niçin sildiğini açıklamakla yetinmiş. Eklerde sadece İngilizce altyazı bulunuyor.
Diğer: Yönetmenin yorumu.
FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪✪
DEĞER Mİ?
Sheridan'ın yarattığı o mükemmel küçük anları yakalamak ve iyi oyunculuklar için.
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"The Ice Storm" (1997)
Buz gibi aile dramı.

Hidalgo - 2003

Y: Joe Johnston
O: Viggo Mortensen, Zuleikha Robinson, Ömer Sharif, Louise Lombard
Bölge: 2 130 dk.
Türkçe altyazı / dublaj
Touchstone / Tiglon

1880'lerin ekstrem sporu sayılan dayanıklılık yarışlarının efsanevi binicisi Frank Hopkins ve mustang cinsi atı Hidalgo'nun gerçek hikayesi. Hopkins'in bir Arap seyhinin teklifi üzerine katıldığı tehlikelerle dolu çöl yarışı, iki saati doldurmak için yeterli değil tabii ki. Bu yüzden, seyhin haramilerce kaçırılmış kızını kurtarma operasyonu türünden, Hollywood tadında dokunuslarla renklendirilmis. Ait olduğu tür en az 35 yıl öncesinde kaldı ama yine de kendisini izlettiriyor. Sinema perdesine göre biraz güdük kalmış bir projeydi ve gişede hüsranla sonuçlanmıştı ama TV ekranında hiç de fena durmuyor.

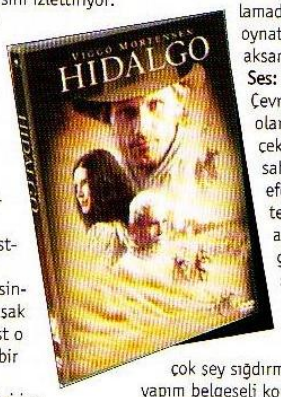

Görüntü: 2.35:1 Geniş Ekran. Kimi zaman en iddialı görüntü transferlerinde, farklı renkler arasındaki geçislerde rastlanan tırtıklı görünüme (edge enhancement) kesinlikle rastlanmıyor. Yumusak renk geçisleri ve kontrast o denli iyi ki, dinlendirici bir izleme keyfi verdiği söylenebilir. Çöl atmosferi ise, daha çok, basarıyla aktarılan metalik tonlarla sağlanmış. Tek bir sahne dışında kumlanmaya rastlamadım. Onu da oynatıcıdaki muhtemel bir aksamaya bağlıyorum.

Ses: Dolby Dijital 5.1. Çevreleme etkisi genel olarak başarılı. Kum ve çekirge fırtınası gibi sahnelerde alt frekans efektleri gücünü gösteriyor. Ses miksi açısından da, filmin gerektirdiği tüm şartları yerine getirdiği söylenebilir.

Ekstralar: Diskte kısa süre zarfına çok şey sığdırmaya çalışılmış bir yapım belgeseli konmus. 9 dakikalık bu belgeselde, projenin zorluğuna değinilmis. Film çok iddialı sayılmaz ama bundan çok daha fazla merak uyandırıcı detaylara sahip. O yüzden doyurucu olduğunu söylemek imkansız. İkinci ek ise bir sürpriz yumurta seklinde hazırlanmış. Bonus ekranının sol alt köşesinde yer alan artı işaretli sembolü, kumandanızın ok tuslarıyla aktif hale getirip OK/Enter tusuna basarsanız, Amerikan yerlilerinin Frank Hopkins'e dair bildiklerini anlattıkları 3 dakikalık bir mini belgesele ulasıyorsunuz. Eklerde Türkçe altyazı var.

FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪
DEĞER Mİ?
Keyiften eritmiyor ama sıkıntıdan da öldürmüyor.
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Wind And The Lion" (1975)
Bir seyh, Amerikalı bir kadını kaçırırsa.

Van Helsing: The London Assignment - Londra Görevi / 2004

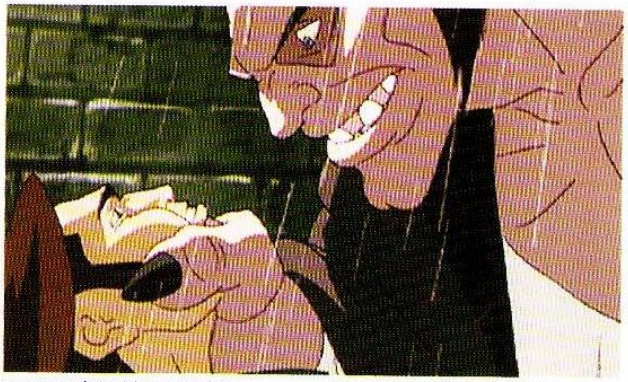

Y: Sharon Bridgeman
Ses: Hugh Jackman, Robbie Coltrane, David Wenham
Bölge: 2 31 dk.
Türkçe altyazı
Universal / Tiglon

Bir animasyon karakteri olarak Van Helsing, sinema filminde bir süreliğine kovaladığı Mr. Hyde'ın yine peşinde. Hyde, Karın Desen Jack edasıyla cinayetler işlerken Van Helsing onun aslında kimin için çalıstığını öğrenmeye çalışıyor... Yakında başlayacak bir TV serisi için pilot film vazifesi gören bu animasyon, yeni adet olduğu üzere, sinema filmindeki boşlukları tamamlama gibi bir işlev görmüyor. Animasyon kalitesi ise sanki 30 yıl geride kalmış gibi.

Filmde yer alan karakterlerin aynı oyuncular tarafından seslendirilmesi dışında orijinal fikre sadık kaldığı söylenemez.

Görüntü: 1.85:1 Geniş Ekran. Göz banyosu beklentisiyle karsısına geçmemeniz gerekiyor. Dijital kalıntılar yok ama puslu görünümüyle standartların çok altında, izleme keyfi vermekten çok uzak.

Ses: Dolby Dijital 5.1. Ses miksine gösterilen titizlik ancak yapıma gösterilen titizlik kadar. Sölen sunmuyor elbette. Sadece filmden bekleneni verebilecek kadar iyi olduğu söylenebilir.

Ekstralar: Sinema filminin standart tanıtım belgeseli. (29 dk.) Konsol oyununun tanıtım filmi. (7 dk.) Oyunun fragmanı. Tanıtım filmlerinde Türkçe altyazı desteği bulunmuyor.

FİLM: ✪✪
DVD: ✪✪
DEĞER Mİ?
Seri tamamlanınca belki daha fazla anlam ifade edebilir. Merakınızı yenemiyorsanız göz atın.
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Van Helsing" (2004)
Asıl tantana burada.

YENİLER

1. BÖLGE
www.amazon.com
Even Cowgirls Get The Blues - **2 Kasım**
Proof - **2 Kasım**
Ten - **2 Kasım**
Fast Times At Ridgemont High - **2 Kasım**
Buck Rogers: Complete Series - **2 Kasım**
Dead End - **9 Kasım**
Jesus Of Montreal -**9 Kasım**
Ju-On (The Grudge) - **9 Kasım**
Martin - **9 Kasım**
More Tales Of The City - **9 Kasım**
Saddest Music Of The World - **16 Kasım**
Short Cuts: Criterion - **16 Kasım**
Wetherby - **16 Kasım**

2. BÖLGE
www.sendit.com
Seinfeld: Sezon 1,2 & 3 - **1 Kasım**
The Card Player - **1 Kasım**
Ginger Snaps Unleashed - **1 Kasım**
Last Life In The Universe - **1 Kasım**
Tokyo Story - **1 Kasım**
Late Spring - **1 Kasım**
Twilight Samurai - **1 Kasım**

TÜRKİYE
All That Jazz
Monster
The Name Of The Rose
Rodger Dodger
Trois Couleurs: Bleu, Blanc,
Rouge
Maruf
People I Know
Troy
Jeux D'Enfants
Battle Royale
The Five Obstructions
Kısa ve Acısız
Cube 2
May
Kill Bill Vol.1
Haunted Mansion
Calendar Girls
Class Action
Hope Floats

GELECEK SAYIDA:
Troy
Üç Renk
Planet of the Apes : SE
Adventures of TinTin

Mustafa Hakkında Herşey / 2004

Y: Çağan Irmak
O: Fikret Kuşkan, Nejat İşler, Başak Köklükaya, Serif Sezer, Zeynep Eronat
Bölge: 2 116 dk.
ANS

Büyük bir reklam ajansının müdürü olan, üst sınıfa mensup Mustafa, görünüşte mükemmel bir aile hayatına ve yaşam kalitesine sahiptir. Bir gün karısının bir trafik kazasında öldüğü haberini alır. Ancak, kaza sırasında, karısının arabada yalnız olmadığını; yaralı olarak kurtulan diğer yolcunun, karısının gizlice buluştuğu sevgilisi olduğunu öğrenmesiyle zıvanadan çıkar. Mustafa, bir taksi şöförü olan bu genç adam hastaneden çıkar çıkmaz, onu kaçırır ve göl kenarındaki villaya kapatır. Amacı, tüm hikayeyi genç adamın ağzından dinlemek, sonra da intikamını almaktır. Bu tutsaklık oyunu zarfında, Mustafa'nın akıl sağlığı çatlaklar vermeye başlar. Ne var ki, üst sınıfa dahil bir psikopat olarak, Mustafa, kurbanına işkence yaparken bile centilmenliği elden bırakmaz. Örneğin, kurbanının üzerine işedikten sonra ona duş aldırır, temiz elbiseler verir, dünyanın en lezzetli makarnasıyla ve sarapla ziyafet çektirir. Trafikte sıkıştırıp küfrettiği kadını birkaç tatlı sözle bağlamayı, basını dertten kurtarmayı becerir v.s... Türk sineması, ne zamandır eksikliğini duyduğu masist gerilim fantazisine nihayet kavuştu!

Görüntü: 1.85:1 Genis Ekran. Disk, oldukça sorunlu bir transfere sahip. Kumlu görünüm ve sivrisinek tabir edilen beyaz noktacıkların miktarı, diğer dijital kalıntılarla birlikte, bir hayli fazla. Karanlık sahnelerde detay kaybı belirgin. Renklerde, bilhassa beyazlarda görülen patlamalar, telesine yöntemiyle diske aktarılan transferleri hatırlatıyor.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Diyaloglar temiz ve anlaşılır olmasına karşın çevreleme etkisi ve doğal ayrıntılar zayıf. Müzikler geri planda kalırken bazı ses efektleri abartılı biçimde öne çıkıyor.
Ekstralar: 15 dakikalık kamera arkası belgeseli, daha çok sette çekilmiş video kayıtlarının, filmden kliplerle birleştirilmesiyle oluşturulmuş. Söyleşiler içermiyor.
Diğer: Mor ve Ötesi "Bir Derdim Var" müzik videosu. Fragmanlar.
FİLM: ✪
DVD: ✪
DEĞER Mİ?
"Taş fırın erkeği" kültürünü hazmedebilmiş olanların ilgisini hedeflemesi bir yana, özellikle kadın izleyicilerin, saç baş yolmamaları için, uzak durması tavsiye olunur.
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Dokuz" (2002)
Kuşkan, bir diğer gerilim denemesinde.

Slash - Hasat / 2002

Y: Neal Sundström
O: Adam Woolf, Danny Keogh, Milan Murray
Bölge: 2 89 dk.
Türkçe altyazı / dublaj
Özen Film

Amatör Rock grubu "Slash" üyeleri bir cenazeye katılmak üzere (solistleri Mac'in halası ölmüştür ve babası onu çağırmaktadır) köhne bir çiftlige doğru yola çıkarlar. Mac'in büyükbabasının adı, vaktiyle korkunç cinayetlere karışmış; yörede "kan hasadı" diye anılan birtakım olaylar yaşanmıştır. Tur otobüslerinin arıza yapması üzerine çiftlikte konaklamaya başlayan grup üyeleri, maskeli bir katil tarafından öldürülmeye başlar... Güney Afrika yapımı bu korku filmi, beklentilerinizi ne kadar düşük tutarsanız tutun sizi her açıdan hayal kırıklığına uğratabilir.

Görüntü: 1.85:1 Genis Ekran. Çok seyrek olarak rastlanan kumlanmalar dışında, dijital kalıntıların görülmediği, başarılı bir transfer. Karanlık sahnelerde bile renk geçişleri keskin. Puslanma ve grileşmelere rastlamak sözkonusu değil.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Cinayet sahnelerinde daha çok derin bas efektleri ağırlıkta. Hiçbir etkileme gücüne sahip olmayan bu sahneler bol sıpırtılı, ıslak ses sefektlerinden de medet umuyor. Çevreleme etkisi yetersiz, özellikle müzikler zayıf.
Ekstralar: Fragmanlar.
FİLM: ✪
DVD: ✪✪
DEĞER Mİ?
Bu türde elimizde zaten bir yığın klasik varken zaman ve para harcamaya değmiyor.
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Jeepers Creepers 2" (2003)
Her kılığa giren öcü yeniden avlanıyor.

TEKNİK SERVİS

Big Fish / Büyük Balık DVD'sinin özel eklerinde yer alan 10 soruluk testi, hiç yanlış cevap vermeden bitirirseniz, zamanın donduğu sahneyle ilgili 2 dakikalık bir ek ile ödüllendiriliyorsunuz. Hem doğru cevapların akılda kalması, hem de bu sürpriz yumurtaya hızlıca ulaşmak isteyenler için şıkları sırasıyla verelim. 1-b, 2-c, 3-b, 4-c, 5-b, 6-a, 7-c, 8-b, 9-c, 10-a.

Yıldız Savaşları Üçlemesi'nde yer alan sürpriz yumurtaya ulaşmak birazcık cihazınızın yeteneklerine bağlı. Çekim hatalarını izleyebildiğiniz bu eke ulaşmak için farklı yöntemler öneriliyor. Bunlardan bir tanesi, Bonus Disk takılıyken, Trailers & TV Spots başlığına girip kumandadan 1138 rakamını tuşlamak. Ancak bunun için +10'a bastıktan sonra 1, 3 ve 8'i tuşlamak gerekebildiği gibi 1, 3 ve 8 rakamlarından önce her seferinde +10 tuşuna basmak da gerekebilir. Bazı oynatıcılarda basitçe, cihazın Chapter özelliğinden faydalanarak 14 veya 38'i tuşlamak da yeterli olabilir. Diski bilgisayarınızda izliyorsanız numerik tuş takımını kullanmanız ise yaramayacaktır. WinDVD kullanıcıları Bonus Disk'te herhangi bir fragmanı ya da belgeseli izlerken ekran üzerine sağ tıklayıp title 38-chapter 1'i seçerlerse aynı ekle ulaşabilir. PowerDVD kullanıcıları ise chapter 30 - title 1'i seçmeleri gerekiyor. Sizin keşfettiğiniz farklı bir ulaşım yöntemi varsa, bana yazarak diğer okuyucularımızla paylaşabilirsiniz.

Bazı stüdyoların Türkiye için Kasım ayı çıkış programları şu şekilde: Warner Bros - Harry Potter ve Azkaban Tutsağı, After Hours, ER 1.Sezon; 20th Fox - Day After Tomorrow, Chariots of Fire, Robocop, Kes; Universal - Stepford Wives, Cape Fear (1991), Field of Dreams, Casino, Honey; PRA - The Cooler ve The Butterfly Effect. Kasım ayının en merakla beklenen DVD'lerinden birisi de süphesi Spider-Man 2. İki disklik set, dünyayla aynı anda, yani Kasım ayının son haftası Columbia Tristar HE Türkiye tarafından ülkemizde de yayımlanacak. CTHE Türkiye'nin Kasım programında yer alan bir diğer dikkat çekici yapım ise, en yeni King uyarlaması, Secret Window.

Fanatik Video, geçen ay Yavuz Özkan filmografisini kapsayan bir set çıkardı. Pakette Özkan'ın şu filmleri bulunuyor: Filim Bitti, Yengeç Sepeti, Büyük Yalnızlık, Bir Erkeğin Anatomisi, Yağmur Kaçakları, Umut Yarına Kaldı.

Peter Pan / 2003

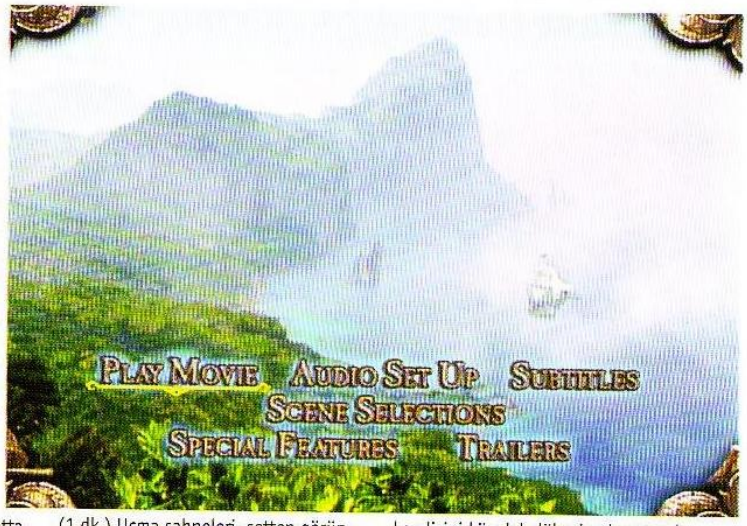

Y: P.J.Hogan
O: Jason Isaacs, Jeremy Sumpter, Richard Briers, Olivia Williams, Lynn Redgrave
Bölge: 2 109 dk.
Türkçe altyazı / dublaj.
Universal / Columbia Tristar HE Türkiye

Kent trafiğinde on dakikalık mesafeye gitmek için çıldırtıcı birkaç saat boyunca toplu taşıma araçlarının içerisinde hapis kaldığınız ya da her ay biriken faturalara bakıp bütçenizi denklestirmeye çabaladığınız, kısacası kuyruğumuzun sıkıştığı her seferinde, kaçımız "Keske çocuk kalsaydım" dememistir ki? Büyümeyen çocuk Peter Pan masalı, o nedenledir ki, aslında büyükler için yazılmış bir fantazi. Çocukluk psikolojisini mükemmel yansıtan naif, komik ayrıntılarla dolu olusuyla, metaforlarıyla, söylesisinde Jason 'Kanca' Isaacs'ın da belirttiği gibi, çok iyi yazılmış bir hikayeden baska bir sey değil aslında. Bu malzeme, yine aynı sebeple, pek çok defa sinemaya konuk oldu. Hogan'ın versiyonu son derece enerjik, cıvıl cıvıl; laf olsun diye değil, gerçekten espirili ve Harry Potter'dan bu yana gelenek haline geldiği üzere, birazcık da karanlık ve ürkütücü. Bu hikayeler için büyüdük artık, demeyin. Utanacak bir sey yok, keyfine varın.

Görüntü: 2.40:1 Geniş Ekran. Film çok geniş bir yelpazeye yayılan bir renk cümbüsü içerisinde. Çoğu kez bir animasyonu andıran görselliği, kusursuz bir transferle ekrana tasınıyor. İzlemeye doyum yok.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Çevreleme etkisi mükemmel. Efektlerin kanallarda konumlandırılısı çok iyi. Ses miksindeki hiçbir unsur, müzikler ve diyaloglar da dahil olmak üzere, birbirini ezmiyor, kayıba uğramıyor.
Ekstralar: 14 başlığa bölünmüs yapım ekleri, çocukların sıkılmadan, hatta bazen dil engeli yasamadan izleyebileceği türden (11 yasındaki yeğenim üzerinde test edildi, onaylandı) mini belgesellerden olusturulmus. Bu ekler söyle sıralanıyor: Gölge yakalama sahnesinin yapımı (2 dk.) Köpek eğitmenlerinin açıklamaları (3 dk.) Orman sahnelerinin yapımı. (1 dk.) Peri efektleri. (4 dk.) Perilerin dansı sekansı kamera arkası görüntüleri. (2 dk.) Kızılderili Prenses Lily karakterinin olusturulmasına dair söylesiler. (1 dk.) Kara Sato'nun insası (1 dk.) Uçma sahneleri, setten görüntüler. (6 dk.) Deniz kızlarının makyaj çalışmaları. (2 dk.) Korsan gemisinin maket insası. (1 dk.) Korsanlarla savas sahnesi, kamera arkası. (2 dk.) Korsan marşının stüdyo kaydından görüntüler. (1 dk.) Yeraltı evinin yapımı (1 dk.) Kayıp Çocuklar kadrosunun kendileri gibi minik röportajları (2 dk.) York Düsesi Sarah Ferguson'un sunduğu 11 dakikalık Jim Barrie belgeseli ve Isaacs'ın 6 dakikalık video güncesi nispeten detaylı ekler. Alternatif sonda Saffron Burrows'u yetiskin Wendy rolünde izlemek mümkün. (5 dk.) Silinmis sahne ise Mr Darling'in kendisini köpek kulübesine kapatarak cezalandırdığı sahneleri içeriyor. (4 dk.) Eklerde İngilizce ve Türkçe altyazı desteği yok.
Diğer: Jim Barrie belgeselinin çekim hataları. (2 dk.) Fragmanlar.
FİLM: ✪✪✪✪
DVD: ✪✪✪✪
DEĞER Mİ?
Çocuklarınızın sağlıklı ruhsal gelisimi için sart; büyümemekte ısrar eden herkes için de...
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Hook" (1991)
Yetiskin Peter Pan hafızasını geri kazanmaya çalışıyor.

Okul / 2004

Y:Yağmur Taylan, Durul Taylan
O: Barıs Yıldız, Nehir Erdoğan, Berk Hakman, Melisa Sözen, Burak Altay, Caner Özyurtlu, Cem Kılıç
Plato Film
Bölge: 2 100 dk.

Okul orkestrasında solistlik yapan Güldem'e anlamlı hisler besleyen Gökalp, yazdığı hikayelerle onun dikkatini çekmeyi basarır. İsler tam yolunda giderken, yazdığı aşk mektubu sınıf arkadaslarının eline geçer ve alay konusu olur. Bu olayı gururuna yediremeyen genç çocuk, "Yine görüseceğiz" diyen bir mektup bırakarak intihar eder. Olayın yıldönümünde, yatılı okulda garip olaylar basgösterir. Güldem, Gökalp'in elyazısıyla yazılmış hikayeler almaya baslar. Yakın arkadaslarının korkunç hayaller görmektedir. Duruma bakılırsa, Gökalp'in hayaleti intikam için geri dönmüstür... Türk sinemasında, korku-komedi türünde bir ilk teşkil etmek amacıyla girisilen bu proje yetenekli genç oyuncularının yanısıra Emre Kınay, Ahmet Mümtaz Taylan, Ali Sunal, Hamdi Alkan ve Deniz Akkaya gibi tanınmış isimleri de kadrosuna konuk etmisti. Söylesilerinde, sık sık, iyi bir film yapmanın sırrının çok film izlemekte yattığını belirten ve korku filmlerindeki kliselerden dem vurarak hoplat-sıçrat numaralarından yakınan; türü iyi bilen, düsük bütçeye ve olanaksızlıklara rağmen özgün olmayı basarmıs kült yapımları hayranlıkla takip eden Taylan kardeslerden beklenecek bir film değil yine de.

Görüntü: 1.85:1 Geniş Ekran. Bazı hareketli sahnelerde objeler, gölge seklinde dijital bir parazitlenmeye uğruyor. Sıkıstırmadaki bir problemi akla getiren ve nadiren göze çarpan bu kusuru haricinde temiz ve keskin renk geçislerine sahip bir transfer denebilir.
Ses: Dolby Dijital 5.1 / DTS. Hoplat-sıçrat efektleri basarılı biçimde kullanılmış. Diyaloglar kulağa çok doğal ve temiz geliyor.
Ekstralar: 25 dakikalık kamera arkası belgeseli, yerli DVD'lerin aksine, söylesiler, makyaj ve görsel efekt çalışmalarından görüntüleri ve teknik kadronun açıklamalarını içeriyor. 4 silinmis sahnenin dijital parazitli transferi, bu sahnelerin izlenmelerini güçlestirecek kadar sorunlu. Ali Sunal'ın Gökalp'in hayaleti tarafından korkutulup kaçırıldığı bir sahne dısında çok ilginç değiller.
Diğer: Fragmanlar (Çok basarılı bulunan "teaser" dahil edilmis.) Teoman "Nefes Nefese" müzik videosu.
FİLM: ✪✪
DVD: ✪✪
DEĞER Mİ?
İyi niyetli bir girisim. Filmin gerçekten kült olacağına inanıyorsanız...
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Hababam Sınıfı Merhaba" (2004) Nehir Erdoğan erkek kılığında!

50 First Dates - 50 İlk Öpücük / 2004

Y: Peter Segal
O: Adam Sandler, Drew Barrymore, Rob Schneider, Sean Astin
Bölge: 2 95 dk.
Türkçe altyazı
Columbia Tristar HE Türkiye

Hawaii'de bir su parkı işleten milyoner Henry, yaz aşklarıyla kötü bir nam salmışken, hayatının aşkı olabileceğini düşündüğü Lucy'le tanışır. Ne var ki Lucy'nin kısa süreli hafıza kaybı sorunu olduğundan habersizdir.

Hani Memento'da Leonard Shelby'nin musdarip olduğu su dert , hatırlarsınız. Romantik komedi kuralları dahilinde Henry, bu durumu hiç de yıldırıcı bulmuyor; aksine her gün Lucy'i kendisine sil baştan aşık etme fırsatı bulduğu için eğleniyor. Filmin komedi anlayışına ısınabilirseniz, siz de bu fantaziden keyif alabilirsiniz. Oyunculara insani tepkiler veren sirinlik abidesi hayvanları gördükten sonra diskin kutusu üzerinde Disney amblemi aramaya da başlayabilirsiniz. Hayvanları ne kadar çok seversek sevelim, filmin en travmatik etkisi de bu oldu zaten.

Görüntü: 2.40:1 Geniş Ekran. Kusursuz.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Müzikler dışında kanalları hareketlendiren pek fazla unsur taşımıyor. Diyaloglar bazen uzaklaşma eğiliminde.

Ekstralar: Menü ekranları üç boyutlu tasarlanmış. Ancak her ne kadar söylesiler ve kamera arkası görüntüleri içerse de, diskteki her iki yapım eki de tanıtım amaçlı filmlerden ibaret. Bir tanesinde filmin hikayesi ve karakterler anlatılırken (20 dk.) Comedy Central kanalı için hazırlanmış diğerinde aynı yapı tekrarlanıyor. Tek farkı, araya Rob Schneider'ın Ula karakteriyle yer aldığı skeçlerin konmuş olması. Hawaii dili ve argosu üzerine, yerli halkla soru /cevap seklinde yapılmış bir video da bulunuyor. (5 dk.) Eklerde sadece İngilizce altyazı var.

Diğer: Barrymore ve Segal'in sesli yorumları. Çekim hataları, set sakaları. (7 dk.) Yönetmenin açıklamalarıyla da izlenebilen 5 silinmiş sahne. (Toplam 5 dk.) Müzik videoları. (Wayne Wonder'dan "Hold Me Now"; 311'den "Amber" ve "Love Song".) Adam Sandler'ın yeni albümünün reklam filmi. Filmografiler. Fragmanlar.

FİLM: ✪✪
DVD: ✪✪✪
DEĞER Mİ?
İzleyin ama sabaha unutun.
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Groundhog Day" (1993)
Hep aynı günü yasamak avantaj olabilir mi?

Veronica Guerin / 2003

Y: Joel Schumacher
O: Cate Blanchett, Gerard McSorley, Ciaran Hinds, Brenda Fricker
Bölge: 2 98 dk.
Türkçe altyazı / dublaj
Buena Vista HE / Tiglon

1994 yılında, Dublin'de uyuşturucu suçlarının artması ve kullanma yaşının 14'e kadar inmesi nedeniyle Sunday Independent gazetesinde bu konuya değinen cesur makaleler yazmaya başlayan Veronica Guerin, suçlayıcı yasalarca tuhaf biçimde korunan yeraltı örgütlerinin simsiklerini üzerine çeker. Ölüm tehditlerine, yönlendirici ve hatalı istihbaratlara rağmen yılmaz. Ne var ki, kendisini, uzun vadede bir kahramana dönüştürecek trajik bir son beklemektedir... Guerin, haber peşinde koşarken cinayete kurban giden onlarca gazeteciden sadece biri. Guerin'in öldürüldüğü sene, dünya çapında elliden fazla meslektaşı katledilmişti. Mutlu bir aileye sahip Guerin'in iradesi ve şaşırtıcı motivasyonu, Hollywood cilasından nasibini alarak, etkileyici bir drama dönüştürülmüş. Yapımda Colin Farrell'in konuk oyuncu olarak göründüğü çok küçük bir rolü de bulunuyor. Sinemalarımıza uğramaksızın doğrudan video piyasasına sürülen yakın tarihli filmlerden.

Görüntü: 2.40:1 Geniş Ekran. Kusursuz.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Doğal ayrıntılar ve çevreleme etkisi başarılı ama çok hareketli bir ses miksi beklememeli. Harry Gregson-Williams'ın etkileyici müziği, ses miksinin ağır topu. Diyaloglar son derece net ve uzaklaşma eğilimi göstermiyor.
Ekstralar: Guerin'in arşiv görüntülerini, meslektaşları ve yakınlarının yorumlarını içeren 13 dakikalık yapım belgeselinde, yapımcıların ve Blanchett'in malzemeye bakış açılarını dinlemek de mümkün. DVD'lerde filmleri hakkında konuşmayı çok seven yapımcı Jerry Bruckheimer geleneği yine bozmuyor. Filmden klipler eşliğinde standart sorulara yanıtlar verdiği 21 dakikalık ekin yanısıra sette çektiği fotoğraflar hakkında bilgi verdiği kısa bir ek daha bulunuyor. (7 dk.) Silinmiş sahne olarak, Guerrin'in Gazetecileri Koruma Cemiyeti tarafından kendisine verilen cesaret madalyası için yaptığı teşekkür konuşmasına yer verilmiş. Aynı konuşmanın gerçek arşiv görüntüsü de diske konulmuş ki kıyaslama yapmak açısından ilginç. Özel eklerin hepsinde Türkçe altyazı bulunuyor.

Diğer: Senaristler ve yönetmenin sesli yorumları.
FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪✪
DEĞER Mİ?
Kidman'la birlikte en faal aktrislerden birisi olan Blanchett, hayranlarını hayalkırıklığına uğratmıyor.
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"The Insider" (1999)
Pacino ve Crowe dürüstlüğün bedelini ödüyor.

Wrong Is Right - Doğru Yanlış / 1982

Y: Richard Brooks
O: Sean Connery, Robert Conrad, George Grizzard, Hardy Kruger, Ron Moody
Bölge: 2 113 dk.
Türkçe altyazı
Columbia Tristar HE Türkiye

Gösterime girdiği yıl gerçek olamayacak kadar absürd bulunduğu için hem eleştirmenler hem de seyirci nezdinde ciddiye alınmayan bu kara komedi, günümüzün siyasi olaylarıyla tekinsiz benzerlikler taşıyan olayları konu ediniyor. "Medyanın gücünü görmezden gelecek bir politikacı yoktur!" düsturunu benimsemiş haber muhabiri Patrick Hale, bu sayede en sıcak ve gizli ortamlara bile rahatlıkla kabul edilmektedir. Arap ülkelerinin petrol zenginliği üzerine yaptığı bir haber programı sırasında teröristlerce tezgahlanmış bir nükleer bomba pazarlığının ortasına denk gelir. Arap şeyhinin suikaste kurban gitmesi üzerine ülkedeki radikal gruplar bu nükleer bombalarla ABD'ye saldırı tehdidinde bulunur. Bu esnada Amerika'nın çeşitli eyaletlerinde canlı bomba eylemleri gerçekleşmeye başlamıştır. Başkan, halkın paniğe kapılmaması için gerçekleri saklarken bombaları bulmak için Hale'in de dahil olduğu bir köse kapmaca oyunu ve geri sayım başlar... Brooks'un nefes aldırmayan hızlı kurgusu ve roket hızındaki diyaloglarla ilerleyen mizah örgüsüne bakınca henüz kurgu odasına gelişmiş bilgisayarların girmediği bir yılda çekilmiş olmasını talihsizlik diye nitelemek mümkün. Ama Brooks, bu teknik yetersizlikleri dahi oyunbaz ve komik manevralara dönüştürmeyi beceriyor. (Mesela nükleer patlama sahnesi.) Beyaz Saray taslamaları ise tadından yenecek gibi değil. Bugünkü Irak savaşının sorumlularının birer karikatürü filmde aynen yer alıyor. Muhtemel başkan adayı suratsız siyah kadın danışmanın, kendi çantasının şifresini hatırlamayan ve sürekli eşofmanla dolaşan başkanın bile eksik olmaması, kehanetten başka

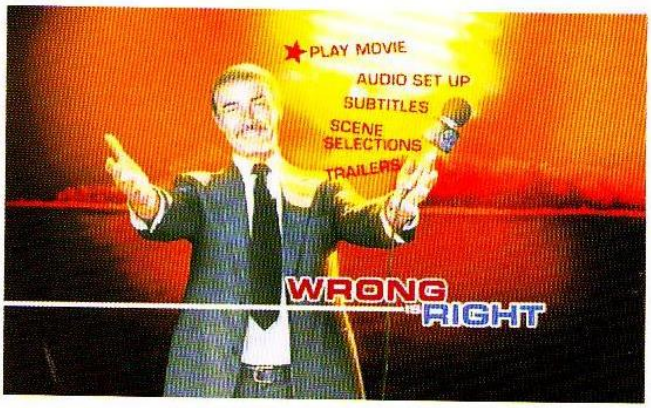

neyle açıklanır? Küçük bir kız çocuğunu canlandıran Jennifer Jason Leigh'den, Leslie Nielsen'e kadar tanıdık yüzlerle bezeli oyuncu kadrosu, yapımın kendisi gibi, keyifli sürprizlerle dolu.

Görüntü: 1.85:1 Geniş Ekran. Yapımın yaşını gösteren tek kusuru kimi zaman kumlu bir görünüm sergilemesi. Dijital kalıntılar asgari düzeyde. Renkler genellikle parlak ve canlı. Puslanmalara nadiren rastlanıyor.
Ses: Mono. Epey hareketli ve bolca patlama içeren bir hikayeye göre tek kanal bir dezavantaj. Ancak filmden keyif almanıza engel değil.
Ekstralar: Fragmanlar.
FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪
DEĞER Mİ?
Yirmi yıl öncesinden gelen kehanetlerin isabetliliğine sasırmak için. "Hiç süphesiz."
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
Dr. Strangelove (1964)
Kubrick'ten bir hiciv klasiği.

Wyatt Earp / 1994

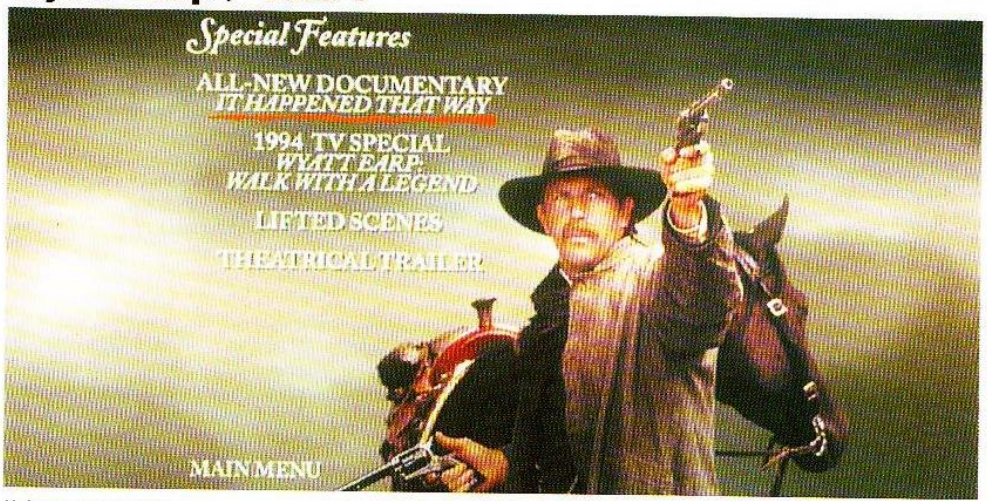

Y: Lawrence Kasdan
O: Kevin Costner, Dennis Quaid, Gene Hackman, Mark Harmon, Catherine O'Hara, Michael Madsen, Bill Pullman, Tom Sizemore, Isabella Rossellini
Bölge: 2 182 dk.
Türkçe altyazı
Warner Bros / Tiglon

19. yüzyıl Amerikasının en sevilen kanun adamı Wyatt Earp, sinemaya defalarca aktarılmış efsanevi karakterlerden birisi. Kalabalık bir ailenin en küçüğü olan Wyatt, babası tarafından hukuk okuması için teşvik edilir. Suctan uzak, huzurlu bir yaşam idealiyle ailesini sürekli şehir şehir taşıyan baba Earp'ün tavsiyelerine uyan Wyatt, ilk evliliğiyle birlikte önce karanlık bir uçuruma yuvarlanır. Kanun adamı olmak söyle dursun, aranan bir kanun kaçağına dönüsen genç Wyatt, gözü karalığı sayesinde biraz da emri-vaki getirildiği ilk şerif yardımcılığı görevinden sonra, Tombstone kasabasında, yavaş yavaş silahından çok ikna kabiliyetini kullanan, saygı ve korku duyulan bir kişilik haline gelir. Uyguladığı sert yöntemler nedeniyle sık sık civar kasabalarının şerifleriyle takısan Wyatt, erkek kardeşleri ve yakın dostlarından oluşan ekibiyle bir kan davasının ortasına düştüğünde tüm Earp ailesini tehdit eden felaket can-

lan çalmaya başlar... Yönetmen Kasdan, Amerikan değerlerinin mükemmel bir özeti olarak gördüğü Wyatt Earp'ün yükseliş hikayesini, epik ve duygusal boyutunu arttırarak aktarmayı tercih etmiş.

Görüntü: 2.40:1 Geniş Ekran. Kusursuz.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Ses efektlerinin dinamiği ve kanallara göre konumlandırılışları çok iyi. Müzikler kanalları dolduruyor. Temiz ve net diyaloglar uzaklaşma eğilimi göstermiyor.
Ekstralar: Özel ekler, çift taraflı diskin B yüzüne konulmuş. Keza film de diskin iki yüzüne başarıyla bölüstürülmüş. Sadece söyleşileri içeren 14 dakikalık ilk dökümanter, başlıkta yer alan "yepyeni" ibaresini yadırgamanıza sebep olabilir; çünkü yarattığı ilk izlenimin aksine bir retrospektif sunmayıp sette çekilmiş söyleşilerden oluşuyor ve daha çok karakterler anlatılıyor. TV için hazırlanmış 1994 yapımı belgesel ise tarihi epikler ve westernlerin tarihinden başlayarak filmin yapım hikayesine geçiyor. Tom Skerrit'in sunduğu bu belgeselde; setten, müzik ve kostüm çalışmalarından kısa görüntüler izlenebiliyor. (22 dk.) Filmin daha önce sadece özel video edisyonunda yer alan genişletilmiş kurguya ait 11 sahne ayrı bir başlık altında izlenebiliyor. Toplamı 18 dakikayı bulan bu sahnelerin birisinde Kasdan'ı oyuncu olarak görmek de mümkün. Eklerde yalnızca İngilizce altyazı desteği bulunuyor.
Diğer: Fragman.
FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪✪
DEĞER Mİ?
Şık sinematografisine ve Dennis Quaid'in karizmatik 'Doc' performansına en az bir kez tanık olmalısınız.
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Tombstone" (1993) O.K.Corral çatışmasını bir de Kurt Russell'ın Wyatt Earp'üyle izleyin.

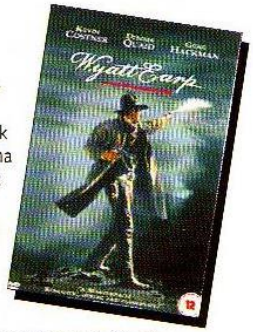

Söyleşi: Senem Erdine
serdine@merkezdergi.com.tr

Erdal Tosun

Uzun zamandır sinemada izleme fırsatı bulamadığımız oyuncu bu yıl ardı ardına iki filmde karşımıza çıkacak. İlki, bu ay gösterime giren "G.O.R.A.", ikincisi de Yavuz Turgul'un önümüzdeki aylarda gösterime girmesi beklenen filmi "Yürek Yarası".

Unutamadığınız filmler....
Son yıllarda biraz uzaklaştım sinemadan ama beş yıl öncesine kadar çok sıkı bir sinema izleyicisiydim. Dolayısıyla adını anmak istediğim çok fazla film çıkar ama sonu gelmez. O yüzden Dünya Sineması'ndan ve Türk Sineması'ndan birer tane film söylemek istiyorum. Dünyadan "Avrupa" ve Türkiye'den de "Kanun Namına". Şimdikiler pek hatırlamaz bu filmi. Siyaz-beyaz bir filmdir, çok etkileyicidir.

Hangi oyuncuları beğenirsiniz?
Yine aynı sebeple iki isim söyleyeyim. Marcello Mastroianni ve Yıldırım Önal. Dikkat ediyorum sizin röportajlarda ikisini de pek kimse söylemiyor. İkisi de dev oyuncular halbuki.

Hangi yönetmenleri seversiniz?
Milos Forman'ın Çek tarafını, Emir Kusturica'nın Çingene tarafını seviyorum. Türk yönetmenler arasında da Yılmaz'ı (Erdoğan) gerçekten çok başarılı buluyorum. Çalışması çok rahat, ne yapmak istediğini çok iyi biliyor vs. Ben herhalde daha çok senarist-yönetmenleri ilgi çekici buluyorum, onun da etkisi olabilir. Milos Forman da öyledir biliyorsunuz.

Bir filmden yarısında çıktığınız oldu mu?
Tabii ki oldu. Ben Sinema Günleri diye anıldığı zamandan beri film festivalini takip ediyorum. İlk başlarda bırakıp çıkmak zorunda kaldığımız çok film oluyordu gerçekten; ama hayatımın en etkileyici filmlerini de yine o ilk Sinema Günleri zamanında seyrettim.

Çocukluk kahramanımız kimdi?
Küçük Prens. Neden? Çünkü dolaş, gez, öğren, insanlardan yapamayacakları seyleri isteme, kendinden de yapamayacağın seylerin istenmesine engel ol, der. Benim için bunlar çok önemlidir.

Yalnızlığı mı kalabalıkları mı tercih ediyorsunuz?
Ailem olmadan hiçbir şey istemiyorum. Ailemle yalnız da yaşayabilirim. Ama arkadaşlarım da beni çok ileriye götürüyorlar. Ben gençken benden büyüklerle arkadaşlık ederdim, şimdi de tam tersine kendimden gençlerle arkadaşlık ediyorum. Bu çok güzel bir şey, insanın vizyonunu açıyor. Sonuç olarak yalnızlığı tercih etmiyorum.

Küsüp somurtur musunuz yoksa bağırıp çağırır mısınız?
Hepsini yaparım. İki üç dakika sürecek olan her seyi yaparım. Sonra kendimi toparlar, ortalığı düzeltmeye çalışırım, çünkü sinirlenince hakikaten biraz sertim ama çok zor sinirleniyorum.

Çalışmadığınız akşamlarınız nasıl geçer?
Şimdi, bizim evdeki en büyük tartışma konusu bu. Ben üç tane aileyi idare edebileceğimi savunuyorum. Saat yedide kalkarım. Önce eşimle çocuğumu okula bırakırım. Bir çiçek mağazamız var. Sonra oraya gider, çiçeklerin arasında akşamı bulurum. Akşam onları eve getiririm. 10:30, 11:00'de yatarlar. Ondan sonra gençler uyanır. Yılmaz'ın (Erdoğan) telefonları başlar. İkinci mesaiye onlarla çıkarım.

Sabah ilk iş ne yaparsınız?
Türk kahvesi içerim.

Hangi konuda zayıfsınız?
Ailem.

Hangi konuda güçlüsünüz?
Benden istenenin ötesindekini, konuşulmamış olanı, küçük ipuçlarından yakalayıp karşımdaki daha istemeden önüne koymayı severim. Yani şöyle söyleyeyim; birisi bir senaryo yazmaya başlıyorum diyorsa ben o filmin kostümlerini alıp giymeye başlıyorum. Çok önceden başlar, çok disiplinli bir hazırlık dönemi geçiririm. Setlerde yönetmenin istediğini anlayıp uygulamakta üstüme yoktur. 21 senelik meslek hayatımın bana kazandırdığı en önemli alışkanlık disiplindir. Bu arada en son Yavuz Turgul'la çalıştım. Gerçekten gördüğüm en disiplinli setti. Ötekilerde kendiliğinden oluşan bir seydir disiplin ama
Yavuz Turgul'un bu konuda çok önemli kuralları var ve onların hepsini yüzde yüz uygulayan bir yönetmen. Bu çalışma da çok ilginç geldi yıllar sonra bana.
Konservatuvarda konservatif olmak üzere yetiştiriliyoruz, sonra çıkınca esneklesiyoruz biraz, hafifliyoruz. Yeniden o günlere dönmüşüm gibi oldu; özlemişim konservatuvar günlerini.

Ölümden sonra ne var?
Bütün özlediklerim, öldükten sonra kavuşulabilecek yerdeler. Umarım bir kavuşma olacak. Artık öyle düşünüyorum. Ben de gençken, herhalde karanlık, herhalde aydınlık, herhalde huzur, herhalde huzursuzluk falan diyordum ama şimdi artık bir buluşma yeri benim için ölüm. Bütün ailemi yavaş yavaş kaybettiğim için öyle.

Neden korkarsınız?
Son günlerde başıma geldi. Hakkımda asılsız konuşulmasından hiç hoşlanmıyorum. Benim hakkımda aksini ispatlayamayacağım seyler söylenmesi çok rahatsız edici. Bunun dışında başka bir şey yok.

En büyük düşünüz ne?
Ben aslında istediğim gibi takdir gören bir insanım. Böyle çok kalabalıkların çok acayip takdir ettiği birisi olmak değil istediğim ama anlayanlar, bilenler, bu yaptığımız işin yanına da kalacağını görenler tarafından takdir edilmek önemli benim için.

Mutlu aşk var mı?
Var. Bizim evde var. Zamanla aşktan başka bir şeye de bürünse devam edecek gibi geliyor. On yıl oldu biz evleneli ama bana daha dün evlenmişiz gibi geliyor. Bundan sonra da herhalde başka bir şeye doğru gidecek ama yine mutlu olacak. Öyle umuyorum.

Hangi kent?
Hiçbir kent özel değildir benim için. Etrafımızdaki insanlar güzelse, sevdiğiniz insanlara kavuşmuşsanız mesele yoktur. Her kenti güzelleştiren içinde yaşayan insanlar değil mi? İstanbul cennet diyoruz. Hakikaten güzel bir yer ama Yeni Zelanda'da buradan çok daha güzel bir sürü yer var içinde insan yaşamayan. Oraları özlemiyorum ama İstanbul'u özlüyorum.

Hayatınız filme çekilecek olsa adı ne olurdu?
"Sorumluluk Kıskacı". İstediğim serserilikleri gençliğimde de yapamadım ben Necdet Tosun'un oğlu olduğum için. Çok serseri biriydim ama istediğim kadar değildim doğrusu. Bir zamanlar serserilik yapmayı istedim ama artık çok yoruluyor insan öyle yaşamaktan. Eskiden bir tane heybeyle anneme allahaısmarladık derdim, 15 gün sonra gelirdim. O zaman telefon da yoktu.

Özellikle çalışmak istediğiniz bir yönetmen var mı?
Atıf Yılmaz'dan Yılmaz Erdoğan'a kadar herkesle çalıştım. Bütün genç yönetmenlerle de çalışmak isterim. Artık Türk sineması kendi özgün diline ulaşacak ve bu, genç yönetmenler sayesinde olacak. Eskiden çok samimi çok değerli filmler vardı; bunlarda bazı seyler dikkatten kaçtı. Sonra bir ara sadece o dikkatten kaçan seyler, yani toplumsal mesajlar üzerine gidildi. Şimdi de çok eğlenceli seyler yapılıyor. Artık bunların hepsinden bir senteze

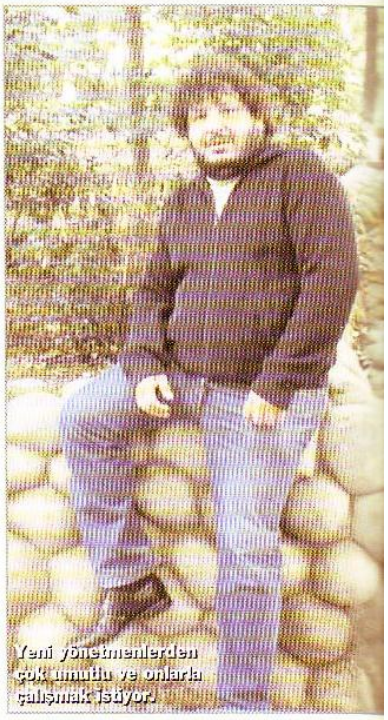
Yeni yönetmenlerden çok umutlu ve onlarla çalışmak istiyor.

ulaşacağız diye umuyorum. Bunu da genç yönetmenler yapacak. Olacak canım başka yolu yok. Doğa değişiyorsa, diyalektiğin önüne geçilemiyorsa her şey yoluna girecek.

Genç yönetmenlerden kimleri beğeniyorsunuz peki?
Fatih Akın'ı çok beğeniyorum. Hiç tereddütsüz ismini söyleyebileceğim herhalde bir tek Fatih var. Serdar'ı (Akar) severim, Dervis'i (Zaim) severim, Zeki'yi (Demirkubuz) severim çünkü bunlar hakkında söyleyebilecek bir seylerim var. Bir kere sinema sanatında taşların yerli yerine oturması taraftarıyım. İnsanın annesiyle babasıyla arkadaşıyla film çekmesinin karşısında değilim ama sinema sadece böyle yapılamaz. Bütün taşları yerine oturtabilecek genç yönetmenler var. Bunların gerekli olanakları ellerine geçirmeleri lazım. Ben onlarla çalışmak isterim açıkçası.

Yeni film projeniz var mı?
Yılmaz'ın üzerinde çalıştığı bir seyler var ama şu anda bir şey söylemek istemiyoruz. Çok yakında belli olacak.

Şu anda doların kaç TL olduğunu biliyor musunuz?
Ben almak istediğimde dolar 1.650, ben satmak istediğimde dolar 1.450, bence doların normal değeri 1.530.

sinema KOLEKSİYON

TOP GUN

(1986) Seksenli yılların hit filmi, günümüz seyircisi için dört başı mamur bir nostalji nesnesi. Hele ki o günleri yaşamış, TRT ekranlarının karşısında "Take My Breath Away"in video klibini görmek için saatlerce beklemişseniz... Fotoğraf Tom Cruise ve Kelly McGillis'in motorsiklette gittikleri sahneden, fondaysa o yıl Oscar'ı da kapmış olan Berlin grubunun malum şarkısı... Filmin başka sahnelerinde henüz ünlenmemiş halleriyle Meg Ryan ve Val Kilmer'ı, ayrıca "You've Lost That Lovin' Feeling"i söyleyerek McGillis'i tavlamaya çalışan Tom Cruise'u görebilirsiniz.

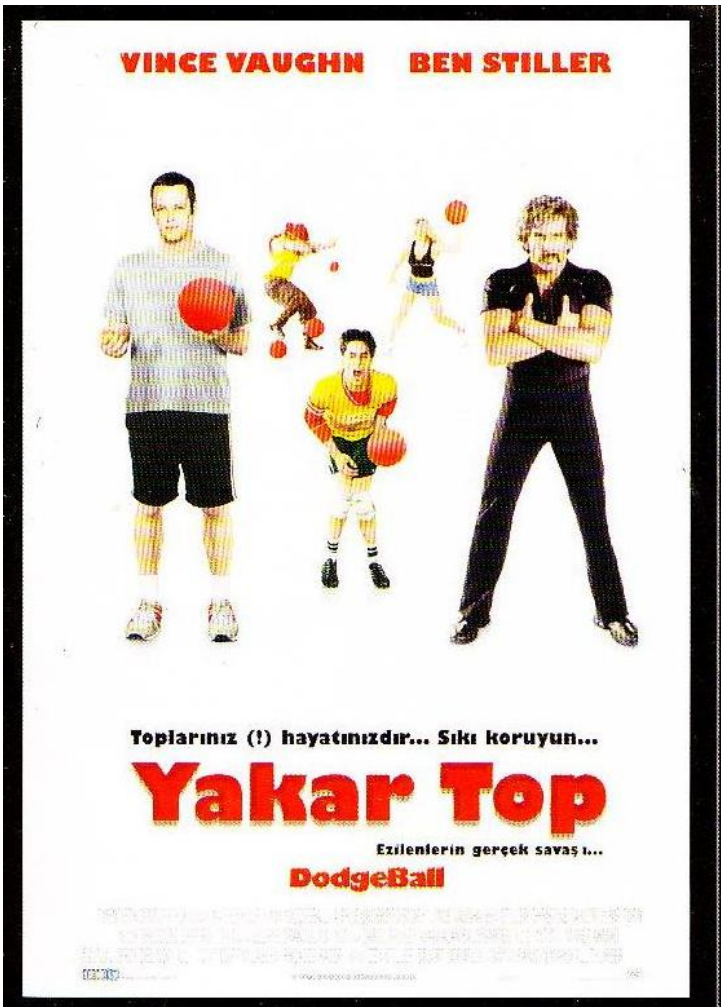
VINCE VAUGHN
BEN STILLER
Topların (!) hayatınızdır... Sıkı koruyun...
Yakar Top
Ezilenlerin gerçek savaşı...
DodgeBall

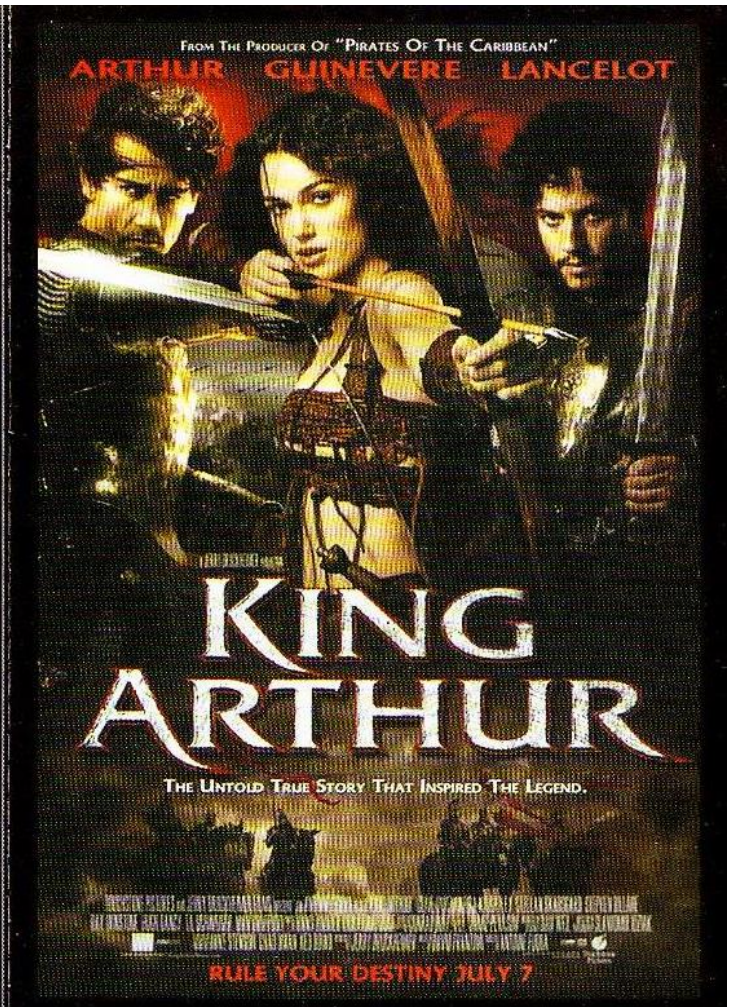
FROM THE PRODUCER OF "PIRATES OF THE CARIBBEAN"
ARTHUR GUINEVERE LANCELOT
KING ARTHUR
THE UNTOLD TRUE STORY THAT INSPIRED THE LEGEND.
RULE YOUR DESTINY JULY 7

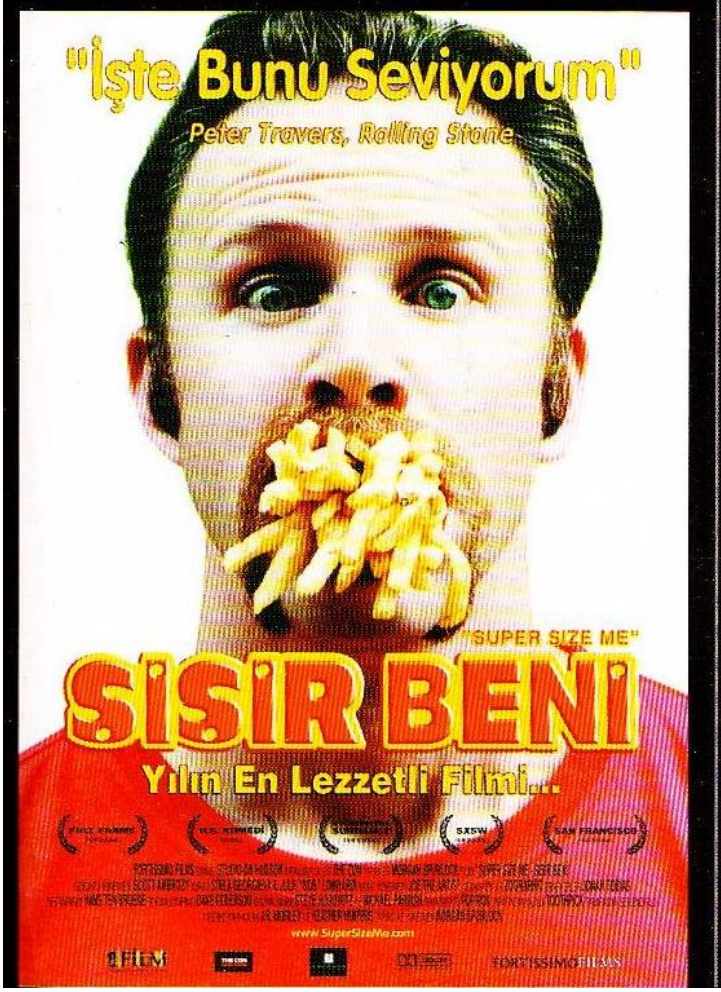
"İşte Bunu Seviyorum"
Peter Travers, Rolling Stone
SUPER SIZE ME"
SİSİR BENİ
Yılın En Lezzetli Filmi...
www.SuperSizeMe.com

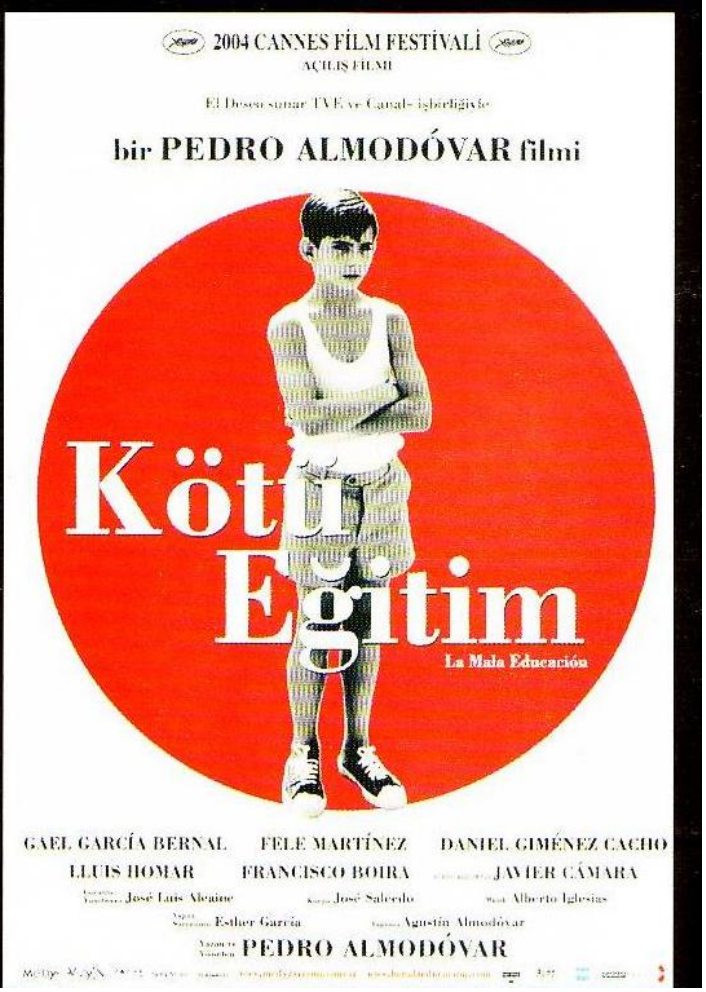
2004 CANNES FİLM FESTİVALİ
AÇILIŞ FİLMİ
bir PEDRO ALMODÓVAR filmi
Kötü Eğitim
La Mala Educación
GAEL GARCÍA BERNAL
FELE MARTÍNEZ
DANIEL GIMÉNEZ CACHO
LLUIS HOMAR
FRANCISCO BOIRA
JAVIER CÁMARA
PEDRO ALMODÓVAR

KRAL ARTHUR
KING ARTHUR

Yönetmen: Antoine Fuqua. **Oyuncular:** Clive Owen, Ioan Gruffudd, Mads Mikkelsen, Joel Edgerton, Hugh Dancy, Ray Winstone, Ray Stevenson, Keira Knightley, Stephen Dillane, Stellan Skarsgård, Til Schweiger. **Senaryo:** David Franzoni. **Görüntü Yönetmeni:** Slawomir Idziak. **Müzik:** Rupert Gregson-Williams, Nick Glennie-Smith. **Kurgu:** Conrad Buff, Jamie Pearson. **Yapım Tasarımcısı:** Dan Weil. **Yapımcı:** Jerry Bruckheimer. **Süre:** 126 dk. **Yapım:** ABD-İrlanda. **Dağıtımcı:** UIP.

Gösterim Tarihi: 29 Ekim.

Konu: Roma İmparatoru tarafından Britanya'ya gönderilen Arthur'un tek amacı bir an önce arkadaşlarıyla birlikte özgürlüğüne kavuşup Britanya'dan ayrılmak ve Roma'nın barış dolu ortamına geri dönmektir. Ancak geri dönüş yolculuğuna çıkmadan önce son bir görev üstlenir. Yuvarlak Masa Şövalyeleri olarak bilinen yardımcıları Lancelot, Galahad, Bors, Tristan ve Gawain'le birlikte Britanya'da son bir kurtarma operasyonu yapmaları gerekmektedir. Roma'nın geri çekilişi sonrasında Britanya'da boşluğu dolduracak bir lidere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yeni lider, ülkesini işgalci Saksonlar'ın tehdidine karşı savunmakla yetinmeyip Ada'yı yepyeni bir döneme taşıyacak çapta olmalıdır. Eski düşmanı Merlin ile cesur yürekli Guinevere'in desteğini alan Arthur, tarihin akışını değiştirecek gücü kendisinde bulur ve Saksonlar'ın karşısına dikilir.

Yönetmen: Antoine Fuqua'nın yönetmenliğini yaptığı filmler "The Replacement Killers", "Bait", "Training Day", "Tears of the Sun".

Oyuncular: İngiliz aktör Clive Owen'ın filmografisi "Close My Eyes", "Century", "The Turnaround", "The Rich Man's Wife", "Bent", "Croupier", "Greenfingers", "Gosford Park", "The Bourne Identity", "I'll Sleep When I'm Dead" ve "Beyond Borders" adlı filmlerden oluşuyor. Galler doğumlu Ioan Gruffudd ise "Wilde", "Titanic", "Solomon and Gaenor", "Shooters", "102 Dalmatians", "Another Life", "Very Annie Mary", "Happy Now", "Black Hawk Down", "The Gathering" ve "This Girl's Life" adlı filmlerde yeraldı.

sinema

YAKAR TOP
DODGEBALL: A TRUE UNDERDOG STORY

Yönetmen: Rawson Marshall Thurber. **Oyuncular:** Vince Vaughn, Christine Taylor, Ben Stiller, Rip Torn, Justin Long, Stephen Root, Joel David Moore, Chris Williams, Alan Tudyk, Missi Pyle, Jason Bateman, Hank Azaria, Lance Armstrong, Chuck Norris, William Shatner, David Hasselhoff. **Senaryo:** Rawson Marshall Thurber. **Görüntü Yönetmeni:** Jerzy Zielinski, Barry Peterson, Lloyd Ahern II. **Müzik:** Theodore Shapiro. **Kurgu:** Alan Baumgarten. **Yapım Tasarımcısı:** Mahir Ahmet. **Yapımcı:** Stuart Cornfeld, Ben Stiller. **Süre:** 92 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** Özen Film.

Gösterim Tarihi: 22 Ekim.

Konu: Peter La Fleur, Average Joe's adındaki cimnastik salonunda son derece ilginç tiplere hizmet vermektedir. Müşterilerinin birisi kendisini korsan zannederken, sıska olan bir başkası da ulaşılmaz gördüğü ponpon kızını tavlama hayaliyle yanıp tutuşmakta, bir diğeri ise kafasını spor yapmakla çatlatmaktadır. Peter'ın mütevazı salonu; Globo Cimnastik Salonu'nun sişkin egolu sahibi White Goodman'ın ilgisini çeker. White, Peter'ın Average Joe's'unu ele geçirmeye niyetlendiğinde bunun pek kolay olacağını zannetmektedir. Banka aracılığıyla adım adım planını uygulamaya koymaya başlamışken Peter ona bir yakar top maçı yapmayı önerir. Average Joe's ile Globo Cimnastik Salonu'nu karşı karşıya getirecek bu zorlu müsabakayı kazanan ötekinin yolundan çekilecektir.

Yönetmen: 1975 doğumlu Rawson Marshall Thurber ilk kez bir uzun metraj için kamera arkasına geçti.

Oyuncular: Vince Vaughn "Rudy", "At Risk", "Swingers", "The Lost World: Jurassic Park", "The Locusts", "A Cool, Dry Place", "Return to Paradise", "Clay Pigeons", "Psycho", "South of Heaven, West of Hell", "The Cell", "The Prime Gig", "Made", "Domestic Disturbance", "Old School", "Blackball", "I Love Your Work" ve "Starsky & Hutch" adlı sinema filmlerinde karşımıza çıktı.

sinema

KÖTÜ EĞİTİM
LA MALA EDUCACION

Yönetmen: Pedro Almodóvar. **Oyuncular:** Gael Garcia Bernal, Fele Martínez, Daniel Giménez Cacho, Lluis Homar, Javier Cámara, Petra Martínez, Nacho Pérez, Raúl García Forneiro, Francisco Boira, Juan Fernández. **Senaryo:** Pedro Almodóvar. **Görüntü Yönetmeni:** José Luis Alcaine. **Müzik:** Alberto Iglesias. **Kurgu:** José Salcedo. **Sanat Yönetmeni:** Antxón Gómez. **Yapımcı:** Agustín Almodóvar, Pedro Almodóvar. **Süre:** 105 dk. **Yapım:** İspanya. **Dağıtımcı:** Medyavizyon.

Gösterim Tarihi: 15 Ekim.

Konu: Madrid, 1980. Uzun bir süredir yaratım sancıları çeken genç film yönetmeni Enrique Goded bir gün ofisine giren umut dolu bir genci görünce heyecanlanmadan duramaz. Ignacio adındaki genç küçükken aynı Katolik okulunda okuduklarını söylemekte ve Enrique'den elindeki öyküye bir bakmasını istemektedir. Ignacio'nun yazdığı hikaye ikisinin küçükken okulda yaşadıkları aşkı anlatmaktadır. O yıllarda öğretmenleri Peder Manolo tarafından tacize uğramış olan Enrique hikayeyi okudukça çocukluğundaki kötü anıları hatırlar ve duygulanır. Yine de, Ignacio'nun hikayesinde aklına yatmayan birtakım şeyler vardır ve eseledikçe olayların pek de hatırladığı gibi olmadığını farkedecektir.

Yönetmen: İspanyol yönetmen Pedro Almodóvar'ın yönettiği filmlerden bazıları "Bunu Hak Etmek İçin Ne Yaptım?", "Matador", "Arzunun Kanunu", "Sinir Krizinin Eşigindeki Kadınlar", "Bagla Beni!", "Kika", "Annem Hakkında Her Şey" ve "Konuş Onunla".

Oyuncular: Meksikalı aktör Gael García Bernal'in oynadığı filmlerden bazıları "Paramparça Aşklar - Köpekler", "Anamı da!", "El Crimen del Padre Amaro / Günah", "I'm with Lucy" ve "The Motorcycle Diaries". Fele Martínez ise "Tez", "Aç Gözünü", "Kutup Çizgisi Asıkları", "Nisan Devrimi", "Konuş Onunla", "Darkness" ve "Ütopya" gibi filmlerde yeraldı.

sinema

ŞIŞIR BENİ
SUPER SIZE ME

Yönetmen: Morgan Spurlock. **Senaryo:** Morgan Spurlock. **Müzik:** Steve Horowitz, Michael Parrish. **Kurgu:** Stela Georgieva, Julie Bob Lombardi. **Sanat Yönetmeni:** Joe the Artist. **Yapımcı:** Morgan Spurlock. **Süre:** 96 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** 1Film.

Gösterim Tarihi: 22 Ekim.

Konu: Amerikalılar neden bu kadar şişman? Nedeni fast-food. Morgan Spurlock, 30 gün boyunca sadece McDonald's'dan her öğünde başka bir menü yemeye ve kasadaki görevlilerin hiçbir "Süper Seçim" önerisini de geri çevirmemeye karar verir. Ayın başında son derece sağlıklı olan Morgan'ı bu diyet (!) sayesinde çok zorlu bir ay beklemektedir. Türlü türlü hastalıklar ve kilolar Morgan'a musallat olacak, izleyici onun haline üzülürken bu hastalıkların ne kadar yakınında durduğunu farkedip korkacak, ancak bir yandan da filmin kara mizahı içinde kahkahalara boğulacaktır.

Yönetmen: Televizyon yapımcılığından gelen Morgan Spurlock bu filmle ilk kez yönetmenliği denedi.

sinema

SPIDER-MAN 2

DÜNYA'DA İLK KEZ TÜRKİYE'DE!

5.1 TÜRKÇE DUBLAJ ALTYAZI

DISC 1

- Vic Mizzy Tarafından Yazılan ve Çalınan Yeni Spider-Man Müziği Eşliğinde Çekim Hataları
- Oyuncular ve Film Ekibinden Sesli Yorumlar
- Örümcek Hisleri 2
- Kostüm Tasarım Özel Bölümü (Web-i-sode)
- "Yeni Kötü Adam" Özel Bölümü (Web-i-sode)
- "Daily Bugle Baş Editörü Unutulmaz J.Jonah Jameson" Özel Bölümü (Web-i-sode)
- "Peter Parker ve Mary Jane Watson İlişkisi"ne Dair Özel Bölüm (Web-i-sode)
- Train - "Ordinary" Video Klibi
- Sinema Fragmanı
- Anacondas: The Hunt For The Blood Orchid, Christmas With The Kranks, Steamboy ve The Punisher Fragmanları

DISC 2

- 12 Ayrı Bölümden Oluşan Yapım Belgeseli
- Gizlenmiş Özellikler
- Örümcek Adam: Oyun, Zor Seçim, Peter Parker'ın Hayatındaki Kadınlar ve Doc-Ock Özel Bölümleri
- Çok Açılı Görüntüler
- Resim Galerisi
- Bonus Fragman "Spider Man 2: The Game"
- Web Bağlantıları
  - Spider Man 3'e Geri Sayım
  - Basından Başlıklar
  - Kelime Ağı Online Oyunu
- Diller: İngilizce 5.1, İngilizce 2.1, Macarca 5.1, Türkçe 5.1
- Altyazılar: İngilizce, Macarca, Türkçe

DVD VIDEO VCD VIDEO

COLUMBIA TRISTAR HOME ENTERTAINMENT

SATIŞ NOKTALARINDA!

Tutku:
Dünyanın en iyi kahve çekirdeklerinin eşsiz tadı ve zengin aromasıyla mükemmel bir kahveye dönüşmesinin arkasında iki sırrımız var: Birincisi Nestlé uzmanlığı, diğeri kahvenin en iyisini yaratma tutkusu.
NESCAFÉ GOLD
ZENGİN AROMA VE YUMUŞAK İÇİM
NESCAFÉ
Kahvenin en iyisi